

EBITABU BY'ENDAGANO YA MÎRA

Ebitabu birhanzi by' Amarhegeko

1. Omurhondêr (Murh)
2. Olubungo (Lub)
3. Bene Levi(Lev)
4. Emibalè (Mib)
5. Olushika (Lush)

EBITABU BY'ENGANÎRO

6. Yozwe (Yoz)
7. Abacîrânuzi (Bac)
8. Ruti (Rut)
9. 1Samweli (1Sam)
10. 2Samweli (2Sam)
11. 1Abami (1Bam)
12. 2Abami (2Bam)
13. 1 Enganîro(1Nga)
14. 2 Enganîro (2Nga)
15. Ezra (Ezr)
16. Nehemiya (Neh)
17. Tobiti (Tob)
18. Yuditi (Yut)
19. Esteri (Est)
20. 1Makabeyo (1Mak)
21. 2 Makobeyo (2Mak)

EBITABU BY'OBUMANYE

22. Ayubu (Ayu)
22. Ennanga (Lul)
24. Emigani (Mig)
25. Omuhanûzi (Muh)
26. Olwimbo lw'Enyimbo (Lwi)
27. Obushinganyanya (Bush)
28. Oburhimanya bwa Mwene-Sira (Burh)

EBITABU BY'ABALÊBI

29. Izaya (Iz)
30. Yeremiya (Yer)
31. Endûlù (End)
32. Baruki ((Bar)
33. Ezekiyeli (Eze)
34. Daniyeli (Dan)
35. Hozeya (Hoz)
36. Yoweli (Yow)
37. Amos (Am)
38. Abudiya (Abu)
39. Yona (Yon)
40. Mikeyo (Mik)
41. Nahumu (Nah)
42. Habakuki (Hab)

43. Sofoniya (Sof)
44. Hageyo (Hag)
45. Zakariya (Zak)
46. Malakiya (Mal)

EBITABU BY'ENDAGÂNO MPYAHYA

Emyanzi y'Akalembe yayandikagwa na:

1. Mutagatifu Mateyo (Mt)
2. Mutagatifu Marko (Mk)
3. Mutagatifu Luka (Lk)
4. Mutagatifu Yowane (Yn)
5. **Ebijiyo by'Entumwa (Ebj)**

Amaruba ga Mutagatifu Paolo

6. Emwa Abaroma (Rom)
7. Amarhanzi emwa Abakorinti (1Kr)
8. Aga kabirhi emwa Abakorinti (2Kr)
9. Emwa Abagalasiya (Gl)
10. Emwa Abefezi (Ef)
11. Emwa Abafilipi (Fl)
12. Emwa Abakolosi (Kl)
13. Amarhanzi emwa Abatesalonika (1Ts)
14. Aga kabirhi emwa Abatesalonika (2Ts)
15. Amarhanzi emwa Timoteyo (1Tm)
16. Aga kabirhi emwa Timoteyo (2Tm)
17. Emwa Tito (Tt)
18. Emwa Filemoni (Fm)
19. **Amaruba gayandikiragwa Abahabraniya (Hb)**

Amaruba gayandikiragwa Abemêzi boshi

20. Aga Yakobo (Yk)
21. Amarhanzi ga Petro (1Pt)
22. Aga kabirhi ga Petro (2Pt)
23. Amarhanzi ga Yowane (1Yn)
24. Aga kabirhi ga Yowane (2Yn)
25. Aga kasharhu ga Yowane (3Yn)
26. Aga Yuda (Yd)
27. **Amafululo (Maf)**

IHANO OKU BASOMA ECI CITABU

Oluderho «Bibliya» luhenga omu luderho lw'ecigereki « Biblos », kwo kude-rha omu mashi «Citabu». Eci citabu ciderhwa ntyo bulya co citabu cilushire ebindi bitabu byoshi bya hano igulu; bulya muli eci citabu Nyamuzinda arhushambâlira rhzeshi, ashabâza abantu ba mîra n'aba ngasi mango. Nyamuzinda yene wâciyandikaga n'okuboko kw'omuntu. Neci, Ebibliya luli LUDERHO LWA NYAMUZINDA na kandi luli luderho lw'abantu. Eci citabu ciderhwa kandi citabu c'A MANDIKO MATAGATIfU bulya câya-ndikagwa na Nyamuzinda .

Ebibliya ciri citabu c'okuli bulya cayandikagwa na Nyamuzinda; ebiyandisi-rwemwo biluslrire ebyamajirwa omu igulu lyoshi lyoshi. Muli eci citabu muyandisirwe kurhi Nyanmuzinda âcungulaga abanya-byâha. Nyamuzinda âbacumgulaga erhi ârhuma Omugala eno igulu mpu acîjire muntu. Oyo Mwana wa Nyamuzinda wacîjiraga muntu ye Yezu Kristu. Ye warhukûlaga omu buja bw'ecâha anarhucungula. Ye wârhumire endagâno y'omurhûla ekarhî ka Nyamuzinda n'abantu yajirikana. Kwo kurhuma eco cigabi c'Ebibliya cishambâla kuli Yezu Kristu ciderhwa Ndagâno Mpyahya .

Nyamuzinda alozagya okurheganya abantu kuli eyo Ndagâno Mpyahya y'omurhûla. Co cârhumaga ago mango ga mîrra alaganana n'olubaga Yezu Kri-stu aburhagwamwo, olubaga lwa Israheli.

Ecigabi c'Ebibliya cishambâla oku lubaga lwa Israheli ciderhwa Ndagâno ya Mîra. Erhi omuntu

ankalonza okuyumva bwinjinjaja emyanzi n'ebijiro bya Yezu Kristu n'eyindi myanzi yoshi y'Endagâno Mpyahya, arhegesirwe okumanya enyigirizo z'ebitabu by'Endagâno ya Mîra .

Nyamuzinda acishozire bantu banji mpu bayandike ebi alonzagya okuderha omu Mandiko Matagatifu. Abo bantu balamaga kurhenga mîra omu Palestina-Israheli n'omu bihugo by'eburhambi bwâyo. Baguma bâyandika omu cihebraniya n'abandi omu cigereki. Baguma bâyandika binji, abandi bisungunu. Baguma bâyandika burhangiriza, abandi buzinda bwa nyuma. Kurhenga oku lwandiko lurhanzi kuhika oku luzinda, hàgezire hofi myâka cihumbi ciguma. Buzinda Amandiko gâhirwa muli citabu ciguma. Eco citabu câderhwa Bibliya

Erhi rhwakacîdôsa kurhi Bibliya yâhikaga e Bushi, rhurhegesirwe rhukengêre oku Amandko Matagatifu gâsomirwe burhanzi omu cihugo c'abagayandikaga. Ci kwône Nyamuzinda arhalonzagya okujirira olubaga luguma lwône aminja arheganyizagya igulu (Yn 3, 16). alonzagya abantu b'eno igulu boshi bagamanye n'okucyigirizago. Co carhumire arhuma Nyâma Ekleziya mpu alole kurhi ankahugûla Ebibliya omu ndimi zoshi z'eno igulu (Fl 2,10-11). Ntyo nirhu rhwanahashisoma Ebibliya omu mashi. Cici cirhumire rhurhegesirwe okusoma Ebibliya? Ebibliya ederha emyanzi y'obucunguzi bw'abantu. Osoma erhi oyumva eyo myanzi ayish'imanya byoshi ebi Nyamuzinda âjirîre abantu n'obuzigire bwâge. Ntyo abantu bâyish'iba n'obuhashe bw'okumanya Nyamuzinda n'enjira y'okucunguka. Na kulusha ebyo, Nyamuzinda ayandisize eyindi myanzi, nk'enyimbo z'obugashânize, amasâla, enyiganyo z'obwirhonzi n'amaruba

Ebibliya ebamwo bitabu 73 oku Bakatolika, 66 oku Baprostanti baguma baguma, 41 oku Bayahudi bulya banji muli bo baciba oku Ndagâno ya Mîra kwône.

RURHI RHWANKALONZA ERHI OKUBONA BINWA BILEBE OMU BIBLIYA

Kulya kuba Ebibliya egabirwemwo bitabu binji na ngasi citabu cirimwo ebigabi n'emilongo, kuli kwa bulagirire okumanya ecitabu, ecigahi n'omulongo, lyo rhubona ebinwa byalonzibwa. Ecitabu cîmanywe omu izîno lyâco erhi obwofi bw'izîno lyâco ; omubalè gumananyise ecigabi n'omulongo. - Rhulole bwinja: omu citabu c'Ennanga, nta bigabi, ci ziri nnanga zone. amazîno g'ebitabu n'ag'abantu galimwo okuhubula kw'enfarasè n'ecigereki. ci okuba amashi gayegire ecihebraniya kulusha enfarasè na kulusha ecigereki, hali mazîno maguma ga bitabu n'ag'abantu rhwakahubula kundi omu mashi kushimbana n'oku bagahubula omu cihebraniya . Enyiganyo ziri nyinji:

Yozafati rhwanamuderha YEHOSHAFAT, kzo kuderha Nyakasane otwa emanja

Yokoziyasi rhwanamuderha AHAZIYAHU

Yowasi rhwanamuderha YOWASH

Amaziyasi rhwanamuderha AMAZIYAHU

Azariyasi rhwanamuderha AZARIYAHU

Akaz rhwanamuderha AKHAZ erhi AHAZ

Yezekiyahu rhwanamuderha HIZEKIYAHU

Manasè rhwanamuderha MENASHè

Yoziasi rhwanamuderha YOSHIYAHU

Sedekiyasi rhwanamuderha SEDEKIYAHU

Yoyakimu rhwanamuderha YEOYAKIMU

Yekoniyasi rhwanamuderha YEKONYAHU

Ezekiyasi rhwanamuderha YEHIZEKIYAHU

Owiyasi rhwanamuderha UZIYAHU

Yozwe rhwanamuderha YEHOSHUWA, YESHUWA

Yezu rhwanamuderha YEHOSHUWA, YESHUWA

Musa rhwanamuderha MOSHE

Rebeka rhwanamuderha RIVKA

Yeremiya rhwanamuderha YEREMIYA erhi YERMIYAHU erhi YEREMIYAHU

Ezekiyeli rhwanamuderha HEZEKIYEL

Rhukasoma n' okuyandika ntya:

Enkomedu y'e Bulaya

Mateyo 1, 21 : kuli kuderha Emyanwi y'Akalembe ya Mateyo. cigabi ca burhanzi, mulongo gwa kali makumi abirhi na muguma

Mateyo 1,1-17: Emyanzi y'AkaJembe ya Mateyo, cigabi ca burhanzi, mulongo gwa burhanzi kuhika gwa kali ikumi na nda

Mateyo 1,1,17: Emyanzi y'Akalembe ya Mateyo, mulongo gwa 17

Marko 15, 42-16, 8: Emyanzi y' Akalembe ya Marko, kurhenga oku cigabi ca 15, mulongo gwa 42 kuhika oku cigabi cigabi ca 16, mulongo gwa 8: Mk 15.42-16.8).

Ebjiro 24-26: Citabu c'Ebjiro by'Enlumwa. kirhenga oku cigabi ca 24 kuhika oku cigabi ca 26 (kwo kuderha: cigabi ca 24, eca 25; n'eca 26): Ebj 24 -26.

Enkomedu ya Amerika na internet bôhe balugiyandika ntya:

Mateyo 1: 21 kuli kuderha Emyanwi y'Akalembe ya Mateyo. cigabi ca burhanzi, mulongo gwa kali makumi abirhi na muguma: Mt 1:21

Mateyo 1: 1-17: Emyanzi y'AkaJembe ya Mateyo, cigabi ca burhanzi, mulongo gwa burhanzi kuhika gwa kali ikumi na nda: Mt 1: 1-17

Mateyo 1:1,17: Emyanzi y'Akalembe ya Mateyo, mulongo gwa 17 : Mt 1: 1,17

Marko 15: 42-16: 8: Emyanzi y' Akalembe ya Marko, kurhenga oku cigabi ca 15, mulongo gwa 42 kuhika oku cigabi cigabi ca 16, mulongo gwa 8: Mk 15:42-16:8.

Ebjiro 24-26: Citabu c'Ebjiro by'Enlumwa. kirhenga oku cigabi ca 24 kuhika oku cigabi ca 26 (kwo kuderha: cigabi ca 24, eca 25; n'eca 26): Ebj 24 -26.

Hali abagusha ezo nkomedu zombi oku internet

Mateyo 1. 21 : kuli kuderha Emyanwi y'Akalembe ya Mateyo. cigabi ca burhanzi, mulongo gwa kali makumi abirhi na muguma

Mateyo 1.1-17: Emyanzi y'AkaJembe ya Mateyo, cigabi ca burhanzi, mulongo gwa burhanzi kuhika gwa kali ikumi na nda

Mateyo 1.1,17: Emyanzi y'Akalembe ya Mateyo, mulongo gwa 17

Marko 15. 42-16.8: Emyanzi y' Akalembe ya Marko, kurhenga oku cigabi ca 15, mulongo gwa 42 kuhika oku cigabi cigabi ca 16, mulongo gwa 8: Mk 15.42-16.8.

Ebjiro 24-26: Citabu c'Ebjiro by'Enlumwa. kirhenga oku cigabi ca 24 kuhika oku cigabi ca 26 (kwo kuderha: cigabi ca 24, eca 25; n'eca 26): Ebj 24 -26.

EBINWA BIZIRIKE N'AMAFUNDO

() : binwa birhali by'omwandisi mutagatifu hano ci binwa by'âyushûlagwa n'ozundi muntu walo-nzagyao kuzâbûfa erhi kuhugûla bwinjinja kurhi ayumvirhe Arnandiko nmatagatifu aha honènè.

[] : binwa birhali by'omu nzîmbo erhi nzîngè zoshi za mîra zayandikagwa n'okuboko, ci biri binwa biri omu nzîmbo erhi nzingè nguma nguma zone.

- - : binwa byayûshûlagwa n'Omwandisi mutagatifu yênenè

ENYUSHÛLO

Muli eyi bibliya ntagatifu rhwajabonamwo binwa bigumabiguma biyûshûle birhanali by'àmu Mandiko matagatifu.

Abahinduzi balesire ebyo binwa aho bulya babwine oku byanarhabala omusomi okuzâbûla, okurhimanya bwinja Amandiko matagatifu, binamurhabale okushimba n'okulama akanwa ka nnâmahanga nk'oku nyâma Ekleziya akayumva, akayigiriza anakashimba omu kalamo kage.

Binwa bya mwene ebyo biri biyandike kundi kundi, ah'idako oku makaratasi maguma maguma, erhi aha buzinda bw'ecitabu cizinda c'Ebibliya ntagatifu.

1

I Ecisiki c'igulu n'ec'abantu

Emyanzi mirhanzi y'obulemi

¹ Aha murhôngdêro Nnâmahanga alema amalunga n'igulu. ² Igulu lyali cimpirimpiri, civange, cimpinage

[illegible]

אֶת־הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְזָקָה בָּרָא אֹתָם: 28 וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פָּרוּ וּ
אֱלֹהִים הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב | זָרַע זָרַע אֲשֶׁר עַל־פָּנָי כָּל־הָאֶרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זָרַע זָרַע לָכֶם יְהִי־
לָאֲכֹלָה: 30 וְכָל־חַיַּת הָאֶרֶץ וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְכָל־ | רוֹמֵשׁ עַל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לָאֲכֹלָה וְיִהְיֶינָּה: 31
וַיֹּאֲרָ אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי: פ

2

¹ Ntyo kwo amalunga n'igulu bya shwinjagwa; haguma n'ebimuba byoshi. ² Erhi aba amayusa omukolo akazâgikola, Nyamuzinda arhamûka oku lusiku lwa kalinda, ahûmûka omu mukolo akâgijira ³ Nyamuzinda ahûmûka oku lusiku lwa kalinda, alujira lwîmâna. ⁴ a. Yo nkomoka y'amalunga n'igulu eyo erhi bilemwa.

Emyanzi ya kabiri y'okulemwa kw'igulu. Ishhwa ly'amasîma

b. Erhi Nyakasane Nyamuzinda ajira igulu n'amalunga, ⁵ nta ishaka yaliciba en'igulu, nta lubala lwâlilucimera – bulya Nyakasane Nyamuzinda arhaliciniêsa enkuba en'igulu na ntaye walicihinga obudaka ⁶ erhi okuhuluza amîshi omu mibunda y'okudômerera obudaka-; ⁷ Nyakasane Nyamuzinda abumba omuntu n'akatulo k'oku idaho, amubûhira omûka gw'obuzîne omu mazulu, ntyo nyamutu ahinduka ciremwa cizîne. ⁸ Obwo Nyakasane Nyamuzinda arhwêra ishwa ly'amalehe e Edeni, ebushoshokero, ahiramwo omuntu âbumbaga ⁹ Nyakasane Nyamuzinda ameza oku budaka emirhi ya ngasi bûko, yakusîmîsa isu na minja okulibwa, yalimwo omurhi gw'obuzîne aha karhî k'ishwa n'omurhi gw'okumanya aminja n'amabi. ¹⁰ Kurhenga omu Edeni (ishwa ly'amasîma) olwîshi lwakag'ihulula lwaj'idômerera ishwa, lwakacigabamwo kani lushube nyîshi ini. ¹¹ Olwîshi lurhanzi ye Pishone, luhulula luzunguluke ecihugo ca Avila, era munda eba amasholo, ¹² n'amasholo g'eyo garhahimwa kuyinjiha, eyo eba n'obuku bubaya bwinja n'ibuye ly'onice. ¹³ Olwîshi lwa kabiri luderhwa Gihone: luhulula luzunguluke ecihugo ca Etiopiya. ¹⁴ Olwîshi lwa kasharhu luderhwa Tigri: luhulula ebushohokero bwa Asuru. Olwîshi lwa kani luderhwa Eufate. ¹⁵ Nyakasane Nyamuzinda ârholâ olya muntu amuhira omu ishwa lya Edeni, mpu akalihinga analilange. ¹⁶ Nyakasane Nyamuzinda aha omuntu eri irhegeko: « Wanalya oku ngasi murhi guli omu ishwa, ¹⁷ ci omurhi gw'okumanya aminja n'amabi orhahîraga okagulyakwo, bulya amango wacîshomya wagulya erhi onafire ». ¹⁸ Nyakasane Nyamuzinda aderha, erhi: « Kurhali kwinja omuntu ayôrhe yêne, rhumujirire omurhabazi omushushire ». ¹⁹ Nyakasane Nyamuzinda arhôla obudaka abumbamwo ngasi nsimba y'erubala n'ebinyunyi by'emalunga byoshi, abihêkera omuntu mpu alole kurhi abiyîrika: ngasi oku omuntu abiyîrikaga kwo byanayîrisirwe. ²⁰ Ntyo omuntu ayîrika ebishwekwa byoshi, orhunyunyi rhw'emalunga rhwoshi n'ensimba z'erubala, ci omuntu arhabonagamwo murhabazi omushushire. ²¹ Nyakasane Nyamuzinda arhogeza omuntu iro ly'enkwîra, nyamuntu ahunira; amushugula omurhibadu ashosha eminyafu aha omurhibadu gwarhengaga. ²² Ogwo murhibadu, Nyakasane Nyamuzinda âshugulaga oku mulume, atulamwo omukazi anamulerhera omulume. ²³ Nnamulume, erhi: « Lero oyu ye munyafu gw'omunyafu gwânî na kavuha k'orhuvuha rhwânî. Ayîsh'ikaderhwa mukazi (isha) bulya omu mulume (ish) arhenzire » (Ayîsh'ikaderhwa muka-mulume bulya omu mulume arhenzire). ²⁴ Co cirhuma omulume akwânîne aleke îshe na nnina acîshwekerekwo mukâge n'oku bali babiri bahinduke mubiri muguma (bayîsh'ihinduka muguma) ²⁵ N'obwo bombi bâli bushugunu; omulume n'omukazi, ci barhakâg'iyumvanya nshonyi.

וְכָל־הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ וְכָל־צִבְאָם: 2 וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי 1 Genesis 2: 1
מְכַל־מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: 3 וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל־מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: פ
4 אֵלֶּה תוֹלְדֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ בְּהִבְרָאָם בַּיּוֹם עָשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: 5 וַיְכַל שֵׁשׁ הַיּוֹם הַשְּׁדָה טָרִם יְהִי בָאֶרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב
הַשְּׁדָה טָרִם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת־הָאָדָמָה: 6 וְאָדָם יַעֲלֶה מִן־הָאֶרֶץ וְהִשְׁקָה
אֶת־כָּל־פְּנֵי־הָאָדָמָה: 7 וַיִּצְרֵ יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאָדָמָה וַיִּפֹּחַ בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה: 8 וַיִּטֹּעַ
יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן־בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר: 9 וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כָּל־עֵץ נֹחֵמֵד לְמִרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכֹל
וְעֵץ הַחַיַּים בְּתוֹךְ הֶגֶן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע: 10 וַנִּהְיֶה יָצָא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הֶגֶן וּמִשָּׁם יִפְּלֹד יְהִי לְאַרְבָּעָה רִאשִׁים: 11 שֵׁם
הָאָדָם פִּיטוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ הַחַיִּילָה אֲשֶׁר־שָׁם הַזֶּהָב: 12 וַיִּקָּבֶה הָאֶרֶץ הוּא טוֹב שָׁם הַבְּדִלָח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם:
13 וְשֵׁם־הַנְּהָר הַשְּׁנִי גִיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ: 14 וְשֵׁם הַנְּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדְקֵל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנְּהָר הָרְבִיעִי
הוּא פָּרָת: 15 וַיִּקָּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן־עֵדֶן לַעֲבֹדָה וּלְשִׁמְרָה: 16 וַיִּצְוֵ יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל־עֵץ־הֶגֶן
אָכַל תֹּאכַל: 17 וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בַיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: 18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם
לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ: 19 וַיִּצְרֵ יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כָּל־חַיַּת הַשָּׁדָה וְאֶת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיְבִאֵלֶּהָ הָאָדָם לְרִאוֹת
מִה־יִּקְרָא־לָהּ וְכָל־אֲשֶׁר יִקְרָא־לָהּ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: 20 וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה וְלָעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלָכָל חַיַּת הַשָּׁדָה
וְלֹאֲדָם לֹא־מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ: 21 וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל־הָאָדָם וַיִּשָּׁן וַיִּקָּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָהּ: 22 וַיִּבֶן יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת־הַצִּלְעַ אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָה אֶל־הָאָדָם: 23 וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִנֵּה עֵצָה מַעֲצָמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת
יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ זֹאת: 24 עַל־כֵּן יַעֲזֹב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: 25 וַיְהִי שְׁמֵיהֶם עֶרֶוּמִים
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָתְבָשְׁשׁוּ:

¹ Enjoka yo yali nsimba nyengûza omu nsimba z'erubala zoshi Nyakasane Nyamuzinda ajiraga. Wanjoka abwîra omukazi, erhi: «Ka kwo kunali Nnâmahanga adesire: Murhahîraga mukalya oku murhi ciru n'omuguma gw'omu ishwa?» ² Nyamukazi ashuza wanjoka, erhi: « Rhwanalya amalehe g'emirhi eri omu ishwa, ³ ci amalehe g'omurhi guli aha kagarhi k'ishwa gwoki, Nnâmahanga adesire: murha galyakakwo, ciru murhaguhumagakwo bulya erhi kufa munafire » ⁴ Ci wanjoka abwîra nnamukazi, erhi: « Nanga murhakafa mâshi! ⁵ Kali ciru Nnâmahanga amanyire oku amango mwânagulyekwo amasu ginyu gânayiguke munahinduke nka Nnâmahanga mukâmanya aminja n'amabi ». ⁶ Lero nyamukazi abona nk'omurhi guli mwinja okulibwa, gunali gwakusîmîsa amasu gunali gwa kucîfinjwa n'okudômwamwo obwenge; arhola irehe alyâko, anahâ iba wali bonaye, naye alyâkwo. ⁷ Erhi amasu gabo bombi gayiguka, bâbona oku bali bashugu; bazingazinga ebyasi by'omulehe babyambalira omu cibunu. ⁸ Banaciyumva Nyakasane Nyamuzinda aja acîgezageza omu ishwa oku hihûsi hy'olusiku, omulume na mukâge bacîfulika Nyakasane Nyamuzinda, omu karhî k'emirhi y'omu ishwa. ⁹ Ci Nyakasane Nyamuzinda ayakûza omulume amubwîra, erhi: « Ngahi oli? » ¹⁰ Ashuza, erhi: « Nayumvîrhe wadunda amashando omu ishwa, namayôboha, bulya ndi mushugunu co carhumire nacifulika ». ¹¹ Ashub'idôsa, erhi: «Ndi wakumanyisize oku oli mushugunu? Ci akaba walire kwa gulya murhi nakuhanzagya nti irhondo orhahîraga okalya? » ¹² Nyamulume ashuza, erhi: « Omukazi wampebaga aha burhambi anampire kwa gulya murhi nani namanalyâkwo ». ¹³ Nyakasane Nyamuzinda abwîra omukazi, erhi : « Bici ebyo wamajira wânî? ». Nnamukazi ashuza, erhi: « Kali enjoka yamanteba lero namalya ». ¹⁴ Go mango Nyakasane Nyamuzinda abwîzirage enjoka, erhi: « Obwo wanajizire ntyo, ohehêrîrwe kulusha ngasi cishwekwa na kulusha ensimba z'erubala zoshi; oku nda okola wâkagendera na katulo okola wâkalya ensiku zoshi z'akalamo kâwe. ¹⁵ Nkola naheba enshombo ekarhî kâwe n'omukazi, ekarhî k'iburha lyâwe n'iburha lyâge: oyu âkusinaga irhwe nâwe omukomolere oku kansisira ». ¹⁶ Abwîra nyamukazi, erhi: «Nkolanayushûla amalumwa gâwe, n'amazîmi gâwe omu malumwa okola wakaburha abana. Kulalikira okolaga wakalalikira balo, ci naye akola ayîsh'ikâkuzidohera. ¹⁷ Abwîra nyamulume, erhi: « Obwo wayumvîrhe mukâwe, wanalya kuli gulya murhi, n'obwo nâkurhegekaga, nti irhondo orhahîraga okagulyâkwo, idaho lihehêrîrwe erhi werhuma. Omu malibûko okola wakâkulamwo eci walya, ensiku zoshi z'akalamo kâwe. ¹⁸ Mahwa n'emishûgi likola lyakâkufulukiza, okâlya n'enshogo lubala. ¹⁹ Kurhûbanukirwa emalanga okola wakâbonamwo omugati (biryo): kuhika oshubire omu budaka bulya mwo warhengaga. Oli katulo n'omu katulo wânashubire! ». ²⁰ Omuntu ayîrika mukâge erya Eva, «Hawa» bulya ye nnina wa abazîne boshi. ²¹ Nyakasane Nyamuzinda âjirira omulume n'omukazi ebishûli by'empu âbayambika. ²² Nyakasane Nyamuzinda aderha, erhi: « Alagi oku omuntu akola ali ak'îrhu erhi kumanya aminja n'amabi kurhuma. Mumanyage, arhag'ilambûla okuboko arhanacirhole oku murhi gw'obuzîne, agulye alame ensiku zoshi! ». ²³ Nyakasane Nyamuzinda amuhimva omu ishwa Iya Edeni (masîma), mpu ly'agend'ihinga obudaka arhengagamwo. ²⁴ Ahimva omuntu anahira bakerubini n'engulumira y'engôrho yalaza ebushoshokero bw'ishwa ly'amasîma, Iyo balanga enjira eja ebwa murhi gw'obuzîne (Iyo bahagalika omuntu arhahume oku murhi gw'obuzîne).

והנחש היה ערום מכל תית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אל האשה אפך אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: 2 ותאמר האשה אל הנחש מפך עץ הגן נאכל: 3 ומפך העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו: 4 ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתו: 5 כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע: 6 ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשגיל ותקח ממפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל: 7 ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת: 8 וישמעו את קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן: 9 ויקרא יהוה אלהים אל האדם ויאמר לו איכה: 10 ויאמר את קולך שמעתי בגן ואיבא כי עירם אגבי ואחבא: 11 ויאמר מי הגיד לך כי עירם אפתה המן העץ אשר צויתיך לבלתי אכל ממנו אכלת: 12 ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל: 13 ויאמר יהוה אלהים לאשה מה זאת עשית ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל: 14 ויאמר יהוה אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל בהמה ומלכלית השדה על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך: 15 ואיבהו אשית בינך ובין האישה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישובך ראש ואתה תשופנו עקב: 16 אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: 17 ואלאדם אמר כי ישמעתי לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתיך לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך וקוצו ודדך תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: 19 בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב: 20 ויקרא אלהים הן האדם הן האדמה הנה כעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם: 23 וישלחהו יהוה אלהים מן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם: 24 ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים: 25

¹ Adamu ashamuka kuli mukâge Eva. Eva ayâlala anaburha Kayini. Aderha, erhi: «Namashobôla omuntu emwa Nyakasane ». ² Ashub'iburha omulumuna Abeli. Abeli ali mushwesi wa bishwekwa ci Kayini ali muhinzi wa budaka. ³ Erhi kugera mango, Kayini arhûla nterekêro emwa Nyakasane ebi akûlaga omu budaka, ⁴ Abeli naye arhûla ebiburhwa birhanzi by'ebibuzi byâge n'amashushi gâbyo. Nyakasane ayankirira Abeli n'entûlo yâge, ⁵ ci arhayankiriraga Kayini n'eyâge ntûlo. Kayini akunirira okwo n'obusu bwâge bwazinzibala. ⁶ Nyakasane abwîra Kayini, erhi: « Cirhumire wakunira, cirhumire obusu bwâwe bwazinzibala? ⁷ Nkawal'ijizire bwinja, karhinga orhayinamwiri amalanga? Ci akaba orhajiziri bwinja, ecâha cishurhamire aha luso lwâwe, ciri cakulâlîra, ci ocîhangâne ocihime ». ⁸ Kayini abwîra omulumuna Abeli, erhi: « Rhuje ebulambo! ». Oku bali omu bulambo, Kayini ayinamula okuboko acîrhulirakwo Abeli anamuniga. ⁹ Go mango Nyakasane abwîzire Kayini, erhi: « Ngahi mulumuna wâwe Abeli ali? ». Ashuza, erhi: »Ntamanyiri. Ka nie mmulanga mulumuna wânî? ». ¹⁰ Amushuza, erhi: « Bici ebi wamajira? Izû ly'omuko gwa mulumuna wâwe lyamanyakûza kurhenga okw'idaho. ¹¹ Buyôrhe buhehêirwe obudaka bwâmiraga omuko gwa mulumuna wâwe erhi werhuma. ¹² Erhi okacihinga obudaka burhakacikuyerera bici, wâba kahukà na karhebera omu igulu ». ¹³ Kayini abwîra Nyakasane, erhi: « K'ecâha câni ciri cinene bwenêne cirhakababaliwa? ». ¹⁴ Lola oku wamampiva muli lino ishwa nnangwasirwe ncîfulike hali na nâwe; nkolaga naba karharhinda na karhebera muno igulu, owanambugâne hali amango akanyirha ». ¹⁵ Ci Nyakasane amubwîra, erhi: « Ci kwoki ngasi wayirhe Kayini acîholwa kali nda! ». Nyakasane ahirakwo Kayini ecimanyiso, mpu lyo ngasi wamurhimâne arhamushûrhaga. ¹⁶ Kayini acîyegûla kuli Nyakasane anayûbaka omu cihugo ca Nodu, ebushoshokero bw'ishwa ly'amasîma. ¹⁷ Kayini ashamuka bona mukâge, mukâge ayâlala anaburha Enoku; ayûbaka ecishagala aciyirika erya Enoku, cirhenzire oku izîno ly'omugala Enoku. ¹⁸ Enoku aburhirwa Iradi, Iradi aburha Mehuyael na Mekuyael aburha Metushael. Metushael aburha Lâmek, Lâmek arhûla bakazi babiri: muguma ye Ada n'owundi ye Zila. ¹⁹ Lâmek arhûla bakazi babiri: muguma ye Ada n'owundi ye Zila. ²⁰ Ada aburha Yabal: y'îshe w'abahanda omu bifumba bajabalusa ebishwekwa. ²¹ Omulumuna yewali Yubal: yewali îshe w'abaziha olulanga n'akarhêra. ²² Zila naye aburha Tubalkayini, mutuzi, y'îshe w'abakola amarhale n'ebyûma. Mwâli wabo Tubalkayini yewali Nahama. ²³ Lâmek abwîra bakage, erhi: » Ada na Zila, yumvirhizi izû lyânî; bakà Lâmek, rhégi amarhwiri oku bino namubwîra: naysire omuntu okwenge amanyâgaza nayirha n'omushikira okwenge amampukula. ²⁴ Kayini anacîholerwe kalinda ci Lâmek yêhe kali makumi gali nda na nda. ²⁵ Adamu ashub'ishamuka bona mukâge, nyamukazi aburha Set, » bulya aderha, erhi: Nyamuzinda amanshobôza owundi mwanah ahali ha Abeli, bulya Kayini amuyisire ». ²⁶ Set naye aburhirwa omugala, amuyîrika erya Enosh. Go mango barhangiraga okucîkumba YHWH, Nyakasane. Genesis 4: 1 וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר אֲנִי אֶת־ה' 2 וַתֵּלֶד אֶת־אָחִיו אֶת־אָבֶל 3 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיֵּבֶא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה 4 וְאָבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחִלְבֵּהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ 5 וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיְפֹל פָּנָיו 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ 7 הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לְפָתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁוֹקֶלֶת וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ 8 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בִּשְׂדֵה וַיִּקֶּם קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי 10 וַיֹּאמֶר מַה עָשִׂיתָ כֹּל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה 11 וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־פִּיהָ לָקַחַת מִן־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ 12 כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־תִסְפָּק תִּתֶּנָּה לָךְ גֶּע וְגַד תִּהְיֶה בָאָרֶץ 13 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה גְּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשָׂא 14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר וְהָיִיתִי גֵע וְנָדָב בָּאָרֶץ וְהָיָה כָל־מִצְאֵי יְהִירְגֵנִי 15 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לֹכַן כָּל־הָרֶג קַיִן שְׁבַע־עֲשָׂר יָקָם וַיִּשֶׁם יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הִכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מִצְאוֹ 16 וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בָּאָרֶץ־גִּזְרִד קִדְמַת־עֵדֶן 17 וַיֵּדַע קַיִן אֶת־אֲשֵׁרְלוֹ וַתֵּלֶד אֶת־חֲנוּךְ וַיְהִי בְנָה לֵעִיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר קִשְׁמִינִן חֲנוּךְ 18 וַיִּזְגַּד לְחֲנוּךְ אֶת־עֵיד וְעֵיד יִלְד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחוּיָאֵל יִלְד אֶת־מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל יִלְד אֶת־לֶמֶךְ 19 וַיְהִי־לֵמֶךְ שְׁנֵי נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָד עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה 20 וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת־יָבֶל הוּא הָיָה אָבִי יֹשֵׁב אֶהֱל וּמִקְנֶה 21 וְשֵׁם אָחִיו יֹבֶב הוּא הָיָה אָבִי כָל־תֹּפֶשׂ כְּנֹר וְעֹגֶב 22 וַצִּלָּה גַם־הִוא יִלְדָה אֶת־תוֹבֶל קַיִן לֹטֶשׁ כָּל־חֶרֶשׁ נְחָשׁ וּבְרָזָל וְאֵחוֹת תוֹבֶל־קַיִן גַּעֲמָה 23 וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ לְנָשָׁיו עֵדָה וַצִּלָּה שְׁמֵעַן קוּלִי נָשִׁי לֶמֶךְ הָאֲזָנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הִרְגֵתִי לִפְעֻעִי וַיִּלְד לְחִבְרָתִי 24 כִּי שְׁבַע־עֲשָׂר יָקָם לֶמֶךְ שְׁבַע־עֲשָׂר יָקָם עוֹד אֶת־אֲשֵׁרְלוֹ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ הִרְגֵתִי לִפְעֻעִי וַיִּלְד לְחִבְרָתִי 25 וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲנֹשׁ אֵז הוּא לִקְרָא בְּשֵׁם שֵׁת כִּי שֵׁת־לִי אֱלֹהִים 26 וַיִּלְשֵׁת גַּם־הוּא יִלְדָה בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲנֹשׁ אֵז הוּא לִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: פ

¹ Alaga ecitabu c'emîmo y'Adamu. Erhi Nnâmahanga alema omuntu, amujira oku nshusho ya

Nnâmahanga; ² mulume n'omukazi abalemire, abagisha anabayîrika bantu erhi abalema. ³ Adamu al'igwerhe myâka igana na makumi asharhu, erhi aburha omugala oku nshusho yage n'okucikebo câge, anamuha izîno Iya Set. ⁴ Erhi ayus'iburha Seti, Adamu ashub'ilama myâka magana munani anaburha abagala n'abâli. ⁵ Akalamo k'Adamu koshi kali ka myâka magana mwenda na makumi asharhu, agal'ifa. ⁶ Set al'igwerhe myâka igana n'irhanu erhi aburha Enosh. ⁷ Erhi aba amaburha Enoshi, Set ashub'ilama myâka magana munani na nda anaburha abagala n'abâli. ⁸ Akalamo ka Set koshi kali ka myâka magana mwenda n'ikumi n'ibiri: agal'ifa. ⁹ Enoshi al'igwerhe myâka makumi gali mwenda erhi aburha Kenan; ¹⁰ erhi aba amaburha Kenan, Enosh ashub'ilama myâka magana munani n'ikumi n'irhanu, anashub'iburha abagala n'abâli. ¹¹ Akalamo ka Enosh koshi kali ka myâka magana mwenda n'irhanu; agal'ifa. ¹² Kenan al'igwerhe myâka makumi gali nda erhi aburha Mahalaleel. ¹³ Erhi aba amaburha Mahalaleel. Kenan ashu'ilama myâka magana munani na makumi ani, anakaburha abagala n'abâli. ¹⁴ Akalamo ka Kenan koshi kali ka myâka magana mwenda n'ikumi, agal'ifa. ¹⁵ Mahalaleel al'igwerhe myâka makumi gali ndarhu n'irhanu erhi aburha Yared: ¹⁶ Erhi aba amaburha Yared, Mahalaleel ashub'ilama myâka magana munani na makumi asharhu, anakaburha abagala n'abâli. ¹⁷ Akalamo ka Mahalaleel koshi kali ka myâka magana munani na makumi galimwenda n'irhanu, agal'ifa. ¹⁸ Yared aligwerhe myâka makumi galindarhu n'ibiri erhi aburha Enokh; ¹⁹ Erhi aba amaburha Enokh, Yared ashub'ilama myâka magana munani anakaburha abagala n'abali. ²⁰ Akalamo ka Yared koshi kali ka myâka magana mwenda na makumi galindarhu n'ibiri: agali'ifa. ²¹ Enokh aligwerhe myâka makumi galindarhu n'irhanu erhi aburha Matushaleme. ²² Enokh alusibwa na Nnâmahanga. Erhi aba amaburha Matushaleme, Enokh ashub'ilama myâka magana asharhu anakaburha abagala n'abali. ²³ Akalamo ka Enokh koshi kali ka myâka magana asharhu na makumi galindarhu n'irhanu. ²⁴ Bulya Enokh alilusîbwe na Nyamuzinda, arhaciberaga eno igulu. Nyamuzinda amuhêka. ²⁵ Metushaleme aligwerhe myâka igana na makumi galimunani na nda erhi aburha Lâmek. ²⁶ Erhi aba amaburha Lâmek, Metushaleme ashub'ilama myâka magana nda na makumi galimunani n'ibiri, anakaburha abagala n'abâli. ²⁷ Akalamo ka Metushaleme koshi kali ka myâka magana mwenda na makumi galimwenda na mwenda, agal'ifa. ²⁸ Lâmek aligwerhe myâka igana na makumi galimunani n'ibiri erhi aburha omugala. ²⁹ Amuyîrika erya Nuhu, omu kuderha, erhi: » Oyu ayishirhurhûliliza oku mukolo n'omurhamo gw'amaboko girhu, bulya Nyakasane ahehêrire obudaka ». ³⁰ Erhi aba amaburha Nuhu, Lâmek ashub'ilama myâka magana mwenda na makumi galimwenda n'irhanu, anakaburha abagala n'abâli. ³¹ 31 Akalamo ka Lâmek koshi kali ka myâka magana nda na makumi galinda na nda, anagal'ifa. ³² Nuhu aligwerhe myâka magana arhanu erhi aburha Sem, Ham na Yafet.

Genes 5: 1 זָה סֹפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדִמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ: 2 זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא 1 אֶת־שֵׁם אָדָם הַבְּרָאָם: 3 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־שְׁלֹשִׁים וּמֵאֶת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בְּדִמּוֹתוֹ כִּצְלָמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: 4 וַיְהִי יְמֵי־אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וּבָנִים וּבָנוֹת: 5 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי אָדָם אֲשֶׁר־הָיָה תָשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: 6 וַיְהִי־שֵׁת חֲמִשׁ שָׁנִים וּמֵאֶת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־אֵנוֹשׁ: 7 וַיְהִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אֵנוֹשׁ שִׁבְעֵים שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 8 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי שֵׁת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 9 וַיְהִי אֵנוֹשׁ תְּשַׁע־עָשָׂר שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־קֵיֶן: 10 וַיְהִי אֵנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קֵיֶן חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 11 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי אֵנוֹשׁ חֲמִשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 12 וַיְהִי קֵיֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־מֶהֱלָאֵל: 13 וַיְהִי קֵיֶן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מֶהֱלָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 14 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי קֵיֶן עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 15 וַיְהִי מֶהֱלָאֵל חֲמִשׁ שָׁנִים וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־יָרֵד: 16 וַיְהִי מֶהֱלָאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יָרֵד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 17 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי מֶהֱלָאֵל חֲמִשׁ וּתְשַׁע־עָשָׂר שָׁנָה וַיָּמָת: 18 וַיְהִי־יָרֵד שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמֵאֶת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־חֲנוֹךְ: 19 וַיְהִי־יָרֵד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 20 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי יָרֵד עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 21 וַיְהִי חֲנוֹךְ חֲמִשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־מֶתוֹשֶׁלַח: 22 וַיְהִי־חֲנוֹךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מֶתוֹשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 23 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי מֶתוֹשֶׁלַח חֲמִשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: 24 וַיְהִי־חֲנוֹךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מֶתוֹשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 25 וַיְהִי מֶתוֹשֶׁלַח שִׁבְעִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 26 וַיְהִי מֶתוֹשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־לָמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 27 וַיְהִי־יָוֶה כְּלִי־יָמִי מֶתוֹשֶׁלַח תְּשַׁע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 28 וַיְהִי־לָמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 29 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־שְׁמוֹ גֵּן לֹא־מָרָא וַיְהִי־נֹחַ מִמֶּעֶשְׂנוֹ וּמִמֶּעֶצְבוֹ: 30 מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֶרֶץ הַנֹּחַ: 31 וַיְהִי־לָמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נֹחַ חֲמִשׁ וּתְשַׁע־עָשָׂר שָׁנָה וּחֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: 32 וַיְהִי־נֹחַ בְּן־חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד גֵּן אֶת־יָם וְאֶת־יָפֶת:

6

Obumînya bwaluga omu igulu

¹ Erhi abantu barhangira baluga en'igulu, bâburha abanyere, ² bene Nyamuzinda bâbona oku abanyere b'abantu bali binja. Babayankamwo aba banalilonzize. ³ Lero Nyakasane aderha, erhi: «Omûka gwâni guruhacibêre ensiku zoshi omu muntu, bulya ali mubiri n'akalamo kâge kakola kaba ka myâka igana na makumi abiri». ⁴ Ago mango, en'igulu yali abanênênè-mikalarhu- ciru n'enyuma zâho, amango bene

Nyamuzinda bakâg'iyanka abanyere b'abantu, abo banyere bakâburha abana: zo ziry ntwâli za mîra, bantu b'irenge. ⁵ Nyakasane abona oku amabî g'abantu gâluzire en'igulu na ngasi muhigo gwabali emurhima gwâli gwa mabî gwône. ⁶ Nyakasane aderha, erhi: «Omu igulu nkola nâholola abantu nâlemaga; bone ensimba n'ebinyagârha n'ebinyunyi by'emalunga, bulya namaciganya ecarhumaga nabijira». ⁷ Nyakasane aderha, erhi: «Omu igulu nkola naholola abantu nalemaga; bone ensimba n'ebinyagârha n'ebinyunyi by'emalunga, bulya namaciganya ecarhumaga nabijira». ⁸ Ci Nuhu yehe arhona emwa Nyakasane. ⁹ Olwa Nuhu luno. Nuhu ali muntu mushinganyanya na mwirhonzi omu bantu b'amango gâge analikulikîre Nyakasane. ¹⁰ Nuhu aburha abagala: Set, Ham na Yafet ¹¹ Obwo igulu lyalilihîmbwîre embere za Nyakasane linayunjwîre bumînya. ¹² Nyakasane alola igulu, abona oku lisherîre, bulya ngasi muntu alihemusire omu lugendo lwâge en'igulu.

Okucirheganya oku lw'ecihonzi

¹³ Go mango Nyakasane abwîzirage Nuhu, erhi: «Kuli nie, amango g'obuzinda bw'omuntu gahisire, bulya igulu lyasherîre erhi bo barhuma, liyunjwîre bumînya. Niene nkolaga nabashâba haguma n'igulu.

¹⁴ Ocîtilire obwârho bw'omurhi gw'enshebeyi gwadwa amagoba; ogabe obwârho mwo rhyumpa rhyumpa, onabushîge enungulu omu ndalâla n'emugongo. ¹⁵ Alaga oku wâjira: obwârho bube na makano makumi asharhu ga bulî, makumi arhanu ga bugalî, makumi asharhu ga kadubwî. ¹⁶ Omu bwârho ohiremwo burhungiri n'ah'ikano liguma enyanya oshwinje. Lunda luguma ohireyo omuhango gw'obwârho. Olujire mishonezo: ah'idako, aha karhî n'aha nyanya. ¹⁷ Nkolaga narhuma ecihonzi, kwo kuderha mîshi, en'igulu, ah'idako ly'amalunga, gashâbe ngasi ciremwa ciyîsa omûka; ebiri en'igulu biherêrekere.

¹⁸ Cikwône wêhe nâkuha endagâno. Wayîsh'ija omu bwârho mwen'abana bâwe, mukâwe, na bali-kazi bâwe. ¹⁹ Omu bizîne byoshi, na ngasi mubiri, orhôle bibiri bibiri bya ngasi lubero, obihugire omu bwârho, lyo bibêrana obuzîne haguma nâwe: hakâba akalume n'akakazi. ²⁰ Ebinyunyi kushimbana n'obûko bwabyo, ebishwekwa kushimbana n'obûko bwâbyo, n'ebiyandala kushimbana n'obûko bwâbyo, bibiri bya ngasi bûko bibêre nâwe, lyo bibêrana akalamo. ²¹ Wehe orhôle ngasi bûko kalyo, olunde hofi hâwe: byayishiba biryo byâwe na biryo by'ebyo bintu ». ²² Nuhu ashimba byoshi, nk'oku Nyakasane alimurhegesire, kwo anajizire.

וַיְהִי כִּי-הָחֵל הָאָדָם לָרֵב עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוּת יִלְדוּ לָהֶם: 1 וַיֵּרָאוּ בְנֵי-הָאֱלֹהִים אֶת-בָּנוּת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה 1: גֵּנֶזֶס וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אִשָּׁר בָּחָרוּ: 3 וַיֵּאמֶר יְהוָה לֹא-יִלְדוּ רִוְחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגֶם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ יָמָיו מִכָּאָה וְעַשְׂרִים שָׁנָה: 4 הַנִּפְלְאִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בִּימֵי הָהֵם וְגַם אַחֲרֵיהֶן אִשָּׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל-בָּנוּת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אָנְשֵׁי הַשָּׁם: 5 וַיֵּרָא יְהוָה כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל-יֶצֶר מַחֲשַׁבְתָּ לָבוֹ רָק רָע כָּל-הַיּוֹם: 6 וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי-עָשָׂה אֶת-הָאָדָם בְּאֶרֶץ וַיַּעֲצֹב אֶל-לְבָבוֹ: 7 וַיֵּאמֶר יְהוָה אֲמַחֶה אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר-בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי עָשִׂיתִם: 8 וְגַם מֵצֶאֱחָן בְּעֵינֵי יְהוָה: 9 פ 9 אֲחַלֶּה תּוֹלְדֹתָי וְגַם נָח אִישׁ צַדִּיק תִּמְצֵא הִנֵּה הִנֵּה הָאֲדָמָה עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם יָחַד: 10 וַיִּלְדָּ נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת-שֵׁם אֶת-חָם וְאֶת-יָפֶת: 11 וַתִּשְׁחַת הָאֲרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאֲרֶץ חָמָס: 12 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאֲרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי-הִשְׁחִית כָּל-בָּשָׂר אֶת-דֶּרְכָּו עַל-הָאֲרֶץ: 13 וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל-בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי-מָלְאָה הָאֲרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנֵּנִי מַשְׁחִיתָם אֶת-הָאֲרֶץ: 14 עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי-גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת-הַתֵּבָה וְקִפְרַת אֶתָּה מִבֵּית וּמִחוּץ בֹּפֶת: 15 וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֶתָּה שְׁלֹשׁ מָאוֹת אַמָּה אָרְךָ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ: 16 צִהְרָו תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל-אַמָּה תִּכְלֶנָּה מִלְּמַעַלָּה וּמִתַּחַת הַתֵּבָה בְּצֵדָה תִּשִּׂים תַּחְתֹּתַיִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה: 17 וְאֶנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת-הַמָּבּוּל מַיִם עַל-הָאֲרֶץ לַשְׁחִית כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר-בּוֹ רֹחַ חַיִּים מִמֶּתַחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר-בְּאֶרֶץ יִגּוּעַ: 18 וְהַקִּמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבֵאתִי אֶל-הַתֵּבָה אֲתָּה וּבְנֶיךָ וְנִשְׁי-בְנֶיךָ אִתָּךְ: 19 וּמִכָּל-חַיִּי מִכָּל-בָּשָׂר שָׁנִים מִכָּל אֶל-הַתֵּבָה לַהֲחִיָּת אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יָהִי: 20 מִהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יִבְאוּ אֵלֶיךָ לְהַחְיֹת: 21 וְאַתָּה קַח-לָךְ מִכָּל-מֵאֵלֶּךְ אִשָּׁר יָאֵלֵל וְאֶסְפֹּת אֵלֶיךָ וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֻכְלָהּ: 22 וַיַּעַשׂ גַּם כֹּכָל אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים בֶּן עֲשָׂה: 22

7

Nuhu aja omu nkuge

¹ Nyakasane ashub'ibwîra Nuhu, erhi: «Jaga omu bwârho mwene omulala gwâwe gwoshi, bulya nabwîne oku oli mushinganyanya embere zani muli elira iburha. ² Oku ngasi bûko bwa nsimba ecîre, orhôle mwo mahali nda, akalume n'akakazi kâko; omu bûko bw'ensimba zihumânya orhôle ihasha liguma, akalume n'akakazi kâko. ³ N'omu ngasi bûko bwa binyunyi bicîre, orhôle mahasha nda, akalume n'akakazi kâko, lyo obûko burhag'ihera en'igulu. ⁴ Bulya enyuma lya nsiku nda, naniêsa enkuba en'igulu nsiku makumi ani na madufu makumi ani; en'igulu naholola ngasi cizine najiraga ». ⁵ Nuhu ajira ebi Nyakasane ali amurhegesire byoshi. ⁶ Nuhu aligwerhe myâka magana ndarhu erhi ecihonzi ciyisha, go mîshi okw'igulu. ⁷ Nuhu aja omu bwârho haguma n'abagala na mukâge n'abali-kazi, lyo bayâka amîshi g'ecihonzi. ⁸ Ensimba zicîre n'ezihumânya, ebinyunyi na ngasi binyafûka oku idaho byadaha omu bwârho bibiri bibiri, ⁹ akalume n'akakazi byoshi na Nuhu, nk'oku Nyakasane analirhegesire Nuhu. ¹⁰ Erhi ensiku

nda zihika, amîshi g'ecihonzi gacihira oku idaho; ¹¹ omu mwâka gwa magana ndarhu g'akalamo ka Nuhu, omu omwêzi gwa kabiri, omu nsiku ikumi na nda z'omwêzi, lwo n'olwo lusiku, amaliba g'ekuzimu gafunûnuka n'enshalalo z'emalunga zahulula. ¹² Enkuba yania en'igulu nsiku makumi ani na madufu makumi ani. ¹³ Lwo n'olwo lusiku lyo Nuhu, boshi n'abagala Sem, Ham na Yafet, muka Nuhu, abali-kazi basharhu, baka abagala: ¹⁴ boshi n'ebizîne byoshi kushimbana n'obûko bwâbyo, ensimba kushimbana n'obûko bwâzo, ebiyandala oku idaho kushimbana n'obûko bwâbyo, ebibalala kushimbana n'obûko bwâbyo, ebinyunyi byoshi na ngasi hibalala, bâjaga omu bwarho. ¹⁵ Baja emunda Nuhu ali omu bwârho, babiri babiri ba ngasi ciyisa omuka. ¹⁶ Abo bayishaga ndume n'ekakazi ba ngasi bûko, bobadahîre nk'oku Nyamuzinda anabarhegekaga. Nyakasane ayîgala obwârho abaha omugongo.

Namugege

¹⁷ Ecihonzi càba nsiku makumi ani, oku amîshi gayushûka n'obwârho kwasôkera enyanya z'izugulu. ¹⁸ Oku amîshi galuga ganayushûka okw'igulu n'obwârho bwayerêra oku mîshi. ¹⁹ Amîshi gaja gayushûka kulusha oku nyanya z'igulu ganabwîka ngasi ntôndo ndîrî zinaba ah'idako ly'amalunga. ²⁰ Amîshi gabwîkaga entôndo, garhaluka makoro ikumi n'arhanu. ²¹ Ngasi kazîne kaheerêkera: ebigeri okw'idaho, ebinyunyi, ebishwekwa, ensimba z'erubala, na ngasi bidûdûsa en'igulu na abantu boshi. ²² Kwo kuderha oku ngasi hyâli en'igulu hyâfa: ngasi biyîsa omûka emazûlu. ²³ Ntyo kwo ebyâli en'igulu byoshi byâholokaga: haguma n'abantu, ebishwekwa, ebinyafûka n'ebinyunyi by'emalunga; byoshi byahirigirha en'igulu ci hasigala Nuhu yêne na ngasi kali omu bwârho bonaye. ²⁴ Amîshi gayôrha gabwîkire igulu nsiku igana na makumi arhanu.

Genes 7: 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה לִנְחֹם בְּאַתְנֶתְךָ וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־אַתָּה רֹאֵתִי צָדִיק לִפְנֵי בְדֹר הַזֶּה: 2 מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה 3 גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה זָכָר וְנִקְבָּה לַחַיִּית זָרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: 4 כִּי לַיָּמִים עוֹד שְׁבָעָה אֲנֹכִי מִמְטִיר עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחֲיִיתִי אֶת־כָּל־הַקָּיוֹם אֲשֶׁר עִשְׂתִּי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: 5 וַיַּעַשׂ גַּם כָּכָה אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יְהוָה: 6 וְנָח בְּיָמֵינוּ מִן־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָה טְהוֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכָל־אֲשֶׁר־רָמַשׂ עַל־הָאֲדָמָה: 7 שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֵלַי גַּם אֶל־הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל: 8 מִן־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָה טְהוֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכָל־אֲשֶׁר־רָמַשׂ עַל־הָאֲדָמָה: 9 שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֵלַי גַּם אֶל־הַתֵּבָה זָכָר וְנִקְבָּה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ: 10 וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמַּבּוּל הָיָה עַל־הָאָרֶץ: 11 בַּשָּׁנָה שִׁש־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּינוּ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָל־מַעְיֵנֹת תְּהוֹם רֶבֶה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ: 12 וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: 13 בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם־וָתָם וְיֹפֶת בְּנֵי־נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ נָח וְשִׁלְשֶׁת נָשָׁיו־בָּנָיו אֶתְסָאֵל־הַתֵּבָה: 14 נֹחַ וְכָל־הַחַיָּה לְמִנֵּהוּ וְכָל־הַבְּהֵמָה לְמִנֵּהוּ וְכָל־הָרֶמֶשׂ הַרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל־הָעוֹף לְמִינֵהוּ זָל צֹפֹר כָּל־כָּף: 15 וַיָּבֹאוּ אֵלַי גַּם אֶל־הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל־הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר־בָּו רֹמֵשׂ: 16 וְהַבָּאִים זָכָר וְנִקְבָּה מִכָּל־בֶּשֶׂר בָּאוּ כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בָּעֵדוּ: 17 וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל־הָאָרֶץ וַיָּרֶב הַמָּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת־הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ: 18 וַיִּגְבְּרוּ הַמָּיִם וַיָּרֶב מְאֹד עַל־הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתֵּבָה עַל־פְּנֵי הַמָּיִם: 19 וְהַמָּיִם גָּבְרוּ מְאֹד עַל־הָאָרֶץ וַיָּכֹסוּ כָל־הָהָרִים הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר־תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם: 20 וְהַמָּשׁ עָשָׂה אִמָּה מְלִמְעָלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם וַיִּכְסּוּ הָהָרִים: 21 וַיִּגָּלַע כָּל־בֶּשֶׂר הַרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשָּׂרֵץ עַל־הָאָרֶץ וְכָל־הָאָדָם: 22 וְכָל־אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בָּאֵפוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּחַרְבָּה מֵתוּ: 23 וַיִּמָּח אֶת־כָּל־הַקָּיוֹם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּמִי־חַי מִן־הָאָרֶץ וַיִּשְׁאֶר אַרְיֵה וְאִשָּׁר אֶתּוֹ בַּתֵּבָה: 24 וַיִּגְבְּרוּ הַמָּיִם עַל־הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת יוֹם:

8

Okuyurha kw'ecihonzi

¹ Nyamuzinda akengêra Nuhu, ensimba n'ebishwekwa byali bo naye omu bwârho. Nyamuzinda ageza empusi oku igulu, ntyo amîshi gahonôka. ² Amaliba g'ekuzimu n'enshalalo z'emalunga byayigalwa; n'enkuba yayimanzibwa emalunga; ³ amîshi gaja gayonda bunyi bunyi, gagana erhi kugera nsiku igana na makumi arhanu. ⁴ Omu mwêzi gwa kalinda omu nsiku ikumi na nda z'omwêzi, obwârho bwadekerera oku ntôndo Ararat. ⁵ Amishi gaja gayonda gaja gayonda bunyi bunyi kuhika mwêzi gw'ikumi. Omu mwêzi gw'ikumi, olusiku lurhanzi lw'omwêzi orhurhwerhwe rhw'entôndo rhwaboneka. ⁶ Erhi hagera nsiku makumi ani, Nuhu ayigula ilolero ly'obwârho alijizire omu bwârho anahulusa hungwe mpu aj'ilola erhi amîshi gakazire. ⁷ Hungwe ahuluka ci akaja eyi n'eyi alinda oku amîshi gakala okw'igulu. ⁸ Lero Nuhu ahulusa engûku mpu alole erhi amîshi gakazire okw'idaho; ⁹ ci wangûku erhi abona arhabwini aha ahira obulâ bw'olushando, ashubira omu bwârho, bulya amîshi gaciri okw'igulu. Nuhu alambûla okuboko, ayigwârha anashub'iyidahya omu bwârho hofi naye. ¹⁰ Alinda zindi nsiku nda, ashub'ihulusa egûku omu bwârho, ¹¹ engûku yamushubirakwo bijingo, abona ekola edwîrhe ehishami hy'omuzetuni omu mulomo. Nuhu ayumva oku amîshi gaganyire okw'igulu. ¹² Ashub'ilinda zindi nsiku nda, ashub'ilika engûku egende: erhacigalukaga aha ali. ¹³ Omu mwâka gwa magana ndarhu na muguma y'akalamo ka Nuhu, omu mwêzi gwa burhanzi, omu lusiku lurhanzi ly'omwêzi, amîshi gali gamagana okw'igulu; Nuhu akula omufuniko gw'obwârho, abona oku obululi b'igulu bwakazirekwo amîshi. ¹⁴ Omu mwêzi gwa kabiri, omu nsiku

makumi abiri na nda igulu lyoshi lyakala.

Okurhenga omu nkuge

¹⁵ Nyamuzinda arhegeka Nuhu, erhi: ¹⁶ « Huluka omu bwârho mwena mukâwe, bagala bâwe na bali-kazi bâwe haguma nâwe. ¹⁷ Ensimba za ngasi lubero muli mweshi, orhunyunyi, ebishwekwa na ngasi biyandala binadûdûsa okw'igulu, obihuluse haguma nâwe, Iyo bihasha okulumîra igulu, biyololoke biluge hoshi. » ¹⁸ Nuhu ahuluka n'abagala, na mukâge, n'abali-kazi. ¹⁹ Ebizine byoshi na ngasi bishwekwa n'orhunyunyi rhwoshi n'ebiyandala binadûdûsa oku igulu kushimbana n'obûko bwabyo, byahuluka omu bwârho. ²⁰ Go mango Nuhu ayubasirage oluhêrero Iwa Nyakasane; arhola ngasi bûko bwa nsimba ecire na ngasi rhunyunyi rhucire, arhûla embagwa z'okusingonola oku luhêrero. ²¹ Nyakasane abayiza hirya hibayo hinja anacigerereza, erhi: « Ntakacihehêrera igulu bundi erhi muntu orhuma, bulya irala lyage liba liyerekire amabi kurhenga emuhimbo, ntakacishangula bundi ebizine nk'oku nzind'ijira. ²² Oku igulu licihaba, okumîra/kurhwerera n'okusârûla, emboho n'idûrhu, ecanda n'empondo, obudufu n'omushi, birhakacihusa kubaho».

Genesis 8: 1 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבְרָאֵלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁכַּח הַמַּיִם: 2 וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֵנֹת תְּהוֹם וְאֶרְבֶּת הַשָּׁמַיִם וַיִּכְלָא הַגֶּשֶׁם מִן־הַשָּׁמַיִם: 3 וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלֵּוָה וַיָּשׁוּב וַיִּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם: 4 וַתֵּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בִּשְׁבַע־עֶשְׂרִי יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרִי אֲרָרָט: 5 וְהַמַּיִם הָיוּ הַלֵּוָה וְחָסְרוּ עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֶשְׂרִי בָּאֵתָד לַחֹדֶשׁ נִרְאָו רִאשֵׁי הָהָרִים: 6 וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבַּעַיִם יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת־חֲלוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה: 7 וַיִּשְׁלַח אֶת־הָעֶרְב וַיֵּצֵא יְצוֹא וְשׁוּב עַד־יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: 8 וַיִּשְׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ לִרְאוֹת הַקָּלוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: 9 וְלֹא־מָצָא הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ וַתָּשֶׁב אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה כִּי־מַיִם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּקְחָה וַיָּבֵא אֵתָהּ אֵלָיו: 10 וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּסָּף שָׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה מִן־הַתֵּבָה: 11 וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהָיָה עֲלֶיהָ תֵּיִת טָרֶף בְּפִיהָ וַיַּדַּע נֹחַ כִּי־קָלוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ: 12 וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּשְׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה וְלֹא־יָסָפָה שׁוּב־אֵלָיו עוֹד: 13 וַיְהִי בְּאַחַת וָשֶׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה בְּרֵאשׁוֹן בָּאֵתָד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיִּסְרְנֻה אֶת־מִקְסֶה הַתֵּבָה וַיֵּרָא וְהָיָה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה: 14 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בִּשְׁבַע־עֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבֹשָׁה הָאָרֶץ: 15 וַיַּדְבֵּר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר: 16 צֵא מִן־הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וְנִשְׁי־בְנֶיךָ אִתְּךָ: 17 כָּל־הַחַיָּה אֲשֶׁר־אִתְּךָ מִכָּל־בֶּשֶׂר בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ הוֹצֵא אִתְּךָ וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל־הָאָרֶץ: 18 וַיֵּצֵא־גַם וּבְנָיו וְנִשְׁי־בְנָיו אִתּוֹ: 19 כָּל־הַחַיָּה כָּל־הַרְמֵשׁ וְכָל־הָעוֹף לֵלֵךְ עִיִּיךָ וְרוּמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ מִן־הַתֵּבָה: 20 וַיָּבֹן גַּם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּלָּחַץ מִכָּל־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל־הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ: 21 וַיִּרְחַץ יְהוָה אֶת־תִּירֵים הַנִּיחָם וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לֵבּוֹ לֹא־אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת־הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו וְלֹא־אֶסֶף עוֹד לְהַזֹּת אֶת־כָּל־חַיִּי כָאֲשֶׁר עָשִׂיתִי: 22 עַד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחָרֶף וְיוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁכָּחוּ:

9

Bworhere buhyâhya bw'igulu. Endagâno ya Nnâmahanga n'ebiremwa byage

¹ Nyamuzinda anacigisha Nuhu boshi n'abagala anacibabwîra, erhi: «Muburhe, muyôloloke, munabumbe igulu bantu. ² Mube cōbâ na bacōbohwa b'ensimba zoshi z'oku igulu n'enyunyi zoshi z'emalunga, n'ebinyagârha oku igulu lyoshi, n'enfi zoshi z'omu nyanja: byoshi mbihizire omu nfune zinyu. ³ Ngasi bibâ bizîne binafukunya byoshi byâbâ biryo binyu, mmuhire byo byoshi kuguma n'ebiyâsi by'emurho. ⁴ Cikwône murhalyaga enyama mukanya n'obuzîne bwâyo, kwo kuderha omuko. ⁵ Ci kwonene namudôsa oku muko gwa ngasi muguma muli mwe. Nanâdôse ebiryânyi byoshi ndôse n'omuntu, abantu bone na bone nanâdôse ogw'omuko gw'omuntu. ⁶ Owabulage omuko gw'omuntu, naye omuko gwâge gunabulagwe n'omuntu. Bulya oku nshusho ya Nyamuzinda omuntu alemagwa. ⁷ Mwehe muburhe, muyôloloke, mubumbe igulu bantu munalirhegeke.» ⁸ Nyamuzinda anacibwîra Nuhu n'abagala, erhi: «Loli oku nahira endagâno yani ekarhî kinyu n'ekarhî k'iburha linyu enyuma zinyu. ⁹ Nanjizire eyi ndagâno haguma n'ebizîne biri haguma ninyu: enyunyi, ebintu bishwekwa, ensimba muli mweshi, ¹⁰ rhuderhe omu kutwa bwofi, birya byanarhengaga omu nkuge, ensimba z'igulu. ¹¹ Nfundisire endagâno yâni haguma ninyu: nta mubiri gwacisherêre n'amîshi g'ecihonzi, harhakacibâ cihonzi casherêza igulu.» ¹² Nyamuzinda anaciderha, erhi: «Lolagi ecimanyîso c'endagâno nfundisire ekarhî kinyu na nâni, ekarhî k'ebindi biremwa munalirhegeke nabyo, oku maburhwa gayisha. ¹³ Niono mpizire omuherho gwâni omu bitû, co cabâ cimanyîso c'endagâno yani n'igulu. ¹⁴ Mango nkashûbûliza ebitû oku nyanya z'igulu n'omuherho gukaboneka omu citû, ¹⁵ aho nanakengêra endagâno nafundikaga ninyu, amîshi garhacihinduke cihonzi c'okusherêza ngasi mubiri. ¹⁶ Mango omuherho gukabâ guli omu citû, nanagubona, nankengêre erya ndagâno y'ensiku n'amango eri ekarhî ka Nyamuzinda n'ebiyîsa omûka byoshi, rhuderhe ngasi mubiri gubâ oku igulu.» ¹⁷ Nyamuzinda anacibwîra Nuhu, erhi: «Eco co cimanyîso c'endagâno mpizire ekarhî kâni na ngasi mubiri guli oku igulu».

Iburha Iya Nuhu

¹⁸ Bagala ba Nuhu barhengaga omu nkuge bâli: Semu, Hamu na Yafeti. Hamu ye îshe wa Kanani.
¹⁹ Abo oku banali basharhu bâli bene Nuhu bo banarhenzirekwo abantu, bålumira igulu lyoshi. ²⁰ Nuhu ebwa kuba àbâga muhinzi, arhondêra okukâhinga emizâbîbu. ²¹ Erhi aciba amanywa idivayi, àlaluka, àyôrha bushugunu omu ihêma lyage. ²² Ham îshe wa Kanan abona îshe ali bushugunu, ajibwîra bene wabo oku bali babirhi embuga. ²³ Cî Sem na Yafet banacirhòla ecirondo, bacihira bombi oku birhugo bayîsha bagenda cinyumanyumà, babwîka îshe, barhahindulaga obusù, barhabonaga obushugunu bw'îshe. ²⁴ Erhi Nuhu arhengamwo erya ndalwè, amanya kurhi omugala murho anamujîrîre.
²⁵ Anacimubwîra, erhi: «Kanani ahehêrîrwe mâshi! Kuli bene wâbo abe ye wa buzinda omu bajà!». ²⁶ Anaciderha kandi, erhi: «Ayagirwe Nyakasane Nyamuzinda wa Semu, ci Kanani abè muja wâge». ²⁷ Nyamuzinda agalihye Yafet, ahande omu mahema ga Sem; ci Kanani abe muja wâge». ²⁸ Enyuma ly'ecihonzi, Nuhu acilamire yindi myâka magana asharhu na makumi arhanu. ²⁹ Akalamo ka Nuhu koshi kahisire omu myâka magana gali mwenda na makumi arhanu, buzinda bw'aho àfà.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־גֹּם אֶת־בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ: 2 וּמִמּוֹרָאֲכֶם וְחִתְכֶּם יְהִיָּה עַל כָּל־חַיַּת 1
הָאָרֶץ וְעַל כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם כָּל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה וְכָל־דָּגֵי הַיָּם בְּיָדְכֶם נָתַנוּ: 3 כָּל־רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם יְהִיָּה לְאִכְלָה
כִּי־רֶקַע עֹשֵׁב נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל: 4 אֶרֶץ־בָּשָׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמּוֹ לֹא תֹאכְלוּ: 5 וְאַךְ אֶת־דְּמָכֶם לִנְפֹשֹׁתֵיכֶם אֲדָרֵשׁ מִיַּד כָּל־חַיָּה אֲדָרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד
הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדָרֵשׁ אֶת־נַפְשׁ הָאָדָם: 6 שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ כִּי בָצַלְתִּי אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת־הָאָדָם: 7 וְאַתֶּם פְּרוּ
וּרְבוּ שִׂרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ־בָהּ: 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־גֹּם וְאֶל־בְּנָיו אֲתוּן לֵאמֹר: 9 וְאַנִּי הִנְנִי מְקִים אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת־זֶרְעְכֶם
אֲחֵרֵיכֶם: 10 וְאַתֶּם כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בְּעוֹף בְּהֵמָה וְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יִצְאֵי הַתְּבֵה לָכֵל חַיַּת הָאָרֶץ:
11 וְהִקְמַתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת כָּל־בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמְבּוּל וְלֹא־יְהִיָּה עוֹד מְבּוּל לִשְׁחַת הָאָרֶץ: 12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זָמַת
אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם: 13 אֶת־קִשְׁתִּי נָתַתִּי בַעֲגוֹן וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית
בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ: 14 וְהָיָה בַעֲגוֹן עֵגֶן עַל־הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁת׃ בַּעֲגוֹן: 15 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה
כָּל־בָּשָׂר וְלֹא־יְהִיָּה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לִשְׁחַת כָּל־בָּשָׂר: 16 וְהִיתָה הַקִּשְׁת׃ בַּעֲגוֹן וְרִאִיתִיהָ לְזָכֹר לְבְרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין
כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: 17 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־גֹּם זָמַת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר
עַל־הָאָרֶץ: 18 וַיְהִי בִּנְיָנָם הַיּוֹצֵאִים מִן־הַתְּבֵה שֵׁם וָחַם וְיָפֶת וָחֵם הוּא אֲבִי כְנָעַן: 19 שְׁלֹשָׁה אֲלֵה בְנֵי־גֹם וּמִאֲחֵלָה נִפְצָה
כָּל־הָאָרֶץ: 20 וַיַּחֲלֵל גֹּם אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם: 21 וַיִּנָּשֵׂת מִן־הַיֵּין וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֹהֶלָה 22 וַיֵּרָא חָם אֲבִי כְנָעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו
וַיַּגֵּד לְשֵׁנֵי־אָחָיו בְּחוּץ: 23 וַיִּקְחָה שֵׁם וָיָפֶת אֶת־הַשְּׂמֵלָה וַיְשִׁימוּ עַל־שִׁכְמָם שִׁינֵיהֶם וַיַּלְכוּ אַחֲרָיִת וַיַּכְסּוּ אֶת עֶרְוַת אֲבֵיהֶם וּפְנֵיהֶם
אַחֲרָיִת וְעֶרְוַת אֲבֵיהֶם לֹא רָאוּ: 24 וַיִּקְרָץ גֹּם מִיָּגוֹ וַיִּדַּע אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה־לּוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן: 25 וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָּה
לְאָחָיו: 26 וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם וָיָהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ: 27 יָפֶת אֱלֹהִים לְיֹפֶת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי־שֵׁם וָיָהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ: 28 וַיַּחֲיֶיֶם
אַחֵר הַמְבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה: 29 וַיְהִי כָל־יְמֵי־גֹם תִּשְׁעֵ מֵאוֹת שָׁנָה וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמָת: 30

10

Okushandabana kw'amashanja

¹ Alaga iburha Iya bene Nuhu, Sem, Khamu na Yafeti, n'abana babusire enyuma ly'ecihonzi cinene.
² Yafeti àburha Gomeri, Magegi, Madayi, Yavani, Tubali, Mesheki na Tirasi. ³ Bene Gomeri: Askenazi, Rifati, Togarma. ⁴ Bene Yavani: Elisha, Tarsisi, Aba Kitimi n'Aba Dodani. ⁵ Kuli barhengaga abashandabanaga omu birhwa bibà omu nyanja emwa amashanja. Bene Yafeti bagendibà ntyo ngasi baguma n'ecihugo câbo, n'olulimi lwâbo, n'emilala yâbo, n'amashanja gâbo. ⁶ Bene Khamu bo: Kushi, Misrayimu, Puti na Kanani. ⁷ Bene Kushi bo: Seba, Havila, Sabata, Rama na Sabuteka. Bene Rama bo: Sheba na Dedani. ⁸ Kushi àburha Nemrodi, ye warhangiraga oburhambo hano igulu. ⁹ Ali muhivi mukulu embere za Nyamubâho, co cinarhuma baderha mpu: «Kwo oli aka Nemrodi muhivi mukulu embere za Nyamubâho». ¹⁰ Ecihugo c'aga mashanja canacirhondêrera e Babeli, Ereki n'Akadi, bishagala biri byoshi omu cihugo ca Shineari. ¹¹ Arhulukâna mw'eco cihugo aja e Asuru, ayûbaka Ninive, Rehoboti-Iri, Kalaha, na ¹² Reseni ekarhî ka Ninive na Kalaha, lugo lunene là. ¹³ Misarayim àburha bene Ludimu, bene Anemu, Lehabimu na Nafutuhimu. ¹⁴ Aburha Patrosimu, ba Kasiluhimu, bo barhengakwo Abafilistini na ba Kafutorimu. ¹⁵ Kanani aburha Sidoni yo nfula yâge, kandi Heti. ¹⁶ Ahirakwo aba Yebuseni, aba Amoriti, aba Girgasi, ¹⁷ ahirakwo aba Hiviti, aba Arkeni, aba Siniti, ¹⁸ ahirakwo aba Abaarvadi, aba Semariti, aba-Hamatiti; enyuma z'aho emilala ya bene Kanani yashadabana yoshi. ¹⁹ Ecihugo ca bene Kanani cali kurhenga e Sidoni, kugera e Gerari kuja e Gaza, kandi kugera olunda lw'e Sodomo, Gomora, Adma na Seboyimi cai'ihwera e Lesha. ²⁰ Byanacibà ntyo kuli bene Khamu, ngasi baguma n'emilala yâbo n'ebihugo byâbo, haguma n'amashanja gâbo. ²¹ Semu naye agwerhe eryâge iburha, ye îshe wa bene Eberi boshi ye na mukulu wa Yafeti. ²² Semu ye burha Elami, Asuri, Aripakisadi, Ludi na Arami. ²³ Bene Arami: Usi, Huli, Geteri na Mash. ²⁴ Aripakisadi àburha Selahi, na Selahi àburha Eberi. ²⁵ Eberi àburha bana babirhi: owa burhanzi aderhwa Pelegi, bulya omu mango gage mwo igulu lyagabanyikanaga, omulumuna naye aderhwa Yokotani. ²⁶ Yokotani aburha Almodadi, Selefi, Hasarmaveti na Yera, ²⁷ Hadorami, Uzali, Dikala, ²⁸ Obali, Abimayeli na Sheba. ²⁹ Ofiri, Havila, Yobabu, abôla boshi bali bana ba Yokotani. ³⁰ Ecihugo câbo

cali kurhenga e Mesha kuja e Sefari, ntôndo eri ebushoshokero bw'izûba. ³¹ Kwo bali ntyo bene Semu, omu kushimba emilala yâbo, olulimi lwâbo na kandi omu kushimba ecihugo câbo n'amashanja gâbo.

³² Kwo bene Nuhu bayôlolosire ntyo omu milala, omu bûko n'omu mashanja gâbo. Baligi cisiki c'agandi mashanja goshi gabumbire igulu kurhenga amango g'ecihonzi.

Genesis 10: 1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵי בְנֵי־נֹחַ שֵׁם חָם וְיֶפֶת וְיֹזֶדֶד לְהֵם בְּנִים אַחֵר הַמְּבֹרָא: 2 בְּנֵי יֶפֶת גִּמְרַם וּמִגֵּם וּמְדַי וְיָוָן וְתִבְלֵם וְיֶמֶשׁ: 3 וּבְנֵי חָם אֲשֻׁכַּם וְרִיפַת וְתִגְרִמָּה: 4 וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ וְכֵתִים וְדִנְיִים: 5 מִמָּאֵלָה נִפְרְדּוּ אֵי־הַגּוֹיִם בְּאַרְצֵתָם אִישׁ לְשָׁנָה לְמִשְׁפּוּחָתָם בְּגוֹיֵהֶם: 6 וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וְפוּט וְכִנְעָן: 7 וּבְנֵי כּוּשׁ סֶבֶל וְחוּיִלָּה וְסִבְתָּה וְרַעְמָה וְסִבְתָּא וּבְנֵי רַעְמָה שָׁבָא וְדִדָן: 8 וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹד הוּא הָחָל לְהִיּוֹת גִּבּוֹר בְּאַרְץ: 9 הוּא־הָיָה גִבּוֹר־צִיד לִפְנֵי יְהוָה עַל־כֵּן יֵאמָר כְּנֻמֶּרֶד גִּבּוֹר צִיד לִפְנֵי יְהוָה: 10 וְתִבְלֵי רֹאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ בְּכָל־אֶרֶץ וְאַקֵּד וְכָלְנָה בְּאַרְץ שִׁנְעָר: 11 מִן־הָאֶרֶץ הַהִוא יֵצֵא אֲשׁוּר וַיְבֶן אֶת־נִינְוָה וְאֶת־רַחֲבֶת עִיר וְאֶת־כַּלַּח: 12 וְאֶת־לֹסֶן בֵּין נִינְוָה וּבֵין כַּלַּח הוּא הָעִיר הַגְּדֹלָה: 13 וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוּדִים וְאֶת־עַנְמִים וְאֶת־לֵהֲבִים וְאֶת־נִפְתָּחִים: 14 וְאֶת־פְּתֶרֶסִים וְאֶת־כְּסִלָּהִים אֲשֶׁר יֵצֵאוּ מִשֵּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כְּפֹתָרִים: 15 וְכִנְעָן יָלַד אֶת־צִידוֹן בְּכָל־וְאֶת־חֶת: 16 וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַגְּרָגִשִׁי: 17 וְאֶת־חֶתִי וְאֶת־הַעֲרָקִי וְאֶת־הַסִּיטִי: 18 וְאֶת־הָאֲרֹנִי וְאֶת־הַצִּמְרִי וְאֶת־הַחֲמֹתִי וְאַחֵר נָפְצוּ מִשְׁפּוּחֹת הַכְּנַעֲנִי: 19 וְיִלְדֵי גְבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידוֹן בְּאַכָּה גֶרְרָה עַד־עֵזָה בְּאַלְהָ סֹדֶמָה וְעֵמֶרָה וְאַדְמָה וְצִבְיָם עַד־לָשֶׁע: 20 אֵלֶּה בְנֵי־חָם לְמִשְׁפּוּחָתָם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵתָם בְּגוֹיֵהֶם: 21 וְיֹזֶדֶד יָלַד גִּם־הוּא אֶבֶר כָּל־בְּנֵי־עֶבֶר אֲחֵי יֶפֶת הַגְּדֹל: 22 בְּנֵי שֵׁם עִילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלִיד וְאַרְחָם: 23 וּבְנֵי אֲרָם עֻז וְחוּל וְגִתֵר וְמֶשֶׁ: 24 וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת־אַלְמוּרָד וְאֶת־שָׁלַח וְשָׁלַח יָלַד אֶת־עֶבֶר: 25 וְלְעֶבֶר יָלַד שֵׁן בְּנֵי שֵׁם הָאֱלֹד פֶּלֶג כִּי בְמִיּוֹ נִפְלְגָה הָאֶרֶץ וְשֵׁם אֲחִיו יֶקֶטָן: 26 וְיֶקֶטָן יָלַד אֶת־אַלְמוּרָד וְאֶת־שָׁלַח וְאֶת־חֲצֵרְמוֹת וְאֶת־יֶרַח: 27 וְאֶת־הַדּוּרְכִים וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־דִּקְלָה: 28 וְאֶת־עֹבֵל וְאֶת־אַבִּימָאֵל וְאֶת־שָׁבָא: 29 וְאֶת־אוּפּוֹר וְאֶת־חוּיִלָּה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יֶקֶטָן: 30 וְיִהִי מוֹשְׁבָם מִמֶּשָׁא בְּאַכָּה סֹפְרָה הָרַק הַקָּדָם: 31 אֵלֶּה בְּנֵי־שֵׁם לְמִשְׁפּוּחָתָם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵתָם לְגוֹיֵהֶם: 32 אֵלֶּה מִשְׁפּוּחַת בְּנֵי־נֹחַ לְתוֹלְדֵתָם בְּגוֹיֵהֶם וּמֵאֵלָה נִפְרְדּוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְץ אַחֵר הַמְּבֹרָא:

11

Enkingi ya Babeli

¹ Igulu lyoshi lyagwerhe iderha liguma na binwa biguma. ² Ebwa kuba abantu bajâga bagendagenda olunda lw'ebushoshokero bw'izûba, lero banacirhinda omu kabanda k'omu cihugo ca Shineyari: banaciyûbaka ahôla. ³ Banacibwirana mpu: «Ewa yagi, rhujire amatofali, rhugayoce n'omuliro». Amatofali gaba go mabuye g'okuyubaka n'obulembo yaba yo nsima yagagwârha. ⁴ Banacibwirana mpu: «Ewa yagi: Rhuyûbake olugo, kandi rhuhirekwo enkingi yahika oku nkuba malunga. Ntyo nirhu rhwanakâderha oku nirhu rhuli balume là, na kandi okwôla kwanarhuma rhurhacishandabana omu igulu». ⁵ Nyamuzinda anacihona oku nkuba mpu naye ayîsh'ilola olugo n'enkingi abantu bayubasire. ⁶ Nyamuzinda anaciderha erhi: «Ala oku boshi bali lubaga luguma banagwerhe iderha liguma, ogwola gwo murhôngdêro gw'eyi mikolo yâbo. Na bunôla nta muhigo gwabo gwakabula buyunjula kuli bo. ⁷ Kanya rhubunguluke, rhubashandire iderha, bahuzagure nta baguma bacyumva ababo. ⁸ Nyamubâho abashandabanya omu igulu lyoshi, kurhenga aho, baleka okuyubaka olwo lugo. ⁹ Aho bahayîrika Babeli, buliya ho Nyamubâho ahandiraga iderha ly'abantu oku igulu, ahôla ho anabashandabanyizagya, bashandâla omu igulu lyoshi.

Bashakulûza ba Abrahamu.

¹⁰ Alaga iburha Iya Semu: Erhi ajira myâka igana, âburha Aripakisadi, myâka ibirhi enyuma ly'ecihonzi. ¹¹ Enyuma ly'okuburhwa kwa Aripakisadi, Semu ashub'ilama myâka magana arhanu, âburha abarhabana âburha n'abanyere. ¹² Erhi Aripakisadi âjira myâka makumi asharhu n'irhanu, âburha Selahi. ¹³ Aripakisadi abire amaburha Selahi, ashub'ilama yindi myâka magana ani n'isharhu, âburha abarhabana n'abanyere. ¹⁴ Erhi Selahi âjira myâka makumi asharhu, âburha Eberi. ¹⁵ Selahi abire amaburha Eberi, ashub'ilama yindi myâka magana ani n'irhanu, âburha abarhabana âburha n'abanyere. ¹⁶ Erhi Eberi âjira myâka makumi asharhu n'ini, âburha Pelegi. ¹⁷ Eberi abire amaburha Pelegi, ashub'ilama yindi myâka magana ani na makumi asharhu âburha abarhabana âburha n'abanyere. ¹⁸ Erhi Pelegi âjira myâka makumi asharhu, âburha Rewu, ¹⁹ Pelegi abire amaburha Rewu, ashub'ilama yindi myâka magana ani na makumi asharhu âburha abarhabana âburha n'abanyere. ²⁰ Erhi Rewu âjira myâka makumi asharhu n'ibirhi, âburha Serugi. ²¹ Rewu abire amaburha Serugi, ashub'ilama yindi myâka magana abirhi na nda, âburha abarhabana âburha n'abanyere. ²² Erhi Serugi âjira myâka makumi asharhu, âburha Nahori. ²³ Serugi abire amaburha Nahori, ashub'ilama yindi myâka magana abirhi, âburha abarhabana âburha n'abanyere. ²⁴ Erhi Nahori âjira myâka makumi abirhi na mwenda, âburha Terahi. ²⁵ Nahori abire amaburha Terahi, ashub'ilama yindi myâka igana n'ikumi na mwenda, âburha abarhabana, âburha n'abanyere. ²⁶ Erhi Terahi ajira myâka makumi galinda, âburha Abram, Nahori na Harani.

Iburha Iya Terahi

²⁷ Alaga iburha Iya Terahi: Terahi âburha Abram, Nahori na Harani. Harani âburha Loti. ²⁸ Harani afire

embere z'îshe Terahi omu cihugo baburhiragwamwo, e Uru omu Kaldeya.²⁹ Abramam na Nahori banacija omu buhya: muka Abramam izino lyage erhi ye Sarayi; muka Nahori izino lyage erhi ye Milka, mwali wa Harani, âligi îshe wa Milka na Yisika.³⁰ Sarayi anacigumba: arhabonaga mwana.³¹ Terahi anacirhòla omugala Abramam, n'omwinjikulu Loti mwene Harani, n'omwalikazi Sarayi muka omugala Abramam, boshi barhenga e Uru omu Kaldeya baja omu cihugo c'e Kanani, ci erhi bahika e Harani bayûbaka yo.³² Ensiku z'akalamo ka Terahi: myâka magana abirhi n'irhanu, buzinda afira aha Harani.

Genesis 11: 1 וַיְהִי כֹל־הָאָרֶץ שָׁפָה אֶת וְדְבָרִים אֶחָדִים: 2 וַיְהִי בִנְשָׁעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקָעָה בְּאֶרֶץ שֵׁנֶר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: 3 וַיֵּאמְרוּ 1 וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה נִבְנֶה לָנוּ אֵיֶשׁ אֶל־רֵעֵהוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ בְנֵיִם וְנִשְׁרָפָה לִשְׁרָפָה וְתִהְיֶה לָהֶם הִלְבְּנָה לֹאֲבֹוֹחַמֶּר הִיָּה לָהֶם לְחֵמֶר: 4 וַיֵּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם פֶּן־נָפוּץ עַל־פְּנֵי־כָל־הָאָרֶץ: 5 וַיֵּרֶד יְהוָה לִרְאֹת אֶת־הָעֵיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי־הָאָדָם: 6 וַיֵּאמֶר יְהוָה הֵן עָם אֶחָד וְשָׁפָה אֶחָד לְכָל־זֶה הַחֹלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־בְצַרמָהֶם כָּל־אִשָּׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: 7 הִבֵּה נִרְדָּה וְנִבְלֶה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: 8 וַיִּפֹּץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיִּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעֵיר: 9 עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־שָׁם בָּלְל יְהוָה שִׁפְתֵי כָל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם יְהוָה עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: 10 אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שָׁם שֵׁם בֶּן־מֶאֱתָ שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־אַרְפַּכְשָׁד שְׁנֵתִים אַחֵר הַמָּבּוּל: 11 וַיְחִי־שָׁם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אַרְפַּכְשָׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 12 וְאַרְפַּכְשָׁד חֵי חֲמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־שֵׁלָח: 13 וַיְחִי אַרְפַּכְשָׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁלָח שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 14 וּשְׁלָח חֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־עֶבֶר: 15 וַיְחִי־שֵׁלָח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־עֶבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 16 וַיְחִי־עֶבֶר אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־פֶּלֶג: 17 וַיְחִי־עֶבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־פֶּלֶג שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 18 וַיְחִי־פֶלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־רָעוּ: 19 וַיְחִי־פֶלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־רָעוּ תִשַׁע שָׁנִים וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 20 וַיְחִי רָעוּ שְׁתֵּים וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־שְׂרוּג: 21 וַיְחִי רָעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שְׂרוּג שִׁבְעֵים שָׁנִים וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 22 וַיְחִי שְׂרוּג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־נְחוֹר: 23 וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נְחוֹר מֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 24 וַיְחִי נְחוֹר תִּשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־תֵּרַח: 25 וַיְחִי נְחוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־תֵּרַח תִּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד בְּנִים וּבָנוֹת: 26 וַיְחִי־תֵרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיֻּלֵּד אֶת־אַבְרָם אֶת־נְחוֹר וְאֶת־הָרָן: 27 וְאַלֶּה תּוֹלְדֹת תֵּרַח הַתֵּרַח הוֹלִיד אֶת־אַבְרָם אֶת־נְחוֹר וְאֶת־הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד־אֶת־לוֹט: 28 וַיָּמָת הָרָן עַל־פְּנֵי תֵרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֹתוֹ בְּאֹר כַּשְׂדִּים: 29 וַיִּלְחֶם אַבְרָם וְנְחוֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁת־נְחוֹר מִלְכָּה־בַת־הָרָן אֵבִי־מִלְכָּה וְאָבִי: 30 וְתִהְיֶה שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ יֶלֶד: 31 וַיִּלְחֶם תֵּרַח אֶת־אַבְרָם בָּנוֹ וְאֶת־לוֹט בְּן־הָרָן בְּן־בָּנוֹ וְאֶת שָׂרִי כָלִתּוֹ אִשְׁת־אַבְרָם בָּנוֹ וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאֹר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד־חֶרֶן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: 32 וַיְהִי וַיִּמְיֹת־תֵּרַח שָׁנָה וּמֵאוֹתִים שָׁנָה וַיָּמָת תֵּרַח בְּחֶרֶן: 33

12

II . Olw'Abrahamu

Okuhamagalwa kw'Abrahamu

¹ Nyamubâho anacibwîra Abramam, erhi: «Orhenge omu cihugo cinyu, omulala gwâwe n'enyumpa ya sho, oje omu cihugo nakuyereka. ² Nakujira ishanja linene, nakugisha n'izîno lyâwe lije irenge, lyabâ mugisho! ³ Nagisha abakugisha, nahana n'abakakuhehêrera. N'amashanja g'igulu goshi gagishwa muli we.» ⁴ Abramam anacilikûla nk'oku Nyamubâho anamubwiraga, bagenda boshi na Loti. Abramam ali agwerhe myâka makumi gali nda n'irhanu erhi arhenga e Harani. ⁵ Abramam anacirhòla mukâge Sarayi na Loti, mugala w'omulumuna, ashana ebirugu byage byoshi n'abambali ali akola agwerhe aha Harani; balikûla, bàja omu cihugo c'e Kanani. Banacihika obwo omu cihugo c'e Kanani. ⁶ Abramam anacirhulukàna mw'ecola cihugo, ahika ahantu hatagatifu e Sikemi, aha murhi gwa More. Ago mango erhi Banyakanani bayubasire ecihugo. ⁷ Nyamubâho abonekera Abramam anacimubwîra, erhi: «Iburha lyâwe lyo naha eci cihugo». Oku bundi Abramam ayubakira Nyamubâho, wamubonekeraga, oluhêrero ahòla. ⁸ Kurhenga aho anacisòkera oku ntôndo olunda lw'e bushoshokero bwa Beteli, agwikayo ecirâlo. Akâsinza Beteli e buzikiro na Ai e bushoshokero. Ayubakaho oluhêrero lwa Nyamubâho, anaciyakûza izîno lyage. ⁹ Ntyo Abramam aja abanda anahandûla, alinda ahika e Nêgebu.

Abramu aj'e Mîsiri

¹⁰ Ecizombo canacizûka omu cihugo, naye Abramam abungulukira e Mîsiri mpu aj'ibêrayo bulya ecizombo cali cidârhi bwenêne mw'eco cihugo. ¹¹ Erhi bakola baling'ihika e Mîsiri, Abramam anacibwîra mukâge Sarayi, erhi: «Lola, nyishi oku obâ mukazi w'iranga linja. ¹² Abanya-Mîsiri hano banarhubona ntya banaderha mpu mukâge oyu, n'abo bananyirha, bakuleke. ¹³ Kuziga okâderha oku oli mwali wirhu lyo nani bandola bwinja, bandeke nkulamirekwo». ¹⁴ Byanabâ kulya, Abramam erhi ahika e Mîsiri, Abanyamisiri babona oku nyamukazi anali mwinja bwenêne. ¹⁵ Abarhambo ba Faraoni bamubona bakâmukunga bwenêne embere za Faraoni. Barhòla nyamukazi, Sara, bamuhêka omu bwâmi bwa Faraoni. ¹⁶ Faraoni arhonya Abramam erhi nyamukazi orhuma: ashobòla enkafu n'ebibuzi, endogomi ndume, abajâ, abajâkazi, endogomi nkazi n'engamiya. ¹⁷ Ci kwone Nyamubâho arhogeza kw'oku Faraoni obuhanya bunene ye n'omulala gwâge erhi Sarayi muka Abramam orhuma. ¹⁸ Faraoni anacihamagala Abramam amubwîra, erhi:

«Kwo kurhi oku wanjizire? Carhumaga orhambwira oku ali mukawe? ¹⁹ Carhumaga oderha, erhi: «Ali mwali wirhu?» n'aho nalinda mmuyanka? Buno buno alaga mukawe, rhola ye wenaye ontengere kuno».

²⁰ Faraoni amuha abantu bamulusa bamukula omu cihugo ye na mukage n'ebintu byage byoshi.

Genesis 12: 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּרִית אֲבִיךָ אֶל-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר-אַרְאָה: 2 וְאָנֹכִי לְךָ לְגִיד וְאַבְרָכְךָ 1 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וְיִצְחָק אֵת-שָׂרָי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לֹט בֶן-אֲחִיו וְאֶת-כָּל-רְכוּשׁ שֵׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחֶרֶן וַיָּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם 3 וַיֵּבְאוּ אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 4 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 5 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 6 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 7 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 8 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 9 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 10 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 11 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 12 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 13 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 14 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 15 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 16 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 17 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 18 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 19 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 20 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם

13

Abrahamu alekana boshi na Loti

¹ Abram u arhenga e Mísiri, ye, mukage n'ebintu byage byoshi, kuguma na Loti ashubisôkera e Nêgebu.

² Abram ali muhirhi bwenêne oku maso g'ebintu bishwekwa, oku nsaranga n'oku masholo. ³ Kandi ashub'ija ahanda anahandûla kurhenga e Nêgebu kuhika e Beteli, alinda ashubihika halya agwikaga ecirâlo burhanzi ekarhi ka Beteli na Ai, ⁴ halya ayubakiraga Nyamubâho oluhêrero burhangiriza, kandi ahôla Abram ashubiyâkuza izîno Iya Nyamubâho. ⁵ Loti wajâga agenda boshi na Abram ali agwerhe naye amaso g'enkafu n'ag'ebibuzi, haguma n'amahema. ⁶ Ecihugo cafundera, okuba n'ebintu binji kurhacizigaga babêra haguma. ⁷ Abangere ba Abram n'abangere ba Loti barhondêra emirongwe. Mw'ago mango Abanya-Kanani ri'aba Periziti bo balibayubasire omu cihugo. ⁸ Abram abwira Loti, erhi: «Yaga ntalonza hazûke emirongwe ekarhi kâni nâwe nisi erhi ekarhi k'abangere bâni n'abangere bâwe bulya rhwamabâ baguma. ⁹ K'ecihugo cirhali cigali embere zawe. Ontengekwo. Okaja e kulembe naja ekulyo, okaja ekulyo, naja ekulembe.» ¹⁰ Loti ayinamula amasu, abona olubanda Iwa Yordani Iwali ludômerirwe bwinja hoshi. Okwo kwabâga embere Nyamubâho ashâbe Sodom na Gomora, olwo lubanda kwo Iwali nka busâni bwa Nyamubâho, nk'ecihugo c'e Mísiri kuja elunda lw'e Sowari. ¹¹ Loti acishoga olwo lubanda Iwa Yordani lwoshi, agandûla agend'iyûbaka olunda lw'e bushoshokero, ntyo kwo barhenginekwo. ¹² Abram ayûbaka omu cihugo ca bene Kanani, naye Loti ayûbaka omu bishagala by'elubanda, agwika ebirâlo byage kuhika e Sodom. ¹³ Abantu b'e Sodom bali bantu babi bwenêne, na banyabyâha embere za Nyamubâho. ¹⁴ Nyamubâho anacibwira Abram, erhi Loti aba amamurhengakwo, erhi: «Yinamula amasu obone, kurhenga aho oli kuja e mwenê n'emukondwe, kuja e bushoshokero n'ebuzikiro. ¹⁵ Eco cihugo coshi wabona nakuha co we n'iburha lyâwe, cibè cinyu ensiku zoshi. ¹⁶ Iburha lyâwe najira hyôloloke liluge nka katulo k'okw'idaho: owakahash'iganja emogomogo z'akatulo k'okw'idaho ye wanahash'iganja iburha lyâwe. ¹⁷ Yimuka! orhandagire eci cihugo omu buli n'omu bugali, bulya co nakuha.» ¹⁸ Abram yoyo n'amahema gage, akanyaagend'igwika ecirâlo aha murhi gwa Mambri, oguli aha Hebroni, n'ahôla ayubakiraho Nyamubâho oluhêrero. ¹⁸ Abram yoyo n'amahema gage, akanya agend'igwika ecirâlo aha murhi gwa Mambri, oguli aha Hebroni, n'ahôla ayubakiraho Nyamubâho oluhêrero.

Genesis 13 1 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 2 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 3 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 4 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 5 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 6 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 7 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 8 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 9 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 10 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 11 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 12 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 13 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 14 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 15 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 16 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 17 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 18 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 19 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם 20 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם מִצְרָיִם וַיִּבְנוּ אֶבְרָם אֶבְרָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם

Entambala y'abâmi bani

¹ Omu mango ga Amrafeli mwâmi w'e Shineyari, Ariyoko mwâmi w'e Elasari na Kedori-Laomeri mwâmi w'e Elami na Tideali mwâmi w'e Goyimi, ² abôla bâmi banacitula entambala oku babo bâmi bo baligi: Bera mwâmi w'e Sodom, Birsha mwâmi w'e Gomora, Shineabi mwâmi w'e Adma, Shemeberi mwâmi w'e Seboyimi n'omwâmi w'e Bela izîno lyage ye Sowari. ³ Abâla bazinda bayankira omuhigo omu kabanda ka Sidimi yo enaligi nyanja y'omunyu. ⁴ Bagezize myâka ikumi n'ibirhi erhi badwirbe barhegekwa na Kedori-Laomeri, lero omu mwâka gw'ikumi na kasharhu, bâgoma. ⁵ Ci omu mwâka gw'ikumi na karhanu Kedori -Laomeri âyisha haguma n'omurhwe gw'abandi bâmi, balya bali bayumvinye boshi naye. Ahimira bene Refayimi aha Ashtaroti-Karnayimi, Abazuzimi abahimira aha Hama, Aba-Emimi omu kabanda ka Kiriayatayimi, ⁶ Aba Horiti abahimira oku ntôndo za Seyiri kuhika aha Eli-Parani lugo luli elubibi n'irûngu. ⁷ Bagonjolokera e Ayini Mishipati omu Kadesi. Bahima ab'omu cihugo c'aba-Amaleki, kuguma n'aba Amoreni, bo babâga e Hasasoni-Tamari. ⁸ Naye omwâmi w'e Sodom, omwâmi w'e Gomora, omwâmi w'e Adma, omwâmi w'e Seboyimi n'omwâmi w'e Bela izîno lyage ye Sowari nabo bâhiga okulwa; babalwikiza omu kabanda ka Sidimi. ⁹ Bakoza Kedori-Laomeri, mwâmi w'e Elami, Tideali mwâmi w'e Goyimi, Amrafeli mwâmi w'e Shineyari na Ariyoko mwâmi w'e Elasari, bâmi bani oku barhanu! ¹⁰ Omu kabanda ka Sidimi mwali muyunjwire bideka bya bulembo; omu kuyaka omwâmi w'e Sodom n'omwâmi w'e Gomora bahirimamwo, abasigalaga bayakira omu ntôndo. ¹¹ Abahimaga basâbunga ebyali omu Sodom n'omu Gomora byoshi, n'ebiryo byamuli byoshi banacigendera. ¹² Loti naye, mugala wa mulumuna wa Abram, bamugwârha, banyaga n'ebirugu byage byoshi banacigendera. Yo ali ayubasire e Sodom. ¹³ Muguma omu bashugunukaga, akanya aj'ibwîra Abram muhabraniya wali yubasire aha murhi gwa Mambri Amoriti, mwene wabo Esikoli na Aneri, bâli bîra b'Abram. ¹⁴ Abram erhi ayumva oku kwo mwene wabo anahêsirwe mpira ntyo, asinga omurhwe gwa balume magana asharhu na bantu ikumi na munani, balwi bakulu baburhagwa omu mwage, abalibirhakwo kuhika aha Dani. ¹⁵ Erhi babâ bamacigabamwo bikembe bibirhi, Abram ye n'engabo yage, bâbarhêra budufu, anabahima abaminika kuhika aha Hoba olunda lw'ebwa murhi gwa Damasko. ¹⁶ Alîkûza eburugu byoshi, haguma na mwene wabo Loti n'ebirugu byage, kuguma n'abakazi n'abalume.

Oburherekêre bwa Melkisedeki

¹⁷ Abram erhi akola arhabâluka emunda anahimiraga Kedori-Lomeri, ye n'abâmi bali boshi naye, omwâmi w'e Sodom ayîsh'imuyankirira omu njira omu kabanda ka Sawe (lwo lubanda lwa mwâmi). ¹⁸ Melkisedeki mwâmi w'e Salemu ayisha adwîrhe omugati n'irivayi; ali mudâhwa wa Nyamuzinda w'enyanya bwenêne. ¹⁹ Anacigisha Abram ederha, erhi: «Abram agishwe na Nyamuzinda w'enyanya bwenêne owalemaga amalunga n'igulu, ²⁰ Ayagirwe Nyamuzinda w'enyanya bwenêne owahiraga abashombanyi bâwe omu nfune zawe». Abram anacimurhûla oku ngasi ebi anali adwîrhe byoshi. ²¹ Oyu mwâmi w'e Sodom anacibwîra Abram, erhi: «Ompe abantu oyôrhane eburugu». ²² Ci kwone Abram ahûna oyo mwâmi w'e Sodom, erhi: «Ndengezize okuboko kwâni emunda Nyamuzinda w'enyanya bwenêne ali ye walemaga amalunga n'igulu. ²³ Ciru n'ehigozi ciru n'ehishumi hy'enkwerho zawe ntahyo narhola omu birugu byâwe: orhag'iderha erhi: «Nie nagazize Abram». ²⁴ Ntahyo ntôzire ciru n'ehitya. Byo ntaderha ebi abarhumisi bâni balyaga n'ecigabi nahâga abira bantabalaga bo Aneri, Esikoli na Mambri; abola barhola ngasi muguma ecâge cigabi».

וַיְהִי בִּימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ־שֹׁנֶעַר אֲרִיֹךְ מֶלֶךְ אֱלֶסָר כְּדָרְלֶעֶמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וַתְּדַעַל מֶלֶךְ־גִּנְזָיִם: 2 עָשָׂה מֶלֶכְמָה אֶת־בְּרַעַ 14 Genesis
מֶלֶךְ סֹדֶם וְאֶת־בְּרִשָׁע מֶלֶךְ עֵמֶרָה שְׂנָאָבּוּ מֶלֶךְ אֲדָמָה וְשִׁמְאֵכָר מֶלֶךְ צִבְיִים וּמֶלֶךְ בָּלַע הַי־צֶעַר: 3 כָּל־אַלֶּה חִבְרוּ אֶל־עֵמֶק
הַשְּׂדִים הוּא יָם הַמֶּלַח: 4 שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת־כְּדָרְלֶעֶמֶר וְשִׁלְש־עָשָׂרָה שָׁנָה מָרְדּוּ: 5 וּבִאֲרָבֶעַ עָשָׂרָה שָׁנָה כָּא כְּדָרְלֶעֶמֶר
וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶת־רָפָאִים בְּעִשְׁתֵּית־קָרָנִים וְאֶת־הַזִּזְיִים בָּהֶם וְאֶת־הָאִיִּמִּים בְּשׁוֹרֵי קָרִיתִים: 6 וְאֶת־הַחֲרִי בַּהֲרָם שְׁעִיר
עַד אֵיל פֶּאֶרֶן אֲשֶׁר עַל־הַמֶּדְבָּר: 7 וַיֵּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־עֵין מַשְׁפֵּט הוּא קֹדֶשׁ וַיָּלֹךְ אֶת־כָּל־שְׂדֵה הָעֵמֶק לְקִי וְגַם אֶת־הָאֶמְלִי־יֵשֶׁב בְּחֻצָּן
תְּמָר: 8 וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סֹדֶם וּמֶלֶךְ עֵמֶרָה וּמֶלֶךְ אֲדָמָה וּמֶלֶךְ צִבְיִים וּמֶלֶךְ בָּלַע הַי־צֶעַר וַיַּעֲרֹקוּאֹתָם מֶלֶכְמָה בְּעֵמֶק הַשְּׂדִים: 9 אֶת
כְּדָרְלֶעֶמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וַתְּדַעַל מֶלֶךְ גִּזְיִם וְאֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שֹׁנֶעַר וְאֲרִיֹךְ מֶלֶךְ אֱלֶסָרָרָבֶעָה מְלָכִים אֶת־הַחֲמִשָּׁה: 10 וְעֵמֶק הַשְּׂדִים
בְּאֶרֶת בְּאֶרֶת חֹמֶר וַיִּגְסּוּ מֶלֶךְ־סֹדֶם וְעֵמֶרָה וַיִּפְּלוּ־שָׁמָּה וַהֲנָשְׂאָרִים הָרָה גִּזְיִם: 11 וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־רֶכֶשׁ סֹדֶם וְעֵמֶרָה וְאֶת־כָּל־אֲכָלָם
וַיִּלְכוּ: 12 וַיִּקְחוּ אֶת־לֹט וְאֶת־רֶכְשׁוֹ בֶן־אֲחִי אֲבָרָם וַיִּלְכוּ וְהוּא יֹשֵׁב בְּסֹדֶם: 13 וַיִּבְּאֵל הַפְּלִיט וַיֵּגֶד לְאֲבָרָם הָעֶבְרִי וְהוּא שָׁכַן בְּאֶלְנֵי
מִמְרָא הָאֶמְרִי אֲחִי אֲשֶׁל־וְאֲחִיעֶזֶר וְהֵם בְּעַלֵי בְרִית־אֲבָרָם: 14 וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי נִשְׁבָּה אֲחִיו וַיֵּרָק אֶת־חֲנִילֹו וַיֵּלֶךְ בֵּיתוֹ שָׁמָּה
עָשָׂר וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת־יָרֵד עַד־דָּן: 15 וַיַּחֲלֶק עָלֵיהֶם לִלְלָה הוּא וְעַבְדֵּיו וַיָּגֶם וַיִּרְדֹּפֶם עַד־חוּבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדָמֶשֶׁק: 16 וַיֵּשֶׁב אֶת
כָּל־הָרֶכֶשׁ וְגַם אֶת־לֹט אֲחִיו וְרֶכְשׁוֹ הִשְׁיֵב וְגַם אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הָעָם: 17 וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סֹדֶם לְקֶרְאָתוֹ אֲחֵרִי שׁוּבוּ מִהַפּוֹת

את־קִדְר־לַעֲמֹר וְאֶת־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר־אֵתּוֹ אֶל־עֵמֶק שֵׁנָה הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ: 18 וּמִלְכִּי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם וַיֵּין וְהוּא כָהֵן לֵאלֹהֵי עֵלְיוֹן: 19 וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לֵאלֹהֵי עֵלְיוֹן קִנְיָה שְׁמַיִם וְאָרֶץ: 20 וּבְרוּךְ אֵל עֵלְיוֹן אֲשֶׁר־מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדךָ וַיִּתֵּן־לּוֹ מֵעֵשֶׂר מֶלֶךְ: 21 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־סֹדֶם אֶל־אַבְרָם תְּנֵה־לִּי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְקֵשׁ קַח־לָךְ: 22 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־מֶלֶךְ סֹדֶם הַרִימֹתִי יְדִי אֶל־יְהוָה אֵל עֵלְיוֹן קִנְיָה שְׁמַיִם וְאָרֶץ: 23 אִם־מָחוּט וְעֵד שְׂרוּר־נָעַל וְאִם־אֶקַּח מִכָּל־אֲשֶׁר־לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשִׂיתִי אֶת־אַבְרָם: 24 בְּלִעְדִּי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחָלָק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עִבְרֵי אֲשָׁנָל וּמִמְרָאֵהֶם יִקְחוּ חֵלְקָם: 5

15

Endagâno ya Nyamubâho boshi na Abrahamu

¹ Enyuma ly'ebyo, akanwa ka Nyamubâho kanacirhindakwo Abramumu cilôrho, kaderha ntya, erhi: «Orhayobohaga Abramumu, nie mpenzi yawe, oluhembo lwâwe lwabâ lunene». ² Abramumu ashuza, erhi: «Waliha Nyamubâho bicigi wanshobôza? Niono nafâ buzira mwana, niono omu njira rhwene Eliezeri w'e Damasko, ye wayîma omu byâni....» ³ Abramumu aderha, erhi: «Lola oku orhampâga iburha na muguma omu bene wirhu ye wayîsh'iyîma omu byâni». ⁴ Kandi aho, akanwa ka Nyamubâho kanacimurhindakwo, erhi: «Arhali wabene oyo wanayîme omu byâwe ci muguma warhenga omu muko gwâwe». ⁵ Oku bundi amujâna embuga amubwîra, erhi: «Galamira emalunga, oganje enyenyêzi z'emalunga nk'oku onahashire», anacimubwîra, erhi: «Kwo iburha lyâwe lyabâ ntyo». ⁶ Abramumu ayemera Nyamubâho, naye Nyamubâho erhi abâ amamuganjira birya, amuyereka oku kwoshi kunali k'okuli. ⁷ Ashub'ibwîra Abramumu, erhi: «Nie Nyamubâho wakurhenzagya e Uru omu Kaldeya nti nkuhe eci cihugo cibe cawe». ⁸ Abramumu ashuza, erhi: «Yagirwa Nyamubâho, bici namanyirakwo oku neci canabâ cani?» ⁹ Anacimushuza, erhi: «Kanyagya ondêhere endaku ya myâka isharhu, empene ya myâka isharhu, engandabuzi ya myâka isharhu, orhôle n'empingâ n'ecananyunyi c'engûku». ¹⁰ Ayisha amudwirhire ebyo bintu, abiberanga analambika ngasi luhande omu masu g'olwabo, ebinyunyi byoki arhaberangaga. ¹¹ Bacigukuma mpu bacirhunike kuli erya mirhumba, Abramumu akazibahâhanya. ¹² Erhi izûba liba likola lyazika, enjôli nnene yarhogerakwo Abramumu, ecôba cinene camugwârha. ¹³ Nyamubâho anacibwîra Abramumu, erhi: «Omanyey bwinja oku abana bâwe bâba nka bigolo omu cihugo cirhali cabo. Baba baja eyo munda banabalibuze myâka magana ani. ¹⁴ Ci olubaga lwabarhindiibuza ntyo niene nalutwira olubanja na buzinda bayagaluke erhi banadwîrhe birugu mwandu. ¹⁵ Wehe wakulikira basho n'omurhûla, wagishwa omu bushanja bwinja. ¹⁶ Oku iburha lya kani go mango banashubire eno, bulya obubi bw'abanya-Amoriti burhacihika oku muhiro». ¹⁷ Izûba lyabîrage lyamazika n'obudufu erhi bwamarumbâna, lola oku ecibêye c'omugi n'ecimole n'omuliro byâgera ekarhî ka zirya nyama mberange. ¹⁸ Olwo lusiku Nyamubâho âfundika endagâno boshi n'Abramumu ederha, erhi: «Iburha lyâwe ndihîre eci cihugo, kurhenga oku lwishi lw'e Mîsiri kuhika oku lwishi lunene, lwo lwishi lwa Efrata. ¹⁹ Cihugo c'aba Keniti, aba Keniziti, aba Kadimoniti, ²⁰ aba Hititi, aba Periziti, aba Refayimi, ²¹ aba Hamoriti, abanya-Kanani, aba Girigashiti n'aba Yebuseni».

אֶתְרוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם בְּמַחְזָה לַאֲמֹר אֶל־תִּירָא אַבְרָם אֲנִכִּי מִגֵּן לָךְ שָׁכַרְךָ הַרְבֵּה מֵאֵד: 1 גֵּנֶז וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוָה מִה־תִּתֵּן־לִי וְאֲנִכִּי הוּלָךְ עֲרִירִי וְכֹחַ־מִשְׁקָי בֵּיתִי הוּא דִּמְשָׁקָאִי עֶזְרִי: 2 וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּנָה זָרַע וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי: 3 וְהִנֵּה דְּבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי־אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשְׁךָ: 4 וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבְּטָנָה שְׁמַיִמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם־תִּחְזַק לִסְפֹּר אֶתְּסַנְיִמְךָ לוֹ כֹּה יִהְיֶה זָרְעֶךָ: 5 וְהָאֱמֹן בֵּיתוֹהָ וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה: 6 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּרִכַּשׁ כְּשָׂדִים לָתֵת לָךְ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ: 7 וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יְהוָה בְּמָה אֲדַע כִּי אִירָשְׁנָה: 8 וַיֹּאמֶר אֵלָיו קַח־לִּי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלֶּשׁ וְתֹר וְגֹזָל: 9 וַיִּקַּח־לוֹ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וַיְבַתֵּר אֶתְּם בַּתֹּר וַיִּתֵּן אִישׁ־בַּתֹּר לִקְרֹאת רֵעֵהוּ וְאֶת־הַצֹּפֶלֶל בָּתֵּר: 10 וַיֵּרֶד הַעֵיט עַל־הַפָּגְרִים וַיֵּשֶׁב אֶתְּם אַבְרָם: 11 וַיְהִי הַשָּׁמַשׁ לְבָאֹר וַתִּרְדְּמָה נֶפֶלָה עַל־אַבְרָם וְהִנֵּה אִימָה חֹשֶׁכָה גְדֹלָה נִפְלֶתת עָלָיו: 12 וַיֹּאמֶר אַבְרָם: 13 יְדַע תִּדַּע כִּי־גֵרָא יִהְיֶה זָרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֶתְּסַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: 14 וְגַם אֶת־הֶגְיוֹ אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרָיִן יֵצְאוּ בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל: 15 וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אַבְתֶּיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה: 16 וַיְדַוֵּר רַב־יִשְׂרָאֵל וַיֵּשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא־שָׁלֵם עֹון הָאֱמֹרִי עַד־הֵנָּה: 17 וַיְהִי הַשָּׁמַשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהִנֵּה תִנּוּר עֶשֶׂן וְלִפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה: 18 בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת־אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזָרְעֶךָ נִתְּנִי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְהַר מִצְרַיִם עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פָּרָת: 19 אֶת־הַקֵּינִי וְאֶת־הַקֶּנֶזִּי וְאֶת־הַקְּדָמָנִי: 20 וְאֶת־הַחֲתִי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַרְפָּאִים: 21 וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַקְּנֻעִי וְאֶת־הַגְּרָגְשִׁי וְאֶת־הַיְּבוּסִי: 5

16

Okuburhwa kwa Ismaeli

¹ Sarayi muka Abramumu arhâlisag'imuhâ mwana. Cikwonene Sarayi ali agwerhe omuja-kazi wage w'e Mîsiri izîno lyage ye Hagari. ² Sarayi, anacibwîra Abramumu, erhi: «Lola, wekasinga obu Nyamubâho arhanyemereraga okuburha, j'emunda omujakazi wâni ali, nkaba hali amango ankacimbonera abana». Abramumu ayumva izu lya Sarayi. ³ Ntyo, Abramumu erhi ajira myâka ikumi ali omu cihugo c'e Kanani, mukâge Sarayi amuha Hagari, mujakazi wage munyamisiri, amuha iba Abramumu mpu amuyanke. ⁴ Naye, anacija

emunda Hagari ali, arhōla izīmi. Nyamukazi kurhenga amango abonaga akola ali izīmi arhacilolaga nn'omumwabo nka muntu. ⁵ Sarayi anacibwīra Abramū, erhi: «We orhumire njakwo aka kagayo! Nayansire omujakazi wāni nakufumbikaye, na kurhenga amango abonaga akola ali izīmi, niono ntacibonwa nka muntu omu masu gage. Nyamuzinda yēne arhufunge rhwembi!». ⁶ Abramū abwīra Sarayi, erhi: «Omujakazi wāwe omu maboko gāwe anali, wene omujirire oku onasīmire». Abwo Sarayi akaz'ilibuza owabo kuhika owabo amuyaka. ⁷ Malahika wa Nyamubāho anacishimana Hagari hofi n'iriba liguma omu irūngu, lyo iriba liba oku burhambi bw'enjira y'e Shuru. ⁸ Amudōsa, erhi: «Hagari, mujakazi wa Sarayi, ngahi warhenga na ngahi waja?». Hagari anacimushuza, erhi: «Naja nayāka nn'omumwirhu Sarayi». ⁹ Malahika wa Nyamubāho amubwīra, erhi: «Galuka, oshubire emwa nn'omumwinyu onakazimuyumva». ¹⁰ Malahika wa Nyamubāho amubwīra, erhi: «Naluza bwenēne iburha lyāwe, lyaluga liyabirane okuganjwa». ¹¹ Malahika wa Nyamubāho anacimubwīra, erhi: «W'oyo oli izīmi, waburha omwanarhabana, wayīsh'imuyirika izīno lya Ismaeli, bulya Nyamuzinda anayumvīrhe omulenge gwāwe. ¹² Oyo mwana abā ndogomi nkali ya muntu, okuboko kwage kwakālikirwa abandi boshi n'okuboko kw'abandi boshi ye kwalikirwa. Ayimanga yēne omu masu ga bene wabo boshi.» ¹³ Hagari ayīrika Nyamubāho wamubonekeraga erī izīno: erhi: «We El Royi», kwo kuderha «We Nyamuzinda Obona», bulya gwarhi yēne, «Ka ye nshubir'ibona aha olya odwīrhe ambona?» ¹⁴ Co cirhuma eryl iriba liderhwa mpu iriba lya Lahayi-Royi, liba ekarhī ka Kadesi na Beredi. ¹⁵ Hagari anaciburhira Abramū omwanarhabana, naye Abramū ayīrika mugala wa Hagari izīno lya Ismaeli. ¹⁶ Abramū ali akola agwerhe myāka makumi gali munani na ndarhu erhi Hagari amujira Ishe wa Ismaeli.

וְשָׂרָי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֵאָה שִׁפְחָה מִצְרִית וַשְׁמָה הָגָר: 2 וַתֹּאמֶר שָׂרָי אֶל-אַבְרָם הֵנָּה זָא עֲצָרְנִי יְהוָה 1 וּמִלֶּדֶת בָּאֵנָּה אֶל-שִׁפְחָתִי אוּלַי אֲבִנָּהּ מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי: 3 וַתִּקַּח שָׂרָי אֵשֶׁת-אַבְרָם אֶת-הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשְׂרִי שָׁנִים לְשִׁבְתָּ אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּתֶן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לֹא שָׂרָי: 4 וַיֵּבֶא אֶל-הָגָר וַתְּהַר וַתֵּלֶד גִּבְרָתָהּ בְּעֵינָיָהּ: 5 וַתֹּאמֶר שָׂרָי אֶל-אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי בְּחִיקְךָ וַתֵּלֶד לִּי הֲתִהְיֶה אִלָּה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ: 6 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-שָׂרָי הִנֵּה שִׁפְחָתְךָ בְּיָדִי עָשִׂי-לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וַתַּעֲנֶה שָׂרָי וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ: 7 וַיִּמְצָא מֶלֶךְ יְהוָה עַל-עֵין הַמִּים בַּמִּדְבָּר עַל-הָעֵין בְּדֶרֶךְ שׁוּר: 8 וַיֹּאמֶר הָגָר שִׁפְחָת שָׂרָי אִי-מִזָּה בָּאת וְאֵנָּה תִּלְכִּי וַתֹּאמֶר מִפָּנֶיךָ שָׂרָי גִּבְרָתִי אֲנִי-בֹרַחַת: 9 וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ יְהוָה שׁוּבִי אֶל-גִּבְרָתְךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ: 10 וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ יְהוָה הֲרָבָה אֲרָבָה אֶת-זֶרְעֶךָ וְלֹא יִסְפָּר מֶרֶב: 11 וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ יְהוָה הֲגָר הָרָה וַיִּלְדֶּת בֶּן וַקְרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי-שָׁמַע יְהוָה-אֶל-עֲנֶיךָ: 12 וְהוּא יְהוָה פָּרָא אָדָם יָדוּ בָּלָל יָדוֹ לֵבַי וְעַל-פָּנַי כָּל-אֶחָיו יָשָׁן: 13 וַתִּקְרָא שֵׁם-יְהוָה הַדִּבֵּר אֵלֶיהָ אֲתָה אֵל רָאִי כִּי אֲמַרָה הֵגֶם הֵלֶם רָאִיתִי אַחֲרֶיךָ: 14 עַל-כֵּן קָרָא לְבָאֶר בָּאֶר לְחִי רָאִי הִנֵּה בֵּין-יְדֶיךָ וּבֵין בְּרִדִּי: 15 וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם בֶּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם-בְּנֵהּ אֶשְׂרֵי-יִלְדָה הָגָר יִשְׁמָעֵאל: 16 וְאַבְרָם בֶּן-שָׁמֹנִים שָׁנָה וָשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת-הָגָר אֶת-יִשְׁמָעֵאל לְאַבְרָם: 17

17

Endagāno n'okukembūlwa kwa Abrahamu

¹ Abramū erhi ajira myāka makumi gali mwenda, Nyamubāho amubonekera amubwīra, erhi: «Nie El-Shadayi, Nyamuzinda Ogala-byoshi, olambagire embere zani onayōrhe mwimana. ² Nafundika endagāno yani na nāwe, nakuluza bwenēne». ³ Abramū anacikumba būbi, na Nyamuzinda amubwīra, erhi: ⁴ «Niono, endagāno yani nāwe yeyi: Wabā īshe w'amashanja manji manji. ⁵ Barhakanacikuderha Abramū, ci we kola Abrahamu, bulya nakujira īshe wa mashanja manji manji. ⁶ Nakuha iburha lirhali linyi, wabā īshe wa mashanja manji na bāmi banji bakurhengamwo. ⁷ Nafundika endagāno yani rhwembi, ekarhī kani n'iburha lyāwe enyuma zawe, n'obūko bwāwe enyuma zawe, kurhenga oku iburha kuja oku lidi, yabā ndagāno y'ensiku zoshi, kuderha nti mbe Nyamuzinda wāwe na Nyamuzinda w'iburha lyāwe enyuma zawe. ⁸ Nakuha w'oyo n'iburha lyāwe ecira cihugo oyubasiremwo, ecihugo ca Kanani coshi, caba cawe ensiku zoshi, nani nabā nie Nyamuzinda wāwe». ⁹ Nyamuzinda abwīra Abrahamu, erhi: «Woyo olange bwinja endagāno yani, woyo n'iburha lyāwe enyuma kurhenga oku iburha kuja oku lindi. ¹⁰ Alaga endagāno yani mukwānīne mulange, ndagāno ekarhī kani na nāwe, kwo kuderha we n'iburha lyāwe enyuma zawe: Ngasi mwanarhabana w'omu nyumpa yawe yeshi akwānīne akembūlwe. ¹¹ Mujire bammukembūle, kwo kuderha batwe ehishisha hy'obulume bwinyu, co cabā cimanyiso c'endagāno yani ekarhī kani na ninyu. ¹² Ngasi mwanarhabana winyu, erhi akajira nsiku munani abusirwe, anakembūlwe, kurhenga oku iburha kuja oku lindi. Oyo anabā mwanarhabana waburhwa omu nyumpa yawe nisi erhi omwanarhabana waguliragwa ecigolo cirhali c'omu būko bwāwe. ¹³ Oyo obusirwe omu nyumpa yawe, n'oyo wagulagwa nsaranga, kukwānīne bakembūlwe. Endagāno yani yashākwa omu mubiri gwinyu nka ndagāno y'ensiku zoshi. ¹⁴ Orhali mukembūle, omulume barhatwiri ehishisha hy'oku bulume bwāge, oyōla kukwānīne akagwe omu būko bwinyu, bulya arhakenziri endagāno yani». ¹⁵ Nyamuzinda abwīra Abrahamu, erhi: «Mukāwe Sarayi irhondo orhacihīraga okamuderba mpu ye Sarayi, ci izīno lyage ye kola waba Sara. ¹⁶ Namugisha nankuhe omwanarhabana wa kuli ye, namugisha abe nnina w'amashanja,

anaburhe amashanja aburhe n'abâmi b'amashanja». ¹⁷ Abrahamu akumba bûbi, arhondêra asheka, erhi amacidesa yêne, erhi: «K'omwana akaciburhwa n'omushosi wa myâka igana, na Sara ogwerhe myâka makumi gali mwenda, ka anaciburha? ¹⁸ Abrahamu, erhi: «Ciru Ismael arhanarhang'ilama embere zawel!» ¹⁹ Nyamuzinda ashuza, erhi: «Kwo binali, mukâwe Sara akuburhira omwanarhabana, wanamuyirika izino lya Izaki, nafundika endagâno yani haguma naye, yabâ ndagâno y'ensiku n'amango, kuderha nti mbe Nyamuzinda wage n'ow'obûko bwâge bwayisha enyuma zâge. ²⁰ Oku biyerekiye Ismaeli neci nkuyumvîrhe; naye mmugishire, namuha iburha, namujire aluge bwenêne, aburha baluzi ikumi na babirhi, namujira ishanja linene. ²¹ Ci kwonene endagâno yani, Izaki ye rhwayifundika rhweshi, mugala wâwe waburhwa na Sara mwâka irhondo nka gano mango». ²² Erhi ayusa ashambâla, Nyamuzinda asêzera Abrahamu. ²³ Oku bundi Abrahamu anarhola omugala Ismaeli, ngasi bandi banali ba maburhwa omu mwage, n'abandi bambali agulaga n'enfaranga, rhuderhe ngasi banali balume b'aha mwa Abrahamu boshi abakembûla ehishisha hy'obulume bwabo olwo lusiku lwonêne na kuhika ene nk'oku Nyamuzinda anamubwiraga. ²⁴ Erhi Abrahamu akembûlwa erhi agwerhe myâka makumi gali mwenda na mwenda, anacikembûlwa ehishisha hy'obulume bwâge. ²⁵ Omugala Ismaeli naye ali agwerhe myâka ikumi n'isharhu erhi akembûlwa ehishisha hy'obulume bwâge. ²⁶ Olwo lusiku lwonênê, Abrahamu n'omugala Ismael, bakembûlwa. ²⁷ Abalume b'aha mwage boshi, abana b'omu mulala gwâge, na ngasi bandi agulaga nfaranga embuga, boshi bakembûlwa kuguma naye.

וְיָהִי אֲבָרָם בֶּן־תְּשַׁעִים שָׁנָה וַתִּשְׁעֶם שָׁנָה וַיָּרָא יְהוָה אֶל־אֲבָרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵלֶשֶׁדִּי הַתְּהֵלֶךְ לְפָנַי וְהָיָה תַּמִּים׃ 17
 2 וַתֵּגֶה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינָךְ וְאָרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מֵאֵד׃ 13 וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל־פָּנָיו וַיִּדְבֹּר אֹתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר׃ 4 אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לְאֵב הַמֶּמֶן גִּוִּים׃ 5 וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שֵׁמְךָ אֲבָרָם וְהָיָה שֵׁמְךָ אֲבָרָם כִּי אֶבְרָהָם יִהְיֶה נִתְּתִיךָ׃ 6 וְהִפְרִתִּי אִתְּךָ בְּמֵאֵד מֵאֵד וְנִתְּתִיךָ לְגוִיִּם וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ׃ 7 וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינָךְ וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְלֵאלֹהִים וְלִזְרַעְךָ אַחֲרָיִךְ׃ 8 וְנִתְּתִי לָךְ וְלִזְרַעְךָ אַחֲרָיִךְ אֶתֹּ אֶרֶץ מִגְדֹּן אֶת כָּל־אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזָתָ עוֹלָם וְהִיִּיתִי־לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אֲבָרָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְזֶרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתָם׃ 10 זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ הַמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר׃ 11 וְנִמְלַתֶם אֶת בֶּשֶׂר עֶרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם׃ 12 וּבֶן־שָׁמֹנֶת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יֵלֵד בֵּית וּמִקְנֵתֶסָף מִכָּל בֶּן־נָכְרָאֲשֶׁר לֹא מִזֶּרְעֶךָ הוּא׃ 13 הַמּוֹל יִמּוֹל יֵלֵד בֵּיתָךְ וּמִקְנֵת כֶּסֶף וְהָיָה בְרִיתִי בִּבְשָׁרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם׃ 14 וְעָרְלוּ זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל אֶת־בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהֶאֱת־בְּרִיתִי הַכֹּהֵן׃ 15 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אֲבָרָם שְׂרִי אֲשֶׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שֵׁמָּה שְׂרִי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ׃ 16 וּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לָךְ בֶּן וּבְרַכְתִּיהָ וְהָיָה לְגוֹיִם מְלָכִי עִמָּה מִמֶּנָּה־יִהְיֶה׃ 17 וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבִּי מָאֵה־שָׁנָה יוֹלֵד וְאִם־שָׂרָה־הַבַּת־תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד׃ 18 וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל־הָאֱלֹהִים לוֹ יִשְׁמְעָאל יְחִיהֶנּוּ לְפָנָי׃ 19 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ יֵלֵד לָךְ בֶּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי־אֶת־בְּרִיתִי אִתְּךָ לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו׃ 20 וְלִי־יִשְׁמְעָאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בְּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרִיתִי אֹתוֹ וְהָרַבְתִּי אֹתוֹ בְּמֵאֵד מֵאֵד שָׁנִים־עֶשֶׂר נִשְׂאֵם יוֹלֵד וְנִתְּתִיו לְגוֹי גָּדוֹל׃ 21 וְאַת־בְּרִיתִי אִתְּךָ יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לָךְ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאֲחֵרָת׃ 22 וְיָכֵל לְדַבֵּר אִתְּךָ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אֲבָרָם׃ 23 וַיִּקַּח אֲבָרָם אֶת־יִשְׁמְעָאל בֶּן־וָאֵת כָּל־יֵלֵדִי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־מִקְנֵת כֶּסֶף כָּל־זָכָר בְּאֶנְשֵׁי בֵית אֲבָרָם וַיִּמַּל אֶת־בֶּשֶׂר עֶרְלַתָם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים׃ 24 וְאַבְרָהָם בֶּן־תְּשַׁעִים וַתִּשְׁעִים שָׁנָה בָּהֶמְלֵךְ בֶּשֶׂר עָרְלָתוֹ׃ 25 וַיִּשְׁמְעָאל בֶּן־שָׁלֹש עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּהֶמְלֵךְ אֶת בֶּשֶׂר עָרְלָתוֹ׃ 26 בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה נָמוֹל אֲבָרָם וַיִּשְׁמְעָאל בֶּן־וָאֵת כָּל־אֶנְשֵׁי בֵיתוֹ יֵלֵד בֵּית וּמִקְנֵתֶסָף מֵאֵת בֶּן־נָכְרָ נָמוֹל אִתּוֹ׃ פ

18

Nnâmahanga ashub'ibonekera Abrahamu aha Mambri

¹ Nyamubâho amubonekera aha murhi gwa Mambri erhi atamire aha luso lw'ecirâlo câge, amango g'idûrhu likali ly'omûshi. ² Erhi alambûla amasu abona bantu basharhu bamuyimanzire aha burhambi. Erhi ababona arhenga aha luso lw'ecirâlo aja emunda bali, ahwera oku idaho. ³ Ababwîra, erhi: «Yagirwa Nnahamwirhu nkusengire, akaba ntonyire omu masu gâwe, orhageraga aha burhambi bwa mwambali wâwe buzira kuyimanga. ⁴ Baj'ilerha mishi masungunu mukalabe amagulu, munarhamûkire hali ogu murhi. ⁵ Naj'ilonza ecihimbi c'omugati murhûzemwo omurhima mubul'igenda, e kuli mwaja co canarhumaga mugera aha mwa mwambali winyu eco!». Banacishuza mpu: «Ojirage nk'okwo odesire». ⁶ Abrahamu anacibadukira omu cirâlo emunda Sara ali ambwîra, erhi: «Orhôle mirengo ishanrhu ya nshâno, obumbe onabajiriremwo orhugati. ⁷ Abrahamu akanya aja omu buso bwâge, arhòlamwo akanina k'omutwira kashushagire bwinja akaha omwambali, naye akanya aj'ikarheganya. ⁸ Ayisha adwîrhe amashanza, empyuhyu na kalya kanina anabâgaga, adekereza embere zabo; naye ayimanga hofi nabo aha idako ly'omurhi oku bakâlya. ⁹ Banacimudôsa, mpu: «Ngahi mukâwe Sara ali?» Abashuza, erhi: «Yoyo otamire omu cirâlo». ¹⁰ Olya w'ecigolo ederha, erhi: «Mwaka irhondo nashub'igera hano mwâwe kandi, n'ago mango, erhi mukâwe Sara agwerhe mugala». Sara akazâg'iyumviza aha luso lw'ecirâlo câli enyuma zâge. ¹¹ Ci Abrahamu na Sara bali bakola bashosi ba myâka minji, na Sara ali amahwerwa arhacijâga omu mugongo. ¹² Lero Sara acishesa, erhi: «K'aga mango nahwire nakaciyumva amasîma! N'ibanie oyula okola luvandagwa!». ¹³ Ci kwone Nyamubâho abwîra Abrahamu, erhi: «Cirhumire Sara

Okushâbwa kwa Sodomo

¹ Erhi balya bamalahika babirhi bahika aha Sodomo càjingwè, Loti ali abwarhire aha muhango gw'olugo. Erhi Loti ababona ayimuka, akanya aj'ibayankirira, ahwera oku idaho. ² Aderba, erhi: «Mmuhûnyire mâshi banawirhu muyîshe muyandagalire emwa mwambali winyu muj'ihandayo, mugeze amîshi oku magulu, n'irhondo sezi mwanahira njira», ci bôhe bashuza, mpu: «Nanga, rhwalâla muno ngo». ³ Ci kwone abayinginga bwenêne kuhika bayemera okuja emwage n'okuja omu nyumpa. Abarheganyiza ebiryo, abayokera omugati gurhalimwo lwango, banacilya. ⁴ Oku barhacigwîshira, enyumpa yoshi yagorhwa n'abalume b'omu lugo, bantu b'e Sodomo, kurhenga oku misole kuhika oku bashosi, olubaga lwoshi buzira kusiga ndi nyuma. ⁵ Bayakûza Loti banacimudôsa, mpu: «Ngahi bali balya bantu bajîire hanola mwâwe buno budufu? Orhuhe bo rhubâlâlâne». ⁶ Loti ahuluka aja emunda bali emuhanda, anayigal a olumvi enyuma zâge. ⁷ Anacibabwîra, erhi: «Bene wirhu, mwe mukasinga, mumanye mwankakola amabi! ⁸ Yumvi mmubwire, ngwerhe banyere babirhi barhasag'imanya balume, nnammulerherabo: mubajire oku mubwîne kwinja, ci abola bantu mumanye mwankaderha mpu mwabahumakwo, bulya mwo bajire omu cihoho c'enyumpa yani». ⁹ Ci bahuza, mpu: «Orhenge aho! Azind'iyisha ali mubunga, yoyo wamacijiraga mutwî wamanja! Waba we rhujira kubi kubalusha». Bacirhunika kuli Loti bwenêne; bamuyishakwo bakola bapamula olumvi. ¹⁰ Ci balya balume bombi, banacirîka okuboko, bakululira Loti aha burhambi bwabo, omu nyumpa, banahamika olumvi. ¹¹ Bahunika balya bantu kw'olumbwibwi aha luso, kurhenga oku murho kuhika oku mukulu, bayabirwa ciru n'okubona omuhango. ¹² Balya bantu babirhi banacibwîra Loti, mpu: «Ka hali bandi bene winyu ojira enola munda? Bagala bâwe, ngasi bene winyu bali munola lugo boshi obarhenze hanola. ¹³ Rhukola rhwashâba luno lugo, bulya omulenge kuli abala bantu emwa Nyamubâho gwarhalusire, na Nyamubâho anarhurhumire mpu rhubamalire». ¹⁴ Loti akanya aj'ibwîra abakwi bakazagisheba abâli, erhi: «Yimuki murhenge muli cino cihugo bulya Nyamuzinda alâlîre okucishâba; ci abakwi bamaya mpu kuhalîza. ¹⁵ Erhi kuba mucêracêra, bamalahika banacisêza Loti, mpu: «Yimuka orhôle mukâwe n'aba bâli bâwe bali ahala bombi, ogende lyo orhag'igwa omu buhane Nyamubâho ahanamwo bino bishagala. ¹⁶ Mpu acizindoloka, balya balume babirhi bamugwarhira oku kuboko ant mukâge n'abâli oku banali babirhi, bulya Nyamuzinda ali alonzize okubacinga. Bamuhulusa banamulekera emuhanda gw'olugo. ¹⁷ Oku bamuhêka e muhanda, muguma muh balya bamalahika amubwîra, erhi: «Kanya oyake duba duba, ocize omûka gwâwe, orhakabaganaga enyuma orhanayimangaga ngahi omu kabanda ci oyakire oku ntôndo lyo olek'ihêkwa omu nsanyâ». ¹⁸ Loti abashuza, erhi: «Nanga, Nnamamwirhu. ¹⁹ Mwambali wâwe arhonyire omu masu gâwe, wananyeresire olukogo lwâwe ene ofungira omûka gwâni. Ci kwone, ntankayakira oku ntôndo, mpike n'obwo buhanya burhantindakwo, obone namafâ».

Obûko bwa bene Mowabu n'obwa bene Amoni

²⁰ Lola lula lugo luli hofi; omuntu anayakiramwo, lurhali lunganaci. Oleke nyakiremwo; luligi lunganaci? Lyoki nankalobôka». ²¹ Naye amushuza, erhi: «Nkubêrire kandi olwo lukogo, ntacishâbe olwo lugo odesire». ²² Kanyagya oyakiremwo bulya ntaco najira orhanacihikamwo.» Co carhumire bayîrika olwo lugo izîno lya Sowari. ²³ Erhi izûba likola lyashoshôka, Loti ahika omu Sowari. ²⁴ Oku bundi Nyamubâho anacirhogeza enshâno y'ecibiriti n'omuliro kuli Sodomo na kuli Gomora. ²⁵ Anacishâba ebyo bishagala n'olubanda lwoshi, haguma n'abantu balimwo na ngasi hyasi hy'oku idaho. ²⁶ Muka Loti mpu akabagana enyuma, ashuba cirundo ca munyu. ²⁷ Abrahamu azûka sêzisêzi aja halya ayimangaga embere za Nyamuzinda. ²⁸ Alâba Sodomo na Gomora n'akabanda koshi, alangîra omugî gwatumbûka omu cihugo nka mugî gw'omu cibêye. ²⁹ Ntyo ago mango, Nyamuzinda ashâbaga ebishagala by'omu kabanda, akengêra Abrahamu, akûla Loti muli obwo buhanya, erhi akola ashanda ebishagala Loti ayubakagamwo. Obûko bwa bene Mowabu n'obwa bene Amoni. ³⁰ Loti arhenga e Sowari, agend'iyubaka oku ntôndo bone abâli bombi, bulya ali ayobohire okubêra e Sowari. Banacigend'ibêra omu lukunda bon'abâli bombi. ³¹ Omwali mukulu anacibwîra omurho, erhi: «Larha oyula okola mushosi anta mulume wankaja emunda rhuli nk'oku banajira omu igulu lyoshi. ³² Oyîshe rhunyese Larha idivayi rhunalâlê rhwe naye; ntyo larha rhwanamukûlakwo iburha.» ³³ Banacinywesa îshe idivayi mw'obwo budufu, omunyere mukulu aj'igwîshira aha burhambi bw'îshe, arhamanyaga ciru amango azukaga. ³⁴ Erhi buca, omunyere mukulu abwîra omulumuna, erhi: «Injo budufu nalâzire rhwe na larha; rhushub'imunywesa idivayi muli obu budufu, nâwe ogend'ilâlâ mwe naye, ntyo larha rhwanamukûlakwo iburha». ³⁵ Banacinywesa îshe idivayi kandi obwo budufu, n'omunyere murho agend'igwîshira aha burhambi bwâge. Arhamanyaga amango agwishiraga ciru n'amango azûkaga. ³⁶ Bâli ba Loti bombi banaciba izîmi, erhi n'izîmi liri ly'îshe. ³⁷ Omukulu aburha

murhabana, anacimuyirika erya Mowabu, ye shakulûza wa bene Mowabu.³⁸ Omurho naye aburha murhabana, amuyirika erya Beni-Ami, ye shakulûza wa bene Amoni. OMURHONDERO XIX Okushâbwa kwa Sodomo Genesis 19 1 אֵיבָאוּ שְׁנֵי הַמְּלָאכִים סְדֹמָה בְּעָרָב וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר-סְדֹם וַיְרָא-לוֹט וַיִּקֶּם לְקִרְיָתָם וַיִּשְׁתַּח וַאֲפִים אֶרְצָה: 12 וַיֵּאמֶר הִנֵּה נֶאֱדָרְנִי סוּרוֹ נָא אֶל-בֵּית עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדֶרֶכְכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְרָחוּב נָלִין: 3 וַיִּפְצְרֵם מֵאֵד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ: 4 טָרַם יִשְׁכָּבוּ וְאִנְשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֹדֹם נִסְבוּ עַל-הַבַּיִת מִנֶּעַר וְעַד-זָקֵן כָּל-הָעָם מִקְצֶה: 5 וַיִּקְרָאוּ אֶל-לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אִיֵּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הוֹצֵאם אֵלֵינוּ וְנַעֲדָה אֹתָם: 6 וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט הַפֶּתַח וְהַדֶּלֶת סָגַר אַחֲרָיו: 7 וַיֹּאמֶר אֶל-בָּנָא אֲחִי תִרְעוּ: 8 הִנֵּה-נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ אִישׁ אוֹצִיאָה־נָא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כְּטוֹב-בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאֲנָשִׁים הָאֵל-אֲלִי תַעֲשׂוּ דָבָר כִּי-עַל-כֵּן בָּאוּ בְצֹל קִרְתִּי: 9 וַיֹּאמְרוּ גֹש־הֲלָאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא-לְגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֵתָה נִרְעָה לָךְ מִמֶּה וַיִּפְצְרוּ-בְּאִישׁ בָּלוֹט מֵאֵד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁכֵר הַדֶּלֶת: 10 וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת-יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת-לוֹט אֲלֵיהֶם הַבַּיִתָּה וְאֶת-הַדֶּלֶת סָגְרוּ: 11 וְאֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-פָּתַח הַבַּיִת הֵכֵן בַּסְגֻּרִים מִקָּטָן וְעַד-גָּדוֹל וַיֵּלְאוּ לְמַצָּא הַפֶּתַח: 12 וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל-לוֹט עַד מִי-לָךְ פֶּה חֵת וּבִנְיָךְ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעִירָהוּצָא מִן-הַמִּקְוֹם: 13 כִּי-מִשְׁחַתִּים אֲנַחְנוּ אֶת-הַמִּקְוֹם הַזֶּה כִּי-גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת-פִּנִּי יְהוָה וַיִּשְׁלַח-נִי וְהָיָה לְשִׁחְתָּהּ לְשִׁחְתָּהּ: 14 וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבְּרוּ אֶל-חֲתָנָיו לֵקֶחְתִּי בָנוֹתַי וַיֹּאמְרוּ קוֹמוּ צֵאוּ מִן-הַמִּקְוֹם הַזֶּה-כִּי-מִשְׁחַתִּים הֵיחָא אֶת-הָעִיר וְהִי כַמְצוֹק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: 15 וַיִּכְמֹל הַשָּׂחַר עָלָה וַיֵּאֲצִיזוּ הַמְּלָאכִים בָּלוֹט לֵאמֹר קוֹם לָךְ אֶת-אִשְׁתְּךָ וְאֶת-שְׁתֵּי-בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת פֶּן-תִּסָּפֵה בְּעֵין הָעִיר: 16 וַיִּתְּמַהֲמָה וַיַּחְזְקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבִידֵי-אִשְׁתּוֹ וּבִידֵי שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחִמְלַת יְהוָה עֲלֵיוֹ וַיֵּצֵאוּהוּ וַיִּנְחֵהוּ מִחוּץ לָעִיר: 17 וַיְהִי כְהוֹצִיאָם אֹתָם הָחוּצָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶט עַל-נַפְשָׁךְ אֶל-תִּבְּסֵי אַחֲרֶיךָ וְאַל-תַּעֲמִיד בְּכַל-הַכָּפָר הַהֵרָה הַמֶּלֶט פֶּן-תִּסָּפֵה: 18 וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אֶל-נָא אֲדָנִי: 19 הִנֵּה-נָא מִצָּא עֲבָדְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתִּגְדֵּל חֶסֶדְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת-נַפְשִׁי וְאֵנֹכִי לֹא אוֹכֵל לְהַמְלֵט הַהֵרָה פֶּן-תִּדְבֹּקֵנִי הָרָעָה וּמָתִי: 20 הִנֵּה-נָא הָעִיר הַזֹּאת קָרְבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהִיא מִצְעָר אִמְלֻתָהּ נָא שָׁמָּה הִיא מִצְעָרָהּ וְחַתִּי נַפְשִׁי: 21 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִשְׁאֲתִי פִּנְיָךְ גַּם לְדָבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הַפְּכִי אֶת-הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: 22 מִהֵרָה הַמֶּלֶט שָׁמָּה כִּי לֹא אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד-בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל-כֵּן קָרָא שֵׁם-הָעִיר צֹעֵר: 23 הַשָּׁמֶשׁ יָצָא עַל-הָאֶרֶץ וְלוֹט בָּא צָעֵרָה: 24 וַיְהִי הַמָּטִיר עַל-סְדֹם וְעַל-עַמֹּרָה גִּפְרִית וְאִשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן-הַשָּׁמַיִם: 25 וַיַּהֲפֹךְ אֶת-הָעָרִים הָאֵל וְאֶת כָּל-הַכֶּכֶר וְאֶת כָּל-יֹשְׁבֵי הָעָרִים וְצִמְחָה הָאֲדָמָה: 26 וַתִּבָּסֵ אִשְׁתּוֹ מֵאֲחֶרֶץ וַתְּהִי נָצִיב מֵלַח: 27 וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר אֶל-הַמִּקְוֹם אֲשֶׁר-עַמֵּד שָׁם אֶת-פִּנִּי וְהָיָה: 28 וַיִּשְׁקֹף עַל-פִּנִּי סֹדֹם וְעַמֹּרָה וְעַל-כָּל-פִּנִּי אֶרֶץ הַכֶּכֶר וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאֶרֶץ וְקִיטֹר הַכֶּבֶשׂן: 29 וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים אֶת-עַרְי הַכֶּכֶר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת-לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְלָה בְּהֶפְלָה אֶת-הָעָרִים אֲשֶׁר-יָשָׁב בָּהֶן לוֹט: 30 וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיִּשָּׁב בְּהָר וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי יָרָא לִשְׁכַּת בְּצוֹעַר וַיִּשָּׁב בְּמַעְרָהּ וְהָיָה וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו: 31 וַתֵּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל-הַצְעִירָה אָבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין בְּאֶרֶץ לְבֹא עָלֵינוּ כְּדָרְכָל-הָאֶרֶץ: 32 לָכֵן נִשְׁקָה אֶת-אַבְיָנוּ יְיָ וְנִשְׁכַּח עִמּוֹ וְחַתִּיהָ מֵאַבְיָנוּ זָרַע: 33 וַתִּשְׁקֵן אֶת-אַבְיָהָן יְיָ בְּלֵילָה הָיָה וַתִּבָּא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת-אַבְיָהָ וְלֹא יָדַע בִּשְׁכָּבָה וּבְקוֹמָהּ: 34 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֵּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל-הַצְעִירָה הֵן-שָׁכַבְתִּי אִמָּשׁ אֶת-אַבְיָנִי וְלֹא-נִשְׁכַּבְתִּי עִמּוֹ וְחַתִּיהָ מֵאַבְיָנוּ זָרַע: 35 וַתִּשְׁקֵן יְיָ גַּם בְּלֵילָה הַהִיא אֶת-אַבְיָהָן יְיָ וַתִּקֶּם הַצְעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא יָדַע בִּשְׁכָּבָה וּבְקוֹמָהּ: 36 וַתִּהְיֶינָן שְׁתֵּי בָנוֹת לוֹט מֵאַבְיָהָן: 37 וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֶן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב הוּא אֲבִי-מוֹאָב עַד-הַיּוֹם: 38 וְהַצְעִירָה גַּם-הִיא וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן-עַמִּי הוּא אֲבִי-בְנֵי-עַמּוֹן עַד-הַיּוֹם: 39

20

Abrahamu aha Gerari

¹ Abrahamu arhenga eyo munda aja omu cihugo ca Nêgebu, ayubaka ekarhi ka Kadesi na Shuru. Abêra aha Gerari. ² Abrahamu, omu kuderha mukâge Sara, ayisha, erhi: «Mwali wirhu oyo», lero Abimeleki mwâmi w'e Gerari arhumiza mpu bamugwarhire Sara. ³ Ci kwone Nyamuzinda abonekera Abimeleki omu bilôrho budufu amubwîra, erhi: «Wafâ kuli oyu mukazi oyansire, bulya ali mukazi ogwerhe iba». ⁴ Abimeleki, arhâli acimuyegêra, kwo kuderhaga, erhi: «Muhânyi, ka wayirha n'abêru kweru?». ⁵ Kâli Abrahamu yêne wambwiraga, erhi mwali wirhu oyu, na nyamukazi naye yêne ederha erhi mushinja wirhu oyu? Nakujizire n'obushinganyanya bw'omurhima n'obw' amaboko garhalikwo izabyo». ⁶ Nyamuzinda anacimubwîra kandi omu bilôrho, erhi: «Nani manyire bwinja oku wajiraga okwôla n'omurhima gw'obushinganyanya na kandi niene nakucikaga nti olek'ingayisa n'ecâha; co carhumire ntaziga wamuhumakwo. ⁷ Na bunôla, ogalulage muka oyu mulume: aba mulêbi akânakusengerera mpu lyo olama. Ci akaba orhamugalwiri, onamanye oku kufa wanafa, we n'aba aha mwâwe boshi. ⁸ Abimeleki azûkiriza sêzisêzi ahamagala abambali boshi, abarhondêreza ebyola byoshi anabwiragwa, nabo barhungwa n'obwôba bunene. ⁹ Oku bundi Abimeleki ahamagala Abrahamu amudôsa, erhi: «Kurhi oku warhujizire? Kubi kuci nakujirire obûla walonza okumbarhuza ecâha cingan'aha nie n'ab'oku bwâmi bwâni? Wankolfire ebirhakolwa. ¹⁰ Abimeleki ashub'idôsa Abrahamu, erhi: «Bici wali ogererize ene ojira ntyola? ¹¹ Abrahamu ashuza, erhi: «Nakazâg'iderha omu murhima gwâni nti okurhârindira okurhînya Nyamuzinda kurhankaboneka mw'eci cihugo: banyirha kw'oyu mukazi. ¹² Ci kwone kandi anali mwali wirhu, aburhwa na larha ci arhaburhwa na nyâma, ahindusirage mukanie. ¹³ Na kandi, amango Nyamuzinda antegekaga mpu nje nazungula kuli n'enyumpa ya larha, nabwîra nyamukazi, nti: «Alaga oku wantabâlamwo: ngasi aha rhwakahika hoshi oderhe oku ndi mushinja winyu. ¹⁴ Abimeleki arhôla oku bintu bishwekwa, ebinyinyi n'ebinenene, oku bajâ n'oku bajâkazi bage aha Abrahamu anamugalulira mukâge Sara. ¹⁵ Abimeleki anamubwîra, erhi: «Lola ecihugo cani, eci cilambûle embere zawe, oyubake aha onalonzize! ¹⁶ Abwîra Sara, erhi: «Obwîne oku mpire mushinja winyu bikoroti cihumbi bya nfaranga.

17 Abrahamu asengerera Abimeleki emunda Nyamuzinda ali, naye Nyamuzinda afumya Abimeleki, mpu
muka Abimeleki n'abajakazi bage lyo babona abana.¹⁸ Nyamuzinda aliamazanganya abakazi b'aha mwa
Abimeleki boshi n'owal'irhumire, ali Sara, muka Abrahamu. OMURHONDERO XX Abrahamu aha Gerari
Genesis 20, 1 יִשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גָּרָר וַיִּקְחָתִּישְׂרָה: 2 וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל־שָׂרָה אֵשֶׁתוֹ אַחֲתִי הִוא 3 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶל־אַבְיֶמֶלֶךְ בַּחלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּן מֵת עַל־הָאִשָּׁה
אֲשֶׁר־לָקַחְתָּהּ וְעַתָּה בָּעֵלְתָּ בָּעַל: 4 וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִגִּיו גַּם־צְדִיק תִּפְדֶּה: 5 הֲלֹא הִוא אִמְרִילִי אַחֲתִי הִוא
וְהִיא־גַם־הִוא אִמְרָה אִתִּי הִוא בְּתֻם־לִבִּי וּבִנְקִין כְּפִיעֵשִׁית זֹאת: 6 וַיֹּאמֶר אֱלֹוִי הָאֱלֹהִים בַּחלֹם גַּם אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי בְתֻם־לִבְכֶּךָ
עָשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשָׁרְגַם־אֲנִי אוֹתָךְ מִחֲטוּלִי עַל־כֵּן לֹא־נִתְּתִירָ לִנְגַע אֵלֶיהָ: 7 וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת־הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הִוא וַיִּתְּפַלל בְּעֶדֶךָ
וַיְחִיָּה וְאִם־אֵינְךָ מְשִׁיב דְּעִפ־מוֹת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ: 8 וַיִּשְׁלַם אֲבִימֶלֶךְ בִּבְקָר וַיִּקְרָא לְכָל־עַבְדָּיו וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בְּאָזְנוֹהֶם וַיֵּרְאוּ הָאֲנָשִׁים מֵאֵד: 9 וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לֵאבָרָם וַיֹּאמֶר לוֹ מִה־עֲשִׂיתָ לָנוּ וְמה־חֲטָאתִי לָךְ כִּי־הִבַּאתָ
עָלַי־וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה מֵעַשִׂים אֲשֶׁר לֹא־עָשִׂינוּ עִשִׂיתָ עִמָּדִי: 10 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אֲבָרָם מִה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדְּבָר
הַזֶּה: 11 וַיֹּאמֶר אֲבָרָם כִּי אֲמַרְתִּי רַק אֵין־יָרָאת אֱלֹהִים בְּמִקוֹם הַזֶּה וְהִרְגִּנִי עַל־דְּבָרָאֲשִׁתִּי: 12 וגַּם־אֲמַנָּה אַחֲתִי בְתֻבֿאִי הִוא
אֶף לֹא בְתַאֲמִי וְתִהְיִילִי לְאִשָּׁה: 13 וַיְהִי כֹאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וְאָמַר לִּי זֶה חֲסֹדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִיל כָּל־הַמִּקוֹם
אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה אֲמַר־לִי אִתִּי הִוא: 14 וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעַבְדִּים וַשְׂפֹּחֹת וַיִּתֵּן לֵאבָרָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ:
15 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אֲרָצִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: 16 וְלִשְׂרָה אֲמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֵלַיךְ לְפָנֶיךָ לְאִחִיר הִנֵּה הִוא־לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכָל
אֲשֶׁר־אֶתָּה וְאֶת לָל וְנִכְחַת: 17 וַיִּתְּפַלֵּל אֲבָרָם אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אַבְיֶמֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וַאֲמַהֲתִיו וַיָּלֶד: 18 כִּי־עָצַר עֶצֶר
יְהוָה בְּעַד כָּל־רָחֶם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל־דְּבָר שָׂרָה אֵשֶׁת אֲבָרָם: 19

Okuburhwa kwa Izaki

Hagari na Ismaeli bàkagwa

Abrahamu bo na Abimeleki aha Bersheba

²² Muli ago mango, Abimeleki ayisha boshi na Pikoli, murhambo w'abalwi bage, abwîra Abrahamu, erhi: «Nyamuzinda ali haguma nâwe muli ebi odwîrhe wajira byoshi. ²³ Ocigashage buno oku izîno lya Nyamuzinda, oku orhakandenganya nie n'abana bâni n'abinjikulu bâni; n'oku emunda ndi n'emunda ciri eci cihugo wavishagamo nka cigolo. walanga obwîra buli nk'obûla nkuiirakwo.» ²⁴ Abrahamu ashuzi.

erhi: «Neci ncîgashire kwo». ²⁵ Naye Abrahamu atumuza Abimeleki iriba lyage ly'amîshi bambali ba Abimeleki bamunyagaga. ²⁶ Abimeleki ashuza, erhi: «Ntmanyiri ndi wankajizire ntyo: nâwe wene orhasag'imbwîra akantu kuli ebyo, nani niene ene bwo burhanzi nkumanya.» ²⁷ Abrahamu arhôla omu bintu byage, ebinyînyî n'ebinene abiha Abimeleki na bombi oku bali babirhi bajira endagâno. ²⁸ Abrahamu arhôla bibuzi nda by'omu buso bwâge abihira hago hago. ²⁹ Abimeleki amudôsa, erhi: «Ebyo bibuzi nda ohizire hago hago, bici byajira aho?» ³⁰ Amushuza, erhi: «Kuderha nti oyemere okurhôla ebira bibuzi nda by'omu maboko gani, bibe buhamirizi oku nie nanahûmbaga eryo iriba. ³¹ Co cirhuma ahôla haderhwa Bersheba, kulya kuba ahôla ho bombi bacîgashiraga. ³² Erhi babâ bamafundika endagâno aha Bersheba, Abimeleki ayimuka boshi na Pikoli, murhambo w'engabo n'abalwi bage, ashubira omu cihugo c'Abafilistini. ³³ Abrahamu agwika omurhi gw'etamarisi ahôla Bersheba anashengeraho izîno Iya Nyamubâho, Nyamuzinda w'ensiku n'amango. ³⁴ Abrahamu ashinga myâka erhali minyi omu cihugo c'Abafilistini.

וַיְהִי פַקֵּד אֶת־שָׁרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׁרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: 2 וַתֵּהֵר וַתֵּלֶד שָׁרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזִקְנָיו לְמוֹעֵד 1 גֵּנֹא אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵתָּו אֱלֹהִים: 3 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־שָׁם־בְּנֵו הַנּוֹלֵד־לָו אֲשֶׁר־יָלְדָה־לָו שָׁרָה: 4 וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנֵו בֶן־שָׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֵתָּו אֱלֹהִים: 5 וְאַבְרָהָם בֶּן־מֵאָת שָׁנָה בַּהֲוָלֹד לָו אֶת יִצְחָק בְּנֵו: 6 וַתֵּאֱמָר שָׁרָה צִחָק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כֹּל־הַשְׁמָע יִצְחָק־לִי: 7 וַתֵּאֱמָר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיֵּנִיקָה בָנִים שָׁרָה כִּי־יָלְדָתִי בֶן לְזִקְנָיו: 8 וַיִּגְדַּל הַיֵּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמִל אֶת־יִצְחָק: 9 וַתֵּרָא שָׁרָה אֶת־בֶּן־הָהָר הַמִּצְרַיִת אֲשֶׁר־יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק: 10 וַתֵּאֱמָר לְאַבְרָהָם גֵּרָשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת־בְּנָהּ כִּי לֹא יִרְשׁ בֶּן־הָאֵמָה הַזֹּאת־עִם־בְּנֵי עַם־יִצְחָק: 11 וַיַּרְע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנֵו: 12 וַיֵּאֱמָר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יָרֵעַ בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנָּעַר וְעַל־אֲמִתְּךָ כֹּל־אֲשֶׁר תֹּאמְרָאֵיךָ שָׁרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בִצְחָק יִקְרָא לָהּ זָרַע: 13 וְגַם אֶת־בֶּן־הָאֵמָה לָגוּי אֲשִׁימֶנּוּ כִּי זָרַעָהּ הוּא: 14 וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבָקָר וַיִּקְח־לָחֶם וַחֲמַת מֵיִם וַיִּתֵּן אֶל־הָנָעַר שָׁם עַל־שִׁכְמוֹתֶיהָ: 15 וַיִּשְׁלַח וַתֵּלֶךְ וַתֵּתֶנּוּ בְּמִדְבָּר בְּאֵר שָׁבַע: 16 וַיִּכְלוּ הַמֵּיִם מִן־הַחֲמַת וַתִּשְׁלַח אֶת־הַיֵּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִם: 17 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנָּעַר מִגֵּד הַרְחֹק כִּמְסַחֲנֵי קוֹשֶׁת כִּי אָמְרָה אֶל־אַרְאֶה בְּמוֹת הַיְלָדוֹתֶשֶׁב מִגֵּד וַתִּשָּׂא אֶת־קֹלָהּ וַתִּבְרַךְ: 18 וַיִּקְרָא מִלֵּאָה אֱלֹהִים אֶל־הָגֵר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ־מַה־לָּךְ הָגֵר אֶל־תִּירָאִי כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל־קוֹל הַנָּעַר בְּאֵשֶׁר הוֹאֵשׁ: 19 וַיִּפְקֹחַ אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בְּאֵר מֵיִם וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֵא אֶת־הַחֲמַת מֵיִם וַתִּשְׁקֹאת־הַנָּעַר: 20 וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנָּעַר וַיִּגְדַּל וַיִּשָּׁב בְּמִדְבָּר וַיְהִי רֶבֶה קֶשֶׁת: 21 וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבָּר פָּאֵרָן וַתִּקְח־לָו אִמּוֹ אִשָּׁה מִמָּרָץ מִצְרִי: 22 וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ וּפִכֹל שֶׁר־צָבָאוֹ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמָּךְ־בְּכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה: 23 וַעֲתָה הִשָּׁבָה לִי בְּאֵלֹהִים הֵנָּה אִם־תִּשְׁקָר לִי וְלִנְיִי וְלִנְיִי כֹחֶסֶד אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעַם־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־גֵּרְתָּהּ בָּהּ: 24 וַיֵּאֱמָר אַבְרָהָם אֲנֹכִי אֲשָׁבַע: 25 וַהֲוִיכֶם אַבְרָהָם אֶת־אַבְיִמֶלֶךְ עַל־אֲדוּתוֹ בְּאֵר הַמֵּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עִבְדִּי אַבְיִמֶלֶךְ: 26 וַיֵּאֱמָר אַבְיִמֶלֶךְ לֹא יִדְעִתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם אֵתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְגַם־אֲנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי בְלִיתִי הַיּוֹם: 27 וַיִּקָּח אַבְרָהָם צֶאֱן וּבָקָר וַיִּתֵּן לְאַבְיִמֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית: 28 וַיָּצַב אַבְרָהָם אֶת־שִׁבְעַת כְּבָשֶׁת הַצֶּאֱן לְבִדְהָן: 29 וַיֵּאֱמָר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שָׁבַע כְּבָשֶׁת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הַצֶּבֶת לְבִדְנָה: 30 וַיֵּאֱמָר כִּי אֶת־שִׁבְעַת כְּבָשֶׁת תַּחֲסֵן מִיָּדִי בַּעֲבוּר תְּהִיָּה־לִּי לַעֲדָה כִּי חִפְרִיתִי־אֶת־הַבָּאֵר הַזֹּאת: 31 וְעַל־כֵּן קָרָא לְמָקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבַּעוּ שְׁנֵיהֶם: 32 וַיִּכְרְתוּ בְרִית בְּבָאֵר שָׁבַע וַיָּקֶם אַבְיִמֶלֶךְ וּפִכֹל שֶׁר־צָבָאוֹ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־אָרֶץ פְּלִשְׁתִּים: 33 וַיִּיטַע אֶשֶׁל בְּבָאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא־שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם: 34 וַיִּגֵּר אַבְרָהָם בְּאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים: פ

22

Abrahamu alikola ahâna ommwana enterekêro byayerekana oku arhînya Nyamuzinda. Yene ashubimuhanza

¹ Enyuma z'aho, Nyamuzinda arhangula Abrahamu, amubwîra, erhi: «Abrahamu ! Abrahamu! » Naye ashuza, erhi: «Ho ndi hano. » ² Nyamuzinda anacimubwîra, erhi: «Oyanke mugala wâwe cûsha, oyôla orhonya, Izaki, omujâne omu cihugo c'e Moriya, n'eyo munda, omuhâne nterekêro ya kusingonoka. ³ Abrahamu azûka sêzisêzi arheganya endogomi yage na bambali babirhi n'omugala Izaki. Abeza enshâli z'enterekêro, bâhira njira bâja erya munda Nyamuzinda amubwiraga. ⁴ Oku lusiku Iwa kasharhu, Abrahamu agalamira, alangîra erya ntôndo ci erhi enaciri kuli. ⁵ Abrahamu anacibwîra abambali erhi mubêrage aha mweshi n'eyi ndogomi, nani rhwe n'oyu mwana, rhwahika hala, rhwaharamya rhunashub'iyandagalira emunda muli. ⁶ Abrahamu ayanka enshâli z'enterekêro azibarhuza omugala Izaki, naye yêne afumbarha omuliro n'akêre, banagenda bombi. ⁷ Izaki anacidôsa îshe Abrahamu, erhi: «Larha!» Naye ashuza erhi: «Kurhi mwana wâni?» Izaki, erhi: «Omuliro ogu rhudwîrhe, n'enshâli z'enterekêro , ci ngahi omwanabuzi rhwagend'irherekêra ali?» ⁸ Abrahamu ashuza, erhi: «Nyamuzinda yêne abona aha arhenza omwanabuzi w'enterekêro, mwana wâni». Banacigenda bombi oku bali babirhi. ⁹ Erhi bahika aho Nyamuzinda amulangûlaga, Abrahamu ayubaka oluhêrero, arherekeza enshâli, aziriringa omugala Izaki, amulambika oku luhêrero oku nyanya ly'enshâli. ¹⁰ Abrahamu alambûla okuboko arhôla akêre mpu akolaga abâga omugala. ¹¹ Ci kwone Malahika wa Nyakasane anacimuyakûza kurhenga empingu, erhi: «Abrahamu! Abrahamu!» Abrahamu, erhi: «Ho ndi hano!» ¹² Malahika amubwîra, erhi: «Leka, orhalambûlire omwana kwo okuboko! Orhanamujiraga kubi kuci! Namamanyaga oku kurhînya orhînya Nyamuzinda: orhandahirire mugala wâwe, mugala wâwe cûsha.» ¹³ 13 Abrahamu, alangira

engandabuzi ehangarhine amahembe omu ishaka; Abrahamu aj'irhola erya ngandabuzi ayirherekêra nterekêro ya kusingonoka ahâli h'omugala. ¹⁴ Abrahamu ayîrika aho hantu izîno lya «Nyamuzinda yêne abona ebyo», ciru na kuhika ene kwo bacihaderha mpu «Oku ntôndo Nyamuzinda yêne abona ebyo». ¹⁵ Malahika wa Nyamubâho ashub'ihamagala Abrahamu obwa kabirhi kurhenga empingu, ¹⁶ ¹⁷ nkolaga nakuyunjuza migisho, iburha lyâwe naliluza nka nyenyêzi z'oku nkuba na nka mushenyi gw'omu nyanja n'eryo iburha lyâwe lyakâhima omuhango gw'abashombanyi balyo. ¹⁸ Amashanja goshi g'igulu gagishwa erhi iburha lyâwe lirhuma bulya wanyumvirhize. ¹⁹ Abrahamu ashubira emunda abambali bali. Bayimuka , bashubira boshi emwabo e Bersheba. Abrahamu agend'iyubaka e Bersheba.

Iburha lya Nahori

²⁰ Enyuma z'aho, babwîra Abrahamu oku Milka naye aburhîre omulumuna Nahori abarhabana. ²¹ Olubere ye Uzi, na Buzi amulonda, ahebakwo na Kemweli, îshe wa Aramu. ²² Kandi Kesedi, Hazo, Pilidashi, Yidilafu na Betweli. ²³ Betweli aburha Rebeka; bo bana munani Milka aburhîre Nahori, mulumuna wa Abrahamu. ²⁴ Ali agwerhe omukazi w'omuherula, izîno lyage ye Reuma, naye amuburhira abana: Tebahi, Gahama, Tahasha na Mahaka.

וְיָהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נֹסָה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמְרוּהוּ: 2 וַיֹּאמֶר קָחָא אֶת־בְּנֶךָ 1 Genesis 22 1 . אֶת־יְחִידָךְ אֲשֶׁר־אַהֲבָתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לָךְ אֶל־אַרְצָךְ הַמִּדְבָּר וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ: 3 וַיִּשְׁפֹּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרֹו וַיִּקַּח אֶת־שָׁנִי נֶעְרִיו אֹתָו וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֶצֶי עֲלֵה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לֹו הָאֱלֹהִים: 4 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרֶחֶק: 5 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נֶעְרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמֹור וְאַנִּי וְהַנֶּעֱר נִלְכֶּה עַד־כְּהֻנְשֵׁתְחָו וְנִשְׁבֶּה אֲלֵיכֶם: 6 וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֶצֶי הָעֲלִי וַיִּשְׁפֹּם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּדָוִו אֶת־הָאֲשׁוּאֶת־הַמֵּאֲכָלֶת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: 7 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִי וְהַעֲצִים־וְאִנִּי הֵשֶׁה לַעֲלֹה: 8 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲלֵהִים יְרָאֵה־לֹו הֵשֶׁה לַעֲלֹה בְּנִי וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: 9 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לֹו הָאֱלֹהִים וַיִּבְנוּ שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ־אֶת־הַעֲצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּשְׁפֹּם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמָּוֶל לַעֲצִים: 10 וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יִדְדֹו וַיִּקַּח אֶת־הַמֵּאֲכָלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: 11 וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֶּאךָ יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: 12 וַיֹּאמֶר אֶל־תִּשְׁלַח יְדְךָ אֶל־הַנֶּעֱר וְאֶל־תַּעֲשֵׂה לֹו מֵאוֹמֶה כִּי עָתָה יִדְעֵתִי כִּי־יִרְאֵה־לֹהִים אֹתָה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יְחִידָךְ מִמֶּנִּי: 13 וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אֵיל אֲחֵר נֹאֲמָז בַּסֶּבֶר בְּקֶרְבִּי וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לַעֲלֹה תַחַת בְּנוֹ: 14 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יְרָאֵה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּקֶרֶב יְהוָה יְרָאֵה: 15 וַיִּקְרָא מִלֶּאךָ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שְׁנִית מִן־הַשָּׁמַיִם: 16 וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָא־יְהוָה כִּי יֵעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ־אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יְחִידָךְ: 17 כִּי־בֶרֶךְ אֲבְרָהָם וְהִרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זֶרְעוֹ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחֹל אֲשֶׁר עַל־שְׁפָתֵיהֶם וַיִּרֶשׁ זֶרְעוֹ אֶת שְׁעַר אֲבִיו: 18 וְהַתְּבָרְכוּ בְּזֶרְעוֹ לֹל גִּנִּי הָאָרֶץ עֲקֵב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי: 19 וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל־נֶעְרָיו וַיִּקְחוּ וַיִּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבֶאֱרֶשֶׁבַע: 20 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּגַד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יְלִדָה מִלְכָּה גַם־הוּא בְּנִים־לְנַחֲרוֹר אַחִירָי: 21 אֶת־עֹוֹץ בְּכָרוֹ וְאֶת־בְּנוֹ אַחִיו וְאֶת־קַמּוּאֵל אָבִי אָרָם: 22 וְאֶת־כְּשֵׁד וְאֶת־חִזֹו וְאֶת־פִּלְדֵּשׁ וְאֶת־יְדֹלָף וְאֶת־בְּתוּאֵל: 23 וְבְּתוּאֵל יֵלֵד אֶת־רַבְּקָה שְׁמֶנָה אֵלֶּה יְלִדָה מִלְכָּה לְנַחֲרוֹר אַחִירָי אַבְרָהָם: 24 וַיִּפְּלְגֻשׁוּ וַיִּשְׁמָה רְאוּמָה וַתֵּלֵד גַם־הוּא אֶת־טֹבַח וְאֶת־גָּחַם וְאֶת־תַּחַשׁ וְאֶת־מַעֲקָה: 25

23

Oluvumbu lwa bashakulûza

¹ Emyâka Sara alamire liri igana na makumi abirhi na nda, ² afira aha Kiriya-Arba , ho haligi aha Hebroni, omu cihugo c'e Kanani. Abrahamu ayisha ali oku bufire bwa Sara. ³ Abrahamu ayimanga embere z'omugogo gwâge, abwîra bene Heti, erhi: ⁴ «Eno mwinyu, ndi yo mubunga nanciri cigolo. Mumpe nani oluvumbu ntenze oyu muntu wâni mmubishemwo. » ⁵ Bene Heti bashuza Abrahamu, mpu: ⁶ «Yagirwa orhuyumve nirhu! Woyo ekarhi kirhu, oliyo muluzi wa Nyamuzinda, ocishoge nguma omu nshinda zirhu, obishemwo omuntu wâwe, ntaye wankakulahirira enshinda wabishamwo mukâwe.» ⁷ Abrahamu ayimanga ayunama embere z'olubaga lw'ecihugo ca bene Heti, ⁸ abashambâlira ntya, erhi: «Akaba muyemire ogo mugogo gwâni guntengekwo ngubîshe, munyumve munansengerere emwa Efroni, mugala wa Sohari, ⁹ andekere olukunda lwa Makipela.luba lwâge lunali oku irhwerhwe ly'ishwa lyage. Alumpe namuguliralwo lwoshi ernbere ziyu,lube luvumbu lwâni.» ¹⁰ Ago mango Efroni ali âbwarhire ekarhi ka bene Heti; Efroni, Muhititi ashuza Abrahamu embere za bene Héti «boshi n'embere z'abakazâg'itwa ec'olusoso n'okuja omu lugo, ¹¹ erhi: «Nanga, nnamamwirhu onyumve erhi kwo. Nkuhire eryo ishwa, nkuhîre n'olwo lukunda lilimwo, nkugabirelyo omu masu g'abana b'ekâ. Obishemwo omuntu wâwe.» ¹² Abrahamu ayunama embere z'olubaga lw'eco cihugo. ¹³ Abwîra Efroni embere z'olubaga lw'eco cihugo, erhi: «Orhang'iyumva erhi kwo! Mpânyire engulo y'eryo ishwa, oiyiemere nani, na ntyo nanabishamwo omuntu wâni.» ¹⁴ Efroni ashuza Abrahamu, erhi: ¹⁵ Nnamamwirhu, onyumve erhi kwo: ishwa lya magana ani ga sikeli za nsaranga

cirigi cici eco kuli rhwe rhwembi? Obîshe omuntu wâwe.¹⁶ Abrahamu ayemera Efroni, Abrahamu agerera Efroni zirya nfaranga anaderhaga embere za bene Heti, galya magana ani g'esikeli z'enfaranga; go magerha gali garhonyire emwa abarhunzi.¹⁷ Ntyo ishwa Iya Efroni liba aha Makipela, ishiriza Iya Mambri, ishwa n'olukunda lulirimwo, haguma n'emirhi yalirimwo kuhebakwo n'olubibi lwalyo,¹⁸ byoshi byashuba bya Abrahamu omu masu ga bene Heti boshi n'embere za ngasi boshi banakazâg'itwa ec'oluso n'okuja omu lugo.¹⁹ Oku bundi, Abrahamu abisha mukâge Sara omu lwâla Iwa Makipela ishiriza Iya Mambri omu Hebroni, cihugo ca Kanani.²⁰ Ntyo kwo Abrahamu abonaga ishwa n'olukunda lwalibagamwo emwa bene Heti; lwashuba luvumbu lwâge.

וַיְהִי תַי שְׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעָה שָׁנִים שָׁנָה תַי שְׁרָה: 2 וַתָּמָת שְׁרָה בְּקָרִית אַרְבַּע הוּא חֲבִלֹן בְּאַרְץ 1 גֵּנֶזֶן וַיְבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָהוּ לְבִכְתָּהּ: 3 וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פָּנָיו מִתּוֹ וַיְדַבֵּר אֶל-בְּנֵי-חֵת לֵאמֹר: 4 גֵּר-וַתּוֹשֶׁב אֲנִי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אֲחֻזַּת-קָבֵר עִמָּלָם וְאֶקְבְּרָהּ מִתִּי מִלִּפְנֵי: 5 וַיַּעֲנוּ בְנֵי-חֵת אֶת-אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: 6 שְׁמַעְנוּ אֲדֹנָי נָשִׂא אֵלֵהֶם אֹתָהּ בְּתוֹכָנוּ בְּמִבְחָר קִבְּרֵינוּ קָבֵר אֶת-מֵתָךְ אִישׁ מִמִּנּוֹאֲתֵי-קִבְּרֵנוּ לֹא-יִכְלָה מִמֶּךָּ מִקְבֵּר מֵתָךְ: 7 וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם-הָאָרֶץ לְבְנֵי-חֵת: 8 וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם-יֵשׁ אֶת-נַפְשְׁכֶם לְקָבֵר אֶת-מֵתִי מִלִּפְנֵי שְׁמֻעֹנִי וּפְגַעוּ-לִי בְּעַפְרוֹן בֶּן-צֹחֵר: 9 וַיִּתְּנוּ-לִי אֶת-מַעֲרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר-לִי אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוּ בְּקֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכָכֶם לְאַחֲזֵת-קָבֵר: 10 וַעֲפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי-חֵת וַיַּעַן עַפְרוֹן הַחִתִּי אֶת-אַבְרָהָם בְּאַזְנֵי בְנֵי-חֵת לֵכָל בְּאִישׁ-עַרְעִירוֹ לֵאמֹר: 11 לֹא-אֲדֹנָי שְׁמַעְנִי הַשְׂדֵּה נָתַתִּי לָךְ וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בָּהּ לֹךְ נָתַתִּי לָעֵינִי בְנֵי-עַמִּינִיתִיָּה לָךְ קָבֵר מֵתָךְ: 12 וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ: 13 וַיְדַבֵּר אֶל-עַפְרוֹן בְּאַזְנֵי עַם-הָאָרֶץ לֵאמֹר אֶךְ אִם-אַתָּה לֹא שְׁמַעְנִי נָתַתִּי נְסִיף-הַשְׂדֵּה קָח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת-מֵתִי שָׁמָּה: 14 וַיַּעַן עַפְרוֹן אֶת-אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: 15 אֲדֹנָי אֲרָץ אַרְבֶּעַ מֵאֹת שְׁקֵל-כֶּסֶף בִּינִי וּבִינְךָ מִה-הוּא וְאֶת-מֵתִי שָׁמָּה: 16 וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל-עַפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעַפְרוֹן אֶת-הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבָר בְּאַזְנֵי-בְנֵי-חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקֵל כֶּסֶף עֹבֵר לִסְחָר: 17 וַיָּקָם שְׂדֵה עַפְרוֹן אֲשֶׁר בְּמִכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי מִמְּרָא הַשְׂדֵּה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בְּזוֹכֶל-הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשְּׂדֵּה אֲשֶׁר בְּכַל-גִּבְלוֹ סָבִיב: 18 לְאַבְרָהָם לְמִקְנֶה לְעֵינֵי בְנֵי-חֵת בְּכָל בְּאִי שַׁעַר-עֵירוֹ: 19 וְאַחֲרֵי-כֵן קָבֵר אַבְרָהָם אֶת-שְׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל-מַעֲרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל-פְּנֵי מִמְּרָא הוּא חֲבִלֹן בְּאַרְץ גֵּנֶזֶן: 20 וַיָּקָם הַשְּׂדֵה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בָּהּ לְאַבְרָהָם לְאַחֲזֵת-קָבֵר מֵאֵת בְּנֵי-חֵת: o

24

Obuhya bwa Izaki

¹ Abrahamu ali akola mushosi wa myâka minji, Nyamubâho ali erhi amuhîre omugisho muli ngasi kantu.
² Abrahamu abwîra omwambali, mugula wage omu bambali, ye wanakazâg'ilanga ebyage byoshi, erhi: «Ohebe okuboko kwâwe idako ly'olurhundu lwâni, ³ nakulahiriza oku îzino Iya Nyamubâho Nyamuzinda w'empingu n'igulu, oku orhalongeze mugala wâni omukazi omu banyere b'Anyâ-Kanani nyubasire ekarhî kabo. ⁴ Ci kwonene, yo waja emwirhu, omu mulala gwirhu, mwo waciâshoga omukazi washebera mugala wâni Izaki.» ⁵ Omwambali anacimubwîra, erhi: «Haligi amango nyamukazi ankalahira mpu arhankulikire mwo cino cihugo, k'ago mango nanagalula mugala wâwe emunda warhengaga?» ⁶ Abrahamu amushuza, erhi: «Nanga, orhahîraga okashubiza mugala wâni eyo munda. ⁷ Nyamubâho, Nyamuzinda w'empingu, Nyamuzinda w'igulu yenene wantenzagya omu nyumpa ya larha, n'omu cihugo ca bene wirhu, yêne ye wanshambâzagya anandaganya n'endahiro oku eci cihugo aciha iburha Iyani. Yene arhuma malahika wage embere zawe, Iyo abonera mugala wâni omukazi eyo munda. ⁸ Akaba oyo mukazi arhalonzizi okukushimba, orhacife n'ecihango, ci orhahîraga okashubiza mugala wâni eyo munda.» ⁹ Oku bundi omwambali ahira okuboko oku cibero ca nnawabo Abrahamu, anacigashira olwo lubanja.
¹⁰ Nyamushizi anacirhîla ngamiya ikumi omu ngamiya za nnawabo, anagendana n'oku ngasi hinja nnawabo ali agwerhe, anacirikûla aja entambiz'e Aram-Naharayimu omu lugo Iwa Nahoro. ¹¹ Engamiya zâge azifukamya emuhanda gw'olugo, hofi n'iriba, câjingwê, gala mango abakazi banahuluka mpu bagend'idôma amîshi. ¹² Anaciderha, erhi: «Nyakasane, Nyamuzinda wa nnawirhu Abrahamu, ongashânire ene, onayerekane oku kurhonya orhonya mwambali wâwe Abrahamu. ¹³ Niono nyimanzire hano iriba, na bali b'abantu ba mw'olu lugo, bakola bayîsh'idôma amîshi. ¹⁴ Omwananyere nakabwîra, nti: «Hengeka akabindi kâwe ompe nani nywe, akananshuza, erhi: Neci, nywaga onaleke nywese n'engamiya zawe, erhi ye mukazi wali obikîre mwambali wâwe Izaki, co cimanyiso namanyirakwo oku orhonyize nnawirhu.»

¹⁵ Oku arhaciyusa ederha, Rebeka, mwali wa Betweli, mwene Milka, muka Nahori, mulumuna wa Abrahamu ayisha n'akabindi oku cihugo. ¹⁶ Oyo munyere ali mwinjinja, mwananyere mushugi, nta mulume walisag'imuyegêra, abungulukira aha iriba abumba akabindi kage anarherema. ¹⁷ Olya mushizi akanya aj'imurhangîra, amubwîra, erhi: «Mâshi, oleke nywe rhwishi rhutya kw'ago gali omu kabindi kâwe.» ¹⁸ Olya munyere anacishuza, erhi: «Nywaga, Yagirwa». Anaciyandagaliza dubaduba akabindi omu nfune mpu amunywese. ¹⁹ Erhi ayus'imunywesa, anaciderha, erhi: «Nkola naj'idômera n'engamiya zawe, kuhika zihâge». ²⁰ Anacidubulira galya mishi duba duba omu ciranga ashubirira aha iriba mpu adôme, anadômera engamiya zoshi. ²¹ Olya mulume oku ahuluka, akaz'imusinza, erhi anadwirbe acidôsa erhi

nanga erhi neci Nyamubâho amuhisize.

²² Erhi engamiya ziyus'inywa, olya mulume arhôla ehigondo hy'amasholo hya buzirho bwaluhande luguma lw'esikeli, amuyambisahyo, anacirhola na rhulinga rhubirhi rhwa masholo rhwa buzirho bwa sikeli ikumi amuyambisa rhwo ekuboko. ²³ Anacimubwîra, erhi: «Oli mwali wa ndi? K'aha mwinyu, sho ankabona aha abantu bahanda?» ²⁴ Ashuza, erhi: «Ndi mwali wa Betweli, mugala wa Milka mwene Nahori.» ²⁵ Ashub'iderha, erhi: «Neci aha mwirhu bali ebyasi birhali binyi, hanaboneka n'ecirâlo.» ²⁶ Oku bundi olya mulume afukama aharamya Nyamubâho, ²⁷ ederha, erhi: «Oyagirwe Nyakasane, Nyamuzinda wa nnawirhu Abrahamu, ôrharhinyirire okurhonya n'okulumehera nnaahamwirhu. Nyamubâho yêne oyula onnongolîne kuhika aha mwa mwene wabo nnaahamwirhu.» ²⁸ Olya mwananyere alibirha aj'ibwîra nnina ebyabire. ²⁹ Rebeka âli agwerhe mushinja wabo, izîno lyage ye Labani, Labani anacilibirhira embuga emunda olya mulume ali, ebw'iriba. ³⁰ Erhi aba amabona ehigondo n'orhulinga mwali wabo ali ayambirhe, n'erhi aba amayumva mwali wabo Rebeka ederha, erhi: «Kw'oyo mulume ambwizire ntyo», ago mango alibirhira emunda nyamulume ali, amushimana aciyimanzire aha burhambi bw'engamiya ah'iriba. ³¹ Anacimubwîra, erhi: «Yisha mugishwa wa Nyamubâho! Cici cirhumire obero embuga n'obwo narheganyize nyumpa n'ahantu engamiya zawe zabêra?» ³² Olya mulume akanya aj'ekâ, Labani ashwekûla emizigo y'engamiya, anaziha ebyasi, analerha amîshi mpu oyo mulume boshi h'ababo bashukemwo amagulu.

³³ Bamulerhera ebiryo mpu alye. Ci kwone ashuza, erhi: «Ntalya ntanaciderha akanwa kandwîrhe.» Labani ashuza, erhi: «Derhaga!» ³⁴ Naye, erhi: «Niono ndi mwambali wa Abrahamu. ³⁵ Nyamuzinda agishire nnawirhu; akola âbâ mugale, âmuhîre ebintu bishwekwa, ebinyinyi n'ebinenene, enfaranga n'amasholo, abambali n'abambalikazi, engamiya n'endogomi. ³⁶ Sara, muka nnawirhu, Abrahamu, omu bugikulu bwâge, amuburhira omwanarhabana, n'oyo mwanarhabana ye afumbisire ebyage byoshi. ³⁷ Nnawirhu andahirize, erhi: «Irhondo orhahiraga okarhôlela mugala wâni omukazi omu banyere ba-nya-Kanani, muli cino cihugo rhuyubasiremwo. ³⁸ Akaba orhajiri omu nyumpa ya larha, omu bûko bwirhu okugend'ilogizamwo omukazi waha mugala wâni, erhi wamanahera!» ³⁹ Nabwizire nnawirhu, nti: «Hall amango oyo mukazi ankalahira bwankulikira». ⁴⁰ Naye anshuza, erhi: «Nyamuzinda nyôrha ngenda embere zâge, akurhumira malahika wage akuluse akuhisakwo ehi walonza, ly'obonera mugala wâni omukazi w'omu bûko bwirhu n'omu nyumpa ya larha. ⁴¹ Wafuma ecihango erhi wankahika omu bûko bwirhu, bakanakuyima omukazi, ecihango cirhacikuyirhe. ⁴² Ene mpika aha iriba naderha, nti: Nyamubâho Nyamuzinda wa nnawirhu, wekasinga, oyerekane, akaba olonzize okuhisa eyi njira ndimo kw'ehi nshimbire. ⁴³ Niono ndi hano iriba, omunyere wayîsh'al'idôma, nani nkamubwîra, nti: Nkuhûnyire ompe nani rhwishi rhusungunu rhw'omu kabindi kâwe, ⁴⁴ akanashuza, erhi: wene onywage, nagend'idômera n'engamiya zawe, erhi ye mukazi Nyamubâho abîkire mwene nnawirhu. ⁴⁵ Ntali nciyusa naderha ebyo binwa omu murhima gwâni, ene Rebeka ayisha n'akabindi kage oku cirhugo. Abungulukira ebw'iriba, anadôma. Namubwîra nti mpa nani nywe, wekasinga. ⁴⁶ Ho na halya, akûla akabindi kage oku cirhugo, ederha, erhi: «Nywaga nagend'idômera n'engamiya zawe.» Nanywire, agal'inywesa n'engamiya zani. ⁴⁷ Namudôsize, nti: Oli mwali wa ndi? Naye anshuza, erhi: «Ndi mwali wa Betweli, mulume Milka aburhiraga Nahori.» Oku bundi namuyambisa ehi higondo oku izûlu n'orhu rhulinga aha maboko. ⁴⁸ Aho, nafukamiriza naharamya Nyamubâho, Nyamuzinda wa nnawirhu Abrahamu, ye wali annongolîne omu njira nyinja mpu ntôlere omugala mwali wa muci wa nnaahamwirhu. ⁴⁹ Bunola akaba mulonzize okuyereka nnaahamwirhu oku mumusîmire munamurhonyize, mumbwire n'akaba nanga kandi mumbwire, lyo nyerekera ebwa kulyo erhi ebwa kumoshô».

⁵⁰ Labani bo na Betweli bashuza baderha, mpu: «Okûla emwa Nyamuzinda kurhenzire, rhurhankahash'ikushuza nti neci erhi nanga. ⁵¹ Rebeka oyo embere zawe: rhôla ye omuhêke, aj'iba muka mwene nnawinyu nk'oku Nyamubâho anadesire.» ⁵² Erhi mwambali w'Abrahamu ayumva ebyo binwa, aharamya embere za Nyamubâho. ⁵³ Ayômola ebisikiyo by'ecûma n'eby'amasholo, ayomola n'emishangi, aha Rebeka. Aha na mushinja wabo boshi na nnina ebindi bikulo.

⁵⁴ Oku bundi balya bânanywa bo n'ababo bali boshi, banalâla halya. Sêzi erhi babâ bamazûka, ederha, erhi: «Mundîke nshubire emwa nnawirhu.» ⁵⁵ Mushinja wa Rebeka na nnina baderha, mpu: «Oyu munyere arhang'ibêra hano zindi nsiku nk'ibirhi erhi ikumi n'enyuma z'aho anagenda.» ⁵⁶ Abashuza, erhi: «Murhacindegerezagya n'obwo Nyamubâho ampisizekwo ehi nalonzagya. Muleke ngende, nshubire emwa nnawirhu.» ⁵⁷ Banaciderba, mpu: «Rhuhamagalage namunyere rhumudôse naye kurhi adesire». ⁵⁸ Banacihamagala Rebeka bamudôsa, mpu: «K'olonzize okugenda mweshi n'oyu mulume?» Naye anacishuza, erhi: «Neci, nnonzize ngende.» ⁵⁹ Okubundi, bahka omunyere wabo Rebeka mpu agende bo n'omulezi wage n'oyo mwambali w'Abrahamu na balya balume âli boshi. ⁶⁰ Banacihâ Rebeka obwanga, mpu: «Woyo mwali wirhu oyololoke ohinduke bihumbi n'ebihumbi n'iburha lyâwe lihime enyumpa

z'abashombanyi balyo.⁶¹ Rebeka ayimuka boshi n'abambali-kazi, bashonera oku ngamiya, bakulikira olya mulume. Mwambali w'Abrahamu arhōla Rebeka, bahira njira.

⁶² Ago mango Izaki āli ayishire omu irūngu ly'iriba Iya Lahayi-Royi, bulya mwo ali ayubasire omu cihugo ca Nêgebu. ⁶³ Izaki ahuluka mpu aje acigezageza ebwa mashwa câjingwê, erhi ayinamula amasu alangîra engamiya zayisha. ⁶⁴ Rebeka naye mpu ayinamula amasu, alangîra Izaki, ashonōka oku ngamiya.

⁶⁵ Adōsa olya murhumisi, erhi: «Ye ndi ola mulume wayisha alambagira omu ishwa anayerekîre eno munda rhuli?» ⁶⁶ Olya mushizi ashuza, erhi: «Ye nnahamwirhu oyo.» Namunyere arhōla ecitambara acîhundikira co. Olya mushizi ashambâlira Izaki oku agendaga kwoshi. ⁶⁷ Izaki ahêka Rebeka omu cirâlo cali ca nnina Sara, ayanka Rebeka, amujira mukâge, anamurhonya. Na ntyo Izaki arhûla, arhacilakaga olufû lwa nnina.

ואברהם זקן בא בימים ויהוה ברכ את אברהם בכל: 2 ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו: 1 Genesis 24: שים-גא ידך תחת ירכי: 3 ואשבעני ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא-תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב: 4 כי אל-ארצי ואל-מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: 5 ויאמר אליו העבד אולי לא-תאבה האשה ללכת אחר אל-הארץ הזאת ההשבעשיב את-בני אל-הארץ אשר-יצאת משם: 6 ויאמר אליו אברהם השמר לך פן-תשיב את-בני שמה: 7 ויהוה אלהי השמים אשר לקחתי מביית אבי ומאריך מולדתי ואשר דבר-לי ואשר נשבע-לי לאמר לזרעך אתן את-הארץ הזאת הוא ישלח מלאכי לפניך ולקחת אשה לבני משם: 8 ואם-לא תאבה האשה ללכת אחריו ונקית משבעתי זאת רק את-בני לא תשבשמה: 9 וישם העבד את-ידו תחת ירך אברהם אדניו וישבע לו על-הדבר הזה: 10 ויצחק תעבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכלי-טוב אדניו בידו ויקם וילך אל-ארם נהרים אל-עיר נחור: 11 ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל-באר המים לעת ערב לעת צאת השאבת: 12 ויאמרו יהוה אלהי אדני אברהם הקרה-גא לפני היום ועשה-חסד עם אדני-אברהם: 13 והנה אנכי נצב על-עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים: 14 והנה הנעל אשר אמר אליה הטיגא כדרך ואשתה ואמרה שתה וגם-גמלי-ראשקה אתה הלכת לעבדך ליצחק ובה אדע כי-עשית חסד עם-אדני: 15 ויהי-הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל בן-מלכה אשתנחור אחי אברהם וכדה על-שכמה: 16 והנעל טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותרה העינה ותמלא כדה ותעל: 17 וזרץ העבד לקראתה ויאמר הגמליני גא מעט-מים מפדך: 18 ותאמר שתה אדני ותמהר ותרד כדה על-ידיה ותשקה: 19 ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם-כלו לשבת: 20 ותמהר ותער כדה אל-השקת ותזר עוד אל-הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו: 21 והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצלים יהוה דרכו אם-לא: 22 ויהי כאשר כלו הגמלים לשותות ויצח האיש גזם זרב בקע משקלו ושני צמידים-ל-ידיה עשרה זרב משקלם: 23 ויאמר בת-מי את הגידי גא לי היש בית-אביר מקום לנו ללון: 24 ותאמר אליו בת-בתואל אנכי בן-מלכה אשר ילדה לנחור: 25 ותאמר אליו גם-תבן גם-מספוא רב עמנו גם-מקום ללון: 26 ויקד האיש וישתחו ליהוה: 27 ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם אשר לא-עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרכך נתתי יהוה בית אחי אדני: 28 ותזר הנעל ותגד לבית אמה כדברים האלה: 29 ולרבקה אח ושמו לבן וזרץ לבן אל-האיש החוצה אל-העין: 30 ויהיו כראת את-הנזם ואת-הצמידים על-ידי אחתו וכשמעו את-דברי רבקה אחתו-לאמר זה-דבר אלי האיש ויבא אל-האיש והנה עמד על-הגמלים על-העין: 31 ויאמר בוא ברוך יהוה למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים: 32 ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ רגליו וורגלי האנשים אשר אתו: 33 וישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם-דברתי דברי ויאמר דבר: 34 ויאמר עבד אברהם אנכי: 35 ויהוה ברוך את-אדני מאד ויגדל ויתן-לו צאן ובקר וסוף וזקב ועבדו ושפחתי-גמלים וחמרים: 36 ונתלד שרה אשת אדני בן לאדני אחר זקנתה ויתן-לו את-כל-אשר-לו: 37 וישבעני אדני לאמר לא-תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו: 38 ואם-לא אל-בית-אבי תלך ואל-משפחתי ולקחת אשה לבני: 39 ואמר אל-אדני אלי לא-תלך האשה אחר: 40 ויאמר אלי יהוה אשר-התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתה והצלים דרךך ולקחת אשה לבני ממשפחתי ומבית אבי: 41 אז תנקה מזלתי כי תבוא אל-משפחתי ואם-לא יתנו לך והיית נקי מזלתי: 42 ואבא היום אל-העין ואמר יהוה אלהי אדני אברהם אם-יש-נא מצלים דרכי אשר אנכי הלך עליה: 43 והנה אנכי נצב על-עין המים והנה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני-גא מעט-מים מפדך: 44 ואמרה אלי גם-אתה שתה וגם לגמליך אשאב והנה האשה אשר-הכיס יהוה-לבן-אדני: 45 אני טרם אכלה לדבר אל-לבי והנה רבקה יצאת וכדה על-שכמה ותרה העינה ותשאב ואמר אליה השקיני גא: 46 ותמהר ותזר כדה מעליה ותאמר שתה וגם-גמליך אשקה ואשת וגם הגמלים השקתה: 47 ואשאב אתה ואמר בת-מי את ותאמר בת-בתואל בן-נחור אשר ילדה-לו מלכה ואשם הנזם על-אפה והצמידים על-ידיה: 48 ואקד ואשתחוה ליהוה ואברך את-יהוה אלהי אדני אברהם אשר הנחני בדרך-אמת לקחת את-בת-אחי אדני לבני: 49 ועתה אם-ישכם עשיתי חסד ואמת את-אדני הגידו לי ואם-לא הגידו לי ואפנה-על-ימין או על-שמאל: 50 ונען לבן ובתואל ויאמרו מיהוה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או-טוב: 51 והנה-רבקה לפניך קח וזרץ ויהי אשה לבן-אדניך כאשר דבר יהוה: 52 ויהי כאשר שמע עבד אברהם את-דבריהם וישתחו ארצה ליהוה: 53 ויציא העבד כלי-סוף וכלי זקב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נתן לאחיה ולאמה: 54 ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר-עמו וזליו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני: 55 ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: 56 ויאמר אלהם אל-תאחרו אתי יהוה הצלים דרכי שלחוני ואלכה לאדני: 57 ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את-פיה: 58 ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם-האיש הזה ותאמר אל: 59 וישלחו את-רבקה אחתם ואת-מנקה ואת-עבד אברהם ואת-אנשיו: 60 ויברכו את-רבקה ויאמרו לה אחתנו את ה' לאלפי רבקה ויירש זרעך את שערשנאיו: 61 ויתקם רבקה ונערתייה ותרכנה על-הגמלים ותלכנה אחר האיש ויצח העבד את-רבקה וילך: 62 ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב: 63 ויצא יצחק לשוים בשדה לפנות ערב וישא עינו וירא והנה גמלים באים: 64 ותשא רבקה את-עיניה ותרא את-יצחק ותפל מעל הגמל: 65 ותאמר אל-העבד מי-האיש הזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא-אדני ותקח הצעיר ותתקם: 66 ויספר העבד ליצחק את כל-הדברים אשר עשה: 67 ויבאה יצחק האלהה שרה אמו ויצח את-רבקה ותהי-לו לאשה ויאהבה וינחם-יצחק אחר אמו: פ

Abrahamu ayanka Ketura: iburha Iya Ketura

¹ Abrahamu ayanka owundi mukazi izìno Iyage ye Ketura. ² Nyamukazi anacimuburhira Zimurani, Yokisani, Medani, Madiyani, Yisibaki na Shuwahi. ³ Yokisani aburha Sheba, na Dedani. Nabo bene Dedani: Basurimi na Baletusimi na Baleumini. ⁴ Bene Madiyani bali: Eferi, Efa, Hanoki, Abida na Elda. Abo boshi bàli bagala ba Ketura.

Okufa kwa Abrahamu

⁵ Abrahamu àhâ Izaki ebyage byoshi. ⁶ Abandi bagala akazâg'iburha oku baherula bage, abaha eby'okucîrhabâla, na kandi, oku acizîne yêne, abarhuma kuli n'omugala Izaki, omu cihugo c'ebushoshokero. ⁷ Alaga emyâka y'akalamo k'Abrahamu: Alamire myâka igana na makumi gali nda n'irhanu. ⁸ Buzinda bw'aho, Abrahamu arhengamwo omûka, afa akola ali omu bushosi bwinja, afa akola mukulu, erhi amanayigurha ensiku, aja kuli bene wabo. ⁹ Abagala, Izaki na Ismaeli bamubisha omu lukunda Iwa Makipela, omu ishwa Iya Efroni, mwene Sohari, muhititi aha ishiriza Iy'e Mambri. ¹⁰ Lyo ishwa Abrahamu aguliraga bene Heti. Mwo Abrahamu abishîrwe bo na mukâge Sara. ¹¹ Erhi Abrahamu abâ amafâ, Nyamuzinda agisha omugala Izaki ayubaka hofi n'iriba Iya Lahayi-Royi. ¹² Alaga iburha Iya Ismaeli, mugala wa Abrahamu, ye waburhagwa n'omunya-misiri, Hagari, muja-kazi wa Sara. ¹³ Alaga amazîno ga bene Ismaeli omu kushimba amazîno n'okuburhwa kwabo: Enfula y'Ismaeli ye Nebayoti, alondwa na Kedari, Abudeli, Mibsamu, ¹⁴ Mishma, Duma, Masa, ¹⁵ Hadadi, Tema, Yeturi, Nafisheti na Kedma. ¹⁶ Bo bene Ismaeli abo, n'amazîno gabo nk'oku ebishagala n'ebihando byâbo binali, bo barhambo ikumi na babirhi b'emilala yâbo oku enali. ¹⁷ Alaga n'emyâka y'akalamo ka Ismaeli: igana na makumi asharhu na nda. Oku bundi arhengamwo omûka, afa, aja kuli bene wabo. ¹⁸ Ayubaka kurhenga e Hawila kuja e Shuru, olunda lw'ebushoshokero bwa Mîsiri omu kuja e Asîriya. Ali ayubasire ishiriza Iya bene wabo boshi.

III. Olwa Izaki n'olwa Yakobo

Okuburhwa kwa Ezau na Yakobo

¹⁹ Alaga emyanzi ya Izaki mwene Abrahamu. Abrahamu aburha Izaki. ²⁰ Izaki ali akola agwerhe myâka makumi ani erhi ayanka Rebeka mwali wa Betweli, Munyaramayo w'e Padani-Arami, mwali wabo Labani naye Muharamayo. ²¹ Izaki asengerera mukâge emwa Nyamubâho, erhi amaba ngumba, Nyamubâho amuyumva, mukâge Rebeka arhôla izîmi. ²² Abana bakazihukulana omu nda, lero aderha, erhi: «Akaba kwo biri ntya, bici omuntu alamakwo?» Akanya aj'idôsa Nyamubâho, ²³ naye amushuza, erhi: «Mashanja abirhi gali omu nda yawe, mashanja abirhi g'omu nda yawe gagabanyika, mulala muguma gwhima ogwabo, omukulu ashiga omurho.» ²⁴ Erhi amango gage g'okuburha gahika, lâba oku lyâli izîmi Iya mahasha. ²⁵ Owaburhagwa wa burhanzi, ali mudukula wa bishamvu ayunjwire byoyabyoya. Bamuyirika izîno Iya Ezau. ²⁶ Oku bandi omulumuna ahuluka, erhi okuboko kwage kugwarhire Ezau oku kansisira. Bamuyirika izîno Iya Yakobo. Izaki ali akola agwerhe myâka makumi gali ndarhu erhi baburhwa. ²⁷ Abanarhabana bombi bakula; Ezau âba muhivi mukulu, wa kutwikanya omu malungu. Yakobo ali muntu mutûdu, akâbèra omu cirâlo. ²⁸ Izaki arhonya Ezau bulya asimaga ensimba, Rebeka yehe Yakobo ye arhonyagya.

Ezau aguza ecikono c'okubà nfula

²⁹ Mango maguma, Yakobo ayenda ibinda Iy'enkôle, naye Ezau ashubûka ebwa kuhiva erhi anarhamire. ³⁰ Lero Ezau anacibwîra Yakobo, erhi: «Leka nani mpuhekwo eryol'ibanda lidukula lidukula, bulya namahwa. -Co carhumire bamuderha mpu Edomi. ³¹ Yakobo amubwîra, erhi: Orhang'inguliza ecikono cawe c'okuba nfula. ³² Ezau ashuza, erhi: «Lola oku kufa kuno, ecikono c'okuba nfula, bici cacinkwanana?» ³³ Yakobo ashubiza ederha, erhi: «Orhang'icîgasha embere zani»; acîgasha, anaguliza Yakobo ecikono câge c'okuba nfula. ³⁴ Oku bundi, Yakobo amuha oku mugati n'oku ibinda Iy'enkôle, alya ananywa, ayimuka agenda. Ntyo kwo Ezau agayaguzagya ecikono c'okuba nfula.

Genesis 25: 1 וַיִּסָּף אַבְרָהָם וַיָּקָח אִשָּׁה קְטוּרָה: 2 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־זִמְרָן וְאֶת־יִקְשָׁן וְאֶת־מְדָן וְאֶת־יִשְׁבָּק: 3 וְאֶת־שׁוּם: 4 וַיֵּלֶד אֶת־שָׁבָא וְאֶת־דָּדָן וַבְּנֵי דָדָן הָיוּ אֲשׁוּרִים וְלִטְוִשִׁים וְלֵאמִיִּם: 5 וַבְּנֵי מֵדָן עֵיפָה וְעֶפְרָי וְחֹזֶר וְאֶבְדֵּי וְאֶלְדָּעָה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה: 6 וַיָּתֶן אַבְרָהָם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ לְיִצְחָק: 7 וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי־חַיֵּי אַבְרָהָם אֲשֶׁר־חַי מֵאֵת שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחֹמֶשׁ שָׁנִים: 8 וַיָּגָע וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשִׁיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׁבַע וַיֹּאסֶף אֶל־עַמּוּיָו: 9 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁמַעֲאֵל בְּנָיו אֶל־מַעֲרַת הַמְּכַפְּלָה אֶל־שְׂדֵה עֶפְרָי בֶּן־לָחִי הַחֲתָיִא אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִמְרָא: 10 הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר־קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי־חֵת שָׁמָּה קָבַר אַבְרָהָם וְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתּוֹ: 11 וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת

אברהם ויברך אלהים את יצחק בגו וישב יצחק עם-באר לחיראי: 12 ואֵלֶּה תִּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל בֶּן־אַבְרָהָם אֲשֶׁר יִלְדָה הָגָר
הַמִצְרַיִת שִׁפְחַת שְׁרָה לְאַבְרָהָם: 13 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בְּשִׁמְתָם לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל גִּבְרִית וְקָדָר וְאַדְבָאֵל וּמִבְשָׁם:
14 וּמִשְׁמַע וְדוּמָה וּמִשָּׂא: 15 וְתֵימָא וְיִטּוֹר נָפִישׁ וְקָדְמָה: 16 אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם בְּחִצְרֵיהֶם וּבְטִירֹתָם
שְׁנֵים־עָשָׂר נְשִׂאִם לְאַמְתָּם: 17 וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מֵאֵת שְׁגָה וּשְׁלֹשִׁים שְׁגָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים וַיָּגַע וַיָּמָת וַיֵּאֱסָף־אֶל־עַמּוּיוֹ: 18 וַיִּשְׁכְּנוּ
מְחוּלָה עַד־שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ אֲשׁוּרָה עַל־פְּנֵי כְל־אֲחִיו נָפֹל: 19 וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם אֲבָרָהָם הוֹלִיד
אֶת־יִצְחָק: 20 וַיְהִי יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקָחְתּוֹ אֶת־רִבְקָה בַת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפָּדָן אֲרָם אֲחֻת לִבְן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה:
21 וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לַיהוָה לִנְכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הָיָה וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהוָה וַתֵּהָרֶה רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: 22 וַיִּתְרַצֶּצוּ הַבָּנִים בְּקֶרֶבָה וַתֹּאמֶר אִמָּן
לְמָה זֶה אֲנִי וַתֵּלֶךְ לְדָרֶשׁ אֶת־יְהוָה: 23 וַיֵּאמֶר יְהוָה לָהּ שְׁנֵי גִיִּים בְּבִטְנָהּ וּשְׁנֵי לְאִמִּים מִמֶּנִּי: 24 וַיִּפְרְדּוּ וְלֹאֵם מִלֵּאֵם יִאֲמָרוּב יַעֲבֹד
צַעִיר: 24 וַיִּמְלְאוּ יְמֶיהָ לִלְדֹת וְהָיָה תוֹמָם בְּבִטְנָהּ: 25 וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹן כִּלּוֹ כְּאֶדְרֵת שֶׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: 26 וַיֵּצֵא הָרֵאשִׁיטָן יָצָא
אֲחִיו וַיְדוּ אֶחְזָת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן־שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלִדְתָּהּ אֹתָם: 27 וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ
שֹׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהֲלִים: 28 וַיֵּאָהֶב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צִיד בָּפִיו וּרְבִקָּה אִהְבָת אֶת־יַעֲקֹב: 29 וַיִּזְד יַעֲקֹב תִּזְד וַיָּבֵא עֵשָׂו
מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֹף: 30 וַיֵּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הֲלֵעִיטָנִי נָא מִן־הָאֵדָם הָאֵדָם הִזָּה כִּי עָיַף אֲנִי עַל־כְּנָקָא־שְׁמוֹ אָדָם: 31 וַיֵּאמֶר
יַעֲקֹב מַכְרָה כִּי־אֶת־בְּכֹרְתִי לִי: 32 וַיֵּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה־זֶּה לִי בְכֹרָה: 33 וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב הַשִּׁבְעָה לִי כִּי־אִם
וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרְתּוֹ לַיַּעֲקֹב: 34 וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וְיֵינִי עַד־שָׁשִׁים יָאֵכַל וַיִּשְׁתַּ וַיָּקֶם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֵז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה: 35

26

Izaki e Gerari

¹ Ecizombo canacizûka omu cihugo, kuleka ciryu cizombo cirhanzi cabâga amango ga Abrahamu. Izaki aja e Gerari, emwa Abimeleki mwâmi w'Abafilistini. ² Nyamubâho amubonekera amubwîra, erhi: Orhajâga e Mîsiri ci ogend'ibêra omu cihugo nakubwîra. ³ Obêre muli eco cihugo, nakugisha nanyorhe ndi haguma nâwe. Bulya we n'iburha lyâwe mwe naha ebi bihugo byoshi, nasêza n'erya ndagâno nafundikaga rhwe na sho Abrahamu. ⁴ Naluza iburha lyâwe nka nyenyêzi z'oku nkuba, naliha ebi bihugo byoshi n'amashanja goshi g'igulu gagishwa n'iburha lyâwe. ⁵ Kulya kuba Abrahamu ayumvîrhe izu lyani, akulikira ebi nalimurhegesire okukulikira, amarhegeko gani, ebinwa byâni, obulonza bwâni. ⁶ Ntyo kwo Izaki abêziremwo aha Gerari. ⁷ Abantu b'eyo munda bakamudôsa olwa mukâge, ashuza, erhi: «Mwali wirhu oyo.» Ayoboha okuderha, erhi: «Mukanie oyo», bâli bamuyirha erhi Rebeka orhuma bulya ali mwinja. ⁸ Erhi kugera mango garhali manyi, kwanaciba lusiku luguma, Abimeleki mwâmi w'Abafilistini erhi adwîrhe alolera omu kabonezo, alangira Izaki adwîrhe ashâsa mukâge Rebeka. ⁹ Abimeleki anacihamagala Izaki amubwîra, erhi: «Mâshi mukâwe oyu! Kurhi waciderhaga mpu mwali winyu?» Izaki ashuza, erhi: «Nakâcîdôsa nti nankanafakwo oyu mukazi». ¹⁰ Abimeleki ashubiza amudôsa, erhi: «Kurhi okwo warhujizirage obwo? Hindi hitya hajire omuntu w'omu lubaga lwirhu walala na mukâwe obone wamarhubarhuza obwo bubu!» ¹¹ Lero Abimeleki ahâna eri irhegeko oku lubaga lwâge lwoshi, erhi: «Owahume kuli oyu mulume kandi erhi kuh mukâge, anafe.» ¹² Izaki ahinga anarhwera muli ecila cihugo n'ogwo mwâka ayeza kali igana, bulya Nyamubâho amamugisha. ¹³ Oyu muntu agala, agal'ahirhira okurhalusire. ¹⁴ Ali agwerhe maso maji n'ebintu bishwekwa binyinyi n'ebinênêne, na bashizi banji. Abafilistini bayagalwa.

Amaliba g'aha karhi k'e Gerari n'e Bersheba

¹⁵ Amaliba goshi bambali b'îshe bâli bamahumba amango îshe Abrahamu acihali, Abafilistini bagafuka bagabumba budaka. ¹⁶ Abimeleki abwîra Izaki, erhi: «Orhenge eno mwirhu, bulya wekola mugale kurhulusha.» ¹⁷ Izaki arhenga aho aj'ihanda omu kabanda ka Gerari, anaba ho acibêrera. ¹⁸ Izaki ashub'ija ahumba galya mahba bambali b'îshe Abrahamu bâli bahumbire, galya Abafilistini bafukaga erhi Abrahamu aba afire; agayîrika galya mazîno gonêne îshe ali agayirisire. ¹⁹ Bambali ba Izaki bahumba omu kabanda, bashangamwo iriba ly'amîshi gahulula. ²⁰ Lero abangere b'e Gerari, barhondêra okulôngôla n'abangere ba Izaki, ngasi baguma mpu: «Amishi gali girhu!» Izaki ayîrika iriba izîno lya Sitina. ²¹ Bahumba erindi iriba, ci kandi hashub'ibâ akadali kuli lya. ²² Lero arhenga aho, agend'ihumba erindi iriba, lero harhacibâga kadali kuliryo. Aliyirika izîno lya Reboboti, anaderha, erhi: «Nyamubâho amaja arbuha oluhya, rhukolaga rhwayololokeramwo eci cihugo.» ²³ Kurhenga aho asôkera e Bersheba. ²⁴ Nyamubâho amubonekera mw'obwo budufu amubwîra, erhi: «Nie Nyamuzinda wa sho Abrahamu, orhayobohaga cici bulya ndi haguma nâwe. Nakugisha, nnanduze iburha lyâwe erhi mwambah wâni Abrahamu orhuma.» ²⁵ Ayubaka oluhêrero aho, anayakuza izîno lya Nyamubâho. Ayubaka ho enyumpa yage. Bambali ba Izaki bahumba ho iriba.

Okunywana na Abimeleki

²⁶ Abimeleki arhenga e Gerari, ayîsh'imulamusa, ali boshi n'omwîra wage Ahuzati na Pikoli, ye

murhambo w'omurhwe gwâge. ²⁷ Izaki abadôsa, erhi: «Lero cici cimudwirhe eno munda, mwe bantu munshomba, mwe mwanampuluisagya emwinyu». ²⁸ Banacishuza, mpu: «Rhwajirage rhwabona oku neci Nyamubâho ali haguma nâwe, rhwanaderha obwo nti habe omwigasho aha karhî kâwe nirhu, rhunafundike endagâno haguma nâwe.» ²⁹ Ocigashe oku orharhujire kubi kuci, bulya rhurhakujiraga kubi, minja gone rhwakujirîre rhwanakuleka wagenda n'omurhûla. Woyu okola oli mugishwa wa Nyamubâho.» ³⁰ Abajirira olusiku lukulu, bâlya bânanywa. ³¹ Erhi bazûka sêzi sêzi, ngasi muguma acîgasha embere z'owabo. Oku bundi, Izaki abasêzera, bagenda n'omurhûla. ³² Olwo lusiku lwonênè, bambali b'Izaki bayisha, bamubwîra omwanzi gw'iriba bakazagihûmba, baderha, mpu: «Rhwabwîne amîshi.» ³³ Eryo iriba aliyirika izîno Iya Sabe, co cinarhuma olwo lugo luderhwa Bersheba kuhika na buno.

Abakazi ba Ezau banya-Hititi

³⁴ Erhi Ezau ahika myâka makumi ani, ayanka omukazi izîno Iyage ye Yehudita, mwali wa Behori, muhititi, arhôla na Basimata, mwali wa Eloni naye muhititi. ³⁵ Abo bakazi bajira Izaki bo na Rebeka mungo munji.

וְהָיָה רָעָב בָּאָרֶץ מִלְבָּד הָרָעָב הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל-אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ-פְּלִשְׁתִּים גִּרְהָ: 1 וַיֵּרָא 26 1 גֵּנְרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל-תַּנְדַּם מִצְרִימָה שָׁכֵן בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלָי: 3 גִּדּוֹר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאַהֲרִיָּה עִמָּךְ וְאַבְרָהָם כִּי-לֹךְ וּלְזָרְעֶךָ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ הָאֵלֹהִים הִקְדַּמְתָּ אֶת-הַשְּׂבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: 4 וְהָרַבִּיתִי אֶת-זָרְעֶךָ כְּכֹכֵב הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לְזָרְעֶךָ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ הָאֵל וְהַתְּבַרְכּוּבְזָרְעֶךָ כָּל-גִּוְיֵי הָאָרֶץ: 5 עָלֶיךָ אֲשֶׁר-שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצּוֹתִי חֻקּוֹתִי וְתוֹרֹתִי: 6 וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵרָה: 7 וַיִּשְׁאַלְוּ אֲנָשִׁי הַמִּקְלוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲחִתִּי הוּא כִּי יֵרָא לֵאמֹר אִשְׁתִּי כִּי-יִשְׁוֹבַת מִרְעָה הִיא: 8 וְהִיא כִּי אָרְכוּ-לִי שָׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁלָף אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעֵד הַחִלּוֹן וַיֵּרָא וְהִנֵּה יִצְחָק מִצְחֹק אֶת רַבְּקָה אִשְׁתּוֹ: 9 וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר אָךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הוּא וְאִיךָ אִמְרַת אֲחִתִּי הוּא וַיֹּאמְרָאֵלָיו יִצְחָק כִּי אִמְרַתִּי כִּי-אִמְרוֹת עָלֶיהָ: 10 וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ מִה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָנוּ כָּמַעַט שָׂכָר אֶחָד הָעַם אֶת-אִשְׁתְּךָ וְהִבְאֵתָעֲלֵינוּ אֲשֶׁם: 11 וַיֹּצֵא אַבְיִמֶלֶךְ אֶת-כָּל-הָעָם לֵאמֹר הִנֵּנִי בְּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוֹמָת: 12 וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בִּשְׁנָה הַהוּא מֶאֶה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: 13 וַיִּגְדֵּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הַלֹּךְ וַיִּגְדֵּל עַד כִּי-יִגְדֵּל מֵאֵד: 14 וַיְהִי-לּוֹ מִקְנֵה-צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר וְעֶבְדָּה רַבָּה וַיִּקְנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים: 15 וְכָל-הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיִּמְלְאוּםעֶפְרוֹ: 16 וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל-יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי-עָצַמְתָּמִּנְחָנוּ מֵאֵד: 17 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיֵּחַן בְּנַחֲל־גֵּרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם: 18 וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפְּרוּ אֶת-בְּאֵרֹת הַיָּמִים אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּםפְּלִשְׁתִּים אֲחֵרִי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת כַּשְׁמֹת אֲשֶׁר-קָרָא לָהֶן אָבִיו: 19 וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי-יִצְחָק בְּנַחֲל־וַיִּמְצְאוּ-שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים: 20 וַיִּזְכְּרוּבִּירְעִי גֵרָר עַם-רַעִי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַיָּמִים וַיִּקְרָא שֵׁם-הַבְּאֵר עֶשֶׂק כִּי-הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: 21 וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אֲחֵרַת וַיִּזְכְּרוּבִּירְעִי גַם-עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׁטָּה: 22 וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אֲחֵרַת וְלֹא רָבּוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רַחֲבוֹת וַיֹּאמְרוּכִי-עָלֶיהָ הָרָחִיב יְהוָה לָנוּ וּפְרִינוּ בָּאָרֶץ: 23 וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע: 24 וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲנִי אֵלֶיךָ אַבְרָהָם אָבִיךָ אֵל-תִּירָא כִּי-אֶתְּרָאֲנִי וּבְרַכְתִּיךָ וְהָרַבִּיתִי אֶת-זָרְעֶךָ בְּעֶבְרוֹ אַבְרָהָם עַבְדִּי: 25 וַיָּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיִּטֶּם שָׁם אֹהֶל וַיִּזְכְּרוּשָׁם עַבְדֵי-יִצְחָק בְּאֵר: 26 וַאֲבִימֶלֶךְ הֵלֵךְ אֵלָיו מִגֵּרָר וַאֲחִזָּת מְרַעֲהוּ וּפִיכָל שָׂר־צָבָאוֹ: 27 וַיֹּאמֶר אֵלָהֶם יִצְחָק מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי וְתִשְׁלַחוּנִי מֵאִתְּכֶם: 28 וַיֹּאמְרוּ רָאוּ רֵאיוֹ כִּי-הִנֵּה יְהוָה עִמָּךְ וְנֹאמַר תְּהִי גַם אֵלֶּה בִּינוֹתֵינוּ בִּיְנֵינוּ וּבְיָנוֹנְכֶרְתָּה בְּרִית עִמָּךְ: 29 אִם-תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כְּאִשֶּׁר לֹא נִגְעָנוֹךְ וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמָּךְ רָק-טוֹב וְנִשְׁלַחְךָבְּשָׁלוֹם אֵתָה עֵתָה בְּרִיךְ יְהוָה: 30 וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: 31 וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַיִּשְׁבְּעוּ אִישׁ לְאֶחָיו וַיִּשְׁלַח יִצְחָק וַיָּלֶךְ מֵאִתּוֹ בְּשָׁלוֹם: 32 וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וַיִּבְּאוּ עַבְדֵי יִצְחָק וַיִּגְדּוּ לוֹ עַל-אֲדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפְרוּ וַיֹּאמְרוּלוֹ מִצְאֵנוּ מַיִם: 33 וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבָעָה עַל-כֵּן שֵׁם-הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 34 וַיְהִי עֶשׂוֹ בֶן-אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת-יְהוּדִית בַּת-בְּאָרִי הַחֲתִי וְאֶת-בְּשֵׁמֶתבַּת-אֵילָן הַחֲתִי: 35 וְתָהִי: 36 מֵרַת רֵוִם לְיִצְחָק וְלִרְבֵּקָה: 37

27

Yakobo ashamula omugisho gwa Ezau

¹ Izaki ali amashosihala, n'amasu gage gali gakola mazamba, azinda erhi arhacibona. Lero ahamagala enfula yage Ezau, erhi: «Mwana wâni!» Naye, erhi: «Ho ndi hano.» ² Ashubiza, ederha, erhi: «Lola oku niono nkola mushosi n'amango g'okufâ kwâni ntagamanyiri. ³ Okanyagye orhôle emirasano yawe, emyampi yawe n'omuherho gwâwe, okanye oj'ihiva, onyirhire ensimba. ⁴ Onteganyizemwo birya biryo nsîma, oyîshe ondêrhere ndye, Iyo omurhima gwâni gukugisha embere nfè.» ⁵ Kuziga erhi Rebeka adwirhe ayumva oku Izaki ashambâla bo n'omugala Ezau. Ezau acîtuma omu lubala mpu agend'ihiva ensimba ayilerhere îshe. ⁶ Rebeka abwîra omugala Yakobo, erhi: «Namayumva sho abwîra mukulu wâwe Ezau, erhi: ⁷ «Ondêrhere ensimba, onteganyizemwo ebiryo binja, mbirye nnankugishe omu masu ga Nyamubâho embere nfè.» ⁸ Yumvagya mwana wâni, oyumve onajire nk'oku nakurhegeka. ⁹ Okanye oje omu buso, ondêrheremwo banahene babirhi binjinja, narheganyizamwo sho ebiryo binja, nk'oku anasîma. ¹⁰ Wayîsh'ibihêkera sho abirye, Iyo akugisha embere afè.» ¹¹ Yakobo abwîra nnina Rebeka, erhi: «Lola, mukulu wâni Ezau amaba wa bishamvu niehe ntagwerhi boya. ¹² Hali amango Larha akampumakwo, mbe nka kushekera namushekeraga, obone bukola buhanya namacîlerhera ahâli h'omugisho.» ¹³ Nnina ashuza, erhi: «Obuhanya bube nie bujâkwo mwana wâni! Oyumve kwonene, onagend'innongeza abo

banahene.»¹⁴ Akanya ajiibalonza ayisha abadwirhire nnina, naye nnina arheganyamwo ebiryo nk'oku îshe anasîma.¹⁵ Rebeka ayanka emyambalo minjinja ya Ezau, ye mugala mukulu, erya akazâg'ibîkîra omu nyumpa, ayiyambisa Yakobo ye mugala murho.¹⁶ Ayanka oluhû lw'abanahene amubwikiramwo amaboko n'igosi.¹⁷ Oku bundi zirya nyama ali amarheganya n'omugati, abiheba omu nfune z'omugala Yakobo.¹⁸ Aja aha burhambi bw'îshe, aderha, erhi: «Larha!» Naye ashuza, erhi: «Niono. We ndi mwana wânî?»¹⁹ Yakobo ashuza îshe, erhi: «Nie Ezau, nfula yawe, najizirage nk'oku wanantegekaga. Zûka otamale olyekwo bino nal'ihiva lyo omurhima gwâwe gungisha.»²⁰ Izaki abwîra Yakobo, erhi: «Mwana wânî wamarhola duba wânî!» Naye ashuza, erhi: «Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe wangashanîre.»²¹ Izaki abwîra Yakobo, erhi: «Yegera hano nkuhumekwo mwana wânî, nyumve erhi neci erhi nanga we mugala wânî Ezau.»²² Yakobo ayegêra îshe Izaki, naye amumamarhakwo aderha, erhi: «Izu liri lya Yakobo, ci amaboko gali ga Ezau!»²³ Arhamumanyîrîraga bulya amaboko gali ga bishamvu aka mukulu wage Ezau, anacimugisha.²⁴ Aderba, erhi: «Ka kwo binah we mugala wânî Ezau?» Naye ashuza, erhi: «Neci.»²⁵ Izaki ederha, erhi: «Mpâga ndye oku nsimba mugala wânî ahivaga lyo omurhima gwânî gumugisha.» Amuhêreza alya, amuhêreza n'idivayi anywa.²⁶ Îshe Izaki amubwîra, erhi: «Nyegêraga, onampôbere mwana wânî!»²⁷ Ayegera, ahôbera îshe, îshe ayisa obwehe bw'emyambalo yage. Amugisha ntyala: «Neci obwehe bwa mugala wânî, kwo buli nk'obwehe bw'ishwa liyêra, ishwa eri Nyamubâho agishire.²⁸ Nyamuzinda akushobôze olumê lw'oku nkuba, n'amashwa gashushagîre, engano nyinji n'idivayi linji.²⁹ Amashanja gakushige n'abantu b'emahanga bafukame embere zawe. Obe murhambo wa bene winyu na bagala ba nyoko bafukame embere zawe. Owakuhêhêre ahehêrewe, n'owakugishe anagishwe.»³⁰ Erhi Izaki ayusa okugisha Yakobo, naye Yakobo erhi amanahuluka omu mw'îshe Izaki, mukulu wage Ezau naye arhenga ebwa kuhiva.³¹ Naye arheganya ebiryo binja abihêkera îshe. Amubwîra, erhi: «Larha, zûkaga olye kw'ebi mugala wâwe anal'ihiva, lyo omûka gwâwe gungisha.»³² Îshe Izaki amudôsa, erhi: «We ndi?» Naye ashuza, erhi: «Nie nfula yawe Ezau.»³³ Oku bundi Izaki arhemuka, ederha, erhi: «Aliji ndi olya wal'ihiva ensimba anayindêrhera? Nacimwikubagira nanalya, embere oyîshe; namugishire, anakolaga ayôrha âli mugishe.»³⁴ Erhi Ezau ayumva ebinwa by'îshe, ayâma bwenêne n'omungo munji, anacibwîra îshe, erhi: «Ongishe nani mâshi, larha!»³⁵ Izaki ashuza, erhi: «Mulumuna wâwe anayishir'inteba, arhola omugisho gwâwe.»³⁶ Ezau ashubiriza, erhi: «Ka kwenge bamuderha Yakobo, co cirhumire andenganya nieki kabirhi kabirhi? Arhanzir'inyanka ecikono c'okuba nfula, kandi yoyu wamantola omugisho gwânî!» Ci ashubiza ederha, erhi: «Ci kwone mâshi ka nieki nta mugisho wansigîze?»³⁷ Izaki aja omu kanwa ashuza, erhi: «Namujizire murhambo wâwe, namuhire bene wabo nti babe bambali, namuhîre engano n'amamvu mwandu. Bicigi nankacikujirira mwana wânî?»³⁸ Ezau anacidôsa îshe, erhi: «Ka mugisho muguma gwone ojira, mâshi larha? Mâshi ngisha nani, larha!» Izaki ahwekêra na Ezau arhondêra alaka.³⁹ Oku bundi, îshe Izaki ashuza ederha, erhi: «Woyo ekuli n'ebihugo biyera yo wayubaka, kuli n'olume lurhoga oku nkuba.»⁴⁰ Engôrho yawe yo yakubîke, wakakolera mwene winyu. Ci kwone amango wacîrûkûza, kurhibula warhibula omuzigo gwâwe gukuli aha lurhugo.»⁴¹ Ezau ashombera Yakobo ogwo mugisho ahâbagwa n'îshe, acidôsa emurhima, erhi: «Amango g'emishibo ya larha gali hofi, go mango nayirha mulumuna wânî Yakobo.»⁴² Erhi bamanyisa Rebeka ebyo binwa bya Ezau ye mugala mukulu, arhumiza Yakobo ye mugala murho, amubwîra, erhi: «Mukulu wâwe Ezau ahizire okucîhola kuli we mpu akuyirhe.»⁴³ Yumvaga mwana wânî, nkubwire: Okanye, oyakire emwa mwene wiru Labani e Harani.⁴⁴ Obêre eyo haguma naye nsiku inga, kuhika mukulu wâwe atwike oburhe.⁴⁵ Kuhika oburhe bwa mukulu wâwe bukurhengekwo, kuhika ayibagire oku wamujîrîre; ago mango nanarhuma bagend'ikulonza eyo munda. Cici cankarhuma namuheza mwembi omu lusiku luguma?».

⁴⁶ Rebeka anacibwîra Izaki, erhi: «Namayihikwa n'akalamo erhi bâli ba Heti barhuma. Erhi Yakobo ankayanka munyere muguma muli bâli ba Heti, muguma nk'abo, muguma omu banyere b'eci cihugo, k'okulama kwankacinkwanana?»

הלבישה על-ידיו ועל חלקת צואריו: 17 ותתן את-המטעמים ואת-הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה: 18 ויבא אל-אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בן: 19 ויאמר יעקב אל-אביו אנכי עשו בלך עשיתי כאשר דברת אלי קום-נא שבה ואכלה מציד בעבור תברכני נפשי: 20 ויאמר יצחק אל-בנו מה-זה מהרפת למצא בן ויאמר כי הקרה יהוה אלהיך לפני: 21 ויאמר יצחק אל-יעקב גשה-נא ואמשך בןי האתה זה בן עשו אמ-לא: 22 ויגש יעקב אל-יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו: 23 וילא הפירו כי-קני ידיו עשו אחיו שערות ויברכהו: 24 ויאמר אתה זה בן עשו ויאמר אני: 25 ויאמר הגשה לי ואכלה מציד בןי למען תברכך נפשי ויגש-לו ויאכל ויבא לו ויונישת: 26 ויאמר אליו יצחק אביו גשה-נא וישקה-לי בןי: 27 ויגש וישק-לו וירח את-ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בןי פריח שדה אשר ברכו יהוה: 28 ויתן-לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ולב דגן ותירוש: 29 ועבדוך עמים וישתחו לך לאמים הנה גביר לאחייך וישתחו לך בןי אמר ארריך ארור ומברכך ברוך: 30 ויהי כאשר פלה יצחק לברך את-יעקב ויהי אר יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו: 31 ויעש גסה-הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקום אבי ויאכל מציד בןי בעבור תברכני נפשי: 32 ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך בלך עשו: 33 ויחיד יצחק חרדה גדלה עד-מאד ויאמר מי-אלה הוא הצד-צד ויבא לי ואכל מפל בטרם תבוא ואברכהו גסה-ברוך יהיה: 34 כששמע עשו את-דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד-מאד ויאמר לאביו ברכני-גם-אני אבי: 35 ויאמר בא אחייך במרמה ויחזק ברכתיך: 36 ויאמר הכי קרא שמלי יעקב ויעקבני זה פעמים את-בכרתי לקח והנה עתה לקחברכתי ויאמר הלא-אצלת לי ברכה: 37 ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך ואת-כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירוש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בןי: 38 ויאמר עשו אל-אביו הברכה אחת הוא-לך אבי ברכני גסה-אני אבי וישא עשו קולו ויברך: 39 ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל: 40 ועל-חרבך תחיה ואת-אחייך תעבד והיה כאשר תרד ופרקת עלו מעל צוארך: 41 וישטם עשו את-יעקב על-הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרב וימאכל אבי ואהרקה את-יעקב אחי: 42 ויגד לרבקה את-דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחייך מתנחם לך להרגך: 43 ועתה בני שמע בקלי וקום ברח-לך אל-לבן אחי חרנה: 44 וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחייך: 45 עד-שוב ארץ-אחייך ממך ושכח את אשר-עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה אשקל גסה-שניכם יום אחד: 46 ותאמר רבקה אל-יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אמ-לקח יעקב אשה מבנות-חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים:

28

¹ Izaki ahamagala Yakobo amugisha anamuha eri irhegeko, erhi: «Orhahîraga okayanka omukazi omu banyere b'e Kanani. ² Yimuka oje e Padani Aramu emwa Betweli, îshe wa nyoko, ocishoge omukazi eyo munda omu banyere ba Labani, mushinja wabo nyoko. ³ Nyamuzinda akugishe, akuyololole, anakuluze obe ndêko y'amashanja. ⁴ Akuhe we n'iburha lyâwe, omugisho gwa Abrahamu lyo obona eci cihugo oyubasiremwo, cihugo Nyamuzinda ahâga Abrahamu.» ⁵ Izaki asêzera Yakobo. Yakobo alikûla, aja e Padani Aramu, emwa Labani, mwene Betweli wa Muharamiya, mushinja wabo Rebeka, nnina wa Yakobo na Ezau.

Ezau ayanka owundi mukazi

⁶ Ezau abona oku Izaki agishire Yakobo n'oku amurhumire e Padani Aramu mpu agend'iyankira yo omukazi, n'oku erhi akola amugisha, amuha eri irhegeko, erhi: «Orhahîraga okayanka omukazi omu banyere b'e Kanani.» ⁷ Na Yakobo âli ayumvîrhe îshe na nnina, aja e Padani Aramu. ⁸ Ezau ayumva oku abanyere b'e Kanani barharhonyiri omu masu g'îshe Izaki, ⁹ aja emwa Ismaeli, ayanka yo omukazi, wa kuhalika aba ali agwerhe erhi anagwerhe abandî: Mahalata, mwali wa Ismaeli, mugala w'Abrahamu, na mwâli wabo Nebayoti.

Ecilôrho ca Yakobo

¹⁰ Yakobo arhenga e Bersheba, aja e Harani. ¹¹ Ahika bantu haguma, alala ho bulya izûba lyali lyamazika. Arhola ibuye liguma aho, alishegema, analâla aho. ¹² Alôrha, abona omushonezo mugwike oku idaho n'irhwerhwe lyago lihisire oku nkuba; bamalahika ba Nyamuzinda erhi badwirbe basôka banayandagala! ¹³ Lâba oku Nyamubâho ayimanga embere zâge amubwîra, erhi: «Nie Nyamubâho, Nyamuzinda wa shakulu wawe Abrahamu na Nyamuzinda wa Izaki. Eryola ishwa ogwishîremwo, nakuhalyo we n'iburha lyâwe. ¹⁴ Iburha lyâwe lyaluga nka katulo k'oku idaho, lyaluga lihike ebushoshokero n'ebuzikiro, e mwené n'e mukondwe, n'amashanja goshi g'igulu gagishwa muli erylô iburha lyâwe. ¹⁵ Ndi haguma na nâwe, nakulusa ngasi hoshi wankanaja, nanashub'ikugalula muli eci cihugo, bulya ntakuleke kuhika nyujuze ebi nakulaganyagya.» ¹⁶ Yakobo atulûka omu iro lyage, aderha, erhi: «Okuli Nyamuzinda ali hano ntânali manyire.» ¹⁷ Ayoboha, ederha, erhi: Hano hamabâ hantu ha kurhinywa! Yamabâ nyumpa ya Nyamuzinda na muhango gw'empingu. ¹⁸ Azûka sêzi, ayanka liryala ibuye âli ajizire mushego aligwika luhêrero abulagira amavurha oku nyanya zalyo. ¹⁹ Aho ahayîrika izîno lya Beteli, ci mira olwo lugo lwakazâg'idêrha Luzo. ²⁰ Yakobo arhola omuhigo ederha, erhi: «Akaba Nyamuzinda ali haguma nani, akanananga muli eyi njira naja, akakaz'impâ omugati nalya n'emishangi nakayambala, ²¹ erhi nankashubûka nshubire emunda larha ali ndi mugumaguma, ago mango Nyamubâho anabâ ye

Nyamuzinda wâni, ²² n'eri ibuye namagwika luhêrero, lyaba ka-Nyamuzinda nakaz'imurhûla ecihimbi c'omu ikumi c'ebi ampà byoshi».

Genesis 28: 1 וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל-יַעֲקֹב וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ וַיֹּצִיאוּהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא-תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ 2 קוּם לֵךְ פָּדְגָה אִתָּךְ אֶרֶם בֵּיתָה 1 וַיִּתֵּן-לָהּ בְּתוּלָא אֲבִי אִמָּךְ וְקַח-לָהּ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לְבֹן אֲחִיאִמֶּךָ׃ 3 וְאֵל שַׁדַּי יִבְרַךְ אֶתְךָ וַיַּפְּרֶךְ וַיִּרְבֶּךְ וְהָיִיתָ לְקַהֲל עַמִּים׃ 4 וַיִּתֵּן-לָהּ אֶת-בְּרִכַּת אֲבִרָהָם לָהּ וּלְזָרְעָהּ אֶתְךָ לְרִשְׁתָּהּ אֶת-אֶרֶץ מִגְרִיךְ אֲשֶׁר-נִתְּנוּאֲלֵהֶם לְאַבְרָהָם׃ 5 וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב וַיֵּלֶךְ פָּדְגָה אֶרֶם אֶל-לֶבֶן בֶּן-בְּתוּלָא הָאֲרָמִי אֲחִי רִבְקָה אִמִּי-יַעֲקֹב וַעֲשׂוּ׃ 6 וַיָּרָא עֵשָׂו כִּי-בִרְךְ יִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב וַשְׁלַח אֹתוֹ פָּדְגָה אֶרֶם׃ 8 וַיָּרָא עֵשָׂו מִשָּׁם אֲשֶׁר-בִּרְכָּהוּ אֹתוֹ וַיֹּצִי עָלָיו לֵאמֹר לֹא-תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ 7 וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל-אֲבִיו וְאֶל-אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פָּדְגָה אֶרֶם׃ 8 וַיָּרָא עֵשָׂו כִּי רָעוּת בָּנוּת כְּנָעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אֲבִיו׃ 9 וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל-יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת-מִחֶלְתוֹ בְּתִי-יִשְׁמָעֵאל בֶּן-אֲבִרָהָם אֲחֻות נָכוֹיֹת עַל-נָשָׁיו לִי לְאִשָּׁה׃ 10 וַיָּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה׃ 11 וַיִּפְגַּע בְּמִלְכָּם וַיִּלֶּן שָׁם כִּי-בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּלְכָּם וַיִּשָּׂם מִרְאשָׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֶם הַהוּא׃ 12 וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מַצֵּב אֶרֶץ וְרָאָהוּ מִגֵּיעַ הַשֶּׁמַיִמָּה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃ 13 וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבִרָהָם אֲבִיךָ וְאֵלֶיךָ יִצְחָק הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שָׁכַב עָלֶיהָ לָהּ אֶתְנֶנָּה וּלְזָרְעָהּ׃ 14 וְהִנֵּה זָרְעָה כְּעֶפֶר הָאֶרֶץ וּפְרֻצָּת יָמָה וְקֻדְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכּוּ בָךְ כָּל-מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה וּבְזָרְעָהּ׃ 15 וְהִנֵּה אֲנִי עִמָּךְ וַיִּשְׁמְרֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר-תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל-הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא-אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אֶסֶם-עִשְׂיָתִי אֶת אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לָךְ׃ 16 וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשָּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲנִי יְשׁ יְהוָה בְּמִקְוֶם הַזֶּה וְאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי׃ 17 וַיָּרָא וַיֹּאמֶר מִה-נִּזְרָא הַמִּקְוֶם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים זֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם׃ 18 וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בִּבְקָר וַיִּקַּח אֶת-הָאֲבָנִים אֲשֶׁר-שָׂם מִרְאשָׁתָיו וַיִּשָּׂם אֹתָהּ מַצְבֵּה וַיִּצְקֶשֶׁם עַל-רֹאשָׁהּ׃ 19 וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמֵי-הַמִּקְוֶם הַהוּא בֵּית-אֵל וְאֹלָם לֹז שֵׁם-הַעִיר לְרֹאשְׁנָה׃ 20 וַיַּזְכֵּר יַעֲקֹב נָדָר לֵאמֹר אִם-יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי וַיִּשְׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנִתְּנִי לָהֶם לְאֶכֶל וְיִגְדּוּ לִלְבָּשׁ׃ 21 וְנִשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל-בֵּית אֲבִי וְהִנֵּה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים׃ 22 וְהָאֲבָנִים הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׂמִיתִי מַצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן-לִי עֲשֶׂא-עֲשֶׂרְנוּ לָךְ׃

29

Yakobo ahika emwa Labani

¹ Yakobo arhôla enjira yage, aja omu cihugo c'abana b'e bushoshokero. ² Lola oku abona iriba omu bulambo, hofi n'eryo iriba, maso asharhu g'ebintu bishwêkwa binyinyi gali gagwîshîre aho iriba, ho bakazâg'inywekeza amaso, ci kwonene ibuye lyakazâg'ibwikira omunwa gwali munene. ³ Erhi amaso goshi gabâga gamashirama aho, banarhenza lirya ibuye oku munwa gw'iriba, bananywesa ebintu, kandi banalishubiza oku munwa gw'iriba. ⁴ Yakobo anacidôsa abangere, erhi: «Bene wirhu, muli ba ngahi?», Bashuza, mpu: «Rhuli b'e Harani.» ⁵ Ababwîra, erhi: «Ka muyishi Labani, mwene Nahori?» Bashuza, mpu: «Rhumuyishi.» ⁶ Abadôsa, erhi: «K'azibuhire?» Bashuza, mpu: «Azibuhire. N'omwali Rasheli ola wayisha hala n'obuso.» ⁷ Yakobo aderha, erhi: «Loli oku guciri mûshi bwenêne guno, arhali go mango g'okudâhya ebintu gano. Mubinywese munabishubize ebulambo.» ⁸ Bashuza, mpu: «Rhurhankahasha okujira ntyo n'amaso garhacishubukîra haguma, barhanacirhenza ibuye oku munwa gw'iriba; go mango rhwakanywesa ebintu.» ⁹ Oku acidwirbe ashambâla boshi nabo, Rasheli ayisha n'obuso bw'îshe bulya ali mungere. ¹⁰ Erhi Yakobo abona Rasheli, mwali wa nalume Labani, n'erhi abona obuso bwa nalume Labani, ayegêra, arhenza lirya ibuye oku munwa gwa liryala iriba, anywesa ebintu bya nalume Labani. ¹¹ Yakobo anunugurha Rasheli, alengeza izu, adubula omulenge. ¹² Yakobo amanyisa Rasheli oku ali mwene wabo îshe, anali mwene Rebeka; olya munyere akanya aj'ikumanyisa îshe. ¹³ Labani erhi ayumva oku ogwo mwanzi gwa Yakobo, mugala wa mwali wabo, gumuyerekire, akanya, alibirhira emunda ali, amuhôbera, anamunugurha, amuhêka omu nyumpa yage. Yakobo arhondêra amuganîrira ogwo mwanzi gwoshi. ¹⁴ Oku bundi Labani amubwîra, erhi: «Neci, oli w'omu mavuha gani, onali w'omu mubiri gwâni.» Yakobo abêra aho mwa Labani mwêzi mugumaguma.

Yakobo aja omu buhya kabirhi . Ishazâla amuyeshera omukanga. Lero ayanka babirhi balondandana

¹⁵ Labani âbwîra Yakobo, erhi: «Ka kwenge oli mwene wirhu, waderha mpu busha wakaz'inkolera? Mbwîra bici nakaz'ikuha?» ¹⁶ Erhi na Labani agwerhe banyere babirhi: omukulu izîno lyage ye Lea n'omurho ye wali Rasheli. ¹⁷ Lea âli agwerhe amasu matûdu, ci Rasheli âli agwerhe omubiri gucîgemire bwinja n'iranga linja. ¹⁸ Na Yakobo ali arhonyize Rasheli. Anacishuza, erhi: «Nakukolera myâka nda lyo oyîsh'impâ mwali wâwe Rasheli, mwali wâwe murho.» ¹⁹ Labani ashuza, erhi: «Kwo kukulu okukuhaye ahâli h'okumuha ow'embuga; obêrage hanola mwâni.» ²⁰ Yakobo akaz'ikola mpu lyo bamuha Rasheli; akola ntyo myâka nda, ci eyo myâka ayibona nka nsiku nsungunu bulya ali arhonyize Rasheli. ²¹ Buzinda bw'aho, Yakobo anacibwîra Labani, erhi: «Amango gahisire, ompâge omukazi wâni nje emunda ali.» ²² Labani ashûbûza abantu b'eyo boshi ajirisa olusiku lukulu. ²³ Ci kwone, lâba oku bijingo, Labani arhôla omwali Lea, aba ye ahêkera Yakobo; Yakobo amuyanka. ²⁴ Labani âhà omwali Lea, mujakazi wage muguma, izîno lyage ye wali Zilifa, mpu aj'ikâmukolera. ²⁵ Erhi buca sêzi, Yakobo abona oku Lea ye bamudwirhire. Yakobo abwîra Labani, erhi: «Bici wajizire? K'arhali Rasheli ye nakazâg'ikolera aha mwâwe nti omumpe ? Carhumirage onteba?» ²⁶ Labani ashuza, erhi: «Erhali nkomedu y'eno mwirhu okuhâna

omurho na mukulu wage arhaciheruka, ²⁷ ci orhang'ileka guno mugobe eby'obuhya bitwikanuke, n'enyuma z'aho, kandi nashub'ikuha owabo n'engulo yage yabâ yindi myâka nda washub'imukolera hano mwâni.»
²⁸ Yakobo ajira kulya, ayusa gulya mugobe gw'obuhya na Labani amuha omwali Rasheli mpu amuyanke.
²⁹ Labani aha omwali Rasheli omujakazi wage Bilaha. ³⁰ Yakobo ayanka Rasheli, anamurhonya kulusha Lea ; ashub'ikolera nalume yindi myâka nda.

Abana ba Yakobo

³¹ Nyamubâho abona oku Lea arhasimirwi, amuha iburha, Rasheli ayôrha ali ngumba. ³² Lea arhola izîmi, aburha murhabana, amuyirika izîno Iya Rubeni, bulya, gwarhi yêne: «Nyamubâho anabwîne amalibûko gani, lero ibanie ansîma.» ³³ Ashub'irhola izîmi, aburha kandi murhabana, ederha, erhi: «Nyamubâho ayumvîrhe oku ntabâ nsîmirwe, lero amashub'impâ oyu wundi.» Amuyirika izîno Iya Simoni.
³⁴ Ashub'irhola izîmi, aburha murhabana; ederha, erhi: «Lero nani ibanie akola antonya bulya barhabana basharhu aba namamuburhira», izîno Iyage ye Levi; ³⁵ Ashub'irhola izîmi, aburha murhabana; ederha, erhi: «Lero nakuza Nyamubâho». Co cirhumire amuyirika izîno Iya Yuda. Oku bundi, aheka arhaciburhaga.

Genesis 29

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי־קְדָם: ² וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשׂוּדָה וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי־צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן־הַבָּאָר הָיוּ יֹשְׁקֵי הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבָּאָר: ³ וַיֹּאסְפוּ־שָׁמָּה כָּל־הָעֲדָרִים וּגְלָלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהִשְׁקוּ אֶת־הָצֹאן וְהִשְׁבִּיבוּ־אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבָּאָר לְמַקְמָה: ⁴ וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחִי מֶמֶן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶן אָנַחְנוּ: ⁵ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעַתֶּם אֶת־לִבְּךָ בֶּן־נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יֵדְעֵנוּ: ⁶ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בָּתּוֹ בָּאָה עִם־הָצֹאן: ⁷ וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדֹלוֹ לֹא־עֵת הָאֹסֵף הַמִּקְנֶה הַשֶּׁקֶו הָצֹאן וְלָכֵן רָעוּ: ⁸ וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכַח עַד אֲשֶׁר יֹאסְפוּ כָּל־הָעֲדָרִים וּגְלָלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהִשְׁקִינוּ הָצֹאן: ⁹ עוֹדֵנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם־הָצֹאן אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ כִּי רָעָה הוּא: ¹⁰ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת־רָחֵל בַּת־לָבָן אָחִי אִמּוֹ וְאֶת־צֹאן לָבָן אָחִי אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשְׁקוּ אֶת־צֹאן לָבָן אָחִי אִמּוֹ: ¹¹ וַיֵּשֶׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיֵּשֶׁב אֶת־קֻלּוֹ וַיִּבֶר: ¹² וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אָחִי אֵבִיהָ הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה הוּא וַתֵּרָץ וַתִּגַּד לְאֵבִיהָ: ¹³ וַיְהִי כִשְׁמֹעַ לָבָן אֶת־שִׁמְעוֹ יַעֲקֹב בֶּן־אֲחִיתוֹ וַיֵּרֶץ לְקִרְאָתוֹ וַיִּחְבֹּק־לוֹ וַיִּנָּשֶׁק־לוֹ וַיְבִיאוּהוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּסֶפֶר לָבָן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: ¹⁴ וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן אַךְ עֲצִמִי וּבִשְׁרִי אָתָּה וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים: ¹⁵ וַיֹּאמֶר לָבָן לַיַּעֲקֹב הֲכִי־אֲחִי אֶתָּה וַעֲבַדְתָּנִי חֲנֹם הִגִּידָה לִּי מִה־מִּשְׁכַּרְתְּךָ: ¹⁶ וְלָבָן שָׁתִי בָנוֹת שָׁם הִגְדִּילָה לָאֵה וְשָׁם הִקְטַנָּה רָחֵל: ¹⁷ וַעֲיָנִי לָאֵה רַבּוֹת וְרָחֵל הִיטָה וַיִּפְתֹּתָאֹר וַיִּפְתֵּת מֶרְאָה: ¹⁸ וַיֹּאקֶב יַעֲקֹב אֶת־רָחֵל וַיֹּאמֶר אָעֲבֹדְךָ שִׁבְעָה שָׁנִים בְּרָחֵל בַּתְּךָ הַקְּטָנָה: ¹⁹ וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב תֵּתִי אֵתָּה לָךְ מִתְּתִי אֵתָּה לְאִישׁ אַחֵר שִׁבְעָה עֲמָדִי: ²⁰ וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שִׁבְעָה שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּי־יָמִים אֲחֻדִּים בָּאֵהְבָתוֹ אֶתָּה: ²¹ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן הֲבֵה אֶת־אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמִי וַאֲבֹאֶה אֵלֶיךָ: ²² וַיֹּאסְפוּ לָבָן אֶת־כָּל־אֲנָשֵׁי הַמִּקְוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתֵּהוּ: ²³ וַיְהִי בָעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת־לָאָה בָתּוֹ וַיָּבֵא אֶתָּה אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלֶיךָ: ²⁴ וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלָאָה בָתּוֹ שִׁפְחָה: ²⁵ וַיְהִי בִבְקֹר וְהִנֵּה־הוּא לָאָה וַיֹּאמֶר אֶל־לָבָן מִה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עֲבַדְתִּי עֹמֶר וָלֶמָּה רַמִּיתִּי: ²⁶ וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא־יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוָמִנוּ לַתֵּת הַצְעִירָה לִפְנֵי הַבְּכִירָה: ²⁷ מִלֹּא שִׁבְעָה זֹאת וְנִתְּנָה לָךְ גַּם־אֶת־זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עֲמָדִי עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרוֹת: ²⁸ וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמְלֹא שִׁבְעָה זֹאת וַיִּתֵּן־לוֹ אֶת־רָחֵל בָּתּוֹ לִי לְאִשָּׁה: ²⁹ וַיִּתֵּן לָבָן לְרָחֵל בָּתּוֹ אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה: ³⁰ וַיָּבֵא גַם אֶל־רָחֵל וַיֹּאקֶב גַּם־אֶת־רָחֵל מִלָּאָה וַיַּעֲבֹד עִמָּה עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרוֹת: ³¹ וַיֵּרָא יְהוָה כִּי־שָׁנוּאָה לָאֵה וַיִּפְתַּח אֶת־רַחְמָהּ וְרָחֵל עָקְרָה: ³² וַתֵּהָרֶה לָאֵה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי־רָאָה יְהוָה בְּעֵנָיִי כִּי עָתָה יֹאבְדֵנִי אִישִׁי: ³³ וַתֵּהָרֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא בֶן־יִשְׁשָׁכָר כִּי־שָׁמַע יְהוָה בְּכִי־שָׁנוּאָה אֲנִי וַיִּתֵּן־לִי גַם־אֶת־זֹהוּ תִקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן: ³⁴ וַתֵּהָרֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא עֵתָה הַפֹּעַם וַתִּקְרָא אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוֹדָה וַתַּעֲמֵד מִלְּדָת: ³⁵ וַתֵּהָרֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא עֵתָה הַפֹּעַם וַתִּקְרָא אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוֹדָה וַתַּעֲמֵד מִלְּדָת:

30

¹ Rasheli erhi abona oku nta bana adwîrhe aburhira Yakobo, ayagalwa na mukulu wage, kwo kubwîra Yakobo, erhi: «Ojire nani mbone abana, akaba nanga, erhi nnanfire.» ² Yakobo akalihira Rasheli bwenêne, amubwîra, erhi: «Ka nie ndigi ahâli ha Nyamuzinda wakuyimaga iburha?» ³ Naye nyamukazi, erhi: «Lola mwambalikazi wâni Bilaha. Oje emunda ali, aburhire oku madwi gani, ampisekwo abana nani.»
⁴ Anaciha Yakobo omujakazi wage Bilaha mpu abe mukâge, naye Yakobo amuyanka. ⁵ Bilaha arhola izîmi, aburhira Yakobo omwanarhabana. ⁶ Rasheli ederha, erhi: «Nyamuzinda amampâ olubanja, ciru anyumvirhiza anampâ omwanarhabana». Co carhumaga amuyirika izîno Iya Dani. ⁷ Bilaha, mujakazi wa Rasheli ashub'irhola izîmi, aburhira Yakobo owundi murhabana. ⁸ Rasheli ederha, erhi: «Nazûsizekwo mukulu wâni entambala za Nyamuzinda, namanahimana.» Ayirika olya mwana izîno Iya Nefutali. ⁹ Naye Lea erhi arhaciburha, arhola omujakazi wage Zilifa amuha Yakobo mpu amujire mukâge. ¹⁰ Zilifa, mujakazi wa Lea aburhira Yakobo omwanarhabana. ¹¹ Lea ederha, erhi: «Iragi linja eri!» Aha olya mwana izîno Iya Gadi. ¹² Zilifa, muja-kazi wa Lea , aburhira Yakobo owundi mwanarhabana. ¹³ Lea aderha, erhi: «Oku irenge lyani, bulya abirhu bakazi bankuza»; ayîrika olya mwana izîno Iya Asheri. ¹⁴ Rubeni, erhi aja acîgezageza, gala mango g'okusârûla engano, ashimana amalehe g'oluzigirwa, ayisha agadwirhîre nnina Lea . Rasheli abwîra Lea , erhi: «Mpâ nani kuli ago malehe g'oluzigirwa mugala wâwe akudwirhire». ¹⁵ Lea amushuza, erhi: «K'okûla wantôzire omulume kunyihira kwakunyihîre, obu okola mpu wantôla n'amalehe

g'oluzigirwa mugala wâni ampîre?» Rasheli ashuza, erhi: «Lero agend'ilâla omu mwâwe hano budufu, rhuvingane ompe amalehe ga mugala wâwe g'oluzigirwa.»¹⁶ Yakobo erhi akola arhenga ebwa mashwa bijingo, Lea aja emunda ali, amubwîra, erhi: «Kukwânîne oyîshe emunda ndi, bulya rhwakuhingîne amalehe g'oluzigirwa g'emwa mugala wâni»; alala omu mwage obwo budufu.¹⁷ Nyamuzinda ayumvirhiza Lea , arhôla izîmi, ashub'iburhira Yakobo omwanarhabana ye mwanarhabana wa karhanu.¹⁸ Lea anaciderha, erhi: «Nyamuzinda amampa oluhembo, kulya kuba nahîre ibanie omujakazi wâni.» Olya mwana amuyirika izîno lya Isakari.¹⁹ Lea ashub'irhôla izîmi, aburhira Yakobo omwanarhabana wa kali ndarhu.²⁰ Lea ederha, erhi: «Nyamuzinda ampîre oluhembo lwinjinja, lero ibanie ankuza bulya y'oyu namaburhira barhabana ndarhu.» Amuyirika erya Zabuloni.²¹ Oku bundi aburha omwananyere, amuyirika izîno lya Dina.²² Ago mango Nyamuzinda ayibuka Rasheli, ayumvirhiza omusengero gwâge, amuha iburha.²³ Arhôla izîmi, aburha murhabana; ederha, erhi: «Nyamuzinda amankûla enshonyi.»²⁴ Ayirika olya mwana izîno lya Yozefu, ederha, erhi: «Mâshi Nyamubâho ashub'impâ nani owundi mwanarhabana!»

Okugala kwa Yakobo

²⁵ Erhi Rasheli aba amaburha Yozefu, Yakobo abwîra Labani, erhi: «Oleke ngende nshubire emwirhu, omu cihugo cirhu.»²⁶ Ompe abakazi bâni, abârhumaga nkukolera, ompé n'abana bâni ngende.²⁷ Wene orhababiri omukolo nakukolire.» Labani amushuza, erhi: «Akaba ntonyire omu masu gâwe! Nadôsize nayumva oku Nyamubâho angishire erhi we rhuma.»²⁸ Ashub'imubwîra , erhi: «Ombwire kurhi walonza nkaz'ikujuha, nakujirakwo». ²⁹ Anacimushuza, erhi: «Omanyire bwinja kurhi nakukolire na kurhi ebintu byâwe byahindusire n'omukolo gwâni. ³⁰ Ehisungunu wali ogwerhe embere nyîshe, hyayushûsire bwenêne na Nyamubâho akugishire oku nshando zani. Mbwiraga nani, mango gahi nakolera omulala gwâni.» ³¹ Labani, erhi: «Bici nakujuha?» Yakobo ashuza, erhi: «Orhagwerhi ebi wanjuha: erhi wakanjirira nk'oku nakubwîra, nanashubikaz'iyabula obuso bwâwe. ³² Ene ogere omu buso bwâwe bwoshi, oje wayungula ngasi cibuzi cîru omu bibuzi byâwe, na ngasi mpene za musengo n'ez'obutonè butonè. Lwo lwabâ luhembo lwâni. ³³ Obudahemuka bwâni bwone bwampamiriza agandi mango: amango wayîsh'ilola kurhi rhuembirwe, ngasi birhali bya musengo erhi bya butonè-butonè omu mpene erhi nisi ngasi birhali bîru omu bibuzi, emwâni erhi buli bushambo. ³⁴ Labani ederha, erhi: «Kwinja okwo; binabâge nk'okwo odesire.» ³⁵ Olwo lusiku, ayungula ebihebe by'omusengo n'eby'obutonè-butonè, empene zoshi z'omusengo n'ez'obutonè-butonè, ³⁶ ngasi hyanalikwo akêru na ngasi hyalikwo ecîru omu bibuzi, ahihereza abagala. Anacijira nsiku isharhu za lugendo ekarhî kage na Yakobo. Yakobo akaziabula ebindi bintu bya Labani. ³⁷ Yakobo anacirhôla ebirhi bibishi by'emirhi ederhwa mipepuli n'eya amandi n'eya patatani, ayihala kuhika oku mula mwêru gw'ebyo birhi. ³⁸ Ebyo birhi ahalaga akaz'ibiyerekeza ebintu omu biranga n'omu mikenzi y'okunywekeza ebintu, amango birinywa, oku biri byanywa binadwîrhe byayima. ³⁹ Byakâyima erhi binayerekîre birya birhi, n'omu kuburha, byakaburha ebyana bitâke, eby'omusengo n'eby'obutonè-butonè. ⁴⁰ Ebyana, Yakobo abihira hago hago, abiyerekeza olunda lwa birya bitâke na ngasi byanali bya mwiru, abihira omu buso bwa Labani. Anacijira ntyo agage maso arhanagahiraga haguma n'amaso ga Labani. ⁴¹ Na kandi, erhi ankabwîne ebintu binja byayima, Yakobo anabiyerekeze birya birhi omu biranga mpu biyime binayerekîre birya birhi. ⁴² Ci amango ebintu bihosire byâbaga bikola byayima arhajiraga ntyo. Na ntyo ebyali bya mihorhâ byasigala bya Labani na ebyali binja byâba bya Yakobo. ⁴³ Oyo muntu anacigala ntyo bwenêne, âbâ n'ebintu mwandu, alugirwa n'abajâ n'abajakazi n'engamiya n'endogomi mwandu.

Genesis 30

וַתֵּרָא רָחֵל כִּי לֹא יֵלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בְּאֶחָתָה וַתֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הִבֵּה־לִּי בָנִים וְאִם־אֵין מִתֵּנִי אֲנִי׃ 2 וַיַּחֲרָאֶף יַעֲקֹב בְּרָחֵל 1 וַיֹּאמֶר הִתַּחַת אֲלֵהֶם אֲנִי אֲשֶׁר־מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן׃ 3 וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמֵתִי בִלְהָה בָּא אֵלַי וְתֵלֵד עַל־בְּרָכִי וְאִבְנָה גַם־אֲנִי מִמֶּנָּה׃ 4 וַתִּתֵּן־לָו אֶת־בִּלְהָה שְׁפָחָתָה לְאִשָּׁה וַיְבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב׃ 5 וַתַּהַר בִּלְהָה וַתֵּלֵד לְיַעֲקֹב בֶּן׃ 6 וַתֹּאמֶר רָחֵל דִּגְנִי אֲלֵהֶם וְגַם שְׁמַע בְּקוֹלִי וַיִּתֵּן־לָי בֶּן־עַלְכֶּן קָרָאָה שְׁמוֹ דָּן׃ 7 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֵד בִּלְהָה שְׁפָחַת רָחֵל בֶּן שְׁנֵי יַעֲקֹב׃ 8 וַתֹּאמֶר רָחֵל נָפְתָלִי אֲלֵהֶם וְנָפְתָלִיתִ עִם־אָחִתִּי גַם־יִכְלָתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נָפְתָלִי׃ 9 וַתֵּרָא לָאָה כִּי עֲמָדָה מַלְדָּת וַתִּקַּח אֶת־זֶלְפָּה שְׁפָחָתָה וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה׃ 10 וַתֵּלֵד זֶלְפָּה שְׁפָחַת לָאָה לְיַעֲקֹב בֶּן׃ 11 וַתֹּאמֶר לָאָה בְּגַד וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גָּד׃ 12 וַתֵּלֵד זֶלְפָּה שְׁפָחַת לָאָה בֶּן שְׁנֵי יַעֲקֹב׃ 13 וַתֹּאמֶר לָאָה בְּאִשְׁרִי כִּי אֲשֶׁרֹנִי בְּנוֹת וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲשֶׁר׃ 14 וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קִצְר־חַטִּים וַיִּמְצָא דִּודָאִים בַּשָּׂדֶה וַיְבֹא אֹתָם אֶל־לָאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל־לָאָה תֵּנִי־גַא לִי מִדּוֹדָי בְּנָה׃ 15 וַתֹּאמֶר לָהּ הִמָּעַט קִחְתְּךָ אֶת־אִישִׁי וְלָקַחְתְּ גַּם אֶת־דּוֹדָי בְּנִי וַתֹּאמֶר רָחֵל לְכִי וְשָׁכֵב עִמָּה הַלַּיְלָה תִּסַּח דּוֹדָי בְּנָה׃ 16 וַיְבֹא יַעֲקֹב מִן־הַשָּׂדֶה בַּעֲרֵב וַתֵּצֵא לָאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׁכַר שְׁכָרְתִּיךָ בְּדוֹדָי בְּנִי וַיִּשָּׁכֵב עִמָּה בַּלַּיְלָה הַזֶּה׃ 17 וַיִּשְׁמַע אֲלֵהֶם אֶל־לָאָה וַתַּהַר וַתֵּלֵד לְיַעֲקֹב בֶּן חַמִּישִׁי׃ 18 וַתֹּאמֶר לָאָה נָתַן אֲלֵהֶם שְׁכָרִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי שְׁפָחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשְׁשָׁכָר׃ 19 וַתַּהַר עוֹד לָאָה וַתֵּלֵד בֶּן־שְׁשִׁי לְיַעֲקֹב׃ 20 וַתֹּאמֶר לָאָה זָבֻנִי אֲלֵהֶם אֶת־זָבֻד טוֹב הַפֶּעַם יִזְבְּלִנִי אִישִׁי כִּי־יִלְדָתִי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ זָבֻלֹן׃ 21 וְאַחֵר יֵלְדָה בֵּת וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ דִּינָה׃ 22 וַיִּזְכֹּר אֲלֵהֶם אֶת־רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּפְתַּח אֶת־רִחְמָהּ׃ 23 וַתַּהַר וַתֵּלֵד בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסָּף אֲלֵהֶם אֶת־חֶרְפָּתִי׃ 24 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יִסָּף לֹאמַר יִסָּף יְהוּה לִּי בֶּן אַחֵר׃ 25 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יֵלְדָה רָחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן שְׁלֹחֲנִי וְאֶלְכָה

אל-מקומי ולא רצי: 26 תנה את-נשי ואת-ילדי אשר עבדתי אתך בהן ואלכה כי אתה ידעת את-עבדתי אשר עבדתי: 27 ויאמר אליו לכן אם-גא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יהוה בגלגלך: 28 ויאמר נקבה שחרך עלי ואתנה: 29 ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר-היה מקנך אתי: 30 מי מעט אשר-היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך לרגלי ועתה מתי אעשהגם אנכי לביתי: 31 ויאמר מה אתן-לך ויאמר יעקב לא-תתן-לי מאומה אם-תעשה-לי הדבר הזהאשובה ארעה צאנה אשמר: 32 אעבר בכל-צאנה היום הסר משם כל-שהו נקד וטלוא וכל-שה-חום בפשבים וטלוא ונקד בעצים והיה שכרי: 33 ועתה-בי צדקתי ביום מחר כי-תבוא עלי-שכרי לפניך כל אשר-איננו נקד וטלואבעצים וחום בפשבים גנוב הוא אתי: 34 ויאמר לכן הן לו יהי כדברך: 35 ויסר ביום ההוא את-הת-ישים העקדים והטלאים ואת כל-העצים הנקדו והטלאת כל אשר-לבן בו וכל-חום בפשבים ויתן ביד-בגיו: 36 וישם דרך שלשת ימים ויבין יעקב ויעקב רעה את-צאן לבן הנותרת: 37 ויקח-לו יעקב מקל לבנה לח ולזו וערמונו ויפצל בהן פצלות לבנות מחשף הלבןאשר על-המקלות: 38 ויצג את-המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשותות לנכח הצאן ויחמנה בבאן לשותות: 39 ויחמו הצאן אל-המקלות וילדן. הצאן עקדים נקדים וטלאים: 40 והפשבים הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל-עקד וכל-חום בצאן לבן וישת-לוועדדים לבדו ולא שתם על-צאן לבן: 41 והיה בכל-יום הצאן המקשרות וישם יעקב את-המקלות לעיני הצאן ברהטים ליחמנה במקלות: 42 ובהעטיפ הצאן לא ישים והיה העטיפים ללבן והקשרים ליעקב: 43 ויפרץ האיש מאד מאד ויהי-לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחסמרים:

31

Yakobo ayaka ishazâla Labani

¹ Yakobo ayumva oku bene Labani bakazâg'idherha, mpu: «Yakobo ayansire ebintu byali bya larha byoshi, bya larha ebi ajiziremwo obwâge bugale.» ² Yakobo abonera ebusu bwa Labani oku arhacidwirhi amulola nk'oku amulolaga burhanzi. ³ Nyamubâho abwîra Yakobo, erhi: «Shubira omu cihugo ca basho, omu cihugo waburhiragwa, nani nayôrha ndi haguma nâwe.» ⁴ Lero obwo, Yakobo arhumiza Rasheli na Lea mpu bamushange ebulambo amaso gage gali. ⁵ Anacibabwîra, erhi: «Ndwirhe nabonera ebusu bwa sho, arhacidwirhi andola nk'oku andolaga burhanzi. Ci kwone Nyamuzinda wa larha anali haguma nani. ⁶ Mwêne mumanyire oku nakolîre sho n'emisi yani yoshi. ⁷ Ci kwone, anînaguza omu kuhindula kali ikumi oluhembo lwâni, ci kwone Nyamuzinda arhamuzigiraga. ⁸ Ngasi mango erhi ankadesire, erhi: «Ngasi biri bya butonè-butonè byo byabâ luhembo lwâwe», ebintu byoshi binaburhe eby'obutonè; na kandi erhi ankadesire erhi: «Ngasi bya musengo byo byabâ luhembo lwâwe, ebintu byoshi binaburhe ebyana by'omusengo. ⁹ Nyamuzinda arhôzire ebintu bya sho abimpa. ¹⁰ Omu mango ebibuzi biyima, nayinamula amasu, nabona omu bilôrho oku engandabuzi zihambasire ebibuzi ziri za musengo erhi za butonè-butonè. ¹¹ Malahika wa Nyamuzinda ambwîra omu bilôrho, erhi: «Yakobo», nani nashuza nti: «Ho ndi hano!» ¹² Anaciderha, erhi: «Yinamula amasu obone engandabuzi zihambasire ebibuzi ziri za musengo na za butonè-butonè, bulya nabwîne oku Labani akujizire kwoshi. ¹³ Nie Nyamuzinda w'aha Beteli, halya washîgaga ibuye amavurha, wampêraho omulagi. Bunola oyimukâge orhenge mwa cino cihugo oshubire omu cihugo oburhwa.» ¹⁴ Rasheli bo na Lea bashuza, mpu: «Ka hali mwanya gwirhu, ka hali kashambala kirhu omu nyumpa ya larha?» ¹⁵ Mpu ka arhakola arhulola nka b'emwabêne, ebwa kubâ arhuguzize analya n'enfaranga zirhu? ¹⁶ Neci, ngasi bugale Nyamuzinda ayansire larha buli bwirhu rhwe n'abana birhu. Ojirage oku Nyakasane akurhegesire.» ¹⁷ Yakobo ayimuka, abana bage na bakâge abashonesa oku ngamiya, ¹⁸ ahuga obuso bwâge, ashana na ngasi bindi birugu ali agwerhe, obuso ali agwehe, bulya abonaga aha Padani Aramu, alikûlira emwîshe Izaki, omu cihugo ca Kanani. ¹⁹ Labani ali ajir'imôma ebibuzi byage, Rasheli agend'izimba enshanga z'ahakâ, zâli z'îshe. ²⁰ Yakobo arheba Labani, Muharameya, amuyongoloka, arhamumanyisagya oku akola ayaka. ²¹ Ayanka n'ebi ali agwerhe byoshi, agenda, ayikira olwishi, ayerekera ebwa ntôndo ya Galadi.

Labani akulikira omukwi Yakobo

²² Erh i kugera nsiku isharhu, bamanyisa Labani oku Yakobo acîyakîre. ²³ Arhôla bene wabo, agenda boshi nabo amuyishakwo; erhi ashinga nsiku nda agenda, amurhindakwo, omu ntôndo ya Galadi. ²⁴ Nyamuzinda ayâganira Labani, Muharameya, omu bilôrho budufu, amubwîra, erhi: «Omanyé wankabwîra Yakobo akantu.» ²⁵ Labani, ashenga. Yakobo erhi agwisire ihema lyage omu ntôndo, naye Labani agwika eryage oku ntôndo ya Galadi. ²⁶ Labani anacibwîra Yakobo, erhi: «Byo bici ebi wajizire? ²⁷ Carhumaga oagenda bwifuhkwe, wanteba, wanyogoloka ahâli h'okundâliza, nkugalule omu busime, rhuyimbe, rhurhimbe engoma rhuzihe n'ennanga? ²⁸ Orhazizire nahôbera bagala bâni na bâli bâni. Kwo wakozire nka musirhe. ²⁹ Nanahasha okukubabaza, ci kwone Nyamuzinda wa sho anandesize ene budufu ambwîra, erhi: «Omanyé wankabwîra Yakobo akantu.» ³⁰ Nyumvirhage oku wagenzire erhi kudula enyumpa ya sho kurhuma! Ci kwone cici carhumire wazimba enshanga zani?». ³¹ Yakobo ashuza Labani, erhi: «Nali nyobohire, namanya nti wanyaga bâli bâwe. ³² Ci oyu wankashimanakwo ezo nshanga zawe

arhalame: omu masu ga bene wirhu, lonza ngasi biri hyawe omu byâni, wanahirhola.» Yakobo arhâli amanyire oku Rasheli ye wazizimbire.³³ Labani aj'ifûkula omu cirâlo ca Yakobo, afûkula omu cirâlo ca Lea , afûkula n'omu cirâlo ca balya bajakazi oku banali babirhi, arhabonaga cici. Arhenga omu cirâlo ca Lea aja omu ca Rasheli.³⁴ Rasheli ali arhôzire enshanga z'ahakâ, azifulika omu ngurha batamalakwo oku ngamiya, anazitamalakwo. Labani afûkula ecirôlo coshi arhabonaga cici.³⁵ Rasheli abwîra Ishe, erhi: «Waliha, nnawirhu amanye akanganya mpu ntahashir'iyimanga embere zâge, ndi omu mugongo.» Labani afûkula, ci arhabonaga enshanga zâge.³⁶ Lero Yakobo anacibâ burhe, akalihira Labani. Yakobo abwîra Labani ntya: «Bici ntumwire, kubi kuci najizire obu wanshimbulula ntya?»³⁷ Wamafûkula omu bikunga byâni byoshi, ka hali kantu obwîne k'omu birugu by'omu nyumpa yawe? Kayerekange embere z'aba bene wirhu n'aba bene winyu, babe bo bahamirizi ekarhî kirhu oku rhuli babirhi!³⁸ Lola , nashinzire myâka makumi abirhi emwâwe, ebibuzi byâwe n'empene zawe birhalimwo ecamomire, ntanalyaga ciru n'engandabuzi nguma y'omu buso bwâwe.³⁹ Ebintu byakazâg'ilibwa n'ensimba ntakulerheraga byo, nakâba nie mpeza omu byâni. Wakazâg'indyuzâ eci bazimbire mûshi erhi eci nazimbirwe budufu.⁴⁰ Izuba lyakaz'inkomanga mûshi, n'emboho enywengerere budufu n'irô libalale oku masu gani.⁴¹ Lola, myâka makumi abirhi eno, ndi aha mwâwe: nakukolire myâka ikumi n'ini, yo yali ngulo ya bâli bâwe bombi na myâka ndarhu oku bintu byâwe, wanahindula kali ikumi oluhembo lwâni.⁴² Nka Nyamuzinda wa larha, Nyamuzinda w'Abrahamu, Ishe wa Izaki, arhali haguma nani, wali wandeka maboko mûmu. Ci kwone Nyamuzinda abwîne amalibûko gani n'omukolo gwâni, n'ene budufu, yêne atwa olubanja.»

Labani ayumvanya boshi n'omukwi Yakobo

⁴³ Labani ashuza Yakobo, amubwîra, erhi: «Aba banyere bali bâli bâni, aba bana, bali bana bani, ebi bintu, biri bintu byâni, ngasi ebi obwîne byoshi biri byâni. Bici obwîne nankajirira aba, bâli bâni n'aba bana bâburhaga?»⁴⁴ Rhuje aho, rhunywane rhwembi, mw'okwo, bube buhamirizi ekarhî kâwe nani.»⁴⁵ Yakobo arhola ibuye aligwika bunya luhêrero.⁴⁶ Yakobo abwîra bene wabo, erhi: «Mulunde amabuye.» Balonza amabuye bagalundika, bajira ensinga n'eyo nsinga balîrakwo.⁴⁷ Labani ayîrika erya nsinga izîno lya Yegari Shaduta, naye Yakobo ayiyirika erya Galedi.⁴⁸ Labani ederha, erhi: «Eyi nsinga ye muhamirizi ekarhî kirhu rhwembi.» Co carhumire ayiyirika izîno lya Galedi,⁴⁹ n'erya Misipa kulya kuba amederha, erhi: «Nyamuzinda arhulange rhwembi, amango rhanabê rhurhacibonana.⁵⁰ Erhi wankalibuza bâli bâni, nisi erhi wankayanka abandi bakazi, ohalika bâli bâni, omanyé oku nta muntu warhuj'ekagarhî: Nyamuzinda ye wabâ câliho wirhu rhwembi.»⁵¹ Labani ashub'ibwîra Yakobo, erhi: «Lola eyi nsinga n'eri ibuye nagwikwisa ekarhî kirhu rhwembi.»⁵² Eyi nsinga ali câliho n'olu luhêrero nalwo câliho oku niono ncigashire okutwa eyira nsinga, mpu nta mango wanâtwe eyira nsinga n'olu luhêrero mpu oje emunda ndi n'emihigo migalugalu.⁵³ Nyamuzinda wa Abrahamu na Nyamuzinda wa Nahori bo barhutwira olubanja.» Yakobo acîgasha oku izîno lya côbohwa w'ishe Izaki.⁵⁴ Yakobo arherékêra kuli eyo ntôndo, analâlîka bene wabo mpu bayîshe balye. Balya banalâla kw'eyo ntôndo.

Genesis 31

וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבָרֵי בְנֵי־לֵבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאֻבֵּינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאֻבֵּינוּ עֲשָׂה אֶת־כָּל־הַכֶּבֶד הַזֶּה: 2 וַיָּרָא יַעֲקֹב אֶת־פָּנָיו לֵבָן וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ כְּתִמּוֹל שְׁלוֹשׁ: 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יַעֲקֹב שׁוּב אֶל־אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְוֹלֶדְתְּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ: 4 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלֵאָה הַשְׂדָּה אֶל־צִאֲנוֹ: 5 וַיֹּאמֶר לָהֶן רְאֵה אֲנִי אֶת־פָּנָי אֲבִיכֶן כִּי־אֵינֶנּוּ אֵלַי כְּתִמָּל שְׁלֹשׁ וְאַלֶּיךָ אֲבִי הַיְהוֹמָדַי: 6 וְאַתָּה יִדְעָתִי כִּי־בְכֹל־כְּחִי עֲבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן: 7 וְאַבִּיכֶן הַתֵּל בִּי וְהִתְלַף אֶת־מִשְׁכַּרְתִּי עֲשֵׂרֶת מָגִים וְלֹא־נָתַנּוּ אֵלֵיהִם לְהַרְעֵ עַמְדִּי: 8 אִם־כֹּה יֹאמֶר נָקְדִים יְהוָה שְׂכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן נָקְדִים וְאִם־כֹּה יֹאמֶר נָקְדִים יְהוָה שְׂכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן עֲקָדִים: 9 וַיֵּצֵא אֱלֹהִים אֶת־מִקְנֶה אֲבִיכֶם וַיַּתֵּן־לִי: 10 וַיְהִי בַעֲתֵיתֶם הַצֹּאן וְאֶשָּׂא עִי וְאָרָא בַחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעֵתִדִּים הָעֵלִים עַל־הַצֹּאן עֲקָדִים וּבָרָדִים: 11 וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הִנֵּנִי: 12 וַיֹּאמֶר שֹׁאֵנָה עֵינֶיךָ וְרֹאה כָל־הָעֵתִדִּים הָעֵלִים עַל־הַצֹּאן עֲקָדִים וּבָרָדִים כִּי־רִאִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָבָן עֲשָׂה לָךְ: 13 אֲנִי הָאֵל בֵּית־אֵל אֲשֶׁר מִשְׁחַת שָׁם מִצְבֵּה אֲשֶׁר נָדְרָתָ לִי שָׁם נָדַר עֲתָה קוּם צֹאמֶן־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מוֹלֶדְתְּךָ: 14 וְתַעַן רַחֵל וְלֵאָה וְתֹאמַרְנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֶלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אֲבִינוּ: 15 הֲלוֹא נִכְרִיּוֹת נָחֲשָׁבְנוּ לָךְ כִּי מִכְרָנוּ וַיֹּאכַל גַּם־אֶכּוֹל אֶת־כֶּסֶפִּנוּ: 16 כִּי כָל־הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר הֵצִיל אֱלֹהִים מֵאֲבִינוּ לָנוּ הוּא וְלִבְנֵינוּ וְעֲתָה כָל־אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה: 17 וַיִּקֶּם יַעֲקֹב וַיֵּשֶׂא אֶת־בָּגְדָיו וְאֶת־נִשְׂיוֹ עַל־הַגְּמָלִים: 18 וַיִּנְהַג אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־רֶכֶשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֶה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפָדַן אָרֶם לְבֹאֹ אֶל־יִצְחָק אֲבִיו אֶרֶצה כְּנָעַן: 19 וְלָבָן הָלַךְ לְגַזֵּז אֶת־צֹאֲנוֹ וַתִּגְנֹב רַחֵל אֶת־הַתֵּרָפִים אֲשֶׁר לְאִבֶּיהָ: 20 וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֶרֶמִי עַל־בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי בָרַח הוּא: 21 וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיִּקֶּם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנֶּהָר וַיֵּשֶׁם אֶת־פָּנָיו הָרַגְלָעַד: 22 וַיֵּגֶד לָלֶבֶן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב: 23 וַיִּקַּח אֶת־אֲחִיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהָר הַגִּלְעָד: 24 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל־לָבָן הָאֶרֶמִי בַחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִשְׁמַר לֶךָ פֶּן־תִּדְבֹּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע: 25 וַיֵּשֶׂא לָבָן אֶת־יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תִּקַּע אֶת־אָהֳלוֹ בְּהָר וְלָבָן תִּקַּע אֶת־אָחִיו בְּהָר הַגִּלְעָד: 26 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב מַה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לִבִּי וַתִּנְהַל אֶת־בְּנֹתֵי כִשְׁיוֹת חֹרֵב: 27 לָמָּה נִחְבֵּאתָ לְבָרִים וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְאֲשַׁלַּחְךָ בְּשִׁמְתָהּ וּבְשָׂרִים בְּתֶךָ וּבְכֶזֶר: 28 וְלֹא נִטְשָׁתִי לְנֶשֶׁק לִבְנֵי וְלִבְנֹתֵי עֲתָה הִסְכַּלְתָּ עִשׂוֹ: 29 וַיִּשְׁלָל יְדֵי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאַלֶּיךָ אֲבִיכֶם אָמַשׁוּ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשְׁמַר לָךְ מִדְּבַר עַם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע: 30 וְעֲתָה הִלֵּךְ הַלֵּכְתָּ כִּי־נִכְסֶפָה נִכְסְפָתָה לְבֵית אֲבִיךָ לָמָּה גִּנַּבְתָּ אֶת־אֱלֹהֵי: 31 וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לָלֶבָן כִּי יֹרֵאתִי כִּי אֲמַרְתִּי פֶן־תִּגְזַל אֶת־בְּנוֹתַי מִעֵמִי: 32 וְעַם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־אֱלֹהֵיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד אֲחִינוּ הַכֹּהֵן לָךְ מִה עַמְדִּי

וְקָח־לָרוּלָא יַדַּע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גָּנְבָתָם: 33 וַיָּבֹא לָבָן בָּאֵהָל יַעֲקֹב וּבָאֵהָל לֵאלֹהִי וּבָאֵהָל שְׁתֵּי הָאֵמֶת וְלֹא מִצָּא וַיֵּצֵא מֵאֵהָלָא וַיָּבֹא בָאֵהָל רָחֵל: 34 וְרָחֵל לָקְחָה אֶת־הַתָּרְפִים וַתִּשְׁמַם בְּכַר הַגָּמֶל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמָּשֶׁשׁ לַבָּאֵת־כָּל־הָאֵהָל וְלֹא מִצָּא: 35 וַתֹּאמֶר אֶל־אֲבִיהָ אֶל־יִחִיר בְּעֵינֵי אָדָמִי כִי לֹא אוֹכַל לָקוֹם מִפְּנֵיךְ כִּי־דָרָךְ נָשִׁים לַיּוֹסֵפֶשׁ וְלֹא מִצָּא אֶת־הַתָּרְפִים: 36 וַיִּחֹר לַיַּעֲקֹב וַיָּרֶב בְּלֶבָן וַיַּעֲקֹב וַיֹּאמֶר לָלָבָן מִה־פִּשְׁעִי מִה־חַטָּאתִי כִי דִלְקַתְּ אַחֲרָי: 37 כִּי־מִשְׁשֶׁת אֶת־כָּל־כְּלִי מִה־מִּצָּאתָ מִכָּל כְּלִי־בֵיתְךָ שִׁים זֶה נִגְדָּא אַחֲרִי וַיּוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם: 38 זֶה עֹשֶׂה שְׁנֵה אֲנֹכִי עֹמֵךְ רַחֲלִיךָ וְעֹזֶיךָ לֹא שָׁכַל וַאֲלִי צִנְנָה לֹא אֶכְלֹתִי: 39 טִרְפָּה לֹא־הִבְאִיתִי אֵלֶיךָ אֲנֹכִי אֲחֻטָּנָה מִיַּד תִּבְקֹשְׁנָה גָּנְבְתִּי יוֹם וּגְנָבְתִּי לַיְלָה: 40 הֵייתִי בַּיּוֹם אֶכְלִנִי חֹרֵב וְקָרַח בַּלַּיְלָה וַתִּגְדָּד שְׁנֵתִי מֵעֵינִי: 41 זֶה־לִּי עֹשֶׂה שְׁנֵה בְּבֵיתְךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְנִיתִיךָ וְנָשָׂא שְׁנִים בְּצִנְנָךְ וַתַּחֲלֶף אֶת־מִשְׁכַּרְתִּי עֶשְׂרֵת מִנִּים: 42 לֹא־אֵלֶּהי אֲבִי אֵלֶּהי אֲבִרְתָּם וַפֹּחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִי עָתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת־עֲזָרְיָא וְיָגִיעַ כָּפִי רָאָה אֱלֹהִים וַיּוֹכַח אִמִּשׁ: 43 וַיַּעֲזֹב אֶל־יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֹתֵי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצָּאן צֹאנִי וְכָל אֲשֶׁר־אָתָּה רָאָה לִי־הָיָא וּלְבִנְתִּי מִה־אֲעֻשָׂה לְאֵלֶּה הַיּוֹם אִם לְבִנְיָן אֲשֶׁר יִלְדוּ: 44 וְעָתָה לָקַח נִכְרֹתָה בְּרִית אֵנִי וְאָתָּה וְהָיָה לַעַד בֵּינִי וּבֵינֶךָ: 45 וַיִּקַּח יַעֲקֹב יֶעֱקֹב אֶבֶן וַיְרִימָה מִצְבָּה: 46 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לָקְטוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ־גֹל וַיֹּאמְרוּ שֵׁם עַל־הַגֹּל: 47 וַיִּקְרָא־לָהּ לָבָן וַיִּגַּד שְׁהָדוּתָא וַיַּעֲקֹב קָרָא לָהּ גֹלְעָד: 48 וַיֹּאמֶר לָבָן הֲגַל הַזֶּה עַד בֵּינִי וּבֵינֶךָ הַיּוֹם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמֹו גֹלְעָד: 49 וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אִמָּר יִצְחָק וְהָיָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ כִּי נִסְתֵּר אִישׁ מֵרֵעֵהוּ: 50 אִם־תַּעֲנֶה אֶת־בְּנֹתִי וְאִם־תַּחַךְ נָשִׁים עַל־בְּנֹתִי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רָאָה אֱלֹהִים עֲדָבִי וּבֵינֶךָ: 51 וַיֹּאמֶר לָבָן לַיַּעֲקֹב הִנֵּה הַגֹּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמִּצְבָּה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ: 52 וְעַד הַגֹּל הַזֶּה וְעַד הַמִּצְבָּה אִם־אֵנִי לֹא־אֲעֻבֵּר אֵלֶיךָ אֶת־הַגֹּל הַזֶּה וְאִם־אָתָּה לֹא־תַעֲבֹר אֵלַי אֶת־הַגֹּל הַזֶּה וְאֶת־הַמִּצְבָּה הַזֹּאת לְרַעָה: 53 אֲלֵהֶּם אֲבִרְתָּם וְאֵלֶּהי נְחוּרִי שְׁפֹטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהִים אֲבִיהֶם וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפֹחַד אֲבִיו יִצְחָק: 54 וַיִּזְבְּחָה יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לְאֶכְלֹלָתָם וַיֹּאמְרוּ לָהֶם וַיִּלְּנוּ בָהֶר: 54

32

Yakobo omu njira y'okushubira emw'ishe

¹ Labani azũka sēzi sēzi, ahōbera abana bage n'abāli anabagisha. Okubundi Labani agenda ashubira emwage. ² Yakobo naye arhōla enjira yage, lero anacirhinda kuli bamalahika ba Nyamuzinda. ³ Erhi ababona, aderha, erhi: «Lwanabâ lugamba lwa Nyamuzinda lunu»; n'aho ahayîrika izîno lya Mahanayini.

Yakobo acirheganya okubuganana bona mukulu wage Ezau

⁴ Yakobo arhuma obuso emwa mukulu wage Ezau omu cihugo ca Seyiri omu lugo lwa Edomu. ⁵ Abaha aka kanwa mpu bamubwire, erhi: «Nal'injir'ibêra emwa Labani, yo nanacibâga kuhika buno. ⁶ Ebi nakoleraga nabibwîne! enkafu, endogomi, ebintu binyinyi, abana n'abajakazi; ntanzir'irhuma entumwa emunda nnawirhu ali nti lyo nani andola bwinja.» ⁷ Entumwa zagaluka zashubira emunda Yakobo ali zanacimubwîra, mpu: «Rhwahisire emwa mukulu wâwe Ezau. Yene ayishire emunda oli n'abantu bage magana ani.» ⁸ Yakobo ayoboha bwenêne, ayumva ebihamba oku murhima. Engabo yali bo naye ayigabamwo bigamba bibirhi, ebibuzi, enkafu n'engamiya, nabyo akaz'ibigabamwo kabirhi. ⁹ Kwâli kuderha, erhi: «Ezau akaja ebwa cigamba ciguma akanacirhêra, ecindi canalobôka.» ¹⁰ Yakobo ashenga ederha, erhi: «Yagirwa Nyamuzinda w'Abrahamu, Nyamuzinda wa larha Izaki; Nyamubâho, wene wambwiraga, erhi: Shubira omu cihugo cinyu; emunda oburhwa, nakujirira ebinja. ¹¹ Ndi munyi bwenêne w'okukwanana oburhonyi n'obwinja wayerekine emunda mwambali wâwe ali. Karhi kâni kone nab'infumbasire erhi nyikira oyu Yordani wabona, lero niono namakeresa bigamba bibirhi. ¹² Ondikûze oku kuboko kwa mukulu wâni Ezau, bulya nyumvîrhe mmuyobohire bwenêne nti ankanayishi'irhutumirha rhweshi, omukazi n'abana haguma. ¹³ N'obwo wene wandaganyagya, erhi: Nakuyunjuza ngalo; n'iburha lyâwe nalikuza nka mushenyi gw'omu nyanja gwo gurhankaganjwa.» ¹⁴ Yakobo alâla aho obwo budufu. Anacirhōlamwo ebi agend'ihongera mukulu wage Ezau oku bintu âl'idwîrhe. ¹⁵ Mpene magana abirhi na bihebe makumi abirhi, bibuzi magana abirhi na ngandabuzi makumi abirhi. ¹⁶ Ngamiya nkazi makumi asharhu kuguma n'amanina gazo, nkafu makumi ani na mpanzi ikumi, ndogomi nkazi makumi abirhi n'amanina gazo ikumi. ¹⁷ Azihêreza abambali, ngasi buso kwago kwago, anabwîra abambali, erhi: Shokoli, amaso garhahîraga gakahikanakwo. ¹⁸ Ahâ owa burhanzi eri irhegeko, erhi: Mukulu wâni Ezau akakushimana akanakudôsa, erhi: Oli mwambah wa ndi? Ngahi waja? Bya ndi ebi bintu bikushokolîre? ¹⁹ Wanashuza, erhi: «Biri bya mwambah wâwe Yakobo, eri ntûlo arhumire nnawirhu Ezau, naye yêne ayishire, ali nyuma zirhu.» ²⁰ Lyo n'irhegeko ahîre owa kabirhi n'owa kasharhu, nabâli oku nyuma z'amaso boshi, erhi: «Erhi kwo mwakâbwîra Ezau ntyo amango mwamushanga.» ²¹ Kandi mwanaderha, mpu: Kali ciru mwambali wâwe Yakobo yo ali enyuma zirhu. Akazâg'iderha emurhima, erhi: «Namurhûliriza n'ezi ntûlo zinshokolîre, buzinda lyo nacyerekaye, nkaba ambabalira.» ²² Entulo yaba yagenda, naye yêne obwo budufu boshi abêra omu cihando.

Burhamanya, Yakobo alwa boshi na Nyamuzinda

²³ Muli obwo budufu, anacizũka, arhōla bakâge bombi, n'abambalikazi bombi, n'abana bage oku banah ikumi na muguma, ayikira aha izîko lya Yakobo. ²⁴ Abarhōla abayikiza omugezi, ayikiza n'ebindi ali

agwerhe byoshi. ²⁵ Yakobo asigala yêne. Hajira owamulwisa kuhika mucêracêra. ²⁶ Erhi abona oku arhahashiri amugombya, amugwarhira omu cibunu n'olurhungu lwa Yakobo Iwarhanûka ago mango akazâg'ilwa bo naye. ²⁷ Anacimubwîra, erhi: «Ndikaga ngende bulya gukola mucêracêra.» Ci Yakobo ashuza, erhi: «Nani ntakuleke orhanarhazir'ingisha.» ²⁸ Amudôsa, erhi: «Izîno lyâwe we ndi?» Naye ashuza, erhi: «Nie Yakobo.» ²⁹ Ashubiza, erhi: «Barhakacikuderha Yakobo ci Israheli, bulya wamaba muzibu omu kulwisa Nyamuzinda, wahimana n'omu kulwisa abantu.» ³⁰ Yakobo amuyinginga, erhi: «Ombwire nani izîno lyâwe.» Ci yehe amushuza, erhi: «Cici ondokîze izîno lyani?» Ho na halya amugisha. ³¹ Yakobo ayîrika aho izîno lya Penuweli bulya gwarhi yêne: «Nabwîne obusu bwa Nyamuzinda nanagal'ilama.» ³² Erhi izûba lishoshoka erhi amarhaluka Penuweli ci kwonene erhi akola anayisha akwerera omu lurhungu. ³³ Co cirhuma ciru kuhika na buno, bene Israeli barhalya cikanyi c'oku lurhungu bulyala ashurhîre Yakobo oku lurhungu, oku musi gw'olurhungu.

Genesis 32: 1

וַיֵּשֶׁב לָבָן בְּבֶקֶר וַיִּנְשֹׁק לִבְנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לָבָן לְמִקְמוֹ: 2 וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶךְו וַיִּפְגְּעוּ-בּוּ מְלָאכִי אֱלֹהִים: 3 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כְּאִשֶּׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שְׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי: 4 פ וַיֵּשֶׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לִפְנֵי אֶל-עֵשָׂו אֶחָיו אֶרְצָה שְׂעִיר אֲדוֹם: 5 וַיֵּצֵא אֹתָם לְאֹמֶר זֶה תֵּאֱמָר לְאֹדֹנִי לְעֵשָׂו זֶה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עַם-לָבָן גָּרָתִי וְאֶחָדֶעֱדָתָה: 6 וַיְהִי-לִי שׂוֹר וְחֹמּוֹר צֶאֱן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאִשְׁלֹחָה לְהַגִּיד לְאֹדֹנִי לְמִצְאֹנִי וַיֵּצֵא לוֹ וַיִּחַץ אֶת-הָעֵם אֲשֶׁר-אֵתָּו וְאֶת-הַצֹּאן וְאֶת-הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: 9 וַיֹּאמֶר אִם-יָבוֹא עֵשָׂו אֶל-הַמַּחְנֵה הָאֶחָת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחְנֵה הַנֶּשָּׂאָר לִפְלִיטָה: 10 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהִי אָבִי אֲבָרְכֶם וְאֵלֹהִי אָבִי יִצְחָק יְהִיָּה הָאֹמֶר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלִמְוֹלָדְתְּךָ וְאִיטִיבָה עִמָּךְ: 11 קִטְנֹנִתִּי מִכָּל הַחֲסִדִּים וּמִכָּל-הָאֱמֻת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת-עֲבָדְךָ כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: 12 הֲצִילֵנִי גַם מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי-יָרָא אֹנְכִי אֵתָּו פֶּן-יָבוֹא וְהִכָּנִי אִם עַל-בָּנִים: 13 וְאֵתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִיב עִמָּךְ וְשִׁמְתִי אֶת-זֶרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא-יִסְפָּר מֶרֶב: 14 וַיֵּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקָּח מִן-הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אֶחָיו: 15 עֲדָיִם מֵאֲתִים וְתִשְׁשִׁים עֶשְׂרִים רְחִלִּים מֵאֲתִים וְאִילִים עֶשְׂרִים: 16 גְּמָלִים מִיִּנְקוֹת וּבְנִיָּהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֶשְׂרֹה אֶתְנֵת עֶשְׂרִים וְעִירֹם עֶשְׂרֹה: 17 וַיִּתֵּן בְּיַד-עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵין עֲדְרוֹבָיו עֵדֶר: 18 וַיֵּצֵא אֶת-הָרֶאשׁוֹן לְאֹמֶר כִּי יִפְגְּשֶׁךָ עֵשָׂו אָחִי וְשָׁאַלְךָ לְאֹמֶר לְמִי-אֵתָּה וְאָנֹכִי תֵלֶךְ וְלֹמִי אֵלָּה לִפְנֵיךָ: 19 וְאֹמַרְתָּ לְעֲבָדְךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֹדֹנִי לְעֵשָׂו וְהָיָה גַם-הוּא אֲחֵרִינוּ: 20 וַיֵּצֵא גַם אֶת-הַשֹּׁנִי גַם אֶת-הַשְּׂלִישִׁי גַם אֶת-כָּל-הַהֲלָלִים אֲחֵרִי הַעֲדָרִים לְאֹמֶר כְּדָר הַזֶּה תִּדְבָּרוּן אֶל-עֵשָׂו בְּמִצְאָכֶם אֹתוֹ: 21 וְאֹמַרְתֶּם גַּם הֵנָּה עֲבָדְךָ יַעֲקֹב אֲחֵרִינוּ כִּי-אֹמֶר אֲכַפְּרָה פְּנֵי בְּמִנְחָה הַהִלָּכֶת לִפְנֵי וְאֲחֵרִינוּ כִּן אֶרְאֶה פְּנֵי אוֹלִי יִשָּׂא פָנֵי: 22 וְתַעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל-פְּנֵי וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה-הַהוּא בְּמִנְחָה: 23 וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקָּח אֶת-שֵׁתִּי נָשִׁיו וְאֶת-שֵׁתִּי שִׁפְחָתָיו וְאֶת-אֶחָד עֶשֶׂר יִלְדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעְבַּר יַבֵּק: 24 וַיִּקְהֹם וַיַּעֲבֹרֶם אֶת-הַגְּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ: 25 וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: 26 וַיָּרָא כִּי לֹא יָלַח לוֹ וַיִּגַע בְּכַף-יָרְכוֹ וְתִקַּע כַּף-יָרְךָ: 27 יַעֲקֹב בְּהַאֲבָקוֹ עִמּוֹ: 28 וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְחֶךָ כִּי אִם-בִּרְכָּתְךָ: 29 וַיֹּאמֶר וַיִּשָּׂאֵל יַעֲקֹב מִה-שָּׂמֶךְ וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב: 30 וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב: 31 וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שְׁם הַמָּקוֹם פְּנִיָּאֵל כִּי-רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל-פָּנִים וְתִנָּצַל נַפְשִׁי: 32 וַיִּזְרַח-לּוֹ הַשָּׁמֶשׁ כְּאִשֶּׁר עָבַר אֶת-פְּנוֹנָאֵל וְהוּא צָלַע עַל-יָרְכוֹ: 33 עַל-כֵּן לֹא-יִאֲכָלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל-כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּינִגַּע בְּכַף-יָרְךָ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה:

33

Yakobo abuganana bona mukulu wage Ezau

¹ Yakobo mpu alika amasu, abona Ezau ayishire n'omurhwe gwa bantu magana ani. Agaba abana bage; agabira Lea na Rasheli n'abajakazi bombi. ² Ashokoza abajakazi n'abana babo, akulikiza Lea n'abana bage, n'enyuma za boshi, Rasheli na Yozefu. ³ Yehe aja oku mbere afukamiriza kali nda embere ahikeho mukulu wage. ⁴ Ezau naye amushâmambira, amugwârha omu maboko gage, acîkweba omu igosi lyage, amuhôbera anavugumula emirenge. ⁵ Erhi alalika amasu n'erhi abona abakazi n'abana, adôsa, erhi: «Bantu baci ogwerhe hala?» Yakobo ashuza, erhi: «Bo bana Nyamuzinda ashobozize mwambali wâwe abo.» ⁶ Abajakazi nabo bayegêra n'abana babo, nabo bafukamiriza. ⁷ Lea naye ayegêra n'abana bage bafukamiriza; cazinda Rasheli na Yozefu nabo bayegêra bafukamiriza. ⁸ Ezau adôsa, erhi: «Bici wajira na cira cigabi coshi nshimanyire?» Naye, erhi: «Kwali kuderha nti ntone omu masu ga nnawirhu.» ⁹ Ezau anacishuza, erhi: «Nani bindi mwandu ngwerhe, mwene wirhu, yôrhana ebyo byâwe.» ¹⁰ Ci Yakobo ashuza, erhi: «Nanga. Akaba nantonyire emunda oli, oyankirire nani kano kantu k'omu maboko gânî. Bulya kwo nyishire omu masu gâwe kulya omuntu anaja omu masu ga Nyamuzinda. Woy u wamananyankirira bwinja. ¹¹ Onyankire mâshi eno ntûlo nkudwirhîre, bulya Nyamuzinda anshobozize binji, ntabuziri cici.» Okwo kuyingingwa kwârhumu Ezau ayemera.

Yakobo na mukulu wage Ezau barhenganakwo

¹² Ezau anaciderha, erhi: «Hiraga njira rhugende, nakushokolera.» ¹³ Yakobo amushuza, erhi: «Nnawirhu arhahabiri oku abana barhahasha njira nandwîrhe ebibuzi n'enkafu zagoza, owabikanyisa olu

lusiku luguma, obuso boshi bwanabwa. ¹⁴ Nnawirhu ashokolerage mwambali wage: nani nayisha bunyibunyi nacitunda omu kushimba olugendo lw'obuso bunshokolire n'olugendo lw'abana kuhika mpiki emwa nnawirhu aha Seyiri.» ¹⁵ Oku bundi Ezau ederha, erhi: «Ciru olekage nsige bambali bani baguma muli aba bandusize muyishe mweshi.» Ci Yakobo ashuza, erhi: «Carhuma?» Caziga waliha nyorhe ndi murhonyi omu masu ga nnawirhu!» ¹⁶ Olwo lusiku Ezau arhola enjira yage ashubira e Seyiri. ¹⁷ Yakobo yehe arhola enjira y'e Sukoti ayubaka yo enyumpa yage. Ayubakira n'amaso gage. Co cirhuma aho bantu haderhwa Sukoti.

Yakobo ahika ahika aha Sikemi

¹⁸ Yakobo ahika mugumaguma aha lugo lwa Sikemi omu cihugo ca Kanani, erhi arhenga e Padani-Aramu, anacihanda embere z'olwo lugo. ¹⁹ Agula liry ishwa ali agwisiremwo ecirâlo; aligulira abana ba Hamori, îshe wa Sikemi, oku bihûmbi igana bya nsaranga. ²⁰ Agwikaho oluhêrero anahayîrika izîno lya «El ye Nyamuzinda w'Israeli».

Genesis 33: 1

וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה עֲשׂוֹ בֹא וְעַמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיִּחַץ אֶת־הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפֹחוֹת: 2 וַיֵּשָׂא אֶת־הַשְּׁפֹחוֹת וְאֶת־יְלִדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת־לֵאָה וְיְלִדֶיהָ אַחֲרָיִם וְאֶת־רָחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרָיִם: 3 וְהָיָא עֹבֵר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה שָׁבַע פְּעָמִים עַד־גִּשְׁתּוֹ עַד־אַחֲיוֹ: 4 וַיֵּרָץ עֲשׂוֹ לִקְרָאתוֹ וַיִּסְבְּלוּ וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּבְכּוּ: 5 וַיֵּשָׂא אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי־אַלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנָן אֲלֵהֶם אֶת־עַבְדְּךָ: 6 וַתִּגְשֵׁן הַשְּׁפֹחוֹת הֵנָּה וְיְלִדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוּ: 7 וַתִּגְשׁ גַּם־לֵאָה וְיְלִדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וְאַחֵר נָגַשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ: 8 וַיֹּאמֶר מִי לָךְ כָּל־הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לְמַצָּחֶן בְּעֵינֵי אָדָם: 9 וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ יִשְׁלִי רֵב אֹחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר־לָךְ: 10 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־נָא אִם־נָא מַצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחַת מְנַחְתִּי מִיָּדִי כִי־עָלֹנְרֵאִיתִי פָּנֶיךָ כְּרָאת פָּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי: 11 קָח־נָא אֶת־בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי־חֲנַנִי אֱלֹהִים וְכִי־יִשְׁלִי־לִי וַיִּפְצַרְבּוּ וַיִּקְחוּ: 12 וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָה וְנִלְכָה לְנִגְדְּךָ: 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָדָם יָדַע כִּי־הַיְלָדִים רַבִּים וְהַצֵּאן וְהַבְקָר עֲלֹות עָלַי וַדְּפִקוּם יוֹם אֶחָד וַתִּמְתּוּ כָל־הַצֵּאן: 14 וַעֲבֹר־נָא אָדָם לִפְנֵי עַבְדִּי וְאִנִּי אֶתְנַהֵלָה לְאִטִּי לְרַגֵּל הַמְּלֹאכָה אֲשֶׁר־לִפְנֵי וְלִרְגֵל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבָא אֶל־אָדָם שְׁעִירָה: 15 וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ אֲצִיגֶה־נָא עִמָּךְ מִן־הָעֵם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲמַצָּחֶן בְּעֵינֵי אָדָם: 16 וַיִּשְׁבּ בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂוֹ לְדֶרֶךְ שְׁעִירָה: 17 וַיַּעֲקֹב נָסַע סָפְתָה וַיָּבֹן לָוֶּ בֵּית וַלְמִקְנֶהוּ עֲשָׂה סֹכֶת עַל־כֵּן קָרָא שְׁם־הַמָּקוֹם סֹכֶת: 18 וַיִּבֹּא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאַרְץ כְּנָעַן בְּבֹאֹ מִפְּדֹן אָרֶם וַיִּחַן אֶת־פָּנָיו הָעִיר: 19 וַיִּקָּן אֶת־חֲזֻקַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר גָּטָה־שָׁם אֶהְיֶה מִיָּד בְּנִי־חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֵם בְּמִנְחָה קְשִׁיטָה: 20 וַיַּצֵּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לּוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: o

34

Okubakulwa kwa Dina

¹ Dina, munyere Lea aburhiraga Yakobo, anacihuluka mpu aje alamusa abanyere b'òku lugo. ² Sikemi, mwene Hamori, Muhiviti, muluzi w'eco cihugo erhi amubona amubakula, amuhima misi, alala boshi naye. ³ Omurhima gwâge gwarhonya Dina mwali wa Yakobo, asîma oyo munyere bwenêne kuhika amurhûliriza. ⁴ Sikemi abwîra îshe Hamori, erhi: «Onshebere ola munyere mmuyanke.» ⁵ Yakobo ali amamanya oku kwo anasherezize omwali Dina ntyo; ci ebwa kuba abagala bâli ebulambo oku buso bwâbo, alanga eryo ihwe kuhika abagala bagaluka.

Bene Yakobo bayumvanya omu biyerekire okuyankirana n'Abasishimiti

⁶ Hamori îshe wa Sikemi aja emwa Yakobo mpu bashambâle. ⁷ Bene Yakobo erhi bamafuluka ebwa mashwa, bamanya ako kanwa; balya balume baluba, babâ burhe bwenêne, okuyumva Sikemi ahemwire bene Israeli, omu kubakula mwâli wa Yakobo: nanga arhali ntyo kwo abandi bajira. ⁸ Hamori ababwîra, erhi: «Omurhima gwa mugala wâni Sikemi gurhonyize mwâli winyu bwenêne, mmuhûnyire, mumuhe ye amuyanke. ⁹ Mujire rhuyumvanye ntyo, mukaz'iruha bâli binyu na nirhu rhwakaz'imuha bâli birhu.

¹⁰ Muyubake haguma nirhu, n'ecihugo ecira cimuyigulirwe: mwanahashiciyubakamwo, mucigeregeremwo, munacidekereremwo.» ¹¹ Sikemi anacibwîra îshe na bashinja ba namunyere, erhi: «Mâshi, ntoni nani omu masu ginyu, namuha ngasi ebi mwakampûna! ¹² Ciru mwankaluza engulo na ngasi birugu by'ishigi mwankanahûna nabijira, namuha nk'oku munahûnyire casînga mumpe oyo munyere mmuyanke.» ¹³ Bene Yakobo omu bwenge, bashuza Sikemi n'îshe Hamori, bamubwîra n'obwengehusi kulya kuba ye wabakulaga mwâli wabo Dina. ¹⁴ Banacibashuza, mpu: «Rhurhankajira akantu ka bene ako, rhurhankaha mwâli wirhu omulume orhali mukembûle, bulya kuli rhwe ciri cihemu. ¹⁵ Ci kwone muli okwo rhwanayumvanya ninyu: erhi mwankayôrha akîrhu, mukanajira abarhabana binyu babe bakembûle. ¹⁶ Ago mango mwanahash'ikârhuha bâli binyu na nirhu rhwanahash'ikâmuhaha bâli birhu, na ntyo rhwanaba lubaga luguma. ¹⁷ Ci kwone akaba murharhuyumvirhi mw'aka kanwa k'okukembûlwa, rhwanarhola mwali wirhu rhunaje handi.» ¹⁸ Ebinwa byâbo byasîmisa Hamori na Sikemi mwene Hamori. ¹⁹ Nyamwana arhacirhindiraga okujira ntyo bulya ali asîmire mwali wa Yakobo bwenêne, ye wanali muntu wa lukengwa lunene aha mw'îshe. ²⁰ Hamori n'omugala Sikemi banacija ebwa muhango gw'olugo, banacibwîra abantu

ba mwo olwo lugo lwabo, mpu: ²¹ «Bala bantu bali bantu ba bulonza bwinja: babêre haguma nirhu muno cihugo, banaje aha balonzize; sinza oku ecihugo coshi ciri cilambûle embere zabo. Rhwakaz'ibayanka bâli babo babe bakirhwe, nabo rhwanabah bâli birhu. ²² Ci abo bantu barhankayemera okuyubaka haguma na nirhu n'okujira lubaga luguma nka abanarhabana barhabiri bakembûle nk'oku nabo bonene bayosire. ²³ Amaso gabo, ebintu byâbo, ebirugu byâbo, ka byoshi birhabe birhu? Rhubayemerere okwo badesire, banayubake eno mwirhu.» ²⁴ Ngasi boshi banakazâg'ihuluka, kugera muli ogwo muhango gw'olugo, bâyemera Hamori n'omugala Sikemi. Ngasi bûko mulume yeshi akembûlwa.

Simoni na Levi bacihôlera mwali wabo

²⁵ Olusiku lwa kasharhu, oku ebibande birhacifuma, bene Yakobo babirhi: Simoni na Levi, bashinja babo Dina, barhôla ngasi muguma engôrho yage. Buzira kuyoboha cici banacirhogera mulya lugo, bayirha ngasi bûko mulume wanali mwo yeshi. ²⁶ Hamori n'omugala Sikemi, nabo babashâyisamwo engôrho, n'erhi bâba bamarhenza Dina omu mwa Sikemi bahuluka. ²⁷ Bene Yakobo barhêra abayagalisire banahagula olwo lugo kulya kuba mwâli wabo bamubonesize nshonyi. ²⁸ Barhôla ebintu byâbo binyinyi n'ebinenene, n'endogomi zabo; ebyâli omu lugo kuguma na ngasi bindi byâli ebulambo byoshi basâbunga. ²⁹ Banyaga ebirugu byoshi, abana babo barho boshi na bakâbo, basâbunga na ngasi byoshi byanali omu nyumpa. ³⁰ Oku bundi Yakobo anacibwîra Simoni na Levi, erhi: «Mwamampiraga omu maganya garhali go wânî! Mwamanshombanya n'abantu bayubaka muli cino cihugo. Abanya Kanani n'Abaperiziti: oku abantu ngwerhe niono barhali banganaci, bakolaga bacihira haguma bantabâlire, banyirhe, bamperêrekeze ntyo nie n'omulala gwânî.» ³¹ Bamushuza, mpu: «Ka kwaligi kukwânîne mwali wirhu bamurhabirekwo nka mukazi wa cishungu?»

Genesis 34: 1

ותצא דינה בת־לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ: 2 וירא אתה שכם בן־חמור החי נשיא הארץ ויִקַּח אתה וישקב אתה ויענה: 3 ויתדבק נפשו בדינה בת־יעקב ויאהב את־הנעור וידבר על־לב הנער: 4 ויאמר שכם אל־חמור אביו לאמר קח־לי את־הילדה הזאת לאשה: 5 ויעקב שמע כי טמא את־דינה בתו ובגיו היא את־מקנהו בשדה וחקרש יעקב־עַד־בָּאָם: 6 ויצא חמור אב־שכם אל־יעקב לדבר אתו: 7 ובני יעקב באו מן־השדה כשמעם ויתעצבו האנשים ויחר להם מאד כי־נבלה עשה־בישראל לישקב את־בת־יעקב וכן לא יעשה: 8 וידבר חמור אתם לאמר שכם בני חשקה נפשו בבתכם תנו גא אתה לו לאשה: 9 והתחתנו אתנו בנתיכם תתנו־לנו ואת־בנותינו תקחו לכם: 10 ואתנו תשבו והארץ תהיה לפניכם שבו וסחרוה והאחזו בה: 11 ויאמר שכם אל־אביו ואל־אחיו אמצא־חן בעיניכם ואשר תאמרו אלי אתן: 12 הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה כאשר תאמרו אלי ותנו־לי את־הנער לאשה: 13 ויענו בני־יעקב את־שכם ואת־חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם: 14 ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את־אחזתנו לאיש אשר־לועזלה כי־חרפה הוא לנו: 15 אך־בזאת נאות לכם אם תהיו כמנו להמול לכם כל־זכר: 16 ונתנו את־בנותינו לכם ואת־בנותיכם נקח־לנו וישבנו אתכם והיינו לכם אחד: 17 ואם־לא תשמעו אלינו להמול ולקחנו את־בתנו והלכנו: 18 ויטבו דבריהם בעיני חמור ובעיני שכם בן־חמור: 19 ולא־אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת־יעקב והוא נכבד מלל בית אביו: 20 ויצא חמור ושכם בנו אל־שער עירם וידברו אל־אנשי עירם לאמר: 21 והאנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו בארץ ויסחרו אתה והארץ תהרבה־בתי: 22 וישבנו את־בנותם נקח־לנו נשים ואת־בנותינו נתן להם: 23 ואל־בנותם הלוא לנו הם אך נאותה להם וישבו אתנו: 24 וישמעו אל־חמור ואל־שכם בנו כל־יִצְחָק שער עירו וימלו כל־זכר כל־יִצְחָק שער־עירו: 25 והיה ביום השלישי בהיותם באים ויקחו שני־בני־יעקב שמעון ולוי אחי דינה אישחרבו ויבאו על־העיר בטח ויהרגו כל־זכר: 26 ואת־חמור ואת־שכם בנו הרגו לפי־חרב ויקחו את־דינה מבית שכם ויצאו: 27 ובני יעקב באו על־ההרלים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם: 28 ואת־צאנם ואת־בזקנם ואת־חמריהם ואת־אשר־בעיר ואת־אשר בשדה לקחו: 29 ואת־כל־חילם ואת־כל־טפם ואת־נשיהם שבו ויבזו ואת כל־אשר בבית: 30 ויאמר יעקב אל־שמעון ואל־לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והלויני ונשמדתי אני וביתי: 31 ויאמרו הכזוה יעשה את־אחוזתנו: פ

35

Yakobo n'abagala aha Beteli

¹ Nyamuzinda abwîra Yakobo, erhi: «Yimuka! osôkere e Beteli onabêreyo, oj'iyubakayo oluhêrero; waluyubakira olya Nyamuzinda wakubonekeraga galya mango wajâga wayaka mukulu wâwe Ezau.» ² Yakobo abwîra ab'aha mwage boshi na ngasi bandi banali bo naye, erhi: «Murhenze banyamuzinda b'obwihambi bali ekarhî kinyu, mucîcêse munayambale yindi yindi myambalo. ³ Muyimuke rhuje e Beteli, naj'iyubakira yo Nyamuzinda oluhêrero, ye wanyumvirhizagya amango nal'impanyagîre, ye wanali'indusize omu njira nâlimwo.» ⁴ Banacihâ Yakobo banyamuzinda b'ihanga bâli bagwerhe boshi, n'orhugondo rhw'amarhwiri bâli bagwerhe rhwoshi, naye Yakobo abikalira aha murhi gubâ hofi n'e Sikemi. ⁵ Banacigandûla, n'ecôbâ ca Nyamuzinda câgwa oku bishagala by'e marhambi byoshi: barhaderhaga mpu bayishakwo bene Yakobo. ⁶ Yakobo ahika aha Luzu, omu cihugo c'e Kanani, ho Beteli, ye n'abantu bâli

boshi. ⁷ Ayubaka oluhêrero n'aho ahayîrika izîno Iya El Beteli, bulya aho ho Nyamuzinda amubonekeraga amango ajâga ayaka mukulu wage. ⁸ Oku bundi, Debora, mulezi wa Rebeka, anacifâ, abishwa idako Iya Beteli aha murhi; n'aho kwo bahaderha mpu Murhi gw'Emirenge. ⁹ Nyamuzinda abonekera kandi Yakobo erhi arhenga e Padani Aramu, anamugisha. ¹⁰ Amubwîra, erhi: «Izîno lyâwe we Yakobo, ci barhakacikuderha Yakobo, izîno lyâwe wekola Israheli.» Lyo banakola bamuderha eryo Iya Israheli. ¹¹ Nyamuzinda amubwîra, erhi: «Nie El Shadayi. Oburhe onahâbwe, ishanja lyaburhwa nâwe, omwandu gw'amashanja gwaburhwa nâwe, n'abâmi barhenga omu nda yawe. ¹² Ecihugo nahâga Abrahamu na Izaki nkuhîre co; n'obûko bwâwe enyuma zawe nabo mbuhîre eci cihugo.» ¹³ Nyamuzinda asôka, amuleka aho amuganîrizagya. ¹⁴ Yakobo agwika oluhêrero aho amuganirizagya, lwali luhêrero lw'ibuye, abulagirakwo idivayi n'amavurha. ¹⁵ Yakobo ahayîrika izîno Iya Beteli aho Nyamuzinda amuganîrizagya. Okuburhwa kwa Benyamini n'okufâ kwa Rasheli ¹⁶ Banacirhenga e Beteli. Hali hacisigire lugendo lwa kasanzi karhali kanyi bahike aha Efrata, lero Rasheli anaciburha. Okuburha kwage yâbâ ntambala bwenêne. ¹⁷ Oku izîmi lidwîrhe lyamubiribinga, omugikulu amubwîra, erhi: «Orhayobohaga kandi murhabana waburha ¹⁸ Amango g'okurhengamwo omûka, bulya kwâli kukola kufâ, ayîrika olya mwana izîno Iya Benoni; ci îshe amuyirika izîno Iya Benyamini. ¹⁹ Rasheli anacifâ, abishwa oku njira y'e Efrata, ahaderhwa mpu ho Betelehemu. ²⁰ Yakobo agwika ibuye ly'oluhêrero oku cûsho ca Rasheli, lwo luhêrero lw'oku cûsho ca Rasheli, ho linacibâ kuhika ene. Omuziro gwa Rubeni ²¹ Israheli agenda aj'igwika ecirâlô câge aha ishiriza Iya Midal-Ederi. ²² Ago mango Israheli ali ayubasire eyo munda, Rubeni akanya aj'ilâla boshi na Bilaha ciherula c'îshe, na Israheli akumanya. Bene Yakobo ikumi na babirhi Bene Yakobo bâli ikumi na babirhi. ²³ Bene Lea : Rubeni yo nfula ya Yakobo, Simoni, Levi, Yuda, Isakari na Zabuloni. ²⁴ Abana ba Rasheli: Yozefu na Benyamini. ²⁵ Bene Bilaha, mujakazi wa Rasheli bâli: Dani na Nefutali. ²⁶ Bene Zilafa, mujakazi wa Lea bâli: Gadi na Asheri. Bo bana baburhiragwa Yakobo omu Padani Aramu abo.

Okufâ kwa Izaki . Abagala bombi Yakobo na Ezau bamubisha aha Hebroni

²⁷ Yakobo anacihika aha mw'îshe Izaki aha Mambri, aha Kiriya-Arba, ho haderhwa Hebroni. ²⁸ Emyâka y'akalamo ka Izaki yali myâka igana na makumi gali munani. ²⁹ Izaki arhengamwo omûka. Afa, bamuhira kuli bene wabo, erhi anakola mushosi, ali akola mukulu anali amayigurha ensiku. Abagala Ezau na Yakobo bamubisha.

Genesis 35 :1

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵּית-אֵל וְשֹׁב-שָׁם וְעֹשֶׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ לַאלֹהִים הַנִּצָּחָה אֵלַי בְּבֶרֶךְ מִפְּנֵי עֶשָׂו אֲחִיךָ: ² וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-בָּיתוֹ וְאֶל כָּל-אֲשֶׁר עִמּוֹ הָיוּ אֶת-אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּתִכְלֻסְהֶם הָיוּ וְהִחֲלִיפוּ שְׁמֹתֵיהֶם: ³ וַיִּקְוָמָה וְנַעֲלָה בֵּית-אֵל וְאֶעֱשֶׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ לַאלֹהִים אֲתִי בְיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עֲמַלִּי בְדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכֵתִי: ⁴ וַיִּתְּנוּ אֶל-יַעֲקֹב אֶת כָּל-אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּיָדָם וַאֲבָנֵיהֶם וַיִּטְּנוּ אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם-שָׁכָם: ⁵ וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַתָּת אֱלֹהִים עַל-הַעֲרִים אֲשֶׁר סָבִיבֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: ⁶ וַיָּבֹא יַעֲקֹב לִזְזָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ פְּנֹנָה הוּא בֵּית-אֵל הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-עִמּוֹ: ⁷ וַיָּבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם אֵל בֵּית-אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבֶרֶחוֹ מִפְּנֵי אֲחִיו: ⁸ וַתִּמָּת דְּבָרָה מִיִּצְחָק רַבִּקָּה וַתִּקְבֹּר מִתַּחַת לְבֵית-אֵל תַּחַת הָאֵלֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֵלֹן בְּכוֹת: ⁹ וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב עוֹד בְּבֹאוֹ מִפֶּדֶן אָרָם וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ: ¹⁰ וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שְׁמֶךָ יַעֲקֹב לֹא-יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: ¹¹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׂדֵי פָרָה וְרֹבָה גֹּיִם וְקָהֵל גִּוִּים יִהְיֶה מִמֶּךָ וּמִלְכִים מִחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ: ¹² וְאֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וְיִצְחָק לְךָ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעְךָ אַחֲרַי אֶתְּנֶנָּה: ¹³ וַיַּעַל מִעֵלָיו אֱלֹהִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דָּבַר אֹתוֹ מִצְבָּה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דָּבַר אֹתוֹ מִצְבָּה אָבֹן וַיִּסֹּף עָלֶיהָ יֹסֵף וַיַּצֵּק עָלֶיהָ שֵׁמוֹ: ¹⁴ וַיִּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבָּה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דָּבַר אֹתוֹ שָׁם אֱלֹהִים בֵּית-אֵל: ¹⁵ וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת-שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר אֹתוֹ שָׁם אֱלֹהִים בֵּית-אֵל: ¹⁶ וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי-עוֹד כְּבֶרֶת הָאֶרֶץ לְבֹא אֶפְרָתָה וַתֵּלֶד רָחֵל וַתִּקְשׁ בְּלֶדְתָּהּ: ¹⁷ וַיְהִי בְהַקְשָׁתָהּ בְּלֶדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמֵּילָדֶת אֶל-תִּירְאִי כִּי-גַם-זֶה לָךְ בֶּן: ¹⁸ וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מָתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן-אֹנִי וְאֶבְיָו קָרָא לוֹ בְּנֵי-מִין: ¹⁹ וַתִּמָּת רָחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הוּא בֵּית לָחֶם: ²⁰ וַיִּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבָּה עַל-קְבֻרָתָהּ הוּא מִצְבָּת קְבֻרַת-רָחֵל עַד-הַיּוֹם: ²¹ וַיִּסֹּעַ יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אֹהֶלָה מִהֲלָאָה לְמַגְדֵּל-עֶדֶר: ²² וַיְהִי בִשְׁנֵן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיֵּלֶךְ רָאוּבֵן וַיִּשְׁלַב אֶת-בִּלְהָה פִּילְגֶשׁ אֶבְיָו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל פִּוְיָהּ בְּנֵי-יַעֲקֹב שְׁנִים עָשָׂר: ²³ וַיִּבְנֶי לָאָה בָּנוֹר יַעֲקֹב רָאוּבֵן וַיִּשְׁמְעוּן וְלֵוִי וַיְהוּדָה וַיִּשְׁשֹׁנָר וַזְּבוּלֹן: ²⁴ וַיִּבְנֶי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן: ²⁵ וַיִּבְנֶי בִלְהָה שְׁפָתָת רָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי: ²⁶ וַיִּבְנֶי זַלְפָּה שְׁפָתָת לָאָה גָד וְאֲשֶׁר אֵלָה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלְדוּ לוֹ בְּפֶדֶן אָרָם: ²⁷ וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אֲבִיו מִמֶּרָא קִרְיַת הָאָרְבֶּעַ הוּא חֲבֹרֹן אֲשֶׁר-גָּר-שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק: ²⁸ וַיְהִי יָמֵי יִצְחָק מֵאָת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה: ²⁹ וַיָּגֹעַ יִצְחָק וַיָּמָת וַיִּצְחָק אֶל-עֲמִיזָדָן וַיִּשְׁבַּע יָמָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֶשָׂו וְיַעֲקֹב בְּיוֹם פ

36

Abakazi n'abana ba Ezau îshe wa Edomu e Kanani n'e Seyiri

¹ Alaga iburha Iya Ezau oderhwa Edomu. ² Ezau ayanka abakazi omu banyere b'e Kanani: Ada mwali wa Eloni, Muhititi, Oholibama, mwali wa Ana, mwene Sibeoni, Muhoriri. ³ Basmati mwali wa Ismaeh na mwali wabo Nabayoti. ⁴ Ada aburhira Ezau Elifazi; Basmati, aburha Reweli, ⁵ Oholibama aburha Yewushi, Yalami na Korahi. Bo bana ba Ezau abo, baburhiragwa omu cihugo c'e Kanani. Ezau aja e Seyiri ⁶ Ezau

arhôla bakâge, abagala n'abâli, na ngasi boshi b'aho mwage, arhôla ebintu byage n'ebihêsi byage, rhuderhe ngasi kantu ah akola agwerhe omu cihugo c'e Kanani, akanya aja e Seyiri, kuli m'omulumuna Yakobo. ⁷ N'ecarhumaga, kwâli kubà ebirugu byâbo byal'ikola byamaluga, barhankacihashire okubêra haguma, n'ecihugo balimwo cali camafundêra oku maso gabo. ⁸ Ntyo Ezau aj'yubaka omu ntôndo ya Seyiri. Ezau yenaligi Edomu. Iburha Iya Ezau e Seyiri ⁹ Alaga iburha Iya Ezau îshe wa Edomu omu ntôndo ya Seyiri. ¹⁰ Alaga amazîno ga bene Ezau: Elifazi, mugala wa Ada, muka Ezau, na Reweli mugala wa Basmati, muka Ezau. ¹¹ Bene Elifazi baba: Temani, Omari, Sefo, Gayetamo, Kenazi. ¹² Elifazi, mugala wa Ezau ali agwerhe eciherula mpu ye Timuna, anacimuburhira Ameleki. Bo bana ba Ada, muka Ezau abo. ¹³ Alaga bagala ba Reweli: Nahati, Zerahi, Shama, Miza, bo bana ba Basmati muka Ezau abo. ¹⁴ Alaga abagala ba Oholibama, mwali wa Ana, mugala wa Sibeoni, muka Ezau: amuburhira Yeushi, Yalamu na Koraha. Abarhambo ba Edomu ¹⁵ Alaga abarhambo ba bene Ezau: Bene Elifazi, nfula ya Ezau: Omurhambo Temani, omurhambo Omari, omurhambo Sefo, omurhambo Kenazi, ¹⁶ omurhambo Gayetama, omurhambo Amaleki. Bo barhambo ba Elifazi abo, omu cihugo ca Edomu, bo bana ba Ada abo. ¹⁷ Alaga na bene Reweli mugala wa Ezau: omurhambo Nahata, omurhambo Zeraha, omurhambo Shama, omurhambo Miza. Bo barhambo ba Reweli abo omu cihugo ca Edomu; bo bana ba Basmati muka Ezau abo. ¹⁸ Alaga n'abana ba Oholibama muka Ezau: omurhambo Yeushi, omurhambo Yalama, omurhambo Koraha. Bo barhambo ba Oholibama mwali wa Ana muka Ezau abo. ¹⁹ Bo bene Ezau abo n'abarhambo babo abo. Yene ye Edomu.

Iburha Iya Seyiri, muhoriti n'abâmi b'e Edomu embere Israheli ayîshe

²⁰ Alaga bene Seyiri muhoriti, bo bene ecihugo: Lotani, Shobali, Sibeoni, Ana. ²¹ Dishoni, Eseri, Dishani, abo bo barhambo ba Abahoriti, bene Seyiri omu cihugo ca Edomu. ²² Bene Lotani bo: Hori, na Hemami, na mwali wabo Lotani ye Timuna. ²³ Alaga abana ba Shobali: Aluvani, Manahati, Ebali, Shefo, Onami. ²⁴ Alaga bene Sibeoni: Aya, Ana, oyu Ana y'olya wabandanaga amishig'amahyuza omu irûngu erhi ayabwire endogomi z'îshe Sibeoni. ²⁵ Alaga abana ba Ana: Dishoni, Oholibama, mwali wa Ana. ²⁶ Alaga bene Dishani: Hemudani, Eshibani, Yitrani, Kerani. ²⁷ Alaga bene Eseri: Bilahani, Zavani, Akani. ²⁸ Alaga bene Dishani: Usi na Arani. ²⁹ Alaga abarhambo b'Abahoriti: omurhambo Lotani, omurhambo Shobali, omurhambo Sibeoni, omurhambo Ana, omurhambo Dishoni, omurhambo Eseri, ³⁰ omurhambo Dishoni. Bo barhambo ba Abahoriti abo, nk'oku emilala yâbo enali omu cihugo ca Seyiri. Abâmi b'e Edomu ³¹ Alaga abâmi bâli bayimire omu cihugo ca Edomu embere z'okuyima kw'omwâmi Muisraheli. ³² Bela mwene Beyori, ayima omu Edomu n'olugo lwâge izîno lyalo ye wali Dianahaba. ³³ Bela âfà, na Yobabi, mwene Zeraha w'e Bosara àyima omu byage. ³⁴ Yobabi âfà na Hushami w'omu cihugo ca Abatemaniti àyima omu byage. ³⁵ Hushami âfà, Hadadi àyima omu byage, ali mwene ola Bedadi wahimaga bene Madiani omu ntambala y'e Mowabu n'olugo lwâge lwaderhagwa Avita. ³⁶ Hadadi âfà, na Samula w'e Masreka àyima omu byage. ³⁷ Samula âfà, na Shaulu w'e Rehoboti- ha-Nahari àyima omu byage. ³⁸ Shaulu âfà, na Baal Hanan mwene Akibori àyima omu byage. ³⁹ Baal Hanan mwene Akibori âfà, na Hadari àyima omu byage, olugo lwâge ye wali Pawu, engoli yage ye wali Mehatabeli, mwali wa Matredi w'e Me-Zahabu. Abandi barhambo b'e Edomu ⁴⁰ Alaga abarhambo b'Ezau omu kushimba emilala yâbo, aha bayubakaga, n'amazîno gabo: omurhambo Timuna, omurhambo Aluva, omurhambo Yeteti, ⁴¹ omurhambo Oholibama, omurhambo Ela, omurhambo Pinoni, ⁴² omurhambo Kenazi, omurhambo Temani, omurhambo Mibsari, ⁴³ omurhambo Magadiyeli, omurhambo Irami. Bo barhambo b'e Edomu abo omu kushimba aha bayubakaga mwa cirya cihugo bâgwerhe. Ezau ye Ishe w'e Edomu.

Genesis 36 :1

ואלה תלדות עשו הוא אדום: 2 עשו לקח את־נשיו מבנות כנען את־עדה בת־אילון החתי ואת־אהליבמה בת־ענה בת־צבון החוי: 3 ואת־בשמת בת־ישמעאל אחות נביות: 4 ותלד עדה לעשו את־אליפז ובשמת ילדה את־יעיש ואת־יעלם ואת־קרח אלה בני עשו אשר ילדו־לו בארץ כנען: 5 ואהליבמה ילדה את־יעיש ואת־יעלם ואת־קרח אלה בני עשו אשר ילדו־לו בארץ כנען: 6 ויקח עשו את־נשיו ואת־בניו ואת־בנותיו ואת־כל־נפשות ביתו ואת־מקנהו ואת־כל־בהמתו ואת־כל־קנינו אשר רכש בארץ כנען וילך אל־ארץ מפני יעקב אחיו: 7 כִּי־היה רכושם רב משבת יחזו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אתם מפני מקניהם: 8 ונשיב עשו בהר שעיר עשו הוא אדום: 9 ואלה תלדות עשו אביו אדום בהר שעיר: 10 אלה שמות בני־עשו אליפז בן־עדה אשת עשו רעואל בן־בשמת אשת עשו: 11 ויהיו בני אליפז תימן אומר צפו וגעתם וקנז: 12 ותמנעו היתה פילגש לאליפז בן־עשו ותלד לאליפז את־עמלק אלה בני עדה אשת עשו: 13 ואלה בני רעואל נחת וזרח שמה ומזה אלה היו בני בשמת אשת עשו: 14 ואלה היו בני אהליבמה בת־ענה בת־צבון אשת עשו ותלד לעשו את־יעיש ואת־יעלם ואת־קרח: 15 אלה אלו־פי בני־עשו בני אליפז בכור עשו אלו־פי תימן אלו־פי אומר אלו־פי צפו אלו־פי נחת אלו־פי קרח אלו־פי געתם אלו־פי עמלק אלה אלו־פי אליפז בארץ אדום אלה בני עדה: 17 ואלה בני רעואל בן־עשו אלו־פי נחת אלו־פי זרח אלו־פי שמה אלו־פי מזה אלה אלו־פי רעואל בארץ אדום אלה בני בשמת אשת עשו: 18 ואלה בני אהליבמה אשת עשו אלו־פי יעיש אלו־פי יעלם אלו־פי קרח אלה אלו־פי אהליבמה בת־ענה אשת עשו: 19 אלה בני־עשו ואלה אלו־פיהם הוא אדום: 20 אלה בני־שעיר החרי ישיב הארץ לטון ושובל וצבון וענה: 21 ודישון ואצר ודישן אלה אלו־פי החרי בני שעיר בארץ אדום:

22 ויהי בני-לוטן חרי והימם ואחות לוטן תמנע: 23 ואֵלֶּה בְּנֵי שׁוּבֵל עַלֵּן וּמִנַּחַת וְעִיבֵל שְׁפִי וְאוֹנָם: 24 וְאֵלֶּה בְּנֵי-צַבְעוֹן וְאַיָּה וְעֵגָה הוּא עֵגָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת-הַיָּמִם בְּמַדְבָּר בְּרַעְתּוֹ אֶת-הַחֲמֹרִים לְצַבְעוֹן אָבִיו: 25 וְאֵלֶּה בְּנֵי-עֵגָה דִּישָׁן וְאַהֲלִיבָמָה בַת-עֵגָה: 26 וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישָׁן חֲמִדָן וְאַשְׁבֵּן וְיִתְרֹן וְכָרֹן: 27 אֵלֶּה בְּנֵי-אֶצָר בֶּלְהֹן וְזַעֲנָן וְעֶקֶן: 28 וְאֵלֶּה בְּנֵי-דִישָׁן עׇזִּין וְאַרְן: 29 וְאֵלֶּה אֱלֹהֵי הַחֲרִי אֱלֹהֵי לׇטָן אֱלֹהֵי שׁוּבֵל אֱלֹהֵי צַבְעוֹן אֱלֹהֵי עֵגָה: 30 אֱלֹהֵי דִישָׁן אֱלֹהֵי אֶצָר אֱלֹהֵי דִישָׁן אֵלֶּה אֱלֹהֵי הַחֲרִי לְאַלְפֵיהֶם בְּאֶרֶץ שְׁעִיר: פ 31 וְאֵלֶּה הַמְלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ-מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: 32 וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדוֹם בֶּלַע בֶּן-בְּעֹזֵר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: 33 וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן-זָרַח מִבְּצָרָה: 34 וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֲשָׁם מֶאֶרֶץ הַתִּימָנִי: 35 וַיָּמָת חֲשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הַדָּד בֶּן-בְּדָד הַמִּצָּה אֶת-מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֹנִית: 36 וַיָּמָת הַדָּד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שְׁמֵלָה מִמִּשְׁרָקָה: 37 וַיָּמָת שְׁמֵלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שְׂאוּל מִרְחֻבוֹת הַנֶּהָר: 38 וַיָּמָת שְׂאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בְּעַל חֲגֹן בֶּן-עֶכְבֹּר: 39 וַיָּמָת בְּעַל חֲגֹן בֶּן-עֶכְבֹּר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הַדָּר וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטָבָאֵל בַּת-מִטְרָד בַּת מִי זָהָב: 40 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אֱלֹהֵי עֶשָׂן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְמִקְמָתָם בְּשִׁמְתָם אֱלֹהֵי תַמְגַּע אֱלֹהֵי עֲלֹהָ אֱלֹהֵי יִתְתִּי: 41 וְאֵלֶּה אֱהִלִּיבָמָה אֱלֹהֵי אֵלָה אֱלֹהֵי פִינֹן: 42 וְאֵלֶּה קִנָּן אֱלֹהֵי תִימָן אֱלֹהֵי מִבְּצָר: 43 וְאֵלֶּה מִגְדִּיאֵל אֱלֹהֵי עֵיגָם אֵלֶּה אֱלֹהֵי אֲדוֹם לְמִשְׁבֹּתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֶשָׂן אָבִי אֲדוֹם: פ

37

¹ Cikwône Yakobo abêra omu cihugo îshe abâga, omu cihugo ca Kanani. Emyanzi ya Yozefu na bene wabo

IV . Ogwa Yozefu

Emyanzi ya Yozefu na bene wabo

² Alaga emyanzi ya Yakobo: Yozefu ali akola agwerhe myâka ikumi na nda. Akazâg'iyabula ebibuzi bo na bakulu bage b'omu mwa bak'îshe. Aciri murho, akâyabula boshi na bagala ba Bilaha, na bagala ba Zilafa. Yozefu abwîra îshe emyanzi migalugalu bakazâg'ibaderhera. ³ Israheli arhonyagya Yozefu kulusha abandi bana bage, bulya àli mwana aburhiraga omu bushosi, amuhangîkiza akanzo k'amaboko maliri. ⁴ Bakulu bage erhi babona oku îshe amamurhonya kulusha abandi bagala boshi, bamushomba, barhacimuderhezagya bwinja. ⁵ Lero Yozefu alôrha ecilôrho, aciganirira bakulu bage, nabo bamushomba lero kulusha. ⁶ Ababwîra obwo erhi: «Yumvagyî ecilôrho nalorhaga: ⁷ Nalôsire rhudwîrhe rhwashana emîha y'engano omu mashwa, omwiha gwâni gwanacizûka gwayimanga n'emîha yinyu yagorha ogwâni yaguyunamira.» ⁸ Bakulu bage bamushuza, mpu: «Kwo kuderha oku olonzize oyîme ekarhî kirhu, obe mwâmi nirhu rhukushige, nisi erhi obe nnawirhu orhurhegeke!» Lero bamushomba okurhalusize erhi ebyo bilôrho n'eyo nshambôlo yage birhuma. ⁹ Ashub'ilôrha ecindi cilôrho, naco aciganirira bakulu bage. Ababwîra, erhi: «Kandi nalôsire ntya: Izûba, omwêzi na nyenyêzi ikumi na ngumabyakazâg'ifukama embere zani.» ¹⁰ Eco cilôrho aciganirira îshe na bakulu bage. Cikwône îshe amukalihira amubwîra, erhi: «Bici ebyo walôsire? Ka rhwanacyîshe niono na nyoko na bakulu bâwe mpu rhwakufukamira?» ¹¹ Bakulu bage bamubâ mitula, cikwône îshe yehe abikirira ako kanwa omu murhima gwâge.

Yozefu âguzibwa na bene wabo

¹² Bakulu bage banacyiabulira amaso g'ebintu b'îshe e Sikemi. ¹³ Israheli anacibwîra Yozefu, erhi: «Ka bakulu bâwe arhaliyo bayabulire e Sikemi? Yisha nkurume emunda bali» Naye ashuza, erhi: «Ntumaga niono». ¹⁴ Ashub'imubwîra, erhi: «Kanyagya olole kurhi bene winyu bayosire, n'ebintu, obul'igaluka ombwire emyanzi.» Anacimurhuma ntyo kurhenga omu kabanda ka Hebroni, naye ahika e Sikemi. ¹⁵ Muntu muguma amushanga aja ahabuka, omu bulambo, oyo amudôsa, erhi: «Cici waja walonza?» ¹⁶ Naye ashuza, erhi: «Najanalonza bakulu bâni, ombwire nani ngahi bayabulîre obuso bwabo.» ¹⁷ Olya mulume ashuza, erhi: «Barhaciri kuno, nayumvîrhe baciderheza, mpu: «Rhuje e Dotani.» ¹⁸ Balangira aciri kuli, n'embere abahikeho, barhôla omuhigo gw'okumuyirha. ¹⁹ Babwirana bone na nene, mpu: «Lâba kalôsi ola wayisha! ²⁰ Buno, muyishage rhumuyirhe rhunamukwebe omu iriba rhwankanabona, rhuyîsh'iderha mpu ensimba nkali yamulire. Rhwalolaga kurhi e bilôrho byage byayîsh'ibâ.» ²¹ Rubeni ayumva ogwo mulâli, amuyôkola omu maboko gabo. Aderba erhi: «Nanga rhurhayirhaga omuntu.» ²² Rubeni ashubiza, erhi: «Murhahiraga mukabulaga omuko! Mumukwebe erhi kwo mwâlira iriba lirîri liri omu irûngu, ci kwone mumanye mwankamuhirakwo olûnu!» Kwâli kuderha mpu amulikûze omu maboko gabo abul'imugalula emw'îshe. ²³ Erhi Yozefu acihika hali bakulu bage, bamuhogola akanzo kage; kalya kanzo akazâg'iyambala k'amaboko maliri. ²⁴ N'erhi babâ bamamugwârha, bamukweba omu iriba. Eryola iriba lirhâlimwo cici, murhâli na mishi. ²⁵ Oku bundi babwarhala mpu bayikule; oku bayinamula amasu, balangira omuzinzi gw'Abaismaeliti barhengaga e Galadi. Engamiya zabo zâli zidwîrhe ecizibwe, obukû n'amanukato, babihêkaga e Mîsiri. ²⁶ Lero Yuda anacibwîra bene wabo, erhi: «Bunguke buci rhwakûla omu kuyirha mwene wirhu n'okufulika omuko gwâge. ²⁷ Kanyi rhumugulize Abaismaeliti,

rhurhamuhiragakwo olûnu, bulya amabà mwene wirhu wa muko muguma na nirhu.» Bene wabo banacimuyumva. ²⁸ Hanacigera abantu barhunzi b'e Madiani, barhenza Yozefu mulya iriba; bamuguza bihumbi makumi abirhi bya nfaranga, bamuguliza abo barhunzi baismaeliti, nabo bamuhêka e Mîsiri. ²⁹ Rubeni, erhi ashubira ebwa iriba, abona oku Yozefu arhacirimwo. Abera emyambalo yage, ³⁰ n'erhi ashubira aha balumuna ababwîra, erhi: «Olya mwana arhaciri mulya! Nani ngahi nshubûkirage obu?» ³¹ Banacirhôla kalya kanzo ka Yozefu n'erhi babà bamaniga ecihebe, bavunvuza kalya kanzo omu muko. ³² Barhuma kalya kanzo k'amaboko malîri emwîshe, bankahirakwo ebi binwa, mpu; «Lola ebi rhwarhazire. Lola erhi karhankanaba kalya kanzo ka mugala wâwe aka.» ³³ Yakobo alola aderha, erhi: «Kanzo ka mugala wâni kano, eciryanyi camulire. Yozefu kulibwa anallîbirwe.» ³⁴ Yakobo anacibera omwambalo gwâge, akenyera sunzu aja omu mishibo y'omugala nsiku zirhali nyi. ³⁵ Bagala bage na bâli bage boshi bakaz'iyisha bal'imurhûliriza, ci kwone arhalonzagya okurhûlirizibwa, ederha, erhi: «Nayôrha ndi omu mishibo kuhika nyandagali ekuzimu, emunda mugala wâni ali.» ³⁶ Balya ba Madiyaniti bamuhêka e Mîsiri, bamuguliza Potifari, nkonê ya Faraoni na murhambo w'abaganda bage.

Genesis 37: 1

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: 2 אֵלֶּה הַתְּלֹדֹת יַעֲקֹב וְיֹסֵף בֶּן־שָׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצָאן וְהָוָה נֹעַר־אֶת־בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת־בְּנֵי זֵלְפָּה נְשֵׁי אֲבִיו וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־דְּבָרָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: 3 וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בְּנָיו כִּי־בְנֵי־זִקְנָה הָיָה לוֹ וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים: 4 וַיֵּרָא אָחִיו כִּי־אָתּוֹ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחִיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֵם: 5 וַיִּחַלֵּם יוֹסֵף חֲלֹם וַיַּגֵּד לְאָחִיו וַיֹּסְפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ: 6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַחֲלֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי: 7 הֲנֵנּוּ אֲנִי חֲלֹם מֵאֲלֹמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלַמְתִּי וְגַם־נָצְבָה וְהִנֵּה תִסְבֶּינָה אֲלַמְתִּים וְתִשְׁתַּחֲוּוּ לָאֲלַמְתִּי: 8 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מִשׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיֹּסְפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ עַל־חֲלֻמְתּוֹ וְעַל־דְּבָרָיו: 9 וַיִּחַלֵּם עוֹד חֲלֹם אֹחֵר וַיֹּסֶפֶר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלַמְתִּי חֲלֹם עוֹד וְהִנֵּה הִשְׁמַשׁ וְהִנֵּה אֶחָד עֹשֶׂה כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ: 10 וַיֹּסֶפֶר אֶל־אֲבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגֵּד־בּוֹ אֲבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה הַחֲלֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הֲבֹא נָבֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָד לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרְצָה: 11 וַיִּקְנֹאוּ־בּוֹ אָחִיו וַאֲבִיו שָׁמַר אֶת־הַדְּבָר: 12 וַיִּלְכְּ אָחִיו לְרַעוּת אֶת־צֹאן אֲבִיהֶם בְּשֹׂכֶם: 13 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא אָחִיךָ רַעִים בְּשֹׂכֶם לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִי: 14 וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא־נָא רָאֵה אֶת־שְׁלֹם אָחִיךָ וְאֶת־שְׁלֹם הַצֹּאן וְהַשִּׁבְנִי דָּבָר וַיִּשְׁלַחְהוּ מַעֲמֵק חֲבֹרֹן וַיָּבֹא שָׁכְמָה: 15 וַיִּמְצְאוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בַשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה־תַּבְקֹשׁ: 16 וַיֹּאמֶר אֶת־אָחִי אֲנִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידֶה־נָּא לִּי אִיפֹה הֵם רַעִים: 17 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שְׁמַעְתִּי אֲמָרִים נִלְכָּה דְּתִינָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אָחִיו וַיִּמְצָאם בְּדִתָּן: 18 וַיֵּרָא אֹתוֹ מַרְחֵק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַפְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ: 19 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בָעַל הַחֲלֻמוֹת הַלְזָה בָּא: 20 וַעֲתִידָהּ לָכֵן וְנִהְרָגָהּ וְנִשְׁלַחְהָ בְּאֶחָד הַבָּרוֹת וְאִמְרָנוּ תִּהְיֶה רָעָה אֶקְלָתָהּ וְנִרְאָה מֵה־יְהִי חֲלַמְתּוֹ: 21 וַיִּשְׁמַע רָאוּבֵן וַיַּצִּלְהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנֹס נַפְשִׁי: 22 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רָאוּבֵן אֶל־תִּשְׁפֹּכוּ־דָם הַשִּׁלְכּוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וַיֵּד אֶל־תִּשְׁלֹחַ־בּוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבֻ אֶל־אֲבִיו: 23 וְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־אָחִיו וַיִּפְּסִיטוּ אֶת־יוֹסֵף אֶת־כְּתֹנֶתוֹ אֶת־כְּתֹנֶת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו: 24 וַיִּקְלְהוּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ בְּהָרָה וְהַבּוֹר לֶקַח אֵין בּוֹ מֵיִם: 25 וַיִּשְׁבּוּ לְאֶקְלָתָם וַיִּשְׁאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרָא וְהִנֵּה אַרְחֹת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגְּלַעַד וּגְמִלֵיהֶם גִּשְׁאִים נִכְאָל וּצְרִי וּלֵט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִם: 26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אָחִיו מֵהַבָּצַע כִּי נִהְרַג אֶת־אָחִיו וְכִסִּינוּ אֶת־דָּמּוֹ: 27 וְלֹא־וַיִּמְכְּרוּ לִישְׁמַעְאֵלִים וַיָּדְנוּ אֶת־תִּיבֵי־בּוֹ כִּי־אֲחִינוּ בִּשְׂרָרָה הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אָחִיו: 28 וַיַּעֲבֹרוּ אֲנָשִׁים מִדִּינִים סְחָרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף לִישְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרַיִם: 29 וַיֵּשֶׁב רָאוּבֵן אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין־יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: 30 וַיֵּשֶׁב אֶל־אָחִיו וַיֹּאמֶר הִלֵּד אֵינָנו וְאֲנִי אֵנָה אֲנִי־בָא: 31 וַיִּקְחוּ אֶת־כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכְּתֹנֶת בָּדָם: 32 וַיִּשְׁלַחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מַצָּאנוּ הַכֶּר־נָא הַכְּתֹנֶת בְּנֶךְ הוּא אִם־לֹא: 33 וַיִּפְתְּרָה וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי תִּהְיֶה רָעָה אֶקְלָתָהּ סָרַף סָרַף יוֹסֵף: 34 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׁמַלְתּוֹ וַיִּשֶׁם שָׁק בְּמַתְּגָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנֵי יָמִים רַבִּים: 35 וַיִּקְרָא כָּל־בְּנָיו וְכָל־בְּנוֹתָיו לְנַחֲמָם וַיִּמְאֵן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֶרְדָּ אֶל־בְּנֵי אֲבִלְשָׁאֵלָה וַיָּבֶךְ אֹתוֹ אֲבִיו: 36 וְהַמִּדְיָנִים מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפֹטִיפָר סָרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטְּבָחִים: פ

38

Emyanzi ya Yuda boshi na Tamara

- ¹ Mwago mango, Yuda arhenga oku babo, aj'ishiga mulume muguma w'e Adulami, izîno lyage ye Hira.
- ² Eyo munda, Yuda ábugâna mwâli wa mukanani muguma, mpu ye Shuwa, âsheba olya munyere.
- ³ Nyamukazi ârhôla izîmi, âburha murhabana, amuyirika izîno Iya Eri . ⁴ Ashub'irhôla izîmi, âburha murhabana, amuyirika izîno Iya Onani. ⁵ Ashubiriza âburha murhabana amuyirika izîno Iya Shela; ho âli aha Akizibu erhi âburha. ⁶ Yuda aj'ishebera enfula yage Eri : Omukazi ye wali Tamara. ⁷ Ci kwone Eri , yo nfula ya Yuda, agayisa Nyamubâho, lero amuyirha. ⁸ Yuda abwîra Onani, erhi: «J'omu mwa muka mukulu wâwe, omujirire nk'oku irhegeko ly'obulamu linadesire, oburhire mukulu wâwe.» ⁹ Ci kwone Onani ali amanyire oku iburha lirhabe lyage, na ntyo erhi abâga ali nyumpa bo na muka mukulu wage, anakaz'ibulagira oku idaho lyo arhag'iha mwene wabo iburha. ¹⁰ Ikola liri ntyo lyagayisa Nyamubâho, amulambika naye. ¹¹ Lero Yuda anacibwîra omwali-kazi Tamara, erhi: «Oj'ibêra aha mwinyu nka mukana, kuhika mugala wâni Shela akule.» Bulya akazâg'iderha emurhima, erhi: «Kurhakwanini oyu naye afe aka bakulu bage.» Tamara ashubira aha mwîshe. ¹² Ensiku zâgera zirhali nyi, mwâli wa Shuwa, yerigi muka Yuda , âfâ. Erhi Yuda arhenga omu mishibo, asôkera e Timuna mpu aj'imôma ebibuzi byage, agenda bo

n'omwîra wage Hira w'e Adulami. ¹³ Banacibwîra Tamara, mpu: «Lola oku shazala oyo wamasôkera e Timuna, aj'imôma ebibuzi byage.» ¹⁴ Ahogola emyambalo yage y'obukana, ayambala ecitambara, yeshi acihundikira bwinja, aj'itamala aha muhango gw'Enayimi, oku njira ye Timuna. Ali amazânwa n'okubona Shela akola mukulu barhanamuhîri ye mpu amuyanike. ¹⁵ Yuda erhi amubona, amanya mpu mukazi wa cirala, bulya ali acihundikire n'obusu n'obusu. ¹⁶ Amujaho kulya burhambi bw'enjira, amubwîra, erhi: «Oleke nkuyanike.» Arhâli amanyire oku mwalikazi oyo. Nyamukazi anacidôsa, erhi: «Bici wampà lyo nyemera wanyanka?» ¹⁷ Naye ashuza, erhi: «Nakuha omwanahene w'omu buso bwâni.» Nyamukazi, erhi: «Nyemire, ci kwone orhang'impâ ecikinja oku walinda omuntumira.» ¹⁸ Naye adôsa, erhi: «Bici nakuha cikinja?» Nyamukazi, erhi: «Ompe akashe kâwe, omugozi gwâwe n'ako karhî ofumbasire.» Amuha byo, amuja yo, Iyanabâ izîmi lyage. ¹⁹ Nyamukazi kuyimuka, arhola enjira yage ahogola ecitambara câge, ashub'iyambala enyambalo yage y'obukana. ²⁰ Yuda anacirhuma omwanahene, amufumbika olya mwira wage w'e Adulami, mpu agend'imurhôlera ebirugu byage âhânaga cikinja, emwa olya mukazi. Ci kwone arhamushangaga. ²¹ Adôsa abantu bayubaka halya, erhi: «Ngahi akola abâ olya mukazi wâli oku njira e Enayimi?» Bâmushuza, mpu: «Nta mango eyo munda ekola ebîre omukazi w'ecishungu.» ²² Agaluka emunda Yuda ali, amubwîra, erhi: «Ntamushimanyire, ciru n'abantu b'eyo munda bamambwîra oku aho harhasag'ibâ mukazi muherulwa. Mpu nta mango eyo ekola ebîre omukazi w'ecishungu.» ²³ Yuda ederha, erhi: «Abiyôrhanage, kurhakwanini baje barhushékera. Ci kwone nioyo nalintumire oyo mwanahene, woyo orhacishimanyire oyu nakurhumagakwo.» ²⁴ Erhi hagera nka myêzi isharhu, bâbwîra Yuda, mpu: «Mwalikazi wâwe Tamara ahemusire. Ciru anarhola izîmi ly'omu bulala.» Yuda ederha, erhi: «Mumulêrhe embuga bamuyoce.» ²⁵ Erhi bakola bamudwîrhe embuga, arhumiza emw'ishazala, erhi: «Omulume nn'ebi birugu ye wanjiraga eri izîmi.» Erhi: «Olole bwinja ka ndi aka kashe, ogo mugozî n'aka karhi.» ²⁶ Yuda abilolêreza, ederha erhi: «Ali mushinganyanya kundusha, kulya kuba ntacimuhâga mugala wâni Shela.» Arhanaciderhaga mpu amushâsa. ²⁷ Erhi ensiku zâge z'okuburha zihika, babona oku mahasha gamuli omu nda. ²⁸ Omu kuburha, muguma muli balya bana alambûla okuboko; omugikulu akugwârha akuyambisa ehigozi hidukula, anaderha, erhi: «Oyu ye yishire wa burhanzi.» ²⁹ Ci olya mwana ashub'igalula okuboko, n'owabo aba ye yisha wa burhanzi. Olya mugikulu aderha, erhi: «Oku wamacihâga enjira wâni! Geraga!» Banacimuyirika izîno Iya Peresi. ³⁰ Owundi naye anacihuluka, ye wal'iyambirhe ehigozi hidukula ekuboko; banacimuyirika izîno Iya Zerah.

Genesis 38: 1

וְהָיָה בָּעֵת הַהִוא נִרְדְּ הַיְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו יוֹסֵף עַד־אִישׁ עַדְלָמִי וְשָׁמוּ חִירָה: 2 וַיֵּרֶא־שָׁם הַיְהוּדָה בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי וְשָׁמוּ שֹׁעֵ וַיִּקְחָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ: 3 וַתְּהִי וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ עֶר: 4 וַתְּהִי עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אוֹנוֹן: 5 וַתִּסֹּף עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁלָה וְהָיָה בְּכַזִּיב בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ: 6 וַיִּקְחָהּ הַיְהוּדָה אִשָּׁה לָעֶר בְּכוֹרָו וְשָׁמָּה תָמַר: 7 וַיְהִי עַר בְּכוֹר הַיְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּמְתָּהּ: 8 וַיֹּאמֶר הַיְהוּדָה לוֹאֹנוֹ בָּא אֶל־אִשְׁתִּי אֶחָיו וַיִּבֶם אֹתָהּ וַהֲקֵם זָרַע לְאֶחָיו: 9 וַיֵּדַע אוֹנוֹן כִּי לֹא לוֹ יְהִיָּה הַזָּרַע וְהָיָה אִם־בָּא אֶל־אִשְׁתִּי אֶחָיו וְשָׁחַת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נִתֵּן־זָרַע לְאֶחָיו: 10 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֶשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם־אֹתוֹ: 11 וַיֹּאמֶר הַיְהוּדָה לְתַמָּר כְּלֹתִי שָׁבִי אֶלְמָנָה בֵּית־אֲבִיךָ עַד־יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי כִי אֲמַרְפֹּן־יָמוֹת גַּם־הוּא כְּאֶחָיו וַתֵּלֶךְ תַּמָּר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ: 12 וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַתֵּמֶת בַּת־שֹׁעֵ אִשְׁת־יְהוּדָה וַיִּנָּחַם הַיְהוּדָה וַיַּעַל עַל־גִּזְזִי צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רַעוּהוּ הַעַדְלָמִי תַמְנָתָהּ: 13 וַיֵּגֶד לְתַמָּר לֵאמֹר הִנֵּה חֲמִיר עֲלֶיךָ תַמְנָתָה לִגֹּז צֹאנוֹ: 14 וַתִּסֹּר בְּגָדֶיהָ אֶלְמָנוּתָהּ מֵעֲלֶיהָ וַתִּקְס בְּצַעֲרָהּ וַתִּתְעַלֶּף וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינָיו אֶשֶׁר עַל־דֶּרֶךְ תַמְנָתָהּ כִּי רָאָתָה כִּי־גָדַל שֵׁלָה וְהוּא לֹא־נִתְּנָהּ לוֹ לְאִשָּׁהּ: 15 וַיֵּרָאֶה הַיְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְתָהּ פָּנֶיהָ: 16 וַיֵּט אֶלֶיהָ אֶל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הֲבֵנָה אֲבֹא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי כְלֹתָהּ הוּא וַתֹּאמֶר מַה־תִּתֶּן־לִי כִּי תָבֹא אֵלַי: 17 וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי אֶשְׁלַח גִּדִּי־עֲצִים מִן־הַצֶּאֱן וַתֹּאמֶר אִם־תִּתֶּן עֲרִבּוֹן עַד שְׁלֹחֲךָ: 18 וַיֹּאמֶר מַה הָעֲרִבּוֹן אֶשֶׁר אֶתֶּן־לְךָ וַתֹּאמֶר חֲתָמִי וּפְתִילֶךָ וּמִטָּה אֶשֶׁר בִּידְרוֹתַי־לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתְּהִי לוֹ: 19 וַתִּקֶּם וַתֵּלֶךְ וַתִּסֹּר צַעֲרִיפָה מֵעֲלֶיהָ וַתִּלְבֹּשׁ בְּגָדֶיהָ אֶלְמָנוּתָהּ: 20 וַיִּשְׁלַח הַיְהוּדָה אֶת־גִּדִּי הָעֲצִים בִּידֵי רַעוּהוּ הַעַדְלָמִי לְקַחַת הָעֲרִבּוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִצָּאָהּ: 21 וַיִּשְׁאַל אֶת־אֲנָשֵׁי מְקוֹמָהּ לֵאמֹר אֵיךְ הַקִּדְשָׁה הוּא בְּעֵינָיו עַל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא־הָיְתָה בָּזָה קִדְשָׁהּ: 22 וַיֵּשֶׁב אֶל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מִצָּאָתִי וְגַם אֲנָשִׁי הַמְּקוֹם אָמְרוּ לֹא־הָיְתָה בָּזָה קִדְשָׁהּ: 23 וַיֹּאמֶר הַיְהוּדָה תִּקְחִי־לָהּ פֶּן נִהְיָה לְבֹזֵז הִנֵּה שְׁלַחְתִּי הַגִּדִּי הָזֶה וְאֵתָהּ לֹא מִצָּאָתָהּ: 24 וַיְהִי כִּמְשָׁלֶשׁ חֳדָשִׁים וַיֵּגֶד לַיְהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָהּ תָּמַר כְּלֹתְךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזוֹנָיוֹם וַיֹּאמֶר הַיְהוּדָה הוֹצִיָּאוּהָ וַתִּשְׂרֹף: 25 הוּא מוֹצֵאת וְהִיא שְׁלֹחָה אֶל־חֲמִיָּה לֵאמֹר לֹאִישׁ אֶשֶׁר־אָלָהּ לוֹ אֲנִכִּי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר־נָא לָמִי הַחֲתָמָת וְהַפְתִּילִים וְהַמִּטָּה הָאֵלֶּה: 26 וַיִּכָּר הַיְהוּדָה וַיֹּאמֶר צִדְקָה מִמֶּנִּי כִּי־עַל־פֶּן לֹא־נִתְּנָתִי לְשֵׁלָה בְנִי וְלֹא־יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּהּ: 27 וַיְהִי בָּעֵת לְדַתָּהּ וְהִנֵּה תְאוֹמִים בְּבֶטְנָהּ: 28 וַיְהִי בְלִדְתָּהּ וַיִּתֵּן־יָד וַתִּקַּח הַמִּלְדָּת וַתִּקְשֹׁר עַל־יָדָּהּ שְׁנֵי לֵאמֹר זֶה יֵצֵא רֹאשׁוֹנָהּ: 29 וַיְהִי כִּמְשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יֵצֵא אַחִיו וַתֹּאמֶר מַה־פֶּרֶצַת עָלֶיךָ פָּרָץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּרֶץ: 30 וְאַחֶר־יֵצֵא אַחִיו אֶשֶׁר עַל־יָדוֹ הַשֵּׁנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זָרַח: o

39

Yozefu e Mîsiri

¹ Yozefu âli erhi ahêsirwe e Mîsiri, Potifari murhonyi wa Faraoni na murhambo mukulu w'abaganda, Mumisiri, amuguliraga Aba-Ismaeli bâlibamudwirheyo. ² Nyamubâho erhi anali boshi na Yozefu, akâbêrwa na byoshi, anacibêra omu nyumpa y'olya nnawabo Mumisiri. ³ Nnawabo abona oku ayimangîrwe na

Nyamubâho, n'oku ngasi ebi adwîrhe ajira byoshi biri byamubêra. ⁴ Yozefu arhona ntyo emwa nnawabo, amuhira omu mikolo yage, anamuha oburhegesi bw'eb'omu nyumpa yage byoshi. ⁵ Kurhengeraga ago mango amujiraga murhambo w'enyumpa yage na mulanzi w'eb'yage byoshi, Nyamubâho agisha enyumpa y'olya Mumisiri, erhi Yozefu orhuma: omugisho gwa Nyamubâho gwagwârha ngasi ebi anajiraga byoshi, omu nyumpa n'omu mashwa. ⁶ Lero ahira ngasi ebi anagwerhe byoshi omu nfune za Yozefu, arhacishibiriraga mpu ankadôsa kantu kalebe, aha nyuma z'ebi alya.

Ogwa Yozefu bona nn'omumwabo gwamuhisa omu mpamikwa

⁷ Lusiku luguma enyuma ly'aho, muka nnawabo afikira Yozefu kw'isu, anacimubwîra, erhi: «Yisha nkubambire.» ⁸ Cikwône yehe alahira, abwîra muka nnawabo, erhi: «Lola oku aga mango ndi hano nnawirhu arhabà ayobohire ebiri muno nyumpa yage, ebyage byoshi abinangisize. ⁹ Yenene arhagwerhi buhashe kundusha mw'eno nyumpa. Ntaco ampanzize kwo aha nyuma zawe bulya oli mukâge. Kurhi nankajiraga obubi bungana aho n'okuhemukira Nyamuzinda?» ¹⁰ Akazâg'ishambâza Yozefu ngasi lusiku, ci kwone Yozefu arhayemeraga okugwîshira aha burhambi bwâge n'okumuyanka. ¹¹ Lero lusiku luguma Yozefu ayisha omu nyumpa mpu ajire emikolo yage, n'omu bantu bakola muli eyo nyumpa, ntaye wahali. ¹² Olya mukazi amugwarhira oku mushangi amubwîra, erhi: «Yisha nkubambire!» Ci yehe amulekera cirya cishûli acilibirhira embuga. ¹³ Erhi abona oku amamulekera ecishûli omu nfune n'oku amalibirhira embuga, ¹⁴ ahamagala abakozi b'omu mwage anacibabwîra, erhi: «Loli oku! Arhudwirhirage Omuhebraniya mpu ayîsh'irhusharhirakwo! Oyu mulume amanyishakwo mpu mmubambire, lero namahamagaza n'izu linene. ¹⁵ Ene aciyumva nayâma nnampamagaza, âjandika omushangi gwâge aha burhambi bwâni alibirhira emuhanda.» ¹⁶ Okuhandi anacibîka gulya mushangi aha burhambi bwâge kuhika nnanyumpa alinda afulukira omu nyumpa. ¹⁷ Anamubwîra birya binwa, erhi: «Olya murhumisi w'Omuhebraniya wâli orhudwirhire, analîjîre emunda ndi mpu ali nsharhirakwo. ¹⁸ Ci ene nciyâma nnampamagaza, âjahika omushangi gwâge aha burhambi bwâni analibirhira emuhanda.» ¹⁹ Erhi nnanyumpa ayumva ebinwa bya mukâge, wamubwiraga, mpu: «Ala kwo mwambali wâwe anyishagawo ntyo», oburhe bwamugwârha. ²⁰ Nnawabo Yozefu arhegeka mpu bamugwarhe banamuhebe omu mpamikwa; mulya bakazâg'ihira abashwekwa ba mwâmi. Yozefu omu mpamikwa Anacibêra omwo mpamikwa. ²¹ Nyamubâho erhi anali haguma na Yozefu, amuyerekeza oburhonyi bwâge anarhuma arhona omu masu g'omurhambo w'abashweke. ²² Olya murhambo w'empamikwa amulangîsa abandî bashweke bâli omu mpamikwa boshi na ngasi byakazâg'ijamwo, byakazâg'ijirwa naye. ²³ Oyo murhambo w'empamikwa arhankadesire mpu ayobohera ebiri omu maboko ga Yozefu, bulya Nyamubâho âli haguma naye, anakazâg'irhuma abêrwa n'emikolo yage yoshi.

Genesis 39: 1

וְיוֹסֵף הוֹדָה מִצְרַיִם וַיִּקְרָא פּוֹטִיפָר סֹרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הִטְבִּיחַ אִישׁ מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שָׁמָּה: 2 וַיְהִי יְהוֹנָתָן אֶת־יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מִצְרַיִם וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִ: 3 וַיִּנָּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוֹנָתָן אֶתּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר־הָיָה עִשָּׂה יְהוֹנָתָן מִצְרַיִם בִּידּוֹ: 4 וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרֹת אֹתוֹ וַיַּפְקְדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ וְכָל־יִשְׁלֹן נֶתֶן בִּידּוֹ: 5 וַיְהִי מֵאֵל הַפְּקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל־כָּל־אֲשֶׁר יִשְׁלֹן וַיַּבְרֶךְ יְהוֹנָתָן בֵּית־בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגִלְלֵי יוֹסֵף וַיְהִי בְּרֶכֶת יְהוֹנָתָן בְּכָל־אֲשֶׁר יִשְׁלֹן בְּבֵיתוֹ וּבִשְׂדֵה: 6 וַיַּעֲזֹב כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ בִּיד־יוֹסֵף וְלֹא־יָדַע אֹתוֹ מֵאַחֵר כִּי אִם־הִלָּחַם אֲשֶׁר־הָיָה אוֹכַל וַיְהִי יוֹסֵף יָפֶה־תָאֵר וַיְפֶה מְרָאָה: 7 וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אִשְׁת־אֲדֹנָיו אֶת־עֵינֶיהָ אֶל־יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שִׁכְבָּה עִמִּי: 8 וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל־אִשְׁת־אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יָדַע אֵתִי מִה־בְּבֵית וְכָל־אֲשֶׁר־יִשְׁלֹן נֶתֶן בִּידִי: 9 אֲנִינּוּ גָדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא־חֹשֶׁךְ מִמֶּנִּי מֵאַחֵר כִּי אִם־אוֹתָךְ בְּאֶשֶׁר אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִין אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחַטָּאתִי לֹא־לִּי: 10 וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל־יוֹסֵף וְיוֹסֵף וְלֹא־שָׁמַע אֲלֶיהָ לְשֹׁכֵב אֲצֶלָהּ לְהוֹיֹת עִמָּה: 11 וַיְהִי כִּהְיוּ הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיִתָּה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בְּבֵית: 12 וַתִּתְּפֹשֶׂהוּ בְּבִגְדּוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָהּ וַיֵּגַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: 13 וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי־עָזַב בְּגָדוֹ בִּידָהּ וַיֵּגַס הַחוּצָה: 14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לָמָּר רָאוּ הַבִּיא לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לְצַחֵק בָּנוּ בְּאֵלֵי לְשֹׁכֵב עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: 15 וַיְהִי כִשְׁמָעוֹ כִּי־הִרְמִיתִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֲצֵלִי וַיֵּגַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: 16 וַתִּנָּח בְּגָדוֹ אֲצֶלָהּ עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ: 17 וַתִּדְּבַר אֵלָיו כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בֹּא־אֵלַי הַעֲבֹד הַעֲבָרִי אֲשֶׁר־הִבֵּאתָ לָנוּ לְצַחֵק־בִּי: 18 וַיְהִי כִּהְרִימִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֲצֵלִי וַיֵּגַס הַחוּצָה: 19 וַיְהִי כִשְׁמָע אֲדֹנָיו אֶת־דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו לֵאמֹר כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה עָשִׂהִלִּי עֲבָדְךָ וַיִּסַּח אָפוֹ: 20 וַיִּקָּח אֲדֹנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֹּהֵר מִקְּדוֹם אֲשֶׁר־אַסּוּרִי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַסֹּהֵר: 21 וַיְהִי יְהוֹנָתָן אֶת־יוֹסֵף וַיִּט אֵלָיו חֹסֶד וַיִּתֵּן חֵן בְּעֵינָיו שֶׁר בֵּית־הַסֹּהֵר: 22 וַיִּתֵּן שֶׁר בֵּית־הַסֹּהֵר בִּיד־יוֹסֵף אֶת כָּל־הָאֲסוּרִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהֵר וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר עֲשִׂים שָׁם הָיָה עֹשֶׂה: 23 אֵין שֶׁר בֵּית־הַסֹּהֵר רָאָה אֶת־כָּל־מַאֲוֵמָה בִּידּוֹ בְּאֶשֶׁר יְהוֹנָתָן אֶתּוֹ וְאֲשֶׁר־הָיָה עֹשֶׂה יְהוֹנָתָן מִצְרַיִם: o

40

Yozefu ahugûla ebilôrho by'abashwekwa

¹ Enyuma z'aho omurhambo w'amamvu n'omurhambo w'ebiryo bya mwâmi w'e Mîsiri banacigayisa nnawabo, mwâmi w'e Mîsiri. ² Faraoni agwarhwa n'oburhê bw'abo barhonyi bage bombi: omurhambo

w'amamvu n'omurhambo w'ebiryo.³ Abashwekêsa emw'omurhambo w'abalanzi, mw'erya mpamikwa Yozefu âli ashwekirwemwo.⁴ Naye omurhambo w'abalanzi abarhumira Yozefu mpu akaz'ibakolera, bageza nsiku zirhali nyi mw'eyo mpamikwa.⁵ Omurhambo w'amamvu n'olya w'ebiryo, kulya banali omu mpamikwa bombi, banacilôrha budufu buguma, ngasi muguma ecilôrho câge cinamuyerekire.⁶ Sêzi erhi Yozefu aja omu bali, ashanga bombi bah burbe.⁷ Adôsa balya barhambo ba Faraoni bâli bashwekere haguma naye omu mpamikwa ya nnawabo, erhi: «Kurhi oku mugwerhe obusu buzinzibire ene wâni?»⁸ Bamubwîra, mpu: «Rhwakazir'ilôrha na naye wankarhuhugûlira eco cilôrho.» Yozefu ababwîra, erhi: «Nyamuzinda ye hugûla ebilôrho; ci nshambâliragi nani okwo.»⁹ Omurhambo w'abarhânza aganirira Yozefu ecilôrho câge, erhi: «Omu cilôrho cani, nanacibona emburho y'omuzâbîbu embere zani,¹⁰ ogwo muzâbîbu gwali gugwerhe mashami asharhu, gwashabuka, gwanayasa n'ebihadu by'ogwo muzâbîbu byakaz'ijakwo amalehe gayezire.¹¹ Akabêhe ka Faraoni kali omu nfune zani, narhôla galya malehe, nagakandira omu kabebe ka Faraoni, nadêkerezwa akabêhe omu maboko ga Faraoni.»¹² Yozefu amubwîra, erhi: «Yumvagya okwo kwo kuderha kurhi: Ago mashami asharhu g'omuzâbîbu gayerekîne nsiku isharhu.¹³ Hacisigîre nsiku isharhu Faraoni akulîke, anakushubize omu mukolo gwâwe: washub'ikâdêkerezwa akabêhe ka Faraoni omu maboko gage, nk'oku wanakazâg'ijira amango waciri murhambo w'amamvu.¹⁴ Okaz'inkengêra amango wabona erylira iragi, onansengerere emwa Faraoni, antenze nani muli eyi nyumpa.¹⁵ Bulya kushamula banshamulaga omu cihugo c'Abayahudi, ciru n'eno munda nayo, ntaco najizire cankarhuma nashwekwa.»¹⁶ Omurhambo w'ebiryo âbona oku Yozefu anahûgwire bwinja eco cilôrho, naye anacimubwîra, erhi: «Nani kwo nalîôsire ntya: nal'imbarhwire birhiri bisharhu bya migati oku irhwe.¹⁷ Omu cirhiri c'enyanya mwali erylira migati Faraoni analya, cikwône ebinyunyi byakaz'ilya erylira migati yali omu cirhiri oku irhwe lyani.»¹⁸ Yozefu anacimushuza, erhi: «Yumvagya nâwe, okwo kuderha oku ebirhiri bisharhu zo nsiku isharhu.¹⁹ Hacisigîre nsiku isharhu Faraoni akulîke, anakumanike oku murhi n'enyunyi zanalya enyama za kuli we.»²⁰ Oku lusiku lwa kasharhu lwo lwali lusiku lw'okukengeza okuburhwa kwa Faraoni, ajirira abambali boshi olusiku lukulu. Alîka omurhambo w'amamvu n'omurhambo w'ebiryo omu karhî k'abarhambo b'abalwi.²¹ Omurhambo w'amamvu amushubiza omu cikono câge, akaz'ikâfumbika Faraoni akabehe kage.²² Omurhambo mukulu w'ebiryo anacimanikwa nka kulya Yozefu anabahugûliraga.²³ Ci olya murhambo w'amamvu arhacikengêraga Yozefu, amuyibagira.

Genesis 40: 1

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וְהָאִפֶּה לְאֹדֹנָיִם לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם: 2 וַיִּקְצָץ פָּרְעֹה עַל שְׂגִי סְרִיסָיו עַל שֵׁר הַמְשָׁקִים וְעַל שֵׁר הָאוֹפִים: 3 וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמֶר בֵּית שֵׁר הַטְּבָחִים אֶל-בֵּית הַסֵּהר מִקְּדָם אֲשֶׁר יוֹסֵף אֶסּוּר שָׁם: 4 וַיִּפְקֹד שֵׁר הַטְּבָחִים אֶת-יוֹסֵף אֶתָּם וַיִּשְׁרֹת אֹתָם וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמֶר: 5 וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלֵילָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאִפֶּה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֶסּוּרִים בְּבֵית הַסֵּהר: 6 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בִּבְקֹר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵגֶם זַעֲפִים: 7 וַיִּשְׁאַל אֶת-סְרִיסֵי פָרְעֹה אֲשֶׁר אֹתָם בְּמִשְׁמֶר בֵּית אֹדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים הַיּוֹם: 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלֹמְנוּ וּפְתָר אֵין אֵתָּה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פְּתָרִים סִפְרוּ-נָא לִי: 9 וַיֹּסֶפֶר שֵׁר-הַמְשָׁקִים אֶת-חֲלֹמֹו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה-גֹפֶן לִפְנֵי: 10 וּבְגֹפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִיא כְּפָרְחֹת עֲלֶתָה נֹצֵה הַבָּשִׁילֹו אֲשֶׁקְלֶתִּיהָ עֲנָבִים: 11 וְכֹס פָּרְעֹה בִּיָּדִי וְאָקַח אֶת-הָעֲנָבִים וְאָשַׁחֲטָם אֹתָם אֶל-כּוֹס פָּרְעֹה וְאָתָּן אֶת-הַכּוֹס-עַל-כַּף פָּרְעֹה: 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פְּתָרֹנִי שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 13 בְּעוֹדוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פָרְעֹה אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִשְׁיבֵה עַל-כַּנֹּף וְנִתְּתָ כּוֹס-פָּרְעֹה בְּיָדוֹ כְּמִשְׁפֵּט הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מְשָׁקֶהוּ: 14 כִּי אִם-זָכַרְתִּי אֶתְּךָ כְּאֲשֶׁר יִטֵּב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָּא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּי אֶל-פָּרְעֹה וְהוֹצַרְתִּי מִן-הַבֵּית הַזֶּה: 15 כִּי-גָנַב גָּנַבְתִּי מֵאֶרֶץ הַעֲבָדִים וְגַם-פָּה לֹא-עָשִׂיתִי מֵאוֹמֶה כִּי-שָׁמוּ אֹתִי בְּבֹר: 16 וַיֵּרָא שֵׁר-הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסֵף אֶף-אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלְיָחַי עַל-רֹאשִׁי: 17 וּבִסֵּל הַעֲלִיּוֹן מִלֵּל מֵאֵל פָּרְעֹה מַעֲשֵׂה אִפֶּה וְהַעֲלוֹף אֶתְּךָ מִן-הָאֵל מַעַל רֹאשִׁי: 18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פְּתָרֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 19 בְּעוֹדוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פָרְעֹה אֶת-רֹאשׁוֹ מֵעֵלִי וְתִלָּה אוֹתָהּ עַל-עֹץ וְאֶתְּךָ הַעֲלוֹף-אֶת-בְּשָׂרָהּ מֵעֵלֶיךָ: 20 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלָּדֹת אֶת-פָּרְעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁוֹ שֵׁר הַמְשָׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שֵׁר הָאֹפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו: 21 וַיִּשָּׁב אֶת-שֵׁר הַמְשָׁקִים עַל-מִשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל-כַּף פָּרְעֹה: 22 וְאֶת שֵׁר הָאֹפִים תִּלָּה כְּאֲשֶׁר פָּתָר לָהֶם יוֹסֵף: 23 וְלֹא-זָכַר שֵׁר-הַמְשָׁקִים אֶת-יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּח: פ

41

Ebilôrho bya Faraoni

¹ Enyuma lya myâka ibirhi. Faraoni alôrha ayimanzire hofi n'olwishi lwa Nili. ² Abona mulya lwishi mwanyonyôka nkafu nda nyinjija na ntwezu, zarhondêra zakerera omu cibingu. ³ Lâba oku zindi nkafu nda zamarhenga omu Nili, zikulikîre entanzi, zirhali nyinja z'okulolwakwo kabirhi, zinali mporhompompo, zâgend'ija aha burhambo bw'ezabo, aha lwishi lwa Nili. ⁴ Ziry nkafulu mbimbi zirhankalolwakwo na mporho-mporho zanacirya ziry nkafulu ntwezu na nyinjija oku kubona. Aho Faraoni âsinsimuka, ⁵ ashub'ihunga, alôrha ecilôrho ca kabirhi: Ala oku mihuli nda eyimanzire oku karhi kaguma, mihuli minjinja na minenenê. ⁶ Yindi mihuli nda mityangulinguli enababusire n'empûsi y'emwenê nayo yayisha. ⁷ Erya

mihuli egokombire, yamirangusa erya yal'irhunzire enayunjulirine. Kandi Faraoni àsinsimuka. Ala oku cali cilôrho eco.⁸ Erhi buca sêzi. Faraoni ayumva omurhima guruhadêkeriri. Ahamagala abashonga n'abagula bage b'omu Mîsiri boshi. Abaganirira ebyo bilôrho ci ntaye ciru n'omuguma wاهشire okumuhugulira byo.⁹ Oku bundi, omurhambo w'amamvu aja aho, abwîra Faraoni, erhi: «Nkola nashub'ikengêza ene amabi gani.¹⁰ Faraoni ali akunirîre bambali bage, anabahira, omu mpamikwa emwa omurhambo w'abaganda, niono n'omurhambo w'ebiryo.¹¹ Rhwanacilôrhera budufu buguma, nie n'owirhu. Ci ebyo bilôrho birhâli byo biguma.¹² Omwo rhwali mwali mwana muguma muhebraniya, ali mwambali w'omurhambo w'abalâlizi. Rhwâmushambâlira ebilôrho birhu, arhuhugûlirabyo.¹³ Byanacibâ nk'oku anarhubwiraga: niono Faraoni anshubiza omu mukolo gwâni, naye owirhu amanikwa.»¹⁴ Faraoni arhumiza mpu balêrhe Yozefu. Banacimurhenza duba duba omu mpamikwa. Amômwa, arhôla yindi yindi myambalo, aja emwa Faraoni.¹⁵ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Nalôsire ecilôrho ci ntaye ohashir'icimpugûlira, ci nayumvîrhe bakuderha mpu erhi wankayumva ecilôrho erhi wanacihûgwire.»¹⁶ Yozefu ashuza Faraoni amubwîra, erhi: «Ntali cici, cikwône Nyamuzinda yêne ye washuza Faraoni.»¹⁷ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Omu cilôrho canî, nali nka nyimanzire oku burhambi bwa Nili.¹⁸ Omu lwishi mwanacinyonyôka nkafu nda nyinjinja na ntweđu, zarhondêra zakera omu cibingu.¹⁹ Enyuma ly'aho, ala oku zindi nda zanyonyôka za mihorha, mbî-mbî zirhankalolwakwo kabirhi, zanalî mporho-mporho; ntasag'ibona enkafu mbi nka zîrya omu cihugo c'e Mîsiri coshi.²⁰ Zîrya nkafu mporho-mporho zamirangusa zîrya nda ntanzi, zîrya ntweđu.²¹ Zablre zamazimirangusa na ntaye wankamariyire oku zazimizire, bulala obubî bwazo burhanzi bwo zanayorhîne. Aho nasinsimuka.²² Nashub'ibona ecindi cilôrho: Mihuli nda yanaciyâna oku karhi kaguma, yali minjinja enashomekîre.²³ Kandi kwayâna yindi nda egokombire enababusire n'empûsi y'emwenê.²⁴ Erya mihuli egokombire yamirangusa erya yâbo mihuli nda yali minja. Nashambâlira abashonga okwo ci ntaye wakumpugûlîre.»²⁵ Yozefu abwîra Faraoni, erhi: «Ecilôrho ca Faraoni cinali ciguma. Nyamuzinda anamanyisize Faraoni omuhigo alâlire okujira.²⁶ Ezo nkafu nda nyinja ziyerekîne myâka nda; n'emihuii nda minjinja nayo eyerekine myâka nda. Ciri cilôrho ciguma.²⁷ Enkafu nda mporho-mporho na mbî-mbî, zanyonyôkaga enyuma ly'ezabo, ziyerekîne myâka nda kuguma n'eyo mihuli nda egokombire enababusire n'empûsi y'emwenê, kwo kuderha oku habâ myâka nda ya cizombo.²⁸ Kwo nshuba nabwîra Faraoni; Nyamuzinda anamanyisize Faraoni bici alâlire okujira.²⁹ Ala oku hâyisha myâka nda y'okubêrwa n'okuluza ebiryo omu cihugo coshi c'e Mîsiri.³⁰ Kandi hanakulikira myâka nda ya cizombo, banayibagira obwo buhirhi bwoshi omu Mîsiri, ishali lyanamalîra ecihugo.³¹ Barhacimanye ciru erhi obuhirhi bwali omu cihugo; eco cizombo cinene cayisha omu cihugo cayiyibagiza, bulya cabâ cidârhi.³² N'akaba eco cilôrho cayishîre Faraoni kabirhi kuli kuderha oku Nyamuzinda bwenêne anahizire ntyo, n'oku arharham'ikujire.³³ Kukwânîne Faraoni alonze omuntu ogwerhe oburhimanya n'amakengu, amujire murhambo omu cihugo c'e Mîsiri.³⁴ Faraoni ajire anayimanze abarhindisi omu cihugo, arhegeke entûlo y'ecihimbi ca kasharhu c'emburho zamasarûlwa omu cihugo ngasi mwâka muli eyo myâka y'obuhirhi.³⁵ Babîke ebirîbwa muli eyi myâka minja y'obuhirhi yayisha. Faraoni arhegeke balundike engano, n'omu ngasi lugo kwo nakwo, balundike ebirîbwa banabilange bwinja.³⁶ Ebyo biryo guligi muhako gw'ecihugo oku kulinga eyo myâka nda y'ecizombo yayisha omu cihugo c'e Mîsiri, na ntyo ecihugo cirhacife n'ecizombo.»

Yozefu ahabwa oburhegesi

³⁷ Ako kanwa kâsîmîsa Faraoni bwenêne boshi n'abarhambo bage.³⁸ Faraoni abwîra abambali, erhi: «Ka rhwankacibona owundi muntu olimwo omûka gwa Nyamuzinda aka oyu?»³⁹ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Nk'oku Nyamuzinda anakumanyisize ebi byoshi, nta wundi muntu ogwerhe oburhimanya n'amakengu oli okâwe.⁴⁰ Wekola warhegeka akarhwabwâmi n'olubaga lwâni lwoshi lwayumva irhegeko lyâwe, entebe y'obwâmi yone nkulushire.»⁴¹ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Obwinage obwo oku namakuyimika murhambo omu cihugo ca Mîsiri coshi.»⁴² Faraoni anacihogola olugondo lwali e kuboko kwage oluhira ekuboko kwa Yozefu. Amuyambisa emishangi y'ecitâni, anamuyambisa omugufu gw'amasholo omu igosi.⁴³ Anacimushonesa oku ngâlê yage yali ya kabirhi omu ngâlê zâge banaja bayâma embere zâge, mpu: «Mucîlange». Ntyo kwo Yozefu ayimisirwe omu cihugo c'e Mîsiri coshi.⁴⁴ Obwo Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Niono nie Faraoni, orhali we nta wundi waderhaga mpu afunyûla okuboko erhi okugulu omu cihugo coshi c'e Mîsiri.»⁴⁵ Faraoni ayîrika Yozefu izîno lya Safunati-Panea, amuhâ n'omukazi izîno lyage ye Asinati mwali wa Potifari, mudâhwa wa Oni. Yozefu akanya aja arhangula ecihugo c'e Mîsiri.⁴⁶ Yozefu ali agwerhe myâka makumi asharhu ago mango ajâga embere za Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri. Anacirhenga omu masu ga Faraoni aja agera omu cihugo c'e Mîsiri coshi.⁴⁷ Ecihugo câyêra bwinja bwenêne erya myâka nda y'obuhirhi.⁴⁸ Yozefu akaz'ilunda ebiryo muli eyo myâka nda y'obuhirhi omu cihugo c'e Mîsiri. Aja alunda omu ngasi lugo lwanakâbîka ebiryo by'omu mashwa galuli eburhambi.⁴⁹ Yozefu alunda engano, yaluga nka mushenyi gw'omu nyaja, ciru baleka

okuganja erhi yamarhaluka ngasi lugero.⁵⁰ Embere omwâka murhanzi gw'ecizombo guyîshe erhi Yozefu akola agwerhe bagala babirhi baburhagwa na Asinati mwali wa Potifari, mudâhwa wa Oni.⁵¹ Enfula Yozefu ayiyirika izîno Iya Menashê, bulya, gwarhi yêne: «Nyamuzinda ampîre okuyibagira amalibûko gani goshi n'omulala gwa larha gwoshi.»⁵² Owa kabirhi amuyirika izîno Iya Efrayimu, erhi: «Bulya Nyamuzinda ampêrîre iburha omu cihugo nâli narhindibukira.»⁵³ Erhi erya myâka nda y'obuhirhi bwali e Mîsiri egera,⁵⁴ nayo erya myâka nda y'ecizombo yarhangira okuyisha nk'oku Yozefu anababwiraga. Ecizombo câzûka omu bihugo byoshi, ci kwone omu cihugo ca Mîsiri mwoshi, ebiryo mwo byâli.⁵⁵ Cázinda ecihugo c'e Mîsiri naco cârhangira okuyumva ishali n'olubaga lwalakira emunda Faraoni ali mpu aluhe eci lwalya. Obwo Faraoni anacibabwîra, erhi: «Muje emunda Yozefu ali, mujire nk'oku akanababwîra.»⁵⁶ Ishali lyâli lidârhabîre omu igulu lyoshi. Yozefu ahamûla enguli zalimwo engano zoshi aguliza Abanyamisiri engano; ci ishali nalyo Iyanahangaza omu cihugo c'e Mîsiri.⁵⁷ Abantu bâkaz'irhenga omu bindi bihugo byoshi by'igulu bakâyisha e Mîsiri bal'igulira Yozefu engano bulya ishali lyali likalihire bwenêne omu igulu lyoshi.

Genesis 41: 1

וְיָהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל-הַיָּאָר: 2וְהִנֵּה מִן-הַיָּאָר עֹלֵת שֶׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מֵרָאָה וּבְרִיאַת בָּשָׂר וּתְרַעֲנָה בָּאָחוּ: 3וְהִנֵּה שֶׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֶיהֶן מִן-הַיָּאָר רָעוֹת מֵרָאָה וְדָקוֹת בָּשָׂר וְתַעֲמֻדָּנָה אֲצֵל הַפְּרוֹת עַל-שִׁפְתַּת הַיָּאָר: 4וְתֹאכְלָנָה הַפְּרוֹת רָעוֹת הַמֵּרָאָה וְדָקֹת הַבָּשָׂר אֶת שֶׁבַע הַפְּרוֹת יְפוֹת הַמֵּרָאָה וְהַבְּרִיאַת וַיִּקֶּץ פְּרָעָה: 5וַיִּחְלֹם וַיִּחְלֹם שְׁנֵי תְּרַעֲנָה שֶׁבַע שְׁבָלִים עֹלֹת בְּקֶנֶה אֶחָד בְּרִיאַת וְטֹבֹת: 6וְהִנֵּה שֶׁבַע שְׁבָלִים דָּקוֹת וְשִׂדּוּפֹת קָדִים צִמְחוֹת אַחֲרֶיהֶן: 7וְתֹבֵלְעָנָה הַשְּׁבָלִים הַדָּקוֹת אֶת שֶׁבַע הַשְּׁבָלִים הַבְּרִיאַת וְהַמֵּלֵאוֹת וַיִּקֶּץ פְּרָעָה וְהִנֵּה חִלּוֹם: 8וַיְהִי בִבְקָר וּתְפֹעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת-כָּל-חֹרְטָמֵי מִצְרַיִם וְאֶת-כָּל-חֲקֻמֵּיהֶם וַיִּסְפֹּר פְּרָעָה לָהֶם אֶת-חֲלֹמֹו וַאֲיֵן-פִּתְרוֹת אוֹתָם לִפְרָעָה: 9וַיַּדְבֵּר שֵׁר הַמִּשְׁכָּלִים אֶת-פְּרָעָה לֵאמֹר אֶת-חֻטְאִי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם: 10פְּרָעָה קָצָף עַל-עַבְדָּיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמֶר בֵּית שֵׁר הַטְּבָחִים אֹתִי וְאֶת שֵׁר הַטְּבָחִים: 11וְנִחַלְמָה חִלּוֹם בְּלִילָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפָתְרוֹן חֲלֹמֹו חֲלֹמְנוּ: 12וַשֵּׁם אֹתֹנוּ גֵּר עַבְרִי עֹבֵד לְשֵׁר הַטְּבָחִים וְנִסְפָּר-לִי וַיִּפְתֹּר-לִנִּי אֶת-חֲלֹמְתֵינוּ: 13וַיְהִי כֹאֲשֶׁר פָּתַר-לִנִּי כֵן הָיָה אֹתִי הַשִּׁיב עַל-כַּפִּי וְאֹתוֹ תִּלְהֶ: 14וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת-יוֹסֵף וַיְרִיחֵהוּ מִן-הַבּוֹר וַיַּגְלֵל וַיַּחֲלֹף שְׂמִלְתּוֹ וַיָּבֹא אֶל-פְּרָעָה: 15וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף חִלּוֹם חֲלֹמְתִי וּפְתָר אֵין אֹתוֹ וְאֲנִי שִׁמְעֵתִי עָלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חִלּוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ: 16וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת-פְּרָעָה לֵאמֹר בְּלַעֲדִי אֱלֹהִים יַעֲנֶנָּה אֶת-שְׁלוֹם פְּרָעָה: 17וַיַּדְבֵּר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף בְּחִלְמֵי הַנְּגִי עֹמֵד עַל-שִׁפְתַּת הַיָּאָר: 18וְהִנֵּה מִן-הַיָּאָר עֹלֵת שֶׁבַע פְּרוֹת בְּרִיאַת בָּשָׂר וַיְפוֹת תָּאֵר וּתְרַעֲנָה בָּאָחוּ: 19וְהִנֵּה שֶׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֶיהֶן דִּלּוֹת וְרָעוֹת תָּאֵר מֵאֵד וְרָקוֹת בָּשָׂר לֹא-רֵאִיתִי כִּהְנָה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרַע: 20וְתֹאכְלָנָה הַפְּרוֹת הַרָקוֹת וְהָרָעוֹת אֶת שֶׁבַע הַפְּרוֹת הָרֵאשׁוֹת הַבְּרִיאַת: 21וְתִבְאָנָה אֶל-קֶרְבָּנָה וְלֹא נֹדַע כִּי-בָאוּ אֶל-קֶרְבָּנָה וּמֵרֵאִיתָ לָרַע כֹּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה וַאֲנִי: 22וְאֶרָא בְּחִלְמֵי וְהִנֵּה שֶׁבַע שְׁבָלִים עֹלֵת בְּקֶנֶה אֶחָד מֵלֵאֹת וְטֹבֹת: 23וְהִנֵּה שֶׁבַע שְׁבָלִים צִנְמוֹת דָּקוֹת שִׂדּוּפֹת קָדִים צִמְחוֹת אַחֲרֶיהֶם: 24וְתֹבֵלְעֵן הַשְּׁבָלִים הַדָּקֹת אֶת שֶׁבַע הַשְּׁבָלִים הַטְּבֹת וְאֹמַר אֶל-חֹרְטָמִים וַאֲנִי מִגִּיד לִי: 25וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-פְּרָעָה חִלּוֹם פְּרָעָה אֶחָד הוּא אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַגִּיד לִפְרָעָה: 26שֶׁבַע פְּרוֹת הַטְּבָת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְּׁבָלִים הַטְּבָת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חִלּוֹם הוּא: 27וְשֶׁבַע הַפְּרוֹת הַרָקוֹת וְהָרַעֲת הַעֹלֵת אַחֲרֶיהֶן שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְּׁבָלִים הַרָקוֹת שִׂדּוּפֹת הַקָּדִים יְהִי שֶׁבַע שָׁנִי רָעָב: 28וְהוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-פְּרָעָה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הִרָאָה אֶת-פְּרָעָה: 29וְהִנֵּה שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 30וְקָמוּ שֶׁבַע שָׁנִי רָעָב אַחֲרֶיהֶן וְנִשְׁכַּח כָּל-הַשֶּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֹלָה הָרָעָב אֶת-הָאָרֶץ: 31וְלֹא-יִיחַדַּע הַשֶּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אַחֲרֵיהֶן כִּי-יָבֹד הוּא מֵאֵד: 32וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחִלּוֹם אֶל-פְּרָעָה פַּעַמַּיִם כִּי-נִגְוֹן הַדְּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים וּמִמֶּהֱרָ הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ: 33וְעַתָּה יָרָא פְרָעָה אִישׁ נָכוֹן וְחָכָם וַיִּשִׁיתֵהוּ עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 34וַיַּעֲשֶׂה פְרָעָה וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל-הָאָרֶץ וְחִמַּשׁ אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע שָׁנִי הַשֶּׁבַע: 35וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֲכָל הַשָּׁנִים הַטְּבָת הַבָּאָה הָאֵלָּה וַיִּצְבְּרוּ-בָּר תַּחַת יַד-פְּרָעָה אֶכָל בְּעָרִים וְשִׁמְרוּ: 36וְהָיָה הָאֵכָל לִפְקֻדוֹן לְאֶרֶץ לְשֶׁבַע שָׁנִי הָרָעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא-תִכְנַת הָאָרֶץ בְּרָעָב: 37וַיִּטֵּב הַדְּבָר בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי כָל-עַבְדָּיו: 38וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-עַבְדָּיו הִנֵּמָצָא כֹּה־אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: 39וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָהּ אֶת-כָּל-זֹאת אֵין נִבְּנוֹ וְחָכָם כְּמוֹךָ: 40אֲמַתָּה תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשָּׁק כָּל-עַמִּי רַק הַכֹּסֶף אֶגְדֹּל מִמֶּךָ: 41וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף רֵאֵה נְתַתִּי אֶתְךָ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 42וְאִסַּר פְּרָעָה אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל-יָד יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי-שֵׁשׁ וַיַּשֵּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל-צוּאָרוֹ: 43וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁכָּה אֲשֶׁר-לִי וַיִּקְרָאוּ לִפְנָיו אַבְרָהָם וְנִתְּנוּ אוֹתוֹ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 44וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פְרָעָה וּבְלַעֲדֶיךָ לֹא-יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-רִגְלוֹ בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 45וַיִּקְרָא פְרָעָה שֵׁם-יוֹסֵף צִפְנָת פַּעַנֵּחַ וַיִּתֵּן-לּוֹ אֶת-אַסְנֹת בֵּת-פּוֹטִיפֶרַע כֹּהֵן אֵן לֵאשָׁה וַיָּצֵא יוֹסֵף עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: 47וְתַעֲשֶׂה הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שָׁנִי הַשֶּׁבַע לְקַמְצִים: 48וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֲכָל שֶׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתְּנוּ-אֶכָל בְּעָרִים אֶכָל שְׂדֵה-הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֻתֶיהָ נִתְּנוּ בְּתוֹכָהּ: 49וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף כָּר כָּחוֹל הַיָּם הָרַבָּה מֵאֵד עַד כִּי-יִחַדֵּל לִסְפֹּר כִּי-אֵין מִסְפָּר: 50וְלִיוֹסֵף יָלַד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרֶם תָּבֹא שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה-לּוֹ אֶסְנָת בֵּת-פּוֹטִיפֶרַע כֹּהֵן אֵון: 51וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת-שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי-נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת-כָּל-עַמְלִי וְאֶת כָּל-בֵּיתִי: 52וְאֶת שֵׁם הַשֵּׁנִי קְרָא אֶפְרַיִם כִּי-הִפְרִנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עֲנִי: 53וְתִכְלֶנָּה שֶׁבַע שָׁנִי הַשֶּׁבַע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 54וְתִחַלְלֶנָּה שֶׁבַע שָׁנִי הָרָעָב לְבֹא כֹאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל-הָאֲרָצוֹת וּבְכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לֶחֶם: 55וְתֹרַעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל-פְּרָעָה לֵאמֹר וַיֹּאמֶר פְּרָעָה לְכָל-מִצְרַיִם לָכוּ אֶל-יוֹסֵף אֲשֶׁר-יֹאמַר לָכֵם תַּעֲשׂוּ: 56וְהָרַעָב הָיָה עַל כָּל-פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם וַיַּחֲזֵק הָרַעָב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 57וְכָל-הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִם לְשִׁבֹר אֶל-יוֹסֵף כִּי-יַחֲזֵק הָרַעָב בְּכָל-הָאָרֶץ:

¹ Yakobo erhi àbona oku e Mîsiri eri engano y'okugula, abwîra abanabage, erhi: «Cirhumire muli aho mwakòlanakwo kwonene?» ² Nayumvîrhe bambwîra oku e Mîsiri eri engano y'okukaguza. Bungulukiragi yo ninyu mujigula kuli eyo ngano y'eyo munda lyo rhulama rhulek'ifà. ³ Bakulu ba Yozefu ikumi banacibunguluka bakola baj'igula engano e Mîsiri. ⁴ Ci kwonene Binyamini, mulumuna wa Yozefu, Yakobo arhamurhumaga haguma n'abandi bulya akazâg'iderha, erhi: «Kurhakwanini ajekwo obuhanya». ⁵ Bene Israheli banacyisha omu kalundo k'abandi bakola bajag'igula nabo engano bulya ecizombo câli cidarhi bwenêne omu cihugo c'e Kanani. ⁶ Yozefu erhi agwerhe buhashe bunji omu cihugo, ye wakazâg'iguliza olubaga lwoshi engano. Bene wabo Yozefu bayisha, bafukamiriza embere zâge, obusu bwahwera oku idaho. ⁷ Yozefu erhi abona bakulu bage, ayirukira abarhimanya, ci acijira nka muntu orhayimbanwa nabo, abadôsa n'obukali. Abadôsa, erhi: «Ngani mwarhenga?» Nabo banacishuza mpu: «Rhwarhenga omu cihugo c'e Kanani rhul'igula ebiryo». ⁸ Ntyo, Yozefu amanyirira bakulu bage ci bôhe barhamumanyiriraga. ⁹ Yozefu akengêra birya bilôrho alôrha kuli bo anacibabwîra, erhi: «Mw'oyu muli ndolêrezi, muyishir'ihengûza ngahi ecihugo cirhu cankarhungânirwa.» ¹⁰ Banacilahira, mpu: «Nanga, nnamwirhu. Bambali bâwe bayishaga mpu bagule ebiryo. ¹¹ Rhweshi rhuli bagala ba mushamuka muguma, rhurhabesha, bambali bâwe zirhali ndolêrezi.» ¹² Naye abashuza, erhi: «Nanga mul'ilola ngahi mwankarhungânira ecihugo.» ¹³ Bamushuza, mpu: «Bambali bâwe bali ikumi na babirhi, boshi balondana, boshi baburhwa n'îshe muguma, ayubaka omu cihugo c'e Kanani: Omuziba gwirhu gwo gwasigire bo na larha, hali na muguma orhacihabâ.» ¹⁴ Yozefu ashubiza ababwîra, erhi: «Nk'oku nanamubwiraga, muli ndolêrezi.» ¹⁵ Alagi eci mwanyerekamwo oku murhali zo: Ye ndahire Faraoni, mukarhenga hano n'oyo mulumuna winyu arhacyisha! ¹⁶ Murhume muguma muli mwe agend'ilonza oyo mulumuna winyu; n'abandi basigala bashwekwa. Rhwayeshûla ebinwa binyu n'okwo kwammanyisa erhi okwo mudesire kwo kunali. N'akaba arhali ntyo, ye ndahire Faraoni, ntabe munali ndolêrezi!» ¹⁷ Abahugira boshi omu mpamikwa nsiku isharhu. ¹⁸ Erhi kugera nsiku isharhu, Yozefu ababwîra, erhi: «Alagi oku mwajira lyo mulama, bulya niono ndi muntu orhînya Nyamuzinda: ¹⁹ Akaba murhabêsha, mwene winyu muguma asigale hano omu mpamikwa; n'abandi bagende, bahêkere emilala yinyu engano elagirîreko. ²⁰ Mugend'indêrhera oyo mulumuna winyu: na ntyo nanamanya erhi ebinwa binyu birahli bya bunywesi, na ntyo murhacife.» Bajira kulya. ²¹ Bâbwirana bone na bone, mpu: «Amabi rhwajiriraga mulumuna wirhu go garhudwirhire obu buhane, akazâg'ilaka erhi aruhûna obwonjo, rhurhanamuyumvagya. Co cirhumire buno buhanya burhujakwo.» ²² Rubeni ababwîra, erhi: «Yagi, ka ntamubwiraga nti murhahîraga mukajirira omwana okubi? Murhananyumvagya, rhwono rhwadôsibwa omuko gwâge.» ²³ Barhamanyaga oku Yozefu adwîrhe abayumva, bulya aha karhî kage nabo hâli omubwîriza. ²⁴ Acîyegûla kulibo, aj'ilaka. Oku bundi ashubira emunda bali, abaderheza; abarhòlamwo Simoni, amushwekesa erhi banabona.

Bene Yakobo bâshubira e Kanani

²⁵ Yozefu arhegeka mpu babumbe enshoho zabo ngano, mpu banahire enfaranga za ngasi muguma, omu nshoho yage, banabashanire olwiko lw'enjira. Babajirira ntyo. ²⁶ Baheba erya ngano oku ndogomi zabo bagenda. ²⁷ Ci , erhi bahika aha bahandaga bwamayiraho, muguma muli bo ashanûla enshoho yage mpu ahe endogomi yage ebi yâlya, abona enfaranga zâge ziri omu munwa gw'enshoho yage y'engano. ²⁸ Anacibwîra bene wabo, erhi: «Bângalulîre enfaranga, z'ezi omu nshoho y'engano!» Boshi barhemuka omurhima. Balolanakwo banageramwo omusisi, mpu: «Kwo kurhi oku Nyamuzinda arhujizire?» ²⁹ Erhi bahika aha mw'îshe Yakobo omu cihugo c'e Kanani, bamuganîrira oku byabire kwoshi; baderha mpu: ³⁰ «Omulumeli murbegesi w'ecihugo arhushambâzize n'obukali anarhulola nka ndolêrezi omu cihugo cabo.» ³¹ Nirhu rhwamushuza, nti: «Rhurhabêsha, arhali kwo rhuyishire nka ndolêrezi. ³² Rhuli ikumi na babirhi rhulondana, larha ali muguma, muguma muli rhwe arhacihabâ, n'omurho yesigire bo na larha, omu cihugo ca e Kanani.» ³³ Oyo mulume orhegesire ecihugo arhubwizire, erhi: «Eci namanyirakwo oku murhabêsha, ceci: Muleke mwene winyu muguma eno mwâni, murhôle engano emilala yinyu elagirîreko munagende. ³⁴ Muj'indêrhera oyo mulumuna winyu murho, n'aho nanamanya oku murhabêsha. Obwo nanamugululira mwene winyu na ntyo mwanahash'ikashundira mw'ecino cihugo.» ³⁵ Erhi bashanûla enshoho zabo, ala oku omu nshoho ya ngasi muguma mwali ehifuku byage hy'enfaranga. ³⁶ Ishe Yakobo abashuza, erhi: «Mwamanyusagya abana mushâna! Yozefu arhacihaba, Simoni arhâchali, na Binyamini oyula mukolaga mpu murhôle! N'okwo kwoshi nie kurhindibuzîze.» ³⁷ Rubeni anacibwîra îshe, erhi: «Onayirhe bagala bâni bombi akaba ntakugaluliriye. Omuhire omu maboko gani, nakugalulira ye.» ³⁸ Yakobo ashuza, erhi: «Nanga, omwana wâni arhayandagale haguma ninyu, mukulu wage afire, akola asigire yêne. Erhi ankajira oku abâ omwo njira yinyu, mwanarhuma emvi zani zayandagalira ekuzimu n'omungo».

וַיֵּלֶב כִּי יִשְׁכַּב בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לְמָה תִּתְּרֹאוּ: 2 וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁמֵעִתִּי כִּי יִשְׁכַּב בְּמִצְרַיִם רְדוֹ-שְׁמָה וְשָׁכְרוּ-לָנוּ מִשָּׁם וְנָחִיָּה וְלֹא נָמוּת: 3 וַיִּרְדּוּ אַחֲיֵי-יוֹסֵף עִשְׂרָה לְשָׁבַר בְּרַמְּצֵי: 4 וְאֶת-בְּנֵימִין אָחִי יוֹסֵף לֹא-שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת-אָחִיו כִּי אָמַר פֶּן-יִקְרָאנוּ אִסּוֹן: 5 וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשָׁבַר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי-הָיָה הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: 6 וַיּוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל-הָאֶרֶץ הוּא הַמְּשַׁבֵּר לְכָל-עַם הָאֶרֶץ וַיָּבֹאוּ אַחֲיֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לּוֹ אַפָּיִם אֶרְצָה: 7 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶת-אָחִיו וַיִּכְרַם וַיִּתְּנֵם אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קִשּׁוֹת וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם מֵאִין בָּאתֶם מֵרְגָלִים אַתֶּם לְרָאוֹת אֶת-עֶרְוַת הָאֶרֶץ בָּאתֶם: 8 וַיַּגִּד יוֹסֵף אֶת-אָחִיו וְהֵם לֹא הִפְרָהוּ: 9 וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחִלְמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם מֵרְגָלִים אַתֶּם לְרָאוֹת אֶת-עֶרְוַת הָאֶרֶץ בָּאתֶם: 10 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי וְעַבְדֶּיךָ בָּאוּ לְשָׁבַר-אֶכֶל: 11 כִּלְנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד גִּחְנוּ כְּנִים אֲנִיחֵנו לֹא-הָיוּ עַבְדֶּיךָ מֵרְגָלִים: 12 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא כִי-עֶרְוַת הָאֶרֶץ בָּאתֶם לְרָאוֹת: 13 וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵים עָשָׂר עַבְדֶּיךָ אַחִים אֲנִיחֵנו בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הֵקֵטָן אֶת-אֲבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינָנו: 14 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֹאמַר מֵרְגָלִים אַתֶּם: 15 בָּזֹאת תִּבְחָנוּ כִּי פָרַעַה אִם-תִּפְּצֹאוּ מָזָה כִּי אִם-בָּבוֹא אַחֲיֵיכֶם הֵקֵטָן הִנֵּה: 16 שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וְיִקַּח אֶת-אֲחֵיכֶם וְאִתָּם הָאִסּוֹן וְאִתָּם דְּבָרֵיכֶם הָאֵמֶת אֲתִכֶּם וְאִם-לֹא תִּי פָרַעַה כִּי מֵרְגָלִים אַתֶּם: 17 וַיֹּאסֹף אֹתָם אֶל-מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 18 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וְחִיו אֶת-הָאֲלֵהִים אֲנִי יֹאמֶר: 19 אִם-כְּנִים אַתֶּם אַחֲיֵיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית מִשְׁמָרְכֶם וְאִתָּם לֹכֵן הָבִיאוּ שָׁבַר רַעְבוֹן בְּתִיכֶם: 20 וְאֶת-אֲחֵיכֶם הֵקֵטָן תִּבְיֹאוּ אֵלַי וְאֶמְנֶה דְּבָרֵיכֶם וְלֹא תָמוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן: 21 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו אֲבֹל אֲשֵׁמִים אֲנִיחֵנו עַל-אֲחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוּ אֵלָינוּ וְלֹא שָׁמַעְנוּ עֲלֵינוּ כֵּן בָּאָה אֵלָינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת: 22 וַיַּעַן רָאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֹאמַר אֶל-תִּחַסְּתֶּם וּבִילָד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמּוּ הִנֵּה נִדְרָשׁ: 23 וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שָׁמַע יוֹסֵף כִּי הִמְלִיץ בִּינְתָם: 24 וַיֹּסֵב מַעֲלֵיהֶם וַיִּבֶר וַיִּשֶׁב אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת-שְׁמֵעוֹן וַיֹּאסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם: 25 וַיִּצֹּץ יוֹסֵף וַיֹּסֶף וַיִּמְלֹא אֶת-כְּלֵיהֶם בָּר וְלֵהֲשִׁיב כִּסְפֵיהֶם אִישׁ אֶל-שִׁקְלוֹ וְלִתְתֹת לָהֶם צֶדֶה לְדָרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן: 26 וַיִּשְׁאָז אֶת-שָׁבָרָם עַל-הַמְּרִיבָה וַיִּלְכֹּץ מִשָּׁם: 27 וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת-שִׁקְלוֹ לְתֵת מִסְפּוֹם לְחֻמְרוֹ בְּמִלּוֹן וַיֹּאמֶר אֶת-כִּסְפוֹ וְהִנֵּה-הוּא בָּפִי אֲמַתְחֹתוּ: 28 וַיֹּאמְרוּ אֶל-אָחִיו הוֹשֵׁב כִּסְפִּי וְגַם הִנֵּה בָאֵמֶתְחֹתִי וַיֵּצֵא לָהֶם וַיִּחַדְדוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו לֵאמֹר מִה-זֹּאת עָשָׂה אֲלֵהֶם לָנוּ: 29 וַיָּבֹאוּ אֶל-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֶרְצָה כְּנָעַן וַיִּגִּדוּ לוֹ אֶת כָּל-הַקִּרְתָּת אֲתֶם לֹאמְרוּ: 30 דָּבַר הָאִישׁ אֲדֹנִי הָאֶרֶץ אֲתֶנּוּ קִשּׁוֹת וַיִּתֵּן אֲלֵהֶם כְּמֵרְגָלִים אֶת-הָאֶרֶץ: 31 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כְּנִים אֲנִיחֵנו לֹא הָיוּ מֵרְגָלִים: 32 שְׁנֵים-עָשָׂר אֲנִיחֵנו אַחִים בְּנֵי אֲבִינוּ הָאֶחָד אֵינָנו וְהֵקֵטָן בְּיוֹם אֶת-אֲבִינוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: 33 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הָאִישׁ אֲדֹנִי הָאֶרֶץ בָּזֹאת אֲדַע כִּי כְנִים אַתֶּם אַחֲיֵיכֶם הָאֶחָד הִנִּיחוּ אֹתִי וְאֶת-רַעְבוֹן בְּתִיכֶם קָחוּ וְלָכוּ: 34 וְהָבִיאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם הֵקֵטָן אֵלַי וְאֲדַעָה כִּי לֹא מֵרְגָלִים אַתֶּם כִּי כְנִים אַתֶּם אֶת-אֲחֵיכֶם אֲתֵן לָכֶם וְאֶת-הָאֶרֶץ תִּסְקְרוּ: 35 וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שִׁקְלָם וְהִנֵּה אִישׁ צִירוֹ-כִּסְפוֹ בְּשִׁקְלוֹ וַיִּרְאוּ אֶת-צִירוֹת כִּסְפֵיהֶם הֵמָּה וְאֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ: 36 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׁכַלְתֶּם יוֹסֵף אֵינָנו וְשָׁמַעְנוּ אֵינָנו וְאֶת-בְּנֵימִין תִּקְחוּ עִלִּי הִנֵּה כְלָנָה: 37 וַיֹּאמְרוּ רָאוּבֵן אֶל-אֲבִיו לֵאמֹר אֶת-שִׁנִּי בְנִי תָמִית אִם-לֹא אֲבִיאָנוּ אֵלַיךְ תָּגָה אֹתוֹ עַל-יָדִי וְאֲנִי אֲשִׁיבָנוּ אֵלַיךְ: 38 וַיֹּאמְרוּ לֹא יִגִּד בְּנֵי עַמְכֶּם כִּי-אֲחִיו מָת וְהוּא לְבָדּוֹ נִשְׁאָר וְקִרְאָהוּ אִסּוֹן בְּדָרֶךְ אֲשֶׁר תִּלְכוּ-בָּהּ וְהוֹרְדְתֶם אֶת-שִׁיבְתִּי בִּגְלוֹן שְׂאוּלָה:

43

Bene Yakobo bàagenda na Benyamini e Mísiri

¹ Ishali Iyaciri likali bwenêne omu cihugo, ² n'erhi bayusa bâlya erya ngano barhenzagya e Mísiri, îshe ababwîra, erhi: «Shubiragi yo mugend'irhugulira biryo bisungunu.» ³ Yuda amushuza, erhi: «Olya mulume ayosire arhuhanirîze, erhi: «Murhahike omu masu gani, akabâ mulumuna winyu arhali na ninyu.» ⁴ Kuziga erhi wankayemera mpu rhugende rhweshi na mulumuna wirhu lyone rhwankayandagala rhuj'ikugulira ebiryo. ⁵ Ci akaba orhayemiri mpu ajeyo, nirhu rhurhankayija; bulya oyo mulume arhurhonzire, erhi: «Murhahike omu masu gani akaba mulumuna winyu arhayishiri haguma ninyu.» ⁶ Israheli aderha, erhi: «Kurhi oku mwandibuzize nieki, carhumaga mubwîra oyo mulume oku mucigwerhe mulumuna winyu?» ⁷ Banacishuza, mpu: «Oyo muntu akazâg'irhudôsa binji binji kuli rhwe n'oku mulala gwirhu, nk'omu kurhudôsa, erhi: «Ka ho sho acibâ? Erhi ka mucigwerhe mulumuna winyu?» Rhwanakazimushuza kuli ago madôso goshi. Ka rhwankamanyire oku kwo arhubwîra, erhi: «Mulêrhe mulumuna winyu?» ⁸ Oku bundi Yuda abwîra îshe Israheli, erhi: «Leka omwana ayîshe rhugende rhweshi. Leka rhugende, rhurhôle enjira yirhu lyo rhucira rhulek'ifâ, rhwe na nâwe n'engabo zirhu. ⁹ Niono ncîbarhuzize ye, akajira oku abâ nie wadôsa. Akaba ntakugaluliri ye, akaba ntamushubizizi omu malanga gâwe, onanjire mwisi embere zawe ensiku zoshi. ¹⁰ Bulya nka rhurhalegereraga ntya rhinga rhwamagaluka kabirhi!» ¹¹ Oku bundi îshe Israheli ababwîra, erhi: «Akaba ntyo, alagi oku mwajira: Mushane ecishêgo ca ngasi binja binabâ muno cihugo, muhêkere oyôla mulume lube lwo luhembo mumudwirhire. Mugavu musungunu, bûci busungunu, nshangi nsungunu, nshisho nsungunu n'obukù. ¹² Mushub'irhola ezindi nfaranga, muhêke n'enfaranga mwashangaga bahizire omu kanwa k'enshoho zinyu z'engano: nkaba kwâli kuyibagira. ¹³ Rhôlagi mulumuna winyu mugende, mushubire emunda oyo mulume ali. ¹⁴ Nnâmahanga amujire murhone emw'oyo mulume, anamuleke mugalukane owinyu haguma na Benyamini. Niono, akaba kuherwa naherwa n'abana, mulekage nnamperwe!»

Okubuganana aha mwa Yozefu

¹⁵ Abalume banacirhola lulya luhembo, n'ensaranga marhu abirhi abirhi haguma na Benyamini, balikûla, bayandagalira e Mísiri, baja embere za Yozefu. ¹⁶ Erhi Yozefu ababona bali boshi na Binyamini, abwîra ecibwindi câge, erhi: «Ohêke abo bantu omu nyumpa, obâge cintu ciguma onacirheganye bulya aba

bantu balya haguma nani hano mûshi aha izûba-karhî.»¹⁷ Nyamulume ajira nk'oku Yozefu anamurhegekaga, anacihêka balya bantu omu nyumpa ya Yozefu.¹⁸ Bayumva obwôba bw'okubona babahêka emwa Yozefu, baderha, mpu: «Zirya nfaranga zâli zigalusire olundi lusiku omu nshoho zirhu zo zamarhuma barhuhêka eyi. Balonza okuyîsh'irhugorha, barhugwarhe, banarhuhêke buja rhwe na endogomi zirhu.»¹⁹ Bayegêra ciry cibwindi ca Yozefu, bamubwirira aha luso lw'enyumpa, mpu:²⁰ «Orhubabalire waliha, rhukola rhurhanzir'ija eno bundi, erhi rhul'igula ebiryo,²¹ omu njira y'okushubira emwirhu erhi ruhika aha rhwâli rhwalâla, rhwashanûla enshoho zirhu rhwabugana enfaranga za ngasi muguma ziri aha munwa gw'enshoho yage, zâli zirya nfaranga zirhu zonene omubale n'obuzirbu bwazo, zo zino rhukola rhugalukine.»²² Rhudwîrhe n'ezindi nfaranga z'okugula ebiryo. Rhurhamanyiri ndi wajâga ayômeka enfaranga zirhu omu mizigo yirhu.»²³ Abashuza erhi: «Murhûle murhayobohaga! Nyamuzinda winyu, Nyamuzinda wa sho ye wamuhiriraga obuhirhi omu nshoho z'engano. Ensaranga zinyu bazimpîre». Anaciyisha abadwirhire Simoni.²⁴ Olya murhumisi erhi aba amabahisa omu nyumpa ya Yozefu, abahêreza amîshi, nabo banacikalaba amagulu; n'endogomi zabo azihêreza obwasi.²⁵ Barheganya entûlo yâbo y'omunkwa erhi banadwîrhe balinga oku Yozefu ayisha muli ogwo mûshi. Bâli bamamanyisibwa oku ho bayikulira aho.²⁶ Erhi Yozefu ahika aha mwage, bamuhêkera entûlo bâli badwirbe. Bafukamiriza bahwera oku idaho embere zâge.²⁷ Abalamusa bwinja, anabadosa, erhi: «Olya sho w'omushosi mwambwiraga ka naye azibuhire? Ka ho acibâ?»²⁸ Bamushuza mpu: «Mwambali wâwe Larha azibuhire; ho acibâ». Bayunama bafukamiriza.²⁹ Yozefu ayinamula amasu, abona Binyamini, ye mulumuna oburhwa na nnina; aderha, erhi: «Ka ye mulumuna winyu mwambwiraga oyu?» Ashubiza ederha erhi: «Nyamuzinda akugishe mwana wânî!». ³⁰ Oku bundi Yozefu ahuluka duba-duba omu kubona omulumuna, ecifufu camugwârha, ayumva emirenge yamuyisha omu masu: aja omu mwage, aj'ilakiramwo.³¹ Erhi aba amageza amîshi ebusu, ahuluka, acihangâna, ayôrha nka ntako abîre, arhegeka, erhi: «Lerhagi ebiryo.»³² Bamuhirira ebiryo hago hago, na bene wabo nabo babahirira ebiryo hago hago n'Abanyamisiri balîra haguma naye, nabo babahirira hago hago; bulya Abanyamisiri barhankalira haguma n'Abayahudi: kwanabâ kuhemuka emw'Abanyamisiri.³³ Batamala embere zâge, kurhondêrera oku nfula nk'oku ecikono câge c'obunya-nfula cinahûnyire; n'omurho kulusha abandi kulya amaburhwa gabo ganali; boshi bakâlolanakwo banazânwa.³⁴ Aderha obwo mpu babahêkerekwo birya biryo byali omu cisha câge, mpu banababegere olukengwa, Benyamini yehe mpu bamubegere karhanu kalushire aka ababo. Banywêra haguma banasîma bwenêne.

Genesis 43: 1

והרעב כבד בארץ: 2 ויהי כאשר כלו לאכל את־השבר אשר הביאו ממצרים ויאמר אליהם שבו שברו־לנו מעט־אכל: 3 ויאמר אליו: יהודה לאמר העד העד בננו האיש לאמר לא־תראו פני בלתי אחיכם אתכם: 4 אם־ישך משלח את־אחינו אתנו נרדה ונשברה לך אכל: 5 ואם־אינך משלח לא נרד כי־האיש אמר אלינו לא־תראו פני בלתי אחיכם אתכם: 6 ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח: 7 ויאמרו שאול שאל־האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי הגיש לכם אֶחָוֹנָד־לו על־פי הדברים האלה הודיע נדע כי יאמר הורידו את־אחיכם: 8 ויאמר: יהודה אל־ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם־אנחנו גם־אתה גם־טפנו: 9 אנכי אֶעֱרְבֵנו מִיָּדִי תִבְקָשׁנוּ אִם־לֹא הִבִּיתִיו אֵלֶיךָ וְהַצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטַאתִי לָךְ כֹּל־הַיָּמִים: 10 כי לולא התמהמהנו כי־עַתָּה שָׁבְנוּ זֶה פַעַם־מִים: 11 ויאמר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם־כֵּן אִפּוֹא זֹאת עִשׂוּ קִלּוּ מִזֶּמֶרְתְּ הָאֶרֶץ בְּכֻלָּם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מַעֲטַ צֶרֶךְ וּמַעֲטַ דָּבָשׁ וְנָתַת וְלֹט בְּטִיִּים וּשְׂקֵי־דָם: 12 וְכֹסֶף מִשְׁנֵה קֶחַו בְּיָדְכֶם וְאֶת־הַכֹּסֶף הַמוֹשָׁב בְּפִי אִמְתַּחֲתֵיכֶם תִּשְׁיִבוּ בְּיָדְכֶם אוֹלִימִשְׁגָּה הוּא: 13 וְאֶת־אֲחִיכֶם קָחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל־הָאִישׁ: 14 וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רִחְמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשַׁלַּח לָכֶם אֶת־אֲחִיכֶם אַחֵר וְאֶת־בְּנֵי־מִן וְאֲנִי כֹאשֶׁר שָׁכַלְתִּי שְׁכַלְתִּי: 15 וְיִקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֵה־כֹּסֶף לָקְחוּ בְיָדָם וְאֶת־בְּנֵי־מִן וְיִקְמוּ וְיַעֲמִדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף: 16 וַיָּרָא יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי־מִן וַיֹּאמֶר לְאִשְׁרַעֲלָו בִּיתוֹ הֲבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבָּיְתָה וּסְבֹחַ טֹבֵחַ וְהֵכֵן כִּי אֲתִי יֵאָכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצֹהֲרֵי־יָוֶם: 17 וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף: 18 וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבִיאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דָּבָר הַכֹּסֶף הַשֶּׁבַע בְּאִמְתַּחֲתֵינוּ בַתְּחִלָּה אָנְחוּ מוֹבָאִים לַהֲתַגְלֵל עָלֵינוּ וְלַהֲתַנַּפֵּל עָלֵינוּ וְלִקְחֹת אֶתְנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֲמֹרֵינוּ: 19 וַיִּגְשׁוּ אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח בֵּיתָה: 20 וַיֹּאמְרוּ בִּי אֲדֹנָי יְרֵד יְרַדְנוּ בַתְּחִלָּה לִשְׁבֹּר־אֶכָּל: 21 וְהִנֵּה כִּי־בָאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וְנִפְתַּחְתָּ אֶת־אִמְתַּחֲתֵינוּ וְהִנֵּה כֹסֶף־אִישׁ בְּפִי אִמְתַּחֲתוֹ כִּסְפוֹ בְּמִשְׁקָלוֹ וְנִשָּׁב אִתּוֹ בְּיָדָם: 22 וְכֹסֶף אַחֵר הוֹרִדְנוּ בְּיָדָם לִשְׁבֹּר־אֶכָּל לֹא יָדַעְנוּ מִי־שֵׁם כִּסְפוֹ בְּאִמְתַּחֲתֵינוּ: 23 וַיֹּאמֶר שְׁלוֹם לָכֶם אֲלֵי־תִירָאוּ אֲלֵהֶם וְאֵלֵהֶם אֲבִיכֶם נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן בְּאִמְתַּחֲתֵיכֶם כִּסְפָּכֶם בָּא אֵלַי וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת־שְׁמֵעוֹן: 24 וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף וַיִּתֵּן־מִיָּם וַיַּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסְּפּוֹא לְחִמְרֵיהֶם: 25 וַיְלִינוּ אֶת־הַמִּנְחָה עַד־בּוֹא יוֹסֵף בְּצֹהֲרֵי־יָוֶם כִּי שָׁמְעוּ כִּי־שָׁם יֵאָכְלוּ לֶחֶם: 26 וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבֵּיתָה וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר־בְּיָדָם הַבֵּיתָה וַיִּשְׁתַּחוּ־לוֹ אַרְצָה: 27 וַיּוֹשִׁיעַ אֶת־שְׁלֹמֹם הָאִישׁ וַיֹּאמֶר הִשְׁלֹם אֲבִיכֶם הִזְקֵן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם הֵעֱרָדְנוּ חֵי: 28 וַיֹּאמְרוּ שְׁלֹם לַעֲבָדְךָ לֵאבִינוּ עוֹדְנוּ חֵי וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחוּ: 29 וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־בְּנֵי־מִן אֲחִיו בְּנֵי־אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הִזֶּה אֲחִיכֶם הִקְטַן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם אֵלַי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְחֹנָן בְּנִי: 30 וַיִּמְהַר יוֹסֵף כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל־אֲחָיו וַיִּבְקֹשׁ לִבְכוֹת וַיָּבֹא הַחֲדָרָה וַיִּבֶךְ שָׁמָּה: 31 וַיִּרְחֹץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לָהֶם: 32 וַיִּשְׁיִמוּ לוֹ לִבְדוֹ וְלָהֶם לִבְדָם וּלְמִצְרַיִם הָאֲכָלִים אֹתוֹ לִבְדָם כִּי לֹא יִכְלֹן הַמִּצְרַיִם לֶאֱכֹל אֶת־הָעֲבָרִים לָהֶם כִּי־תוֹעֲבָה הוּא לַמִּצְרַיִם: 33 וַיִּשְׁבּוּ לִפְנָיו הַבָּבֶל כְּכַרְתּוֹ וְהַצֵּעִיר כְּצִעֲרָתוֹ וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ: 34 וַיִּשָּׂא מִשָּׂאת מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם וַתֵּרָב מִשָּׂאת בְּנֵי־מִן מִמִּשָּׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ:

Akabêhè ka Yozefu omu nshoho ya Benyamini

¹ Yozefu ahà ecibwindi câge eri irhegeko, erhi: «Enshoho z'aba bantu ogend'izibumba biryo nk'oku bankanahash'ibaruhula, oga'ihira enfaranga za ngasi muguma omu kanwa k'enshoho yage. ² Oyîsh'ihira kalya kabêhe kâni k'amarhale omu munwa gw'enshoho y'omurho obalimwo, ohiremwo enfaranga z'engano yage.» Omurhindisi anacijira nk'oku Yozefu anamubwirga. ³ Sêzi erhi bucânûla balika balya bantu haguma n'endogomi zabo. ⁴ Bâli bamarhenga omu lugo ci kwonene barhali bacihika kulî; Yozefu àrhuma omurhindisi wage, erhi: «Yimuka oshimbûlire balya bantu, na hano obahikakwo, obabwire, erhi: «Kurhi mwagalulaga amabi oku minja mwajîrîrwe? ⁵ K'arhali ko kabêhe nnawirhu anyweramwo, ko analagulirakwo? Kubi okwo mwajizire.» ⁶ Abahikakwo, ababwîra birya binwa. ⁷ Bamushuza, mpu: «Cirhumire nnaamwirhu ederha ntyo? Ntanzî là erhi bambali bâwe bankajira ecijiro ca bene eco! ⁸ Sinza enfaranga rhwashimanaga omu minwa y'enshoho zirhu, rhwakugalulîrezo kurhenga emwirhu Kanani, kurhi rhwankazimirage omu nyumpa ya nnaamwinyu abe nfaranga erhi gabe masholo? ⁹ Ekarhî ka bambali bâwe, oyu wankanasiimana kwo ako kabêhe anafe, na nirhu rhwenene rhunabe bajâ ba nnawinyu.» ¹⁰ Anacibashuza, erhi: «Neci, binabâge nk'okwo mudesire! Oyu bankanashimana adwîrhe ako kabêhe, anabe mujâ wânî; ci abandi bôhe banacigendera.» ¹¹ Ngasi muguma ahonyeza enshoho yage y'engano oku idaho, ngasi muguma anacishanûla enshoho yage. ¹² Afûkula kugwarhira oku nfula kuhika oku muziba gwabo, n'akabêhe kayishibonekana omu nshoho ya Benyamini. ¹³ Banacisharuhula enyambalo yâbo ngasi muguma ashub'ibaruhuza endogomi yage, bashubira omu lugo. ¹⁴ Yuda na bene wabo baja aha mwa Yozefu, babandana acihali, bafukamiriza embere zâge bahwera oku idaho. ¹⁵ Yozefu ababwîra, erhi: «Byo bici ebi mwankolîre? Ka murhamanyiri oku omuntu oli akâni ayishi oku balêba?» ¹⁶ Yuda ashuza, erhi: «Bici rhwacibwîra nnawirhu? Kurhi rhwaciderhaga? Kurhi rhwankacyêra? Nyamuzinda ayerekine obubi bwa bambali bâwe. Lola, rhukola bajâ ba nnawirhu rhweshi oku rhunali n'oyu bashangaga akabêhe omu nfune.» ¹⁷ Abashuza, erhi: «Ntanzî erhi nankajira ntyo! Olya muntu banashimanagakwo akabêhe, ye wanabâ mujâ wânî, mwehe mushubire n'omurhûla emunda sho ali.»

Amasambo ga Yuda

¹⁸ Oku bundi Yuda amuyegêra, erhi: «Yagirwa mâshi, oleke omurhumisi wâwe aderhere akanwa omu marhiwiri ga nnawirhu, orhanabêraga omurbumisi wâwe burhe bulya kwo onali nka Faraoni. ¹⁹ Nnawirhu adôsize bambali bage bulya, erhi: «Ka mucijira sho. Ka mucigwerhe ommulonzire?» ²⁰ Nirhu rhwashuza nnawirhu, nti: «Rhucigwerhe larha w'omushosi n'omuziba gwirhu gwaburhiragwa e bushosi; oyu gwalondaga afire, ye baburhagwa na nnina muguma, n'îshe arahimwa kumurhonya. ²¹ Wabwîra bambali bâwe obwo, erhi: «Mumundêrhere, amasu gani gamulole kwo.» ²² Rhwashuza nnawirhu, nti: «Omwana ntako arhenge kuli îshe, erhi ankamurhenga kwo, îshe anafâ.» ²³ Wanacibwîra bambali bâwe, erhi: «Akaba mulumuna winyu arhabungulusiri haguma ninyu, murhayimange omu masu gani. ²⁴ Erhi rhuyinamukira emwa mwambali wâwe yeligi larha, rhwamuganirira ebinwa bya nnawirhu. ²⁵ Kandi erhi larha arhubwîra, erhi: «Kanyi mushub'igend'igula biryo bisungunu;» ²⁶ rhwashuza, nti: «Rhurhankahash'iyandagala. Ci kwone akaba rhwagenda rhweshi na mulumuna wirhu, lyoki rhwankabunguluka, bulya ntako rhubone obusu bw'olya mulume rhurhanali rhweshi na mulumuna wirhu.» ²⁷ Mwambali wâwe, yerigi larha arhushuza, erhi: «Mumanyire oku mukanie amburhire bana babirhi bone: ²⁸ Muguma acîgendîre, naderha nti kulîbwa alîbirwe n'eciryanyi; kuhika buno ntasag'imushisha omu isu. ²⁹ Erhi mwankashub'intôla oyu wundi, naye erhi ankajira oku abâ, mwanarhuma ezi mvi zani zaja ekuzimu n'omungo munji.» ³⁰ Bunola nkashubiraga emwa mwambali wâwe, yerigi larha, ntanadwirhi omwana, oyu omurhima gwâge gwacîshwekîrekwo, ³¹ hano abona omwana arhali haguma nirhu, kufâ anafâ, n'ago mango erhi bambali bâwe bamarhuma emvi za mwambali wâwe, yerigi larha, zaja ekuzimu n'oburhe bunji. ³² Na kandi, mwambali wâwe acîbarhuzize olw'oyu mwana, omu masu ga larha, amango naderhaga nti akaba ntamugalwiri emunda oli onanjire mwisi ensiku zoshi.» ³³ Olekage yagirwa mwambali wâwe ayorhe mujâ wa nnawirhu, oyu mwana omuleke arhereme haguma na bakulu bage. ³⁵ Kurhi nankasôkera emunda larha ali wânî n'omwana arhayishiri haguma nani? Nanga ntalonza mbone obuhanya bwarhogera larha!»

Geneis 44: 1

וַיֵּצֵא אֶת-אֲשֶׁר עַל-בֵּיתוֹ לֵאמֹר מַלְא אֶת-אֲמָתֹתַי הָאֲנָשִׁים אֲכָל כֶּאֱשֶׁר יִכְלִין שְׂאֵת וְשִׁים כֶּסֶף-אִישׁ בְּפִי אֲמַתְּתָיו: 2 וְאֶת-גְּבִיעִי גְבִיעַ הַכֶּסֶף תִּשִּׂים בְּפִי אֲמַתְּתָי הַקָּטָן וְאֶת כֶּסֶף שְׂבָרִי וְיָעֵשׂ כְּדָבָר יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר: 3 הַבֶּקֶר אֲוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחַמְרֵיהֶם: 4 הֵם יֵצְאוּ אֶת-הָעִיר לֹא הָרְחִיקוּ וְיוֹסֵף אָמַר לְאֲשֶׁר עַל-בֵּיתוֹ קוּם רִדְף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשְׁגֵּתָם וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם לָמָּה שְׁלַמְתֶּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה: 5 הֲלֹא זֶה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה אֲדֹנִי בּוֹ וְהוּא נָחֵשׁ יִנְחָשׁ בּוֹ הֲרַעְתֶּם אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם: 6 וַיִּשְׁגְּמוּ וַיִּדְּבֹר אֲלֵהֶם אֶת-הַדְּבָרִים

האלה: 17 ויאמרו אליו למה ידבר אדני כדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה: 8 הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגב מביית אדניך כסף או זהב: 9 ואשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם-אנחנו נהיה לאדני לעבדים: 10 ויאמר גם-עתה כדברכם כן-הוא אשר ימצא אתו יהיה-לי עבד ואתם תהיו נקיים: 11 וימהרו ויורדו איש את-אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו: 12 ויחפשו בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימן: 13 ויקרעו שמלתם ויעמסו איש על-חמרו וישבו העירה: 14 ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא עדינו שם ויפלו לפניו ארצה: 15 ויאמר להם יוסף מה-מעשה הזה אשר עשיתם הלא ידעתם כי-נחש ינחש איש אשר כמני: 16 ויאמר יהודה מה-נאמר לאדני מה-נדבר ומה-נצטדק האלהים מצא את-עון עבדיך הננו עבדים לאדני גם-אנחנו גם אשר-נמצא הגביע בידו: 17 ויאמר חלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה-לי עבד ואתם עלו לשלום אל-אביכם: פ 18 ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר-נא עבדך דבר באדני ואלי-יחר אפך בעבדך כי כמון כפרעה: 19 אדני שאל את-עבדיו לאמר היש-לכם אב או-אח: 20 ונאמר אל-אדני יש-לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת ויתר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו: 21 ותאמר אל-עבדי הורדה אלי ואשימה עיני עליו: 22 ונאמר אל-אדני לא-יכול הנער לעזב את-אביו ועזב את-אביו ומת: 23 ותאמר אל-עבדיך אם-לא יבד אחיכם הקטן אתכם לא תספון לראות פני: 24 ויהי כי עלינו אל-עבדך אב ונגד-לו את דברי אדני: 25 ויאמר אבינו שבו שברו-לנו מעט-אכל: 26 ונאמר לא נוכל לרדת אם-יש אחינו הקטן אתנו ויורדנו כי-לא נוכל לראות פניהם ויאמר הקטן ויגשו איתנו: 27 ויאמר עבדך אבי אליו אתם ידעתם כי שנים ילדה-לי אשתי: 28 ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתי עד-הנה: 29 ולקחתם גם-את-המעם פני וקרהו אסון והורדתם את-שיבתי ברעה שיבתי: 30 ועתה כבאי אל-עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו: 31 והנה לראותו כי-אין הנער ומת והורידו עבדיך את-שיבת עבדך אבינו ביגון שאלה: 32 כי עבדך ערב את-הנער מעם אבי לאמר אם-לא אביאנו אליך וחסאתי לאבי כל-הימים: 33 ועתה ישב-נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם-אחיו: 34 כי-איר אעלה אל-אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את-אבי:

45

Yozefu acimanyisa kuli bene wabo

¹ Lero Yozefu ayabirwa n'okurhenza emirenge embere z'aba bâli halya boshi; anaciyâma, erhi: «Muhuluse abandiho boshi.» Na ntyo ntaye wacimuliho erhi Yozefu acimanyisa emunda bakulu bage bali. ² Ayâma n'izu linene erhi alaka, Abanyamisiri balinda bayumva, n'iburha Iya Faraoni iyakuyumva. ³ Yozefu abwîra bakulu bage, erhi: «Nie Yozefu! Ka ho larha acibâ?» Bene wabo bayabirwa n'okumushuza bulya bamarhemuka embere zâge. ⁴ Obwo, Yozefu abwîra bene wabo, erhi: «Nyegêri.» Bamuyegêra. Ababwîra, erhi: «Nie Yozefu olya mulumuna winyu mwaguzagya mpu bamuhêke e Mîsiri. ⁵ Ci kwonene mumanyage murbacibâga burhe murhanacikalihiranaga mpu okwenge mwangulizagya ab'eno munda. Kulonza okufumya obuzîne bwinyu kwarhumaga Nyamuzinda antuma mpu mmushokolere. ⁶ Bulya, sinzi oku ekola myâka ibirhi eno kurhenga ishali lijîre omu cihugo, hacisigire na yindi irhanu abantu barhahinga barhanasârûla. ⁷ Nyamuzinda antumire mmunshokolere lyo obûko bwinyu bulemera muno cihugo n'okuyishiciza akalamo kinyu kulya kwankanaderhwa. ⁸ Ntyo arhacirigi mwe mwantumaga eno munda ci Nyamuzinda; anyimisire mpu mbe îshe wa Faraoni, mwimangizi w'enyumpa yage yoshi na murhambo w'echihugo c'e Mîsiri coshi. ⁹ Mukanyagye musôkere emunda larha ali, mumubwire, mpu: «Mugala wawe Yosefu adesire, erhi: «Nyamuzinda anyimisire murhambo w'e Mîsiri yoshi; obungulukire eno munda ndi buzira kulegerera. ¹⁰ Wayubaka omu cihugo ca Gosheni, wabêra aha burhambi bwâni mwe na bagala bâwe, na binjikulû bâwe, ebibuzi byâwe n'enkafu zawe na ngasi ebi ogwerhe byoshi. ¹¹ Eyo munda nakaz'ikushundira, bulya hacisigîre yindi myâka irhanu ya cizombo, na ntyo orhacilake buligo, oli we, oli enyumpa yawe, na ngasi hyawe hyoshi.» ¹² Mucîbwînîre n'amasu ginyu, mulumuna wâni Benyamini naye abwîne oku kanwa kani kadwîrhe kamuderheza. ¹³ Muganîrîre larha irenge ngwerhe omu Mîsiri lyoshi, n'ebi mwabwîne byoshi munatwe duba, muyandagalane larha eno munda.» ¹⁴ Oku bundi acikweba omu igosi Iya mulumuna wage Benyamini, alaka, naye Benyamini alakira oku igosi Iyage. ¹⁵ Anunugurha bene wabo boshi, alaka anadwirbe abahôbera; bene wabo barhondêra bamushambâza.

Faraoni ahamagala omulala gwa Yakobo

¹⁶ Omwanzi gwahika omu bwâmi bwa Faraoni, mpu bene wabo Yozefu bayishire: Faraoni n'abarhambo bage basîma bwenêne. ¹⁷ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Obwire bene winyu, erhi: Oku mwajira kw'oku: Mushanire ebihêsi binyu, mukanye muje e Kanani. ¹⁸ Murhôle sho n'emilala yinyu, muyîshe eno munda ndi. Nammuyûbasa ahinja ha cino cihugo ca Mîsiri munalye oku mashushi g'echihugo. ¹⁹ Woyo obahe eri irhegeko, erhi kwo mwajira ntya: Muyanke engâlê muno cihugo c'e Mîsiri, mulerhemwo abana binyu na bakinywe, murhôle na sho, muyîshe. ²⁰ Murhabâga burhe bw'ebi mwasiga, bulya ngasi hinja hinali omu cihugo c'e Mîsiri, byaba hinyu.»

Bene Yakobo bajîlerha îshe e Kanani

²¹ Bene Israheli banajira kulya; Yozefu abahâ engâlê nk'oku Faraoni anarhegekaga, abaha n'olwiko

lw'enjira. ²² Aja abaha ngasi muguma omushangi gw'olusiku lukulu, Benyamini yehe amuha magana asharhu ga sikeli za nfaranga, bamuha na mishangi irhanu ya lusiku lukulu. ²³ Kwo n'okwo, arhumira ise ndogomi ikumi, bazihêsa oku ngasi hinja hinabà e Mîsiri, na ndogomi nkazi ikumi ziheshbwe engano, omugati n'olwîko omushosi acîyikira omu njira. ²⁴ Oku bundi asêzera bene wabo, nabo balikûla, erhi amanarhang'ibabwîra, erhi: «Murhalongôleraga omu njira.» ²⁵ Banacirhenga e Mîsiri obwo, bayinamukira omu cihugo c'e Kanani emw'îshe Yakobo. ²⁶ Bamubwîra, mpu: «Yozefu ho aciba, ciru ye warhambula ecihugo c'e Mîsiri coshi.» Omurhima gwâge gwayôrha guhangalîre, bulya arhabayemeraga. ²⁷ Ci kwoki erhi bayus'imubwîra ebinwa Yozefu aderhaga byoshi, n'erhi abona ziryâ ngâlê Yozefu arhumaga mpu zij'imulêrha, omurhima gw'îshe wabo Yakobo gwarhwangûkwa. ²⁸ Israheli aderha, erhi: «Nta kundi! Kwisi mugala wânî Yozefu ho acibà! Naj'imulolakwo embere nfê».

Genesis 45: 1

וְלֹא־יָזַל יוֹסֵף הַתְּאֵפֶק לְכָל הַנְּצִיבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעַל וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהַתְּנוּעַ יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו: 2 וַיִּתֵּן אֶת־קִלּוֹ בְּכֵי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית פְּרֹעֶה: 3 וַיֵּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חִי וְלֹא־יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אִתּוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו: 4 וַיֵּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו גִּשׁוּ־גֵא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֵּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־מָכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם: 5 וַעֲתָה אֶל־תַּעֲצֹבוּ וְאֶל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מָכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי לְמַחִיָּה שָׁלַחְנִי אֲלֵהֶם לִפְנֵיכֶם: 6 כִּי־זֶה שְׁנָתִים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חֵרִישׁ וְקֹצִיר: 7 וַיִּשְׁלַחְנִי אֲלֵהֶם לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׂאֵרִית בָּאָרֶץ וְלִהְיוֹת לָכֶם לִפְלִיטָה גְדֹלָה: 8 וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁמַעְנִי לָאֵב לִפְרֹעֶה וְלִאֲדוֹן לְכָל־בֵּיתוֹ וּמַשֵּׁל בְּכָל־אָרֶץ מִצְרַיִם: 9 מִהֲרֹ־וְעָלוּ אֶל־אָבִי וְאֶמְרָתֶם אֵלָיו זֶה אָמַר בְּנִי יוֹסֵף שְׁמִנִי אֲלֵהֶם לִאֲדוֹן וְלִכְלֵם־מִצְרַיִם רְדֵה אֵלַי אֶל־תַּעֲמַד: 10 וַיִּשְׁבֹּת בָּאָרֶץ־גִּשְׁן וְהָיִיתָ קְרוֹב אֵלַי אֲתָה וּבְנֶיךָ וּבְנֵי־בְנֶיךָ וַצֹּאנֶךָ וּבְקֶרֶךְ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ: 11 וְכִלְכַּלְתִּי אֶתְּךָ שֵׁם כִּי־עוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים רַעַב פֶּן־תִּגְוַשׁ אֶתָּה וּבִיתְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ: 12 וְהֵנָּה עֵינֵיכֶם רְאוּת וַעֲבִי אֲחִי בְנִימִין כִּי־פִי הַמְדַּבֵּר אֲלֵיכֶם: 13 וְהִגַּדְתֶּם לֹאֲבִי אֶת־כָּל־כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר רָאִיתֶם וּמַהֲרָתֶם וְהוֹדִדְתֶּם אֶת־אָבִי הֵנָּה: 14 וַיִּפֹּל עַל־צוּאֲרִי בְנִימִין־אֶחָיו וַיִּבֶךְ וּבְנֵימִין בָּכָה עַל־צוּאֲרֵיוֹ: 15 וַיִּנְשָׁק לְכָל־אֶחָיו וַיִּבֶךְ עֲלֵיהֶם וְאֶחָד־כֵּן דִּבְרוּ אֶחָיו אִתּוֹ: 16 וְהִקְל נִשְׁמַע בֵּית פְּרֹעֶה לֵאמֹר בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּטֵּב בְּעֵינֵי פְרֹעֶה וּבְעֵינֵי עַבְדָּיו: 17 וַיֵּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל־יוֹסֵף אָמַר אֶל־אֲחִיךָ זֹאת עֲשׂוּ טַעֲנוּ אֶת־בְּעִירְכֶם וְכִזְבוּ־בְאוּרָצָה כְּנָעַן: 18 וְהָיוּ אֶת־אֲבִיכֶם וְאֶת־בְּתִיכֶם וְבָאוּ אֵלַי וְאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־טוֹב אָרֶץ מִצְרַיִם וְאֶכְלוּ אֶת־חֶלֶב הָאָרֶץ: 19 וְאֶתָּה צִיְתָה זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מֵאָרֶץ מִצְרַיִם עֲגֻלוֹת לְטַפְכֶם וְלְנָשֵׁיכֶם וְנִשְׂאָתֶם אֶת־אֲבִיכֶם וּבָאתֶם: 20 וַעֲבִינְכֶם אֶל־תַּחֲסֵם עַל־כְּלֵיכֶם כִּי־טוֹב כָּל־אָרֶץ מִצְרַיִם לָכֶם הוּא: 21 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּתֵן לָהֶם יוֹסֵף עֲגֻלוֹת עַל־פִּי פְרֹעֶה וַיָּתֵן לָהֶם צֶדֶה לְדֶרֶךְ: 22 לְכָלֶם נָתַן לְאִישׁ חֲלִפוֹת שְׁמֹלֹת וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחֲמֵשׁ חֲלִפֹת שְׁמֹלֹת: 23 וּלְאֶבְרָם שְׁלֹשׁ כִּזְאֵת עֲשָׂרָה חֲמֹרִים נְשָׂאִים מְטוֹב מִצְרַיִם וְעֶשֶׂר אֶתְנֹת גִּשְׂאֵת בְּרוֹלָתָם וּמִזֶּמֶן לְאֶבְרָם לְדֶרֶךְ: 24 וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶחָיו וַיָּלְכוּ וַיֵּאמֶר אֲלֵהֶם אֶל־תִּרְגְּזוּ בְּדֶרֶךְ: 25 וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אָרֶץ כְּנָעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם: 26 וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חִי וְכִי־הוּא מַשֵּׁל בְּכָל־אָרֶץ מִצְרַיִם וַיַּפֵּג לֵבּוֹ כִּי לֹא־הָאֵמִין לָהֶם: 27 וַיַּדְּבְרוּ אֵלָיו אֶת כָּל־דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיֵּרָא אֶת־הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אִתּוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם: 28 וַיֵּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד־יוֹסֵף בְּנִי חִי אֲלֵהָ וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרָם אֲמוֹת:

46

Yakobo n'omulala gwâge gwoshi bàja e Mîsiri

¹ Israheli agendana ngasi ebi anali agwerhe byoshi. Erhi ahika e Bersheba arherekêra Nyamuzinda w'îshe Izaki. ² Nyamuzinda abwîra Israheli omu bilôrho by'obudufu, erhi: «Yakobo! Yakobo!» Naye, erhi: «Ho ndi hano.» ³ Nyamuzinda ashubiriza, erhi: «Nie Nyamuzinda, nie Nyamuzinda wa sho. Orhayobohaga okuyandagalira e Mîsiri, bulya nakujira ishanja linene eyo munda. ⁴ Niehe nayandagalira e Mîsiri haguma nâwe. Na kandi, nie nanakurhenzayo nkuyinamukane, na Yozefu ye wakubisha.» ⁵ Yakobo arhenga e Bersheba obwo, bene Israheli bashonêsa îshe Yakobo, bakâbo n'abana babo muli ziryâ ngâlê Faraoni ali arhumire mpu zibarhôle. ⁶ Bahêka n'amaso gabo na ngasi byâbo bâli bakola bagwerhe omu cihugo c'e Kanani, bayisha e Mîsiri. Yakobo haguma n'omulala gwâge gwoshi, ⁷ abagala na bagala b'abagala, abâli na bâli b'abagala, iburha lyage lyoshi aligendana e Mîsiri.

Omulala gwa Yakobo gwajâga e Mîsiri

⁸ Alaga amazîno g'abo bene Israheli bajâga e Mîsiri: Yakobo boshi n'abagala: Enfula ya Yakobo, Rubeni. ⁹ Bagala ba Rubeni: Henoki, Palu, Hezroni na Karmi. ¹⁰ Bene Simoni: Yemweli, Yamini, Ohadi, Yakini na Sohari, na Saulu waburhagwa n'omukazi mukanani. ¹¹ Bene Levi: Gershoni, Kehati na Merari. ¹² Bene Yuda: Eri, Onani, Sela, Feresi na Zera; ci kwonene Heri na Onani bali erhi bâfirire e Kanani. Bene Peresi: bâli Hesroni na Hamuli. ¹³ Bene Isakari: Tola, Puwa, Yashubu na Shimuroni. ¹⁴ Bene Zabuloni: Sêredi, Eloni na Yahaleli. ¹⁵ Bo bene Yakobo abo, bo Lea amuburhiraga aha Padani Aramu kuhirakwo n'omwali Dina. Boshi haguma, bagala n'abâli, bâli bantu makumi asharhu na basharhu. ¹⁶ Bene Gadi: Sefoni, Hagi, Shuni, Esiboni, Eri, Arodi na Areli. ¹⁷ Bene Aseri: Yimuna, Yishwa, Yishwi, Beria na mwali wabo Serah. Bene Beria bali: Heberi na Malkieli. ¹⁸ Bo bene Zilfa abo; olya Labani ahâga omwali Leya; aburhira Yakobo abo bana: bantu ikumi na ndarhu lyoshi. ¹⁹ Bene Rasheli muka Yakobo: Yozefu na Benyamini. ²⁰ E Mîsiri, Yozefu aburhirayo Menashê na Efrayimu kuli Asinati, mwali wa Potifari, mudâhwa

wa Oni. ²¹ Bene Benyamini: Bela, Beker, Asibeli, Gera, Naamani, Ekì, Roshi, Mupimi, Hupimu na Aredi. ²² Bo bana Rasheli aburhîre Yakobo abo; boshi haguma bali bantu ikumi na bani. ²³ Bene Dani: Hushimi. ²⁴ Bene Nefutali: Yasieli, Guni, Yeseri, na Shilemi. ²⁵ Bo bene Bilaha abo, olya Labani ahâga omwali Rasheli; bo bana aburhîre Yakobo, boshi haguma bali bantu nda. ²⁶ Abantu bājire e Mîsiri haguma na Yakobo, balya barhenga omu nda yage yêne, buzira kuganja baka abagala, boshi haguma bah bantu makumi gali ndarhu na ndarhu. ²⁷ Abana ba Yozefu baburhiragwa e Mîsiri bàli babirhi. Abantu b'omulala gwa Yakobo bayishire e Mîsiri boshi haguma bah bantu makumi gali nda.

Yozefu ayankirira omulala gwâge

²⁸ Israheli arhuma Yuda mpu abe ashokola aje emwa Yozefu, amubwire amushange e Gosheni. Bahika omu cihugo c'e Gosheni. ²⁹ Yozefu ashwekera ebibêsi oku ngâlè yage, ayishoneramwo, mpu aje e Gosheni aj'iyankirira îshe Israheli. Erhi anaja omu masu gage ntya, acikweba omu igosi lyage, alaka kasanzi karhali kanyi erhi anamuhôbîre. ³⁰ Israheli abwîra Yozefu, erhi: «Lero nankajâga nafâ obu namabona obusu bwâwe, namanashanga ocibamwo omûka.» ³¹ Yozefu anacibwîra bakulu bage n'omulala gw'îshe, erhi: «Nkola nasôka mmanyise Faraoni oku nnamubwire, nti: «Balya bakulu bâni n'omulala gwa larha bâbâga omu cihugo c'e Kanani bamantindakwo.» ³² Abo bantu babâ bakafè, barhahimwa kushîbirira ebintu byâbo. Bayishire badwirbe enkafu n'ebibuzi byâbo; na ngasi hyâbo hyoshi.» ³³ Na ninyu, hano Faraoni amuhamagala n'okumudôsa, erhi: «Mukolo mucu mukola?» ³⁴ Mwanamushuza mpu: «Waliha, bambali bâwe barharhenga oku bintu byâbo, kurhenga eburho bwabo kuhika buno, rhwono kwo rhuyôrhera ntyo kurhengeri kuli balarha.» Ntyo, mwanahash'iyubaka omu cihugo ca Gosheni, bulya Abanyamisiri barhabona oku bangere.

Genesis 46: 1

וַיֵּסַע יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּבֹא בְּאֶרֶז שְׁבַע וַיַּזְבַּח זִבְחִים לַאלֹהִים אֲבִיו יַצְחָק: 2 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאָת הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וַיֵּקֶב וַיֹּאמֶר הִנְנִי: 3 וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיר אֶל־תִּירָא מִרְדֵּה מִצְרַיִם כִּי־לֹגִי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם: 4 אֲנִכִּי אֲרָד עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאֲנִכִּי אֶעֱלֶךָ גַּם־עִלָּה וְיוֹסֵף יִשִּׁית יָדוֹ עַל־עֵינֶיךָ: 5 וְנִקְּמָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיִּשְׁלַח בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת־טֹפֶם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם בַּעֲגֻלֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח פֶּרְעָה לְשֵׂאת אֹתוֹ: 6 וַיִּקְחוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם יַעֲקֹב וְכָל־זָרְעוֹ אִתּוֹ: 7 בָּנָיו וּבְנֵי אִתּוֹ וּבָנוּתוֹ וּבָנוּת בָּנָיו וְכָל־זָרְעוֹ הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרַיִם: 8 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנָיו בְּכֹר יַעֲקֹב רָאוּבֵן: 9 וּבְנֵי רָאוּבֵן חֲנוּךְ וּפִלֹא וְחֶזְרֹן וְכֶרֶם: 10 וּבְנֵי שִׁמְעוֹן לֵוִי וְיִמִּין וְאֶהֱד וְיִזְבִּן וְיֶחֱזִק וְיִשָּׂאֵל בֶּן־הֶכְנֶזֶעִית: 11 וּבְנֵי לֵוִי גֵרְשֹׁן קָהָת וּמֶרָרִי: 12 וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשָׁלָה וּפְרָץ וְזָרַח וְיִמְתָּ עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְהִיו בְּנֵי־פְרָץ חֲצִרֹן וְחִמּוּל: 13 וּבְנֵי יִשְׁשָׁכָר תוֹלַע וּפֹה וְיֹזֵב וְשִׁמְרוֹן: 14 וּבְנֵי זְבֻלֹן שִׁדָּן וְזִבְלֹן וְיִחִיאֵל: 15 אֵלֶּה בְנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּפָדָן אֲרָם וְאֶת דִּינָה בְתוּלָה כְּלִיטָה וְגִיטָה וְשִׁלְשִׁים וְשִׁלְשִׁים: 16 וּבְנֵי לֵדָּה גָד צַפְיוֹן וְחִנִּי שׁוּבִי וְאֶזְבֵּן עֲרִי וְאֶרְדִּי וְאֶרְאֵלִי: 17 וּבְנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיִּשְׁנֶה וַיִּשְׁנִי וְבִרְעָה וְשָׁרָה אֲחֻתָּם וּבְנֵי בְרִיעָה חֲבֵר וּמִלְכִּיאֵל: 18 אֵלֶּה בְנֵי זֵלְפָּה אֲשֶׁר־נָתַן לָבָן לְלֵאָה בְתוּ וְתֵלֵד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עָשָׂרָה נָפְשׁ: 19 בְּנֵי רָחֵל אֲשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְבִנְיָמִן: 20 וַיִּזְלַד יוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה־לוֹ אֶסְנָת בַּת־פּוּטִי פֶרַע כֹּהֵן אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם: 21 וּבְנֵי בְנִימִן בְּלַע וְכָכֵר וְאֶשָּׁבֵל גֵּרָא וְנַעֲמָן אֲחִי וְרָשָׁא מִפִּים וְחָפִים וְאֶרְדִּי: 22 אֵלֶּה בְנֵי רָחֵל אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב כְּלִיטָה אַרְבָּעָה עָשָׂר: 23 וּבְנֵי דָן חֲשִׁים: 24 וּבְנֵי נַפְתָּלִי יִחֲזָאֵל וְגִינִי וְנַצֵּר וְשָׁלֹם: 25 אֵלֶּה בְנֵי בְלָהָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבָן לְרָחֵל בְתוּ וְתֵלֵד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב כְּלִיטָה שְׁבַע: 26 כְּלִיטָה הֶנְפֶּשֶׁת בְּלָהָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיִם יִצְחָק וְרָחֵל מִלְכָּה נָשִׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כְּלִיטָה שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ: 27 וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר־יָלְדָה לוֹ בְּמִצְרַיִם נָפְשׁ שְׁנַיִם כְּלִיטָה הֶנְפֶּשֶׁת לְבִית־יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׁבַע: 28 וְאֶת־יְהוּדָה שָׁלַח לִפְנֵי אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לִפְנֵי גִשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִשֶׁן: 29 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מִרְכָּבָתוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת־יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל־צוּאָרָיו עוֹד: 30 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמֹתָה הִפְעָם אֲחֵרִי רְאוּתִי אֶת־פְּנִיךָ כִּי עוֹדֶךָ הִי: 31 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲחִיו וְאֶל־בֵּית אֲבִיו אֶעֱלֶה וְאֶגִּידָה לְפֶרְעָה וְאָמַרְתִּי אֵלָיו אֲחִי וּבֵית־אֲבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן בָּאוּ אֵלַי: 32 וְהָאֲנָשִׁים כָּעֵי צֹאן כִּי־אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ: 33 וְהָיָה כִּי־יִקְרָא לָכֶם פֶּרְעָה וְאָמַר מִה־מַּעֲשֵׂיכֶם: 34 וְאָמַרְתֶּם אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ עַבְדֵּיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־עַתָּה גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר תִּשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ גִּשֶׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל־רַעָה צֹאן:

47

Yozefu agend'ilamukiza bene wabo emwa Faraoni

¹ Yozefu akanyagya obwo aj'ilamukiza bene wabo emwa Faraoni, erhi: «Larha na bene wirhu bamayisha, barhenga omu cihugo c'e Kanani, badwirbe enkafu n'ebibuzi byâbo, na ngasi byâbo bajira, bâbo bahanzire omucihugo ca Gosheni.» ² Ali amarhôla bantu barhanu ba muli bene wabo, agend'ibalangûla Faraoni; ³ Faraoni abadôsa, erhi: «Mukolo mucu mukola?» Bashuza Faraoni, mpu: «Yagirwa, rhwono bambali bâwe, rhuyôrha rhubâ bakafè, rhwono, n'ababusi birhu ko bâli.» ⁴ Babwîra Faraoni obwo, mpu: «Rhuyishir'ibêra mwo cino cihugo bulya e Kanani rhwâli, ebibuzi bya bambali bâwe birbacigwerhe lwabûko: ecizombo cikalihireyo bwenêne.» ⁵ Faraoni abwîra Yozefu, erhi: «Sho na bene winyu bayishirage emunda oli. ⁶ Ecihugo ca Mîsiri eci embere zawe: oyubase sho na bene winyu halya onabwîne hali hinja omu cihugo. Bayubake e Gosheni n'okabona balimwo abantu bankahasha, onabajire babe bangere b'amaso gani nago.» ⁷ Yozefu ageza îshe Yakobo, amulamukiza emwa Faraoni. Yakobo

ahâna omusingo emunda Faraoni ali. ⁸ Faraoni adôsa Yakobo, erhi: «Emyâka y'amaburhwa gâwe yankabâga nk'inga obu?» ⁹ Yakobo ashuza Faraoni, erhi: «Emyâka nashinzire ndwîrhe nagendagenda, eri igana na makumi asharhu. Eri myofi eri na buhanya. Erhacihika oku ya balarha amango bakazâg'igendagenda.» ¹⁰ Yakobo ashub'ilamusa Faraoni, anamusengeruka. ¹¹ Yozefu ayubasa îshe na bene wabo, abayereka ishwa omu cihugo c'e Mîsiri, lwo lwali luhande lununu omu cihugo coshi, omu ca Ramusesi, kwo Faraoni anali arhegesire. ¹² Yozefu akaz'ihâ îshe omugayi, akaz'iguhâ na bakulu bage n'ab'omu nyumpa y'îshe, boshi nk'oku banali n'abana babo.

Oburhegesi bwa Yozefu amango g'ecizombo

¹³ Omugati gwali gubulikîne omu cihugo coshi, erhi kudârhabala kw'ecizombo kurhuma. Ecihugo ca Mîsiri n'eca Kanani, byâshalika byârhalusa. ¹⁴ Yozefu àyomeka ngasi lufaranga lwânali omucihugo ca Mîsiri n'omu ca Kanani, akaz'iguza engano, nabo banayîsh'imugulira. Ezo nsaranga akaziz'ilunda omu bwâmi bwa Faraoni. ¹⁵ Erhi enfaranga zihwa omu cihugo ca Mîsiri n'omu ca Kanani, Abanya misiri boshi baja emunda Yozefu ali mpu: «Oruhê omugati, kurhi rhwankafîraga omu masu gâwe? Enfaranga zarhuhwerîre.» ¹⁶ Yozefu ababwîra, erhi: «Mulêrhe amaso ginyu, namuhînganira, mmuhê omugati ninyu mumpê amaso ginyu obwo murhacigwerhi nsaranga.» ¹⁷ Bakaz'ilerha amaso gabo emunda Yozefu ali, naye akaz'ibahâ omugati, kukolaga kubahînganira amaso g'ebiterusi, ag'ebibuzi, ag'enkafu n'ag'endogomi. Mw'ogo mwâka abalîsa omugati akaz'iguhîngana amaso gabo. ¹⁸ Omwâka gwacikonya, ogwakulikiraga, bakanya baja emunda Yozefu ali, mpu: Rhurhankakufulika nnahamwirhu oku enfaranga zarhuhwerire, n'amaso gakola gali ga nnawirhu. Harhacisigiri ecindi rhwankaha nnawirhu aha nyuma z'eno mibiri yirhu n'amashwa girhu. ¹⁹ Cankarhuma rhufira omu masu gâwe rhwono n'amashwa girhu? Orhugule mugati rhwe n'amashwa girhu; rhucîbêre bajâ ba Faraoni rhwe n'amashwa girhu. Oruhê n'emburho rhwarhwerâ lyo rhulama rhulek'ifâ, lyo n'amashwa girhu garhag'ibâ bwerûle.» ²⁰ Ntyo kwo Yozefu afulukizagya Faraoni amashwa g'Abanyamisiri goshi, kulya kuba ngasi Munyamisiri âli amamuguliza ishwa lyage erhi eco cizombo cirhuma, na ntyo ecihugo coshi câshuba ishwa lya Faraoni. ²¹ Abantu nabo, abahindula bajâ kurhenga oku cikwi ca Mîsiri kuhika oku cindi. ²² Mashwa g'abadâhwa gone arhagulaga bulya abadâhwa bakazâg'ihâbwa na Faraoni omwanya gwabo, banakaz'ilamira oku mwanya Faraoni akazâg'ibahâ; co carhumire bôhe barhaguza amashwa gabo. ²³ Yozefu abwîra olubaga, erhi: «Namuguzirage bulya mwoyo n'amashwa ginyu, mukola muli bantu ba Faraoni.» Erhi: «Alagi, emburho eyi mujag'irhwerâ ago mashwa. ²⁴ Hano muyêza mwanakaz'ihâ Faraoni cigabi ciguma ca karhanu na ninyu muyôrhané ebindi bigabi bini, byo byarhengakwo emburho yaja omu ishwa, kurhenge n'ebiryô mwalya na bene winyu n'abana binyu.» ²⁵ Baderha, mpu: «Warhucizize, kufâ rhwali rhwafâ: owabona rhubona obwonjo omu masu ga nnawirhu, rhwanayemera rhubê baja ba Faraoni.» ²⁶ Okwo, Yozefu akujira irhegeko n'eryo irhegeko liciba omu cihugo ca Mîsiri kuhika ene: ecigabi ca karhanu Faraoni cirhûlwa.

Yakobo asiga emilagi

²⁷ Bene Israheli bâbêra e Mîsiri omu ishwa ly'e Gosheni, barhôlamwo agabo mashwa, baburhana bayololoka bwenêne. ²⁸ Yakobo ashinga myâka ikumi na nda omu cihugo c'e Mîsiri, n'emyâka y'akalamo ka Yakobo, liri igana na makumi ani na nda. ²⁹ Erhi ensiku z'okufâ kwa Israheli zibâ zikola ziri hofi, ahamagala omugala Yozefu, amubwîra erhi: «Akaba ntonyire emunda oli, nkuhûnyire ohire okuboko kwâwe oku cibunu cani, okândola bwinja onakaz'inyumva: orhambishaga eno Mîsiri. ³⁰ Amango nabâ nkola ngwîshîre na balarha, onantenze e Mîsiri oj'imbisha omu nshinda yâbo.» Yozefu anacishuza, erhi: «Najira okwo onahûnyire.» ³¹ Yakobo ederha erhi: «Ocigashe là». Acigasha omu masu gage. Oku bundi Israheli ayunamira oku mushego gw'encingo yage.

Genesis 47 : 1

וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיֵּגֶד לְפָרְעָה וַיֹּאמֶר אֵבִי וְאֶחָי וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל-אֲשֶׁר לָהֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהֵנָּה בְּאֶרֶץ גִּשְׁן: 2 וּמִקְצָה אֲחִיו לָקָח חֲמִשָּׁה אָנָשִׁים וַיֵּצֵאם לִפְנֵי פָרְעָה: 3 וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל-אֲחִיו מִה-מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל-פָּרְעָה רַעִיָּה צָאן עֲבָדֶיךָ גַּם-אֲנָחְנוּ גַם-אֲבוֹתֵינוּ: 4 וְאֶל-פָּרְעָה לָגֹר בְּאֶרֶץ בְּאֶנּוֹ כִּי-אֵין מַרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי-כֶבֶד הָרָעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַעֲתָה יֵשְׁבוּ-נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן: 5 וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל-יוֹסֵף לֹאמֶר אֲבִיר וְאֶחָי בָּאוּ אֵלַיךָ: 6 וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לִפְנֶיךָ הִוא בְּמִיטֵב הָאֶרֶץ הוֹשֵׁב אֶת-אֲבִיר וְאֶת-אֲחָי יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁשׁוֹאִם יְדֹעֶת וַיִּשְׁבֹּם אֲנִשִּׁי-חַיִּל וְשִׁמְתָם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל-אֲשֶׁר-לִי: 7 וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת-יַעֲקֹב אֲבִיו וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי פָרְעָה וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב אֶת-פָּרְעָה: 8 וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל-יַעֲקֹב כֹּמֶה יְמֵי שְׁנֵי תַיִךְ: 9 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-פָּרְעָה יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאת שָׁנָה מָעַט וְרָעִים הִיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיִּי וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ אֶת-יְמֵי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹתִי בְיָמֵי מְגוּרֵיהֶם: 10 וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב אֶת-פָּרְעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פָרְעָה: 11 וַיֹּשֶׁב יוֹסֵף אֶת-אֲבִיו וְאֶת-אֲחָיו וַיֵּתֵן לָהֶם אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמִיטֵב הָאֶרֶץ בְּאֶרֶץ רַעֲמֶסֶס כְּאֲשֶׁר צִוָּה פָּרְעָה: 12 וַיַּכְלִל יוֹסֵף אֶת-אֲבִיו וְאֶת-אֲחָיו וְאֶת כָּל-בֵּית אֲבִיו לָחֶם לְפִי הָטָף: 13 וְלָחֶם אֵין בְּכָל-הָאֶרֶץ כִּי-כֶבֶד הָרָעַב מָאֵד וְהָלָה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרָעַב: 14 וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ-מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשֶׁבֶר אֲשֶׁר-הֵם שֹׂבְרִים וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת-הַכֶּסֶף בֵּיתָה פָּרְעָה: 15 וַיֵּתֵם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ כָל-מִצְרַיִם אֶל-יוֹסֵף לֵאמֹר לֹאמֶר הִבֵּה-לָנוּ לָחֶם וְלָמָּה

נמות נגדך כי אפס קספ: 16 ויאמר יוסף הבן מקנולם ואתנה לכם במקנולם אם אפס קספ: 17 ויביאו את מקניהם אל יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר ובחמרים וינהלם בלחם בכל מקניהם בשנה ההוא: 18 ויתתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית ויאמרו לו לא נכחד מאדני גיאם תם הלסוף ומקנה הבהמה אל אדני לא נשאר לפני אדני בלתי אם גוינתו ואדמתו: 19 למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ויתן פרעה ונהיה ולא נמות והאדמה לא תשם: 20 ויקח יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה כי מכרו מצרים אש שדהו כי חזק עליהם הרעב ויהי הארץ לפרעה: 21 ואת העם העביר אתו לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו: 22 רק אדמת הפנהים לא קנה כי חלק לפנהים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על פן לא מכרו את אדמתם: 23 ויאמר יוסף אל העם הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה הא לכם זרעו זרעתם את האדמה: 24 והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכל לטפכם: 25 ויאמרו החייתנו נמצא חן בעיני אדני ונהיינו עבדים לפרעה: 26 וישם אתה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחמש רך אדמת הפנהים לבדם לא היתה לפרעה: 27 וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאתחו בו ויפרו וירבו מאד: 28 ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חיי שבע שנים וארבעים ומאת שנה: 29 ויקברו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים גא ידך תחת רגלי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: 30 ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: 31 ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה: פ

48

Yakobo ayankirira bene Yozefu bombi omu mulala gwâge anabagisha

¹ Enyuma z'aho, bâbwîra Yozefu mpu: «Lola oku sho alwazire!» Yozefu arhôla abagala bombi, Menashè na Efrayimu, bagenda boshi. ² Banacimanyisa Yakobo, mpu: «Lola, mugala wâwe Yozefu oyo ayishire emunda oli.» Israheli acihangâna, abwarhala oku ncingo. ³ Yakobo abwîra Yozefu, erhi: «Nyamuzinda-Ogala-Byoshi ambonekîre aha Luzu omu cihugo ca Kanani angisha. ⁴ Anambwîra, erhi: Najira oyololoke, nakuluza, nakujira ohinduke mwandu gwa mashanja, eci cihugo naciha iburha lyâwe enyuma zawe cibe cabo ensiku zoshi.» ⁵ Aba bana bâwe baburhiragwa e Mîsiri embere nyîshe aha burhambi bwâwe, bakola bana bâni: Efrayimu na Menashè bakola b'omu bana bâni aka Rubeni na Simoni. ⁶ Ci abana wâburhaga enyuma z'abo, babâ bâwe; bakaz'iderhwa amazîno ga bakulu babo bunya-kashambala. ⁷ Amango narhengaga e Padani, nalengana, nyoko Rasheli afira omu cihugo c'e Kanani, erhi rhunaciri omu njira, rhucisigazize lugendo lusungunu rhuhihe aha Efrata; ho nanamubishire aho oku njira, yo erigi e Betelehemu eyo. ⁸ Israheli abona abana ba Yozefu bombi adôsa, erhi: «Bahi aba?» ⁹ Naye omugala, erhi: «Bo bana Nyamuzinda ampîre eno munda abo.» Ishe ashuza erhi: «Obanderhere mbagishe.» ¹⁰ Amasu ga Israheli gâli gakola garhamire n'obushosi, arhacibonaga. Yozefu anacibashegeza hali ye, naye abanûnugurha anabahôbera. ¹¹ Israheli anacibwîra Yozefu, erhi: «Ntali mmanyire oku nacibona obusu bwâwe, ci lolaga oku Nyamuzinda amanyereka ciru n'iburha lyâwe.» ¹² Yozefu abayegûla abarhenza aha madwi g'îshe, anafukama ayunama, amalanga gahuma oku idaho. ¹³ Yozefu abagwârha bombi: Efrayimu omu kulyo kwage, mpu lyo aja ebwa kumoshô kwa Israheli na Menashè omu kumoshô kwage, mpu lyo aja ebwa kulyo kwa Israheli, anabashegeza hali ye. ¹⁴ Israheli alambûla okuboko kwage kulyo, akuhira oku irhwe lya Efrayimu ye wali murho n'okuboko kwage kumoshô oku irhwe lya Menashè, omu kurhahêkanya amaboko, ebwa kuba Menashè ye wali nfula. ¹⁵ Erhi àkola àgisha Yozefu amubwîra, erhi: «Nyamuzinda, ababusi bâni Abrahamu na Izaki bakazâg'ilambagira embere zâge, ye Nyamuzinda onyabula kurhenga mbâ ho kuhika ene, ¹⁶ Malahika wandikûzagya muli ngasi mabi, agishe aba bana. Izîno lyani n'izîno lya balarha Abrahamu na Izaki libalamiremwo, baluge banayololoke hano igulu.» ¹⁷ Yozefu abona oku îshe ahebire okuboko kwage kulyo oku irhwe lya Efrayimu, agaya, agwârha okuboko kw'îshe akurhenza kuli Efrayimu akudekereza oku irhwe lya Menashè. ¹⁸ Yozefu abwîra îshe, erhi: «Arhali ntyo, larha, bulya oyu ye mukulu, ohebe okuboko kwâwe kulyo oku irhwe lyage.» ¹⁹ Cikwône îshe alahira ederha, erhi: «Mmanyire mwana wâni, mmanyire, naye âbâ ishanja, naye aluga, cikwône mulumuna wage ye wabâ n'obuhashe bunene kumulusha, n'iburha lyage lyabâ mwandu gwa mashanja.» ²⁰ Olwo lusiku abagisha ntya: «Mwoyo mwe Bene Israheli bakaz'igisha omu kuderha izîno linyu, mpu: «Nyamuzinda akujire aka Efrayimu na Menashè.» Abâ Efrayimu ye aheba embere za Menashè. ²¹ Oku bundi Israheli abwîra Yozefu, erhi: «Lola oku nkola naiing'icîfîra. Cikwône Nyamuzinda âyôrha ali haguma ninyu, anamushubize omu cihugo ca bashakulûza binyu. ²² Niono, nkuhîre Sikemi mwanya gurhalusire ebya bakulu bâwe, gwo nanyagaga Abaamoriti n'engôrho zabo haguma n'omuherho gwâni.»

Genesis 48: 1

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמואת מנשה ואת אפרים: 2 ויגד ליעקב ויאמר הנה בןך יוסף בא אליך ויתחזק וישב על המטה: 3 ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען ויברך אתי: 4 ויאמר אלי הני מפרך והרביתר ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך עולם: 5 ועתה שני כניך

הנולדים לו בארץ מצרים עד-באי אליה מצרימה ליהם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו-לי: 6 ומוולדתך אשר-הולדת אחריהם לו יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם: 7 ואניו בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כבדת-ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם: 8 ויגא ישראל את-בני יוסף ויאמר מי-אלה: 9 ויאמר יוסף אל-אביו בני הם אשר-נתת לי אלהים בזה ויאמר קחם-גא אלי ואברכם: 10 ויעני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו וישק להם ויחבק להם: 11 ויאמר ישראל אל-יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלהים גם את-זרעך: 12 ויוצא יוסף אתם מעם ברקיו וישתחו לאפיו ארצה: 13 ויחך יוסף את-שניהם את-אפרים בימינו משמאל ואת-מנשה בשמאלו מימין וישראל ויגש אליו: 14 וישלח ישראל את-ימיו וישת על-ראש אפרים והוא הצעיר ואת-שמאלו על-ראש מנשה שכל את-ידיו כי מנשה הבכור: 15 ויברך את-יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבתי לפניו אברכם ויחזק האלהים הרעה אתי מעודי עד-תיום הזה: 16 המלאך הגאל אתי מכל-רע וברך את-הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברכם ויחזק וידגו לרב בקרב הארץ: 17 ויגא יוסף כי-ישית אביו ויד-ימיו על-ראש אפרים ויד-רע בעיניו ויתמר יד-אביו להסיר אתה מעל ראש-אפרים על-ראש מנשה: 18 ויאמר יוסף אל-אביו לא-כן אבי כי-זה הבכר שים ימין על-ראשו: 19 וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם-הוא יהיה-לעם וגם-הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא-הגוים: 20 ויברכם ביום ההוא לאמור בך וברך ישראל לאמר ושמך אלהים כפארים וכמנשה ושם את-אפרים לפני מנשה: 21 ויאמר ישראל אל-יוסף הנה אנכי מת והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל-ארץ אבותיכם: 22 ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי: פ

49

Yakobo agisha abagala oku banali ikumi na babirhi

¹ Yakobo ahamagala abagala ababwira, erhi: «Muje haguma mmubwire ebyamuyishira omu nsiku zayisha. ² Bene Yakobo, muje haguma, muyumvirhize. ³ Rubeni w'e nfula yani, we misi yani we mburho ntanzi y'obugabo bwani, we lunjwire-ifeka, we lunjwire-buhashe; ⁴ lunjwire-luka w'amishi, orharhimukwe, bulya washonire oku ncingo ya sho, wahemwire encingo yani erhi oyishonera kwo! ⁵ Simoni na Levi bali baguma balondana, emishigi yabo bayihisize oku bushwinjoro. ⁶ Omurhima gwani guruharaga gukaja omu ihano lyabo, bulya bayisire abantu omu burho bwabo n'omu bukunizi bwabo, barhungula empanzi. ⁷ Bukahera obukunizi bwabo, bulya bwarhalusire olugero, bukahera obudari bwabo, bulya bwabire bwa buminya. Nabagabanya muli Yakobo, nabashandabanya muli Israheli. ⁸ Nawe Yuda, bene winyu banakukuze; okuboko kwawe kugwarhire abanzi bawe aha igosi, bagala ba sho banayunam embere zawe. ⁹ Yuda ali ntale nto, wamayinamuka warhenga oku nsimba, mwana wani! Ashurhamire, agwishira nka ntale, nka ntale nkazi: ndi wankacyizusa? ¹⁰ Ishungwe lirkaharhenga omu mwa Yuda, n'akarhi k'oburhegesi karhakarhenga omu magulu gage, kuhika nnako ayishe; ye amashanja goshi ganayumve. ¹¹ Ashwekire endogomi yage oku muzabibu, n'akanina k'endogomi yage oku ishami ly'omuzabibu. ¹² Amasu gage gadukwire n'idivayi, n'amino gage gayeruhire n'amarha. ¹³ Zabuloni ayubasire oku burhambi bw'enyanya, hala amarho gasika; lubibi na Sidomu. ¹⁴ Isakari, ye ndogomi ndari, egwishire omu karhi k'ecogo. ¹⁵ Abwine oku okuluhuka kubà kwinja, n'oku ekihugo ciba cinunu; omugongo gwage agurhezire omuzigo, ahindusire mujà wa kubarhula emicimba. ¹⁶ Dani ye katwa-manja k'olubaga lwage, nka ngasi ishanja ly'Israheli. ¹⁷ Dani abe njoka elingira oku njira, abe mpiri eri omu njira, ekalumira ebiterusi oku cisenyi, omulwi oyitamirekwo anakumbe lugali. ¹⁸ Bucire bwawe ncikubagire yagirwa Nyamubaho. ¹⁹ Gadi, ba-rhula-rhugabe bamushokola naye abashokola anabarhulubire oku kansisira. ²⁰ Asheri, omugati gwage kushushagira gushushagira, yeyikuza mwami. ²¹ Nefutali, ye kashafu kabidu, ko kaburha banji na binja. ²² Yozefu, ye mulandira gwa muzabibu guyana bwenene, mulandira murhwere aha iriba, amashami gagwo garhalusire olukuta. ²³ Emandabisonga zamulibuzize, zamulasha zanamuyishakwo. ²⁴ Ci omuherho gwage, guruhuligana, amaboko gage, gabangaduke, oku buhashe bw'Ogala-byoshi wa Yakobo, oku burhabale bwa lungere, Kabuye k'Israheli. ²⁵ Oku buhashe bwa Nyamuzinda wa sho, yene akurhabale, oku buhashe bw'Ogala byoshi, yene akugishire. Emigisho y'emalunga enyanya, omugisho gw'omu nyenga y'ekuzimu, emigisho y'enda n'eyibere, ²⁶ migisho ya sho elushire emigisho y'omu ntondo za mira, kuhika aha bwinja bw'entondo z'ensiku n'amango, esimikire oku irhwe lya Yozefu, oku malanga g'omuluzi wa bene wabo. ²⁷ Benyamini ali cihazi oshamula, sezi ashanshanyule omunyama gwage, bijingo agabe omunyago.» ²⁸ Yo milala ikumi n'ibirhi eyo; kwo ishe ababwizire ntyola erhi akola abagisha. Aha ngasi muguma omugisho gumukwani.

Okufa kwa Yakobo

²⁹ Oku bundi abaha eri irhegeko, erhi: «Nkola naj'ishanga bene wirhu; mumbishe aha burhambi bwa balarha omu lukunda luli omu ishwa lya Efroni-Muhititi, ³⁰ omu lukunda lw'ishwa lya Makipela aba ishiriza lya Mambri, omu cihugo ca Kanani: liryala Abrahamu aguliraga Efroni Muhititi, mpu lubè luvumbu lwage. ³¹ Mwo babishire Abrahamu bo na mukage Sara; aho ho babishire Izaki bo na mukage Rebeka, nani mwo nabishire Leya. ³² Ishwa haguma n'olukunda luli muli ryo, babiguliraga bene Heti.» ³³ Erhi Yakobo ayus'ihà

abagala ago mahano, ashubiza amagulu gage oku ncingo, arhenga mwo omûka , bamuhira kuli b'îshe.

Genesis 49: 1

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל-בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֶאֱסָפֹן וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר-יִקְרָא אֲתֶכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ²הִקְבְּצוּ וְשָׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְשָׁמְעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם: ³וַיֹּאמֶר בְּכֹרִי אֶתָּה כְּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יֵתֵר שְׁאֵת וַיֵּתֵר עָד: ⁴פָּחַד כְּמִים אֶל-תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכְּבִי אֲבִיר אֶזְחָלֶת יִצְוֵעִי עֵלָה: ⁵פִּשְׁמֵעוֹן וְלֹוֹן אֲחִים כָּלִי חֲמֹס מְכֹרֵתֵיהֶם: ⁶בְּסֹדֶם אֶל-תְּבֵא נִפְשִׁי בְקֶהֱלֶם אֶל-תִּתְחַד כְּבֹדִי כִּי בֶאֱפֶם הָרְגוּ אִישׁ וּבִרְצֹנָם עִקְרוּ-שׁוֹר: ⁷אֲרֹר אֶפֶם כִּי עֹז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּה אֲחֻלָּקָם בִּיעֲקֹב וְאֶפִּיצֵם בִּישְׂרָאֵל: ⁸סִיְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךְ אֲחִירִי יִדְךָ בְּעֶרְףְּ אֲבִירִי יִשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אֲבִירִי: ⁹גִּידוֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטְרָף בְּנֵי עָלִית כָּרַע רֶבֶץ כְּאֲרִיָּה וְכִלְבִּיא מִי יִקִּימוּ: ¹⁰לֵא-יִסּוֹר שִׁבְטָ מִיְהוּדָה וּמִתְחַק מִבֵּין רִגְלָיו עַד כִּי-יָבֵא שִׁילָה וְלֹוֹ יִקְהֶת עַמִּים: ¹¹אֲסִירִי לְגִפֹּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כֶּסֶם בִּינִין לְבָשׁוּ וּבָדָם-עֲנָבִים סוּתָה ¹²חֲכִילִי עֵינַיִם מִיָּין וְלִבִּן-שָׁנִים מִחֻלָּב: ¹³פִּזְבֹּלִין לְחוּף יָמִים יִשְׁנֹן וְהוּא לְחוּף אֲנִיּוֹת וְיִרְכָּתוֹ עַל-צִידִין: ¹⁴שִׁשְׁכֹר חֲמֹר גֶּרֶם רֶבֶץ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים: ¹⁵וַיֵּרָא מִנְחֹחַ כִּי טוֹב וְאֶת-הָעָרֶץ כִּי נַעֲמָה נִיט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וְיִהִי לְמִסַּע-עֲבָד: ¹⁶סִיְהוּדָה יָדִין עַמּוֹ כְּאֶחָד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: ¹⁷וְהִי-יִדֹן נָחֵשׁ עַל-יִדְרֵךְ שְׁפִיפִן עַל-יֶאֱרַח הַנֶּשֶׁךְ עֶקֶב-יִסּוֹס וַיִּפֹּל רֶכְבּוֹ אַחֲוֹר: ¹⁸לִישׁוּעָתְךָ קִנִּיתִי יְהוָה: ¹⁹גִּידוֹר אֶזְחָלֶת יִצְוֵעִי וְהוּא יִגְדַּע עֵקֶב: ²⁰מֵאֲשֶׁר שָׁמְנָה לְחֵמֹו וְהוּא יִתֵּן מַעֲדֵי-מֶלֶךְ: ²¹נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלָחָה הַנֶּתֶן אֲמִיר-שֹׁפָר: ²²בֶּן פָּרֵת יוֹסֵף בֶּן פָּרֵת עַל-יָעִין בְּלוֹת צַעֲדָה עַל-יִשׁוֹר: ²³וְיִמְרָהוּ וְרִבּוֹ יִשְׁטָמְהוּ בַּעֲלֵי חֲצִים: ²⁴וְתִשָּׁב בְּאִיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְּזוּ זֶרְעִי יִגְדִּי מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב רֵעָה אֲבִי: ²⁵יִשְׂרָאֵל: ²⁶מֵאֵל אֲבִירִי וְעִזְרָךְ וְאֵת שְׂדֵי וְיִבְרָכְךָ בְּרִכַּת שְׁמַיִם מֵעַל בְּרִכַּת תְּהוֹם רִבְצָת תַּחַת בְּרִכַּת שְׂדֵים וְרָחִם: ²⁷בְּרִכַּת אֲבִירִי גָבְרוּ עַל-בְּרִכַּת הוֹרִי עַד-תִּמְאֹת גִּבְעַת עוֹלָם תִּהְיֶין לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָּקֵךְ חֲזִיר אֲחִיו: ²⁸בֶּן-יָמִין זָאֵב יִטְרֹף בְּבֶקֶר יֹאכֵל עַד וְלַעֲרַב יִחַלֵּק שָׁלָל: ²⁹כֹּל-אֵלָה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים עֶשֶׂר יִזְאֹת אֲשֶׁר-דָּבָר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיִּבְרָךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כָּבְרָתוֹ בְּכָר אֲתָם: ³⁰וַיָּצֵא אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֶאֱסָף אֶל-עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל-אֲבֹתַי אֲתֵּי אֲבֹתַי אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה עֹפְרוֹן הַחֲתִי: ³¹וְשָׁמָּה קִבְּרוּ אֶת-אֲבֹתָם וְאֵת שָׂרָה אֲשֶׁלּוֹ שָׁמָּה קִבְּרוּ אֶת-יִצְחָק וְאֵת רַבְּקָה אֲשֶׁלּוֹ וְשָׁמָּה קִבְּרָתִי אֶת-לֵאָה: ³²וְשָׁמָּה קִבְּרָתִי אֶת-יִשְׂרָאֵל וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בָּו מֵאֵת בְּנֵי-חֵת: ³³וַיִּכַּל יַעֲקֹב לְצוֹת אֶת-בָּנָיו וַיֹּאסֹף רִגְלָיו אֶל-הַמַּטָּה וַיִּגָּע וַיֹּאסֹף אֶל-עַמּוֹ:

50

Okubishwa kwa Yakoba

¹ Yozefu acikweba oku mugogo gw'îshe, akaz'ilaka anamunûnugurha. ² Oku bundi arhegeka abafumu bakazâg'imukolera mpu bashîge îshe omugavu. Abafumu bagwira bashîga Israheli. ³ Bajira ogwo mukolo nsiku makumi ani, bulya zo nsiku banakolesa ezo nka bashîga omugavu. Abanyamisiri bàmulakira nsiku makumi gali nda. ⁴ Erhi ezo nsiku z'emishîbo zihwa, Yozefu âganîrira ntya omu bwâmi bwa Faraoni, erhi: «Akaba muli bâra bâni, mumpikize ebi binwa omu marhwiri ga Faraoni: ⁵ Larha andahirize ambwîra, erhi: Lola oku nkola nafâ; wambisha omu nshinda nahumbisagya omu cihugo ca Kanani. Nalonza okuja eyo munda; ngend'ibisha yo larha nangaluke.» ⁶ Faraoni ashuza, erhi: «Osôke ogend'ibisha sho nk'oku anakulahirizagya. ⁷ Yozefu asôka agend'ibisha îshe. Bagenda haguma naye: abarhambo ba Faraoni boshi, abarhonyi b'omu bwâmi, n'abagula b'omu cihugo ca Mîsiri boshi ⁸ n'ab'omu mulala gwa Yozefu boshi, bakulu bage n'ab'omu mulala gw'îshe; barhasigaga e Gosheni abarhali abana barho, ebintu binyinyi n'ebinenene. ⁹ Basôka haguma naye, engâlê n'abêrekeza bazihêka, gwâlî muzinzi gurhali munyi. ¹⁰ Erhi bahika aha Goren-Ha-Atadi, ishiriza lya Yordani, babanda endûlû yashakanyâ, Yozefu ashub'ishîba îshe nsiku nda. ¹¹ Abanyakanani erhi babona eyo mishibo aha Goren-Ha-Atadi baderha, mpu: «Loli okushîba kunene kw'Abanyamisiri». Co cirhuma baderha aho mpu bo Abeli-Misirayimu, aho bantu babâ aha ishiriza lya Yordani. ¹² Abagala bamujirira nk'oku anali abarhegesire. ¹³ Bamuhêka omu cihugo ca Kanani, bagend'imubisha omu lukunda lw'ishwa lya Makipela, Abrahamu aguliraga Efroni-Muhititi, mpu lube luvumbu lwâge, aha ishiriza lya Mambri. ¹⁴ Erhi bayusa okubisha îshe, Yozefu anacishubira e Mîsiri, boshi na bakulu bage, na ngasi bandi banalibabalusize ebwa kuj'ibisha îshe.

Ensiku nzinda za Yozefu

¹⁵ Bene wabo Yozefu, erhi babona îshe amafâ, baderha, mpu: «Erhi Yozefu akarhukolera nka bashombanyi bage, akanarhugalulira amabi nk'oku rhwanmujiriraga kubî?» ¹⁶ Banacirhuma abagend'ibwîra Yozefu, erhi: «Sho asizire akanwa embere afe, adera, erhi: ¹⁷ Kwo mwabwîra Yozefu ntya, erhi: Mâshi, obabalire bene winyu obubi bwabo, n'ecâha cabo, bulya kuligo bakukolîre. Bunola nkolaga nkuhûnyire, obabalire obubi bwa bambali ba Nyamuzinda wa sho». Yozefu avugumula emirenge erhi ayumva ebinwa bamubwiraga. ¹⁸ Bene wabo bone bayisha, bacîrhimba aha magulu gage, erhi: «Rhwno! Rhuli bajâ bâwe.» ¹⁹ Yozefu abashuza, erhi: «Mâshi, murhayobohaga, ka niono nankacibira ahâlî ha Nyamuzinda? ²⁰ Mwâlî mulonzize okunjirira amabi, Nyamuzinda yehe alonza okurhenzamwo aminja, mpu lyo oku kwamayisha ene kubâ mpu anafungire omûka gw'olubaga lurhali lunyi. ²¹ Kuziga murhaciobohaga cici, nâmulera bwinja mweshi n'abana binyu.» Abarhûliriza anababwîra akanwa kabagwa oku murhima. ²² Ntyo Yozefu abêra e Mîsiri obwo, ye n'omulala gw'îshe. Alama myâka igana n'ikumi. ²³ Yozefu abwîne abinjikulûza b'emwa Efrayimu n'abana ba Makiri, mwene Menashê; oku madwi

ga Yozefu bàburhirwe! ²⁴ Yozefu abwîra bene wabo, erhi: «Niono nkola nafà, ci kwone Nyamuzinda amurhandûla, amusôsa murhenge muli cino cihugo, muje muli ciryà cihugo alaganyagya oku aha Abrahamu, Izaki na Yakobo». ²⁵ Yozefu alahiriza bene Israheli, erhi: «Amango Nyamuzinda amurhandûla, munasokane amavuha gâni kurhenga eno.» ²⁶ Yozefu afà erhi akola agwerhe myâka igana n'ikumi. Bamushîga omugavu banamuhira omu isanduku e Mfisiri.

Gensis 50 :1

וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל-פְּנֵי אָבִיו וַיִּבְכֶּה עָלָיו וַיִּשְׁקֵלֻ: 2 וַיֵּצֵא יוֹסֵף אֶת-עַבְדָּיו אֶת-הַרְפָּאִים לְחַנֹּט אֶת-אָבִיו וַיַּחֲנוּטוּ הָרָפָאִים אֶת-יִשְׂרָאֵל: 3 וַיִּמְלֹאוּ-לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם כִּי כָן יִמְלֹאוּ יְמֵי הַחַנֻּטִּים וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם שְׁבָעִים יוֹם: 4 וַיַּעֲבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל-בֵּית פְּרֹעֶה לֵאמֹר אֲסֹנָא מִצְאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיכֶם דְּבַר-נָא בְּאַזְנֵי פְרֹעֶה לֵאמֹר: 5 אֲבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר הִנֵּה אָנֹכִי מֵת בְּקִבְרִי אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שְׁמַהֲתַקְבְּרֵנִי וְעַתָּה אֶעֱלֶה-נָּא וְאֶקְבְּרָה אֶת-אָבִי וְאַשׁוּבָה: 6 וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה עֲלֶה וְקַבֵּר אֶת-אָבִיךָ כְּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעַךָ: 7 וַיַּעַל יוֹסֵף לִקְבֹּר אֶת-אָבִיו וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ כָּל-עַבְדֵי פְרֹעֶה זִקְנֵי בֵיתוֹ וְכָל זִקְנֵי אֶרֶץ-מִצְרַיִם: 8 וְכָל-בֵּית יוֹסֵף וְאָחִיו וְכֵית אָבִיו רַק טַפָּם וְצִאֲנָם וּבְקֻרָם עָזְבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן: 9 וַיַּעַל עִמּוֹ גַּם-רָכָב גַּם-פָּרָשִׁים וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כְּבֹד מְאֹד: 10 וַיָּבֹאוּ עַד-גֵּרֶן הָאֹטֶד אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ-שָׁם מִסֹּפֶד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אָבֶל שְׁבָעַת יָמִים: 11 וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת-הָאֶבֶל בְּגֶרֶן הָאֹטֶד וַיֹּאמְרוּ אֶבֶל-כְּבֹד זֶה לְמִצְרַיִם עַל-כֵּן קָרָא שְׁמֹהּ אָבֶל מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן: 12 וַיַּעַשׂוּ בְנָיו לוֹ כֵּן כְּאֲשֶׁר אָמַר: 13 וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בְּנוֹ אֶרְצָה כְּנָעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּמַעְרַת שִׁדָּה הַמְכֻפָּלָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת-הַשְּׂדֶה לְאַחֲזַת-קְבֹר מֵאֵת עֶפְרָן הַחֹתִי עַל-פְּנֵי מִמְרָא: 14 וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף מִצְרֵימָה הוּא וְאָחִיו וְכָל-הָעֲלִים אֹתוֹ לִקְבֹר אֶת-אָבִיו אַחֲרֵי קְבָרוֹ אֶת-אָבִיו: 15 וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי-מֵת אָבִיָּהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כָּל-הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ: 16 וַיֵּצֵא יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: 17 זֶה-תַּאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנֵא שָׂא נָא פֶשַׁע אַחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי-רָעָה גָּמְלוּךָ וְעַתָּה שָׂא נָא לִפְשַׁע עַבְדִּי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיִּבְכֶּה יוֹסֵף בְּדַבָּרִם אֵלָיו: 18 וַיִּלְכֹּד גַּם-אָחִיו וַיִּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֵּנוּ לְךָ לַעֲבָדִים: 19 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֶל-תִּירָאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: 20 וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּי-יֻמַּד הַזֶּה לְהַתִּית עַם-רַב: 21 וְעַתָּה אֶל-תִּירָאוּ אֲנִי אֶכְלָל אֶתְכֶם וְאֶת-טַפְכֶּם וְיִנְחָם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל-לִבָּם: 22 וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וְכֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִים: 23 וַיֵּרָא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי שְׁלֹשִׁים גַּם בְּנֵי מְכִיר בֶן-מְנַשֶּׁה יְלָדוֹ עַל-בְּרֵכֵי יוֹסֵף: 24 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָחִיו אֲנִי מֵת וְאַלֵּהֶם פֶּקֶד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהָעִלָּה אֶתְכֶם מִן-הָאֶרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב: 25 וַיֵּשְׁבַע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהָעִלָּתֶם אֶת-עַצְמוֹתַי מִזֶּה: 26 וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן-מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִים וַיַּחֲנוּטוּ אֹתוֹ וַיִּשֶׂם בְּאֶרְוֹן בְּמִצְרַיִם: